

R O M A N U L P O P U L A R

HOWARD FAST

U L T I M A F R O N T I E R Ă

în românește de I. BUJES

Experiența istoriei ne arată că ceea ce e greșit în principiu, nu poate fi niciodată drept în practică. Oamenii sunt înclinați să se înșele în această privință, dar rezultatele finale le vor dovedi întotdeauna justele maxime. Violarea unor anumite drepturi nu poate sluji niciodată la menținerea instituțiilor întemelteate pe această violare.

CARL SCHURZ

ES

EDITURA DE STAT

1949

HOWARD FAST

ULTIMA FRONTIERĂ

EDITURA DE STAT

CUVÂNT ÎNAINTE

Acum 62 de ani, Oklahoma a fost declarat Teritoriu Indian. O întindere de pământ fierbinte, arsă de soare, prăfuită, uscată, străbătută de râuri secate, acoperită de iarbă galbenă, potrivită să fie așa cum o arăta și numele — Teritoriu Indian.

Vreme de două sute de ani, America s'a întins de-a-lungul și de-a-latul unui continent, dela un ocean la celălalt, dela un pisc la alt pisc. În 1878, munca se sfârșise, munții fuseseră cutreierați, văile explorate. Frontiera dispăruse și rămăsese simplu refren glumeș în cântece și povești.

Căile ferate străbăteau câmpiile, dela Nord la Sud, dela Răsărit la Apus. Puteai trimite o telegramă dela San Francisco la New-York în două minute sau puteai străbate distanța cu trenul în două zile.

Cei din Texas își mânau cirezile spre Nord în mănoasele câmpii ale statului Wyoming și Suedezii și Norvegienii năvăliseră în preeri pentru a simți bogatul pământ negru despicându-se sub fierul plugurilor lor.

Era o epocă bună, cu o națiune în creștere, cu revenirea prosperității, cu vindecarea rănilor războiului, de Secesiune, cu Rutherford Birchard Hayes sfârșind cuvântarea sa inaugurală cu aceste cuvinte: „O uniune depinzând nu de constrângerea forței, ci de devotamentul plin de dragoste al unui popor liber. De Domnul ca toate lucrurile să fie astfel înjghebate și așezate pe cele mai bune și sigure temelii, încât pacea și ferici-

rea, adevărul și dreptatea, religia și credința să sălăsluiască între noi în veci”.

Cea mai bună dintre epoci. Și nu atât de îndepărtată, încât mulți dintre cei în viață să nu-și aducă aminte de ea.

În lureșul în care Uniunea se desvârșea, Oklahoma rămăsese o insulă într'un continent. După ce dispăruseră toate granițele, una singură continua să înconjoare Teritoriul Indian.

Această țară cu multe state și teritorii, pe care Dumnezeu o dăruise Americanilor și pe care Americanii o dăduseră lumii, fusese locuită odată de alți oameni. Acești oameni aveau pielea mai închisă și primii albi care ajunseseră pe la ei îi botezaseră Indieni, fiind cam nepricepuți în ale geografiei. Așa deveniră ei Indieni și așa le rămase numele.

Duceau o viață foarte simplă: vâneau și pescuiau. Uneori semănau grâu, alteori se omorau între ei, din aceleași pricini din care se omorau între ei și oamenii albi. Nu erau prea numeroși. Nu făceau recensăminte, dar niciodată în ultimii trei sute de ani n'au fost mai mult de trei sute de mii la număr. În triburi, în clanuri și în sale, ei erau risipiți de-a-lungul pământului ce se întindea dela Atlantic la Pacific. Dar aveau acești oameni un păcat de neiertat: socoteau că țara în care trăiseră din totdeauna, era a lor. Îndeajuns de a lor pentru a lupta și a muri pentru ea. Chiar priceperea oamenilor albi, care aduseră

lucruri noi în sistemul lor de a ucide, ca și în meșteșugul scalpării, nu le putea schimba credințele lor de până atunci.

Așa încât se războiră, așa cum s'au priceput, și luptară pentru ceeuce erau adânc încredințați că e patria lor. Ei pierdură, pentrucă erau „sălbatici” și pentrucă chiar dela început jură copleșiți de superioritatea numerică a albilor. Ei pierdură, pentrucă jelul lor de viață aparținea epocii de platră.

După lupte pierdute, semnară tratate, ca cel puțin 'o părțică din pământul lor să le mai rămână. Dar tratatele jură călcate și societăți comerciale veniră să le vândă pământul cu prețuri varind dela 20 de cenți la 20 de dolari pogonul.

Coloniile engleze din America deveniră cu vremea o națiune și națiunea năvăli spre Vest într'un lures ne mai cunoscut înainte. Ceeace numeam noi „frontieră”, semăna cu coama valurilor mării când începe fluxul. Se îndepărtă și se tot îndepărtă până

ajunse la Oceanul Pacific și atunci America ieși din pruncle.

Dar întotdeauna pe creasta valurilor, pe această frontieră, erau Indieni, oameni luptând pentru căminul lor și pentru jelul lor de viață. La început, valul îi acoperea fără crușare; dar mai în urmă America dobândi ceeace am putea numi o conștiință — sau poate numai o oboseală față de oamenii aceștia cu pielea închisă, care se îndărătniceau să lupte împotriva inevitabilului.

Trebulau însă așezați undeva și locul cel mai potrivit pentru ei a fost socotit Oklahoma, această păcătoasă regiune, cea mai puțin atrăgătoare din întreg ținutul câmpiei. Și astfel, Congresul Statelor Unite le-a rezervat această țară, declarând-o Teritoriu Indian, și a înjghebat un plan ca să așeze acolo triburile de Indieni care se mai găseau rătăcind ca oameni liberi.

Aici începe povestea noastră. Povestea noastră despre un incident — un foarte mic incident — din istoria unei mari națiuni.

1). INCIDENTUL DELA DARLINGTON

Intr'o zi călduroasă, în miezul verii, la Oklahoma. Cerul metallic, fără pic de nori, părea gata să slobozească grămada de soare topit. Căldura venea din toate părțile, din slava cerului, dela soare și dinspre deșertul Texasului, purtată de vântul de Sud, din pământ chiar. Pământul pierduse toată umezeala și acum se desfacea în particule mici de pulbere roșie. Pulberea se întindea peste tot. Acoperea pinii și iarba galbenă. Cădea pe casele nevopsite și dădea pereților lor coșcoviți o asemănare cu pământul din care răsariseră de curând.

Totul tremura, gata să se desfacă în arșiță. Un iepure sărind într'un luminiș semăna cu o piatră cărămie aruncată de vântul fierbinte.

Agentul guvernului, John Miles, se opri din plimbarea sa matinală de inspecție prin teritoriul Agenției. Era de șase ani în Statul Indian și totuși nu se obișnuise cu verile din Oklahoma. Una era mai caldă decât cealaltă sau poate uitase cât de păcătoasă fusese ultima vară.

Își trecu un deget între gulerul scrobit și gâtul asudat. Erau orele unsprezece și, deobicei, pe la prânz, ultima rămășiță de scrobeală dispărea, gulerul devenind o sdreanță nenorocită. Mătușa Lucy, nevastă-sa, îi atrăsese adesea atenția că era nepotrivit să poarte gulere scrobite tot timpul verii. O legătură în jurul gâtului, care ar fi putut servi și de batistă, ar fi fost mult mai comodă și nici nu ar fi însemnat vreo pierdere a demnității.

În ceea ce privește demnitatea însă, nu era atât de sigur. Demnitatea și autoritatea erau compuse dintr'o mulțime de asemenea amănunte; dacă neglijezi vreunul din ele, aluneci pe o pantă rea și le neglijezi pe toate. Și cu cât ești mai departe de civilizație, cu atât aceste amănunte au importanță mai mare.

El nu-și putea imagina vreun loc mai îndepărtat de civilizație decât Darlington, Agenția pentru Indieni aparținând triburilor Cheyenne și Arapahoe.

Scoase batista și-și șterse fața. Apoi, uitându-se împrejur pentru a vedea dacă nu-i observat, se aplecă și șterse pulberea roșie de pe pantofii săi negri. Impături batista cu grijă, astfel ca partea murdară să rămână ascunsă în cazul în care va mai trebui s'o întrebuințeze. Apoi oftă și-și urmă drumul spre Școala Agenției.

Școala fusese una din primele sale înfăpturi după ce fusese numit Agent pentru Teritoriul Indian. Era foarte mândru de ea, așa cum era mândru de celelalte îmbunătățiri aduse Darlingtonului; dar știa că mândria sa putea oricând fi umilită repede și fără cruțare. Aparținea sectei Quakerilor și era mai mult sau mai puțin un Quaker credincios, așa încât își ascundea cu grijă mândria. Atunci când era umilit, desnădejdea sa era întovărășită de o oarecare satisfacție.

Acum își dădea seama că școala trebuia vopsită din nou. În alte climate, frigul iernii uza vopseaua, dar aici necruțătoarea căldură o fierbea

de-a-dreptul. Dădu din cap, știind că nu era nicio speranță să i se acorde vreo alocație suplimentară pentru vopsea, când alocația de hrană era micșorată.

Trecu printr-o groapă de nisip în care se afundă până la genunchi. Nu avea niciun rost să-și mai șteargă pantofii. Își urmă drumul, tușind, în norul de pulbere roșie pe care-l stâr-nise și care-l învăluia.

Un Arapahoe, desculț și înfășurat într-o pânză galbenă, murdară, îl opri și dădu drumul unui șir de cuvinte în limba lui.

Miles îl cunoștea pe acest om, al cărui nume era Robert Erete. Omul știa puțină engleză. Cum nici cei șase ani petrecuți printre ei nu făcuseră limba cheyennă sau arapahoe mai inteligibilă lui Miles, el spuse nerăbdător :

— Vorbește englezește, omule !

— Nevasta la mine spune, găină nu ouat ouă, blestemată găină.

— Despre asta vorbește-l d-lui Seger.

— Johnny puțin pasă la el de ouă, spuse Indianul încăpățânat.

— Am să-i vorbesc eu atunci, spuse Miles, străduindu-se să fie răbdător.

— Dar să vezi, noi mâncat blestemata găină.

— Atunci nu vei mai căpăta nicio găină dela noi, spuse Miles pornind mai departe.

Era bucuros că poate să se adăpostească la umbra pridvorului școlii. Era ceva mai puțin cald aici și casa îl fereea oarecum de praf. Incepuse să simtă o durere în punctul unde se uneso sprâncenele; asta însemna că după masă va avea dureri de cap, și Lucy îl va cicăli că s'a plimbat prea mult în soare. Ea ar fi vrut să ia cu ei umbrela și astfel să fie batjocura Indianilor d'mprejur. Cicăleala ei însă o să fie o scuză bună pentru o baie rece înainte de cină.

Stătea în pridvor ascultând sgomotul vocilor dinăuntru școlii, gândindu-se cu plăcere la bala rece care-l aștepta pe înserat. De unde stătea putea să vadă câmpia până la albia uscată a râului, întindere acoperită de

iarbă galbenă prăfuită, cu stufiguri din loc în loc. Satul indian, compus din colibe în formă de con, era agățat, cu totul inutil, de malul râului secăt. În afara siluetei lui Robert Erete, nicio vietate nu se zărea pe această câmpie arzătoare. Cea mai mare parte a Indianilor plecaseră la vânatoare de zimbri, dela care se vor întoarce amărâți și cu mâinile goale. Ceilalți nu se vor mișca din colibele lor până la apusul soarelui.

Clopoțelul școlii sună, ușile se deschiseră și băieții și fetițele indiene năvăliră afară înghiontindu-se și râzând. Când d-na Hudgins, învățătoarea, ieși afară și-l văzu pe Miles stând în pridvor, copiii se și împrăștiară peste câmp.

Văzându-l pe Miles, ea începu să bată din palme și strigă :

— Copii, copii ! Veniți să spuneți frumos bună ziua domnului Miles !

Câtiva se opriră dar ceilalți fugiră mai departe.

— Nu-i nimic, spuse Miles.

— Îmi pare rău. Vara totul e atât de greu. E așa de cald că nu te poți concentra.

Miles dădu din cap aprobator.

— Nu vreau să mă plâng, spuse d-na Hudgins.

Ieșiră în pridvor și ceilalți doi învățători. Joshua Trueblood și nevasta sa Matilda erau și ei Quakeri. Ei răspunseră la invitația de a veni în Teritoriul Indian și acum autoritatea acestui Teritoriu îl redusese la o supunere gelatinoasă. Joshua Trueblood era mărunț și avea o mustăcioară blondă. Viața lui fusese un iad și frica sa de Indiani era întrecută doar de aceea pe care o avea de nevasta sa. Ca învățător muncea cu râvnă, dar fără rost. Soția sa era și ea mărunțică și-l urmărea ca o umbră. Un ciudat fel de convingere morală îl făcuse să rămână pe Teritoriul Indian.

— E o rușine să ții școala deschisă vara, spuse Joshua.

— Știu, încuviință Miles, o să le dăm vacanță copiilor peste câteva zile. Nu vroiam să-i las să plece și ei la vânatoare. E deajuns că părinții lor rătăcesc prin această pustietate,

căutând zimbri unde nu există nici măcar picior de zimbru.

Miles dădu să plece. Capul îi durerea iar și făcu o sforțare serioasă pentru a părăsi umbra pridvorului.

— Mă duc mai departe, zise el, ne întâlnim la masă.

O luă la vale spre satul indian. Trecu pe lângă țarinile unde indienii, sub supravegherea fermierilor albi, semănaseră porumb, cartofi și varză. Câmpul era o întindere prăfuită. Nicio forță din lume nu i-ar fi putut aduce pe indieni să lucreze sub soarele acela arzător.

Trecu pe lângă niște găini care îi svârliră pulberea în obraz, făcându-l să tușească. Durerea de cap era acum asemenea unor lovituri de ciocan. Se întoarse și privi la găinile care scurmuu țarina.

La întoarcerea spre casă trecu pe lângă un șir de cabane de curând construite și care trebuiau să înlocuiască corturile în care locuiau indienii. Nu fuseseră vopsite și scândurile începuseră să se usuce de căldură, împingând afară culele care le fixau de stâlpi. Miles dădu din cap și-și urmă hotărât drumul spre casă.

Împrejurul mesei erau așezate cinci persoane. Agentul John Miles și soția sa Lucy, Joshua și Matilda Trueblood și John Seger, un fel de om la toate al Agenției. Seger era brun, avea pielea închisă și cu ochii negri, era un munte de om și se afla la Agenție aproape de tot atâta vreme ca și Miles. Venise la început ca un fel de argat, dar acum făcea de toate, dela predarea lecțiilor la școală până la urmărirea contrabandiștilor de whisky.

Indienii îi spuneau Johnny Smocker, după refrenul unui cântec de leagăn pe care el îi învățase pe copil la școală. Dintre toți cei așezați în jurul mesei, Seger era singurul care-și iubea munca. Îi înțelegea pe indieni și indienii îl iubeau.

Azi intrase în sala de mâncare încălzită, asudată și supărat, că abia se mai putu ține până ce Agentul Miles

spuse o lungă rugăciune de prânz. Apoi d. Bunk, bucătarul, intră urmând-o pe Aida, servitoarea lor din tribul Arapahoe. Ea aduse un castron umplut cu o supă de mazăre fierbinte și Bunk o urmărea îndeaproape ca să nu scape ceva.

— Părerea mea e că supa fierbinte este răcoritoare pe o asemenea vreme, spuse d-na Miles.

— Poate că ai dreptate, mătușă Lucy, — încuviință Bunk, stând la-o parte și urmărind cu privirea pe slujnica indiană până ce aceasta așeză castronul de supă la loc. Poate că ai dreptate, dar pe Dumnezeul meu, bucătăria e un adevărat iad. Pe Dumnezeul meu, dacă nu ieșeam afară, înnebuneam. Nu-l de mirare că atâția bucătari înnebunesc.

— Parcă ar fi a ploale mâine sau poimâine, spuse d-na Miles cu un zâmbet dulce. Și nu trebuie să lei numele Domnului în deșert, Bunk.

— Să mă la dracul! mătușă Lucy, spuse Bunk; apoi își șterse mâinile în șorț și se întoarse în bucătărie, împingând-o pe indiană din spate.

D-na Miles începu să împartă supa și Seger, care nu se mai putea stăpâni, mormăi:

— Azi am dat afară doi vânători de zimbri.

— Vânători de zimbri? Întrebă stîngerit Miles. Dar nu există zimbri aici, nici măcar pe undeva pe aproape.

— Eu le spun vânători de zimbri, zise Seger, arătând înspre d-na Miles și Matilda Trueblood. Dumnezeu știe cum aş putea să-l numesc. Drojdia societății, deședei. Pușlamale — știi de ăia îmbrăcați în cow-boys. Poate că au vânat vreodată zimbri, dar n'o mai fac acum. Există mai mulți pungași și hoți de cal și tâlhari aici, pe teritoriul ăsta, decât în tot restul Uniunii.

Miles dădu din cap.

— Ce crezi că vroiau?

Seger arătă iarăși spre femei și apoi spuse șoptit:

— Indience, femei.

— Asta nu-mi place. Nu-i deloc bine.

— Dumnezeu, parcă n'aș ști că nu-i a bine. Și când se vor întoarce Indienii dela vânătoare fără să fi văzut măcar picior de zimbru, o să fie și mai rău.

— Să terminăm masa, spuse Miles încet, alegând cu grijă cuvintele și încercând să le asculte prin durerea care-i clocănea capul, și apoi al să poți călări până la Fort Reno și să-i ceri colonelului Mizner să trimită aici un pluton. Atunci o să ne simțim cu toții mai bine.

— Nădăjduiesc, spuse Seger, fără entuziasm.

Terminaseră aproape de mâncat când Miles, care ședea în fața ferestrei, văzu Indienii venind călare spre casa lui. La început i se păru că ochii îi înșelau, că era un miraj, un fel de vis zămislit de căldură. Erau aproape douăzeci de Indieni, pe jumătate goi și vopsiți; călușii lor erau un fel de schelete; în această privință, de altfel, se asemănau cu stăpânii lor. Călăreau într'un nor de pulbere roșie în care burțile cailor păreau că plutesc.

— Doamne Dumnezeule! murmură Miles.

Apoi ceilalți îi urmăriră privirile.

— Doamne Dumnezeule, spuse iar Miles, și Seger murmură:

— Nu plouă niciodată, dar toarnă cu găleata.

Seger o porni spre pridvor și răsuflă ușurat când văzu că Indienii care se adunaseră acum în fața casei, erau neînarmați. Aparțineau tribului Cheyenne și Seger recunoscu pe cei doi bătrâni șefi care îi conduceau: Cuțit-Posac și Micul-Lup.

Tribul lui Cuțit-Posac, format din Cheyenni din Nord, erau ultimii Indieni veniți în Agenție. Țara lor de baștină era în Munții Negri din Statul Wyoming; din timpuri străvechi trăiseră aici, făcând doar călătorii periodice în câmpiile din Montana și Dakota de Nord pentru a vâna zimbri, dar întorcându-se întotdeauna la căminele lor din munți. Dintre toate triburile de Indieni, Cheyennii au fost cei din urmă cuprinși în viața civilizată. În munții lor și în bogata ferti-

litate a văii râului Powder, Indienii aveau tot ce le trebuie și oamenii albi întârziaseră să-i descopere.

În 1865 fu semnat tratatul Harney-Sanborn. Acest tratat garanta Indienilor din câmpiile dela Nord, adică triburilor Sioux, Cheyenne și Arapahoe, pământul pe care-l ocupau în întreaga vale a râului Powder. În acea vreme se părea că Indienii vor putea trăi pe această mare întindere de pământ multe generații în șir. Teritoriul era bogat în vânat și departe de orice cale ferată, iar pășunile se găseau la peste 2000 km. la Sud.

Dar mai apoi, calea ferată Union Pacific fu terminată. În ținutul râului Powder iarba creștea până la înălțimea unui cal. În toată lumea nu mai existau asemenea pășuni. Crescătorii de vite din Texas își duseră cirezile 2000 de km. mai la Nord și guvernul ridică forturi pentru a-l apăra de Indieni. Indienii răspunseră luptând și Congresul Statelor Unite trimise diplomați pentru a rupe tratatul Harney-Sanborn. Reîncepea vechea poveste: pășuni, căi ferate, societăți de exploatare a pământului; și Indienii trebuiau să plece.

Cuțit-Posac și oamenii lui luptară mai mult decât toate celelalte triburi. Ei se predară trupelor generalului Mackenzie abia în primăvara anului 1877. Li se spuse că vor trebui să-și părăsească țara de baștină și s'o pornească spre Sud, într'un teritoriu întins, rezervat lor. Li se mai spuse că, odată ajunși acolo, guvernul se va îngriji de soarta lor și ei vor trăi în pace și belșug. O ramură a tribului, Cheyennii de Sud, trăiau în Oklahoma de mai multe generații. Acesta a fost un argument s'ar părea, dar argumentul final și hotărâtor a fost un regiment de cavalerie al Statelor Unite. Acest argument din urmă îi convinse și se găseau acum de mult de un an în Rezerva Indiană.

Acest an nu a fost prea bun pentru ei. Veniți de pe pășunile uscate și munții din Nord, în ținutul mlăștinos, bătut de malarie, al Teritoriului Indian, nenorociții mureau ca muștele de friguri și alte boli. Popor de

vânători dintr'o țară plină de vânat, ei se găseau acum pe un pământ lipsit de orice urmă de viață, ca și de pitoresc. Chiar la sosirea sa aici, Miles nu prea era aprovizionat cu alimente. Și cum de atunci proviziile sale nu se măriseră, el nu era dispus să prăpădească bruma de hrană ce o mai avea, pentru acești sălbatici păgâni care stăteau melancolici în corturile lor de piele. În ultimul an ei mureau încetul cu încetul, mureau mai ales de foame, și acești oameni lihniți păreau pe căluții lor slabi niște adevărate stafii.

El călăriră până în fața Agenției și se opriră acolo. Se aplecară peste gloabele lor și priviră aproape fără interes la cei cinci oameni care stăteau în pridvor. În jurul lor, pulberea roșie se lăsa încet-încet și se așeza ca fumul unei născociri drăcești.

— Ia-o pe Matilda înăuntru, spuse Miles nevastei sale.

Cele două femei intrară înăuntru, în timp ce Joshua Trueblood țopăla nervos, când într'un picior, când într'altul. Șeful, Micul-Lup și Cuțit-Posac, înaintară până în fața pridvorului și descălecară.

Amândouă căpeteniile indiene erau oameni bătrâni, dar Cuțit-Posac era mai în vârstă, mai slab și mai puțin sigur de el însuși. El stătea cu picioarele înfundate în pulbere, sgâindu-se la degetele ce-i ieșeau prin găurile străvechilor mocasini ce-i purta. Micul-Lup urcă pridvorul fără o urmă de umilință în purtarea lui.

Micul-Lup era scund de statură, mai ales pentru un Cheyenn, căci Cheyennii erau cei mai înalți dintre oamenii pășunilor. Era indesaț, cu umerii largi, cu o față ca de toval, lungă și cu păr rar. Fața însă îi era plăcută, bărbia mare, o gură mare chiar pentru un Indian, nasul încovoiat; ochii mici, înțelepți și melancolici așezați aproape unul de altul și pierduți într'o mare de sbârcituri. Avea privirea curată a omului care și-a trăit toată viața în aer liber, în vânt, în ploaie și în arșița soarelui. Era ceva în persoana lui care potoli frica celor cinci, poate calmul cu

care urcase scările pridvorului și felul în care dădu mâna rând pe rând cu Miles, Seger și Trueblood. Strângerea sa de mână era hotărâtă și puternică.

Vorbea în limba netedă și liniștită a Cheyennilor care era aproape un murmur. Niciunul din cei trei albi nu cunoșteau îndeajuns limba pentru a-i urmări cuvintele șoptite.

— Sabbe engleza? Întrebă Seger.

— Foaaarte puțin.

— Încearcă să afli de ce-au venit aici, spuse Miles nervos.

Seger stăpânea cu oarecare aproximație limba Cheyennilor. Căpetenia indiană dădu capul într'o parte, fiind atent la cuvintele pe care Seger le spunea cu poticneli. Șeful indian așteptă cu răbdare până ce termină, apoi răspunse.

Seger se întoarse către Miles și-i rezumă convorbirea.

— Vechea poveste. Pe cât pot înțelege, duc lipsă de mâncare, de zimbri; suferă de boli și de căldură, vechile vâlcăreli. Poate n'am înțeles bine. Bătrânul e foarte nervos. Mai bine ai trimite să-l aducă pe Guerrier să se înțeleagă cu el.

Edmond Guerrier era un metis care trăia la Agenție, îndeplinind tot felul de funcții, făcând pe interpretul și acționând ca o folositoare legătură între Agent și Indieni, dintre care mulți erau rudele lui Guerrier. Miles trimise pe Trueblood după el în timp ce Seger invită pe cele două căpetenii în biroul Agenției. Înainte de a intra în casă, Cuțit-Posac dădu și el mâna cu oamenii albi. Nu avea nimic din siguranța Micului-Lup, și, în ciuda vârstei și demnității sale, părea speriat ca un copil.

În birou, Seger își umplu pipa și o aprinse. Dar căpeteniile nu voiră să se așeze, nici să fumeze. Cu toată căldura, rămaseră îmbrăcați și se rezemară de unul din pereții odăii. În timp ce așteptau pe Guerrier, minutele se scurgeau încet și Miles, privind pe fereastră, vedea pe ceilalți Cheyenni stând nemișcați pe căluții lor slăbănogi. Era fără rost orice încercare de a începe o convorbire în

cheyenna stricată pe care o ştia Seger sau în puţinele cuvinte englezeşti pe care le putea vorbi Micul-Lup.

După puţin timp, doamna Miles intră în birou cu o tavă de prăjituri. Fusesse puţin neliniştită din pricina soţului ei, dar când văzu calmul care domnea în odaie, zâmbi veselă şi oferi prăjituri celor două căpetenii. Când ei refuzară ea păru mirată şi jignită.

— Niciodată vreun Indian nu a refuzat să mănânce prăjiturile mele înainte, spuse ea.

— Aceşti Cheyenni din Nord sunt puţin sălbatici, necivilizaţi, explică Seger.

— Par totuşi destul de înfomeţaţi, spuse doamna Miles.

— Uite, dragă Lucy, interveni soţul ei, avem de vorbit lucruri foarte importante cu aceşti oameni şi am trimis după Edmond ca să facă pe tâlmăciul. Mai bine te-ai duce în casă şi m'ai aştepta acolo.

— Dacă doreşti tu! Să las aici prăjiturile?

Miles dădu din cap distrat şi ea puse tava pe birou şi ieşi. El scoase ceasul, o ceapă mare de argint şi se sgâi la el, nervos.

— Unde e Guerrier? Întrebă el pe Seger.

Seger dădu din umeri şi continuă să fumeze. În cameră era cald şi aerul înăbuşitor, iar cele două căpetenii miroseau a cal, a piele netăbăclită şi a lemn ars.

Seger se ridică, se duse la fereastră şi o deschise. Miles începu să ciugulească o prăjitură. Capul tot îl mai durea şi nu făcuse bala rece pe care o plănuse.

— Au sosit, spuse Seger.

Când îl introduse pe Guerrier în odaie, Trueblood găfăia.

— Am alergat până în sat, spuse el, mă gândeam...

Seger, rânji răutăcios şi Miles spuse:

— Dacă nu te superi Joshua, vrei să iei note?

Trueblood încuviinţă din cap şi începu să caute too şi hârtie încercând

cu disperare să-şi revină în fire. Guerrier şterse sudoarea de pe căpuşala pălăriei sale şi apoi de pe faţă, se înclină spre cele două căpetenii, apoi li se adresă într-o curgătoare cheyennă. Lăsă de-o parte orice formulă ceremonioasă şi încercă să fie practic, aşa cum erau oamenii albi.

— Întrebă-i ce vor aici? spuse Miles. Dacă vor provizii, spune-le să se întoarcă în tabăra lor şi am să le trimit ceva raţii suplimentare.

— Nu vor merinde, spuse Guerrier. Vor să plece acasă.

— Atunci să se ducă acasă. Eu nu-l reţin nicidecum aici. Spune-le că pot să se ducă când vor.

— Nu e vorba de tabăra lor, explică Guerrier. Prin acasă el înţelege căminul lor din Wyoming.

— Asta e imposibil, strigă Miles, bătând cu pumnul în masă. Asta nici nu intră în discuţie. Spune-le că e cu neputinţă. De fapt, ştiu şi ei prea bine că e cu neputinţă. Spune-le că nimeni nu poate părăsi Teritoriul Indian fără îngăduinţă dela Washington. Şi fă-l să înţeleagă bine că Marele Tată Alb nu dă asemenea îngăduinţă. Aceasta trebuie să fie patria Indianilor de acum şi pentru totdeauna. Patria aceasta a lor va arăta după cum ştiu să se îngrijească de ea. Dacă sunt leneşi şi neputincioşi şi stau culcaţi tot timpul în corturile lor, o vor duce-o rău. Fă-l să înţeleagă acest lucru, că trebuie să rămână aici.

Guerrier tâlmăcea şi Joshua Trueblood mângălea în caietul său. Seger pufăia din pipă, flegmatic. Când metisul sfârşi de vorbit, cele două căpetenii se priviră. O expresie de desădejde, de înfricoşată nesiguranţă se citea pe trăsăturile lui Cuşit-Posac. El dădu din cap obosit şi vol să plece. Însă Micul-Lup puse mâna pe braţul bătrânului cu afecţiune dar şi respect şi-l opri.

Micul-Lup începu să vorbească şi metisul traduse, direct, la persoana întâia. Era mai stânjenit la tâlmăcire din cheyennă în engleză şi-şi alegea cuvintele cu băgare de seamă, ochindu-l pe Trueblood care mângălea caietul.

— Oare până când vom mai sta aici? spuse Micul-Lup domol, fără să ridice glasul. Până când vom muri cu toții? Îți bați joc de oamenii mei pentru că stau tot timpul în cort, dar la urma urmei ce-ai vrea să faci? Să muncească? Vânătoarea este munca noastră: întotdeauna am trăit așa și n'am murit niciodată de foame. Din timpuri străvechi am trăit în țara noastră, o țară de dealuri și munți și păduri cu brazi înalți. Nu erau molime și foarte puțini dintre ai noștri se întâmpla să moară. De când suntem aici ne-am îmbolnăvit cu toții și foarte mulți dintre ai noștri au murit. Suntem lihniți de foame și vedem cum oasele le las copiii noștri prin piele. Este oare așa de mare păcat ca un om să vrea să se întoarcă la căminul său? Dacă nu poți să ne dai dumneata îngăduința, dă voie câtorva dintre ai noștri să meargă la Washington și să povestească acolo ce suferințe îndurăm. Sau trimite pe cineva la Washington să capete îngăduința ca să părăsim acest loc înainte ca să pierim cu toții.

Ceva din elocvența simplă a bătrânei căpetenii fusese transmisă prin Guerrier. El termină de vorbit cu mâinile întinse și o clipă domni o tăcere adâncă în micul birou. Apoi liniștea fu ruptă și Guerrier începu să privească cu atenție căptușala pălăriei, învârtind-o încet în mâini. Trueblood citea ceeace scrisese. Agentul Miles se uita la Seger care continua să pufoie flegmatic din pipă.

Miles îl pismuia pe Seger pentru nepăsarea pe care o arăta. El își putea permite să stea și să privească. Dar se întreba cum ar putea cineva să-l facă pe sălbaticul ăstia să înțeleagă ce e politica unei națiuni? Pentru ei era o simplă chestiune de dreptate și nedreptate, o chestiune de satisfacere a dorințelor lor. Ei nu puteau vedea că țara lor din Nord fusese golită de vânat și de păduri și acoperită cu ferme și mari exploatare agricole. Nici nu ar fi fost de vreun folos să încerce să le explice visul pe care-l avusese odată de a aduce civilizația la Agenția din Darlington. De-

altfel, nici nu putea fi vorba să se apuce el să plictisească Oficiul Indian cu asemenea chestii; trebuia să rezolve singur problema sau cu ajutorul colonelului Mizner și al garnizoanei din Fortul Reno. Încercă să amâne.

— Nu pot trimite pe nimeni acum la Washington, spuse el prudent. Poate mai târziu, dar nu acum. Ce-ar fi să mai încercați să stați un an în acest ținut? Dacă lucrurile nu se îndreaptă, vă îngăduiesc că voi încerca să aduc chestiunea în studiul funcționarilor superiori dela Washington.

Micul-Lup dădu din cap.

— Ce folos? Peste un an vom fi cu toții morți. Trebuie să plecăm acum. Dacă am face cum spui dumneata, de bună seamă că n'o să mai rămână niciunul care să poată pleca spre Nord.

— V'am dat răspunsul meu, spuse Miles încăpățânat.

În cap îi băteau ciocanele ca un tam-tam. Începu să vadă cele două căpetenii tremurând grotesc în spatele unei perdele de căldură. Încerca să nu-l urască, să-l înțeleagă și să găsească ceeace era drept în plângerile lor.

Dar totul i se învârtea în cap — reținându-l dela baia rece, îl reținea dela singurul lucru care i-ar fi potolit durerea de cap; care i-ar fi potolit oroarea sa de arșiță, de pulbere și singurătatea din Darlington, cu casele sale nevopsite și coșcovite, cu hrană puțină; care i-ar fi potolit lupta care se dădea în el însuși împotriva cauzei pe care era încredințat că fusese chemat s'o servească.

— Spune-le că nu le pot făgădui nimic altceva! se răsti el la Guerrier.

Cele două căpetenii ascultară răspunsul tăcuți. Dădură din cap și strânsură mașinal mâna fiecăruia din odaie. Strângerea de mână le era străină, dar precisă și formalistă, și o făceau cu sentimentul de a duce la bun sfârșit singura ceremonie a oamenilor albi pe care o cunoșteau. Fața Micului-Lup era o mască fără expresie, dar ochii roșii ai lui Cuțit-

Posac erau aproape senini în tristețea și disperarea lor.

Miles oftă cu ușurare când părăsi odala, dar Seger îi urmă afară în pridvor și-l privi încălecând pe călușii lor slăbănogi. Ceilalți așteptau tot în aceeași poziție, aplecați, nemișcați în șeile lor de piele crudă. Apoi întreaga grupă se întoarse așa cum venise, copitele cailor lor nescotând aproape niciun sunet în pulberea roșie adâncă.

Pulberea începu să se ridice și iarăși parcă pluteau prin norii roșii.

Seger pufăia gânditor din pipă când Miles își băgă capul prin ușă și spuse:

— John, mă duc să fac o baie rece. Vrei să fii atent la ce se întâmplă?

Seger dădu din cap.

— Oare crezi că s'a terminat cu asta? Întrebă Miles neliniștit.

Seger clătină din cap și murmură:

— E doar începutul.

August 1878

2). TREI OAMENI AU FUGIT

Agentul Miles află de cazul cu cei trei oameni dela un Arapahoe, un oarecare Jimmy-Ursul, care plecase spre Nord în căutare de vânat. Asta se întâmplă, câteva săptămâni mai târziu. Nu plouase încă și arșița continua să dogorească. Acest Arapahoe era de mult în Oklahoma dar nu văzuse niciodată asemenea vreme. Nu văzuse niciodată pământul desfiacându-se în pulbere și înăbușind gâtul, nasul și ochii omului. Plecase la vânatoare pentru două zile, și în tot acest timp nu văzuse nicio vietate pe pământul lărmăit de căldură. În grozăvia miezului de zi se ghemuia în larba galbenă și se ascundea de soare la umbra calului său. Când atinse cu degetul un schelet uscat și alb de zimbru, descoperit din întâmplare, era atât de fierbinte încât îl făcu să sară înlături. Se îndreptă spre calul său și nisipul îi tăie tăpile ca un briceag fierbinte.

— Dumnezeu, această blestemată arșiță mă va omorî în curând, spuse el cu voce tare. Acest Indian era creștin și cunoștea atât de multe cuvinte englezești încât ceilalți Indieni vorbeau de dânsul ca de „unul care-și pierduse propria-i limbă”.

Se putea deci ca în momentul în care văzuse trei Cheyenni galopând spre Nord să fi fost înnebunit de căldură. Primul său gând fusese că-și vor ucide caili, dar mai apoi se gândi

că aveau o pricină bună să călătorească atât de iute spre Nord, atât de iute încât cu siguranță își vor ucide caili, mai devreme sau mai târziu. Le luă urma, dar văzându-l că-și întorc caili și-l privesc cu atâta disperare, îi fu teamă că-l vor împușca înainte de a putea spune o vorbă. Erau niște oameni sălbatici, nu creștini, Cheyenni din Nord, din tribul lui Cușit-Posac.

— Unde vă duceți? le strigă el pe limba lor.

— Spre Nord! răspunseră ei. Acolo de unde am venit.

Apoi își întoarseră din nou caili și călăriră mai departe ca nebunii.

Întorcându-se spre Agenție, îl zăpăcea gândul că acești oameni se întorceau la arborii verzi și vânturile răcoroase din țara lor.

Agentul Miles îi luă acestui Arapahoe un interogatoriu foarte strâns, gândind în același timp: „De ce trebuie să-mi spui toate astea? Ce-mi pasă mie dacă trei sau chiar zece dintre ei se întorc în țara lor sau se duc la dracu?”. Dar își dădu seama că până într-o oră toată Agenția va ști cu siguranță această întâmplare. Lucruri de felul ăsta se răspândesc cu mare iuteală. În căldura asta, era de ajuns o scânteie ca să aprindă un incendiu.

— Ești sigur că acești trei oameni

faceau parte din banda lui Cuțit-Po-sac? întrebă Miles.

Jimmy-Ursul încuviință din cap. Își ridică mâna și numără pe degete:

— Unu, doi, trei.

— Călăreau spre Nord, ești sigur? continuă agentul Miles.

— Dumnezeu, cum să nu fiu sigur! călăreau ca nebunii.

— Știi numele lor?

Indianul dădu din umeri.

— Ei, Cheyenni din Nord...

Lui Miles lucrurile îi păreau îndoielnice. Ar fi dorit ca Seger să fie în biroul lui. Nu că i-ar fi fost de mare ajutor la luarea unei hotărâri, dar Seger ar fi pufăit din pipa lui și i-ar fi privit pe Indiani într'un anumit fel. Agentul avea impresia că Indianul i-ar fi povestit adevărul lui Seger mai degrabă decât lui.

— Dacă nu le știi numele, dece-ți închipui că ar fi Cheyenni din Nord?

Indianul dădu din cap foarte elocvent și-l privi pe Miles ca și cum ar fi fost nebun.

Apoi, mătușa Lucy intră cu o tavă de prăjituri și o cană cu limonadă rece. Ea le așeză pe birou. Indianul își încrucișă mâinile și se uită la Miles întrebător. Miles dădu din cap și Indianul se repezi să-și îndese prăjiturile în gură.

— Sunt bune, Jimmy-Ursul? zâmbi mătușa Lucy.

El încuviință din cap, dar nu se opri din mâncat. Ignoră complet limonada, dar înfulecă repede prăjiturile până goli tava.

— Și acum nu vrei puțin din limonada asta bună și rece? întrebă mătușa Lucy.

Scuturându-și capul, el se ridică și se îndreptă spre ușă. Miles spuse:

— Asta e totul, poți pleca. Și când Indianul părăsi odaia, continuă: Lucy, de ce te încăpățânezi să-i hrănești?

— Ce vrei, doar asta așteaptă.

— N'ar trebui să aștepte asta. N'ar trebui să aștepte să se îmbuibă cu dulciuri de fiecare dată ce se apropie de această casă. Știi că încerc să fiu cât mai drept în împărțirea merindelor.

— Îmi pare rău, John, se scuză ea.

— Da, da, spuse el absent, jucân-

du-se cu un creion și desenând mici cercuri pe hârtia din fața lui. Știi unde se află Seger?

— Cred că la magazie.

Miles își luă pălăria și părăsi casa. O luă încet spre magazie. Îl văzu pe Seger stând în fața magaziei, în umbră, jucându-se cu un hăț, și iarăși pismui liniștea ca de stâncă a acestui om bronzat. Seger îl observă pe Miles apropiindu-se, dădu din cap, dar își continuă ocupația.

În timp ce Miles îi povesti cele auzite dela Jimmy-Ursul, Seger continua să lucreze atent pielea. Când Miles sfârși, Seger îi spuse domol:

— Ce mare pagubă-i că au plecat trei Indieni?

— Dacă pot pleca trei, fără să fie pedepsiți, apoi poate să plece un trib întreg.

— Dar n'au plecat încă.

— Până la apusul soarelui toată Agenția va ști, spuse Miles.

— Asta-i treaba ta. Poți să le spui că le-ai dat voie să plece.

— Atunci toți o să-mi ceară voie, spuse Miles desnădăjduit. Fiecare Indian de pe Teritoriu va voi să se întoarcă de unde a venit.

— Eu l-aș fi stins în bătaie pe acest Indian. L-aș fi învățat astfel să-și ție gura.

— Acum e prea târziu, spuse Miles, să mă gândesc la asemenea mijloace. Ai face mai bine să pregătești căruța.

— Mergi la fort?

Miles nu răspunse. Îl invidia pe Seger pentru felul în care putea să stea în pulbere. Asta era deosebirea între un om care muncea și un șef.

În căruța care îl ducea spre Fortul Reno, Miles se simțea obosit, nesigur și încurcat în calitatea lui de șef. Își pusese haina neagră și o pălărie neagră tare, și iarăși, ca de obicei, simțea că soldații în elegantele lor uniforme de cavalerie vor râde de el. Îl supăra gândul că Fortul Reno și garnizoana lui, așezate atât de aproape, erau acolo ca să amintească celor dela Agenție că nu erau în stare să se descurce singuri cu Indieni. Dar

În acelaș timp era recunoscător, de o sută de ori recunoscător, când se trezea noaptea dintr'un somn turbure și-și dădea seama că armata Statelor Unite ale Americii era în apropiere.

Totuși, nu putea împăca principiul păcii, purtat în vârful baionetelor, cu credința sa pentru prințul păcii pe care se obligase odată să-l servească. Dacă vii cu brațele deschise, pline de dragoste, apoi baioneta trebuie părăsită. Dăruiește dragoste, slujește cu dragoste și vei fi primit cu dragoste. Chiar și de cel din urmă sălbatic. Și totuși, ce folos? Nu credea sincer, nici măcar în felul în care credea Lucy, făcând din tava ei de prăjituri o mică dovadă de dragoste. Își amintea când îl găsisese odată pe Seger bătând fără milă un băiat cheyenn. Prinsese brațul ridicat al lui Seger, strigând:

— John, dacă venim la ei cu pumni strânși și ură în sufletele noastre, ne vor da ei oare dragostea lor?

Expresia feței lui Seger nu se schimbă, deși ochii arătau compătimire.

— Miles, spuse el, această mică bestie a încercat să mă înjunghie cu cuțitul, așa că mai bine du-te și lasă-mă să-mi termin socoteala cu el. O să mă iubească grozav când o să știe cine este stăpânul.

Amintirea acestei întâmplări îl turbura, dar totuși îl întărea convingerea de a fi ferm de data aceasta. Dragostea și arșița nu se împăcau împreună. Indienii să asculte de lege și atunci le va arăta el cât e de bun, cât de bine poate îngriji de buna lor stare. Capul îl durea iarăși și gulerul și cămașa îi erau learcă de sudoare. În acelaș timp, praful ridicat de copilele cailor se așezase pe hainele lui negre.

Întră în fort prin porțile de lemn și trecu pe lângă o sentinelă care-l salută în poziție de drept. Miles nu fusese niciodată în stare să răspundă unui salut; lucrurile militare îl copleșiseră întotdeauna. Trase cail înăuntru și rămase un timp în căruță încercând să-și potolească răsuflarea și să-și liniștească bătăile inimii. Apoi se

dădu jos, își șterse atent fața și pălăria cu batista.

Fortul Reno, un dreptunghi de ziduri de lemn și de argilă cu barăci de lemn și de argilă, nu se deosebea cu nimic de toate celelalte posturi ale armatei Statelor Unite, răspândite de-a-lungul câmpiilor dela frontiera canadiană de Nord până la Rio Grande în Sud. Soldații făceau exerciții și-și curățau cail, în timp ce ofițerii își petreceau zile și nopți într'o nesfârșită plictiseală, ocupați cu jocul de whist sau de poker sau cu malarla. Erau puține femei, nu exista niciun fel de viață socială, nici măcar o dugheană care ar fi putut aduce distracția întâlnirii unor murdari vânători de zimbri sau a unor contrabandiști de whisky. Luptele cu indienii aparțineau trecutului și aici în Teritoriul Indian, nu erau nici măcar deajunși văcarul care să plictisească pe comandant cu plângerile lor despre tâlhari. Hoții de cai ar fi fost măcar o distracție; puteau fi urmăriți și aduși înapoi la fort pentru a întreține pe domnișorii dela West Point¹⁾ cu poveștile lor de linșaj, de turme de vite scăpate, de evadări miraculoase.

Dar aici nu exista nimic, cu excepția învolirii lunare și un drum la St. Louis. Și lunile erau lungi și calde. Oamenii blestemau și făceau exerciții, iar tinerii ofițeri scriau scrisori acasă și ascultau cu amărăciune poveștile veteranilor despre glorioasele timpuri apuse, despre generalii Custer, Crooks și Sheridan, vremuri când indienii erau uciși și cei care-i ucideau erau considerați oameni curajoși.

Colonelul Mizner îl salută pe Miles cu oarecare afabilitate. Câteodată existau fricțiuni mari între militari și funcționarii civili, câteodată puține; în luna care trecuse, lucrurile meraseră bine. Quakerii, atât ca oameni cât și ca sectă, depășeau înțelegerea colonelului, dar acesta se mân-

¹⁾ West Point: vestită academie militară pentru ofițerii de infanterie ai Statelor-Unite, care se recrutează exclusiv din familiile avute americane.

drea cu o oarecare libertate de vederi, care era rezultatul faptului că văzuse multe lucruri și multe locuri. De altfel, era un om căruia îi plăcea mai mult să fie întrebat decât să întrebe. Uniforma era Dumnezeuul său și dacă cineva voia să servească uniformei, cerea acest serviciu dela Dumnezeu. Cu atât mai mult când era cineva de teapa lui Miles, o persoană pe care el nu o considera prea potrivită pentru însărcinarea ce i s'a dat, și care s'ar fi potrivit mai degrabă unor militari decât unui pumn de Quakeri.

Deaceia el îi primi pe Miles cu dragă-lășenie și politeță, întrebându-l de sănătatea lui și de cea a doamnei Miles. Era mulțumit de expresia de teamă care se putea citi pe fața Adjunctului.

Mizner era un om înalt, cu o față îngustă, care se mândrea cu mijlocul său subțire și gura sa mică. Avea obiceiul de a-și trece mâna peste uniformă, ca și cum voia să se asigure el însuși că nu se îngrășase cumva în ultimele ore. Îi plăcea să se gândească că, cu eleganța sa sveltă, constitua un plăcut contrast cu ofițerii rezultați din războiul civil, și care nu văzuseră niciodată zidurile cenușii ale Academiei dela West Point. De pildă acum, el stătea drept și comod, ca și cum mercurul nu se ridicase la 55 de grade la umbră ci numai la 20.

— Arșița asta! spuse Miles stingerit ca pentru a scuza prăfuita sa înfățișare. Pare mai răcoare aici în fort.

— După cum te obișnuiești, zâmbi Mizner. Te obișnuiești și cu câmpia; arșiță, frig, e aceeași poveste. S'a întâmplat ceva cu Piele Roșii?

Miles dădu din cap obosit și Mizner îi invită la umbră, pe verandă. Se așezară și Mizner porunci să i se aducă băutură.

— Doar o limonadă, spuse Miles. Se uita obosit afară unde, la umbra unui pin, doi tineri locotenenți înghețau o față care râdea. Părea că nu-i pasă de arșiță și el îi plămăia râsul limpede, care suna ca un cristal în aerul înăbușitor. Nu o văzuse ni-

ciodată înainte și-i veni în gând că ar fi fost draguț dacă cineva, completamente străin, ar fi venit la Agenție și ar fi luat masa cu el, cu Lucy și cei doi, Trueblood. Un preot catolic, care se îndrepta spre parohia sa cu doi catari încărcăți și un măgăruș, se adăpostise la post pentru noapte. Acum stătea lângă fântână, holbându-se cu ochi pierduți la fata care râdea. Miles simți o subită solidaritate cu el, o subită înțelegere a dorințelor și turburărilor altuia.

Limonada îi făcu să se simtă mai bine. O sorbi încet și povesti lui Mizner pricina necazurilor sale.

— Va să zică crezi că Micul-Lup vrea să facă urit, spuse Mizner, după ce Agentul își sfârșise povestea.

— Poate că nu, dar situația trebuie ținută în mână.

— Desigur. Sunt de acord cu dumneata, spuse Mizner. Acest câine e năbădălos. M'am războit cu el în Nord. Nu te poți înțelege cu un indian, mai ales nu-l poți schimba, odată ce e rău și sălbatic. Singurii Indieni buni sunt Indienii morți. Dar de fapt nu e niciun motiv să te neliniștești. Fortul e aici și am soldați buni și chiar dacă s'ar întâmpla o leșire în masă, aș putea ține fortul o lună dacă ar fi nevoie. Chiar două luni, se corectă el. Și-și spuse lui însuși: „Dumnezeule, ce n'aș da să încerce!”.

— Nu, nu, nu mă tem de leșire în masă, spuse repede Miles. Nimic asemănător. Țiu bine lucrurile în mână la Agenție. Ca să fiu drept, se observă îmbunătățiri pe zi ce trece. Doar acești Indieni din Nord nu vor să se obișnuiască cu disciplina. Trebuie să fie pedepsiți pentru cei trei care au fugit. Trebuie să înțeleagă că sunt în acest teritoriu pentru totdeauna.

— Am să trimit un pluton la Agenție, zâmbi Mizner. O să-l învățăm noi legea și o să aducem căpeteniile la biroul dumitale ca să-l dresăm. În tre timp, hotărăște mata singur pedeapsa. Dar te avertizez, Miles, să fie o pedeapsă serioasă. Îi cunosc eu pe acești câini blestemați.

— Am să fiu atent, spuse Miles cam nesigur.

Eu nu sunt niciodată atent, spuse colonelul cu o voce părintească. Arată-le ce știu și noi o să te susținem. Cea mai bună doctorie pe aceste meleaguri este tot baioneta.

Grupa trimisă de colonel era compusă din sergentul Jonas Kelly, soldatul Robert Fritz și Steve Jesky, un fel de cercetaș neoficial care se învârtea împrejurul fortului și căuta să se facă de folos pentru un culcuș, pentru o ciorbă și băutură. El mințea cu tot atâta ușurință și grație ca orice alt falcos cercetaș a cărui biografie apăruse de nenumărate ori în zeci de ziare americane și putea să debiteze minciunile ore în șir oricui i-ar fi făcut cinste cu o sticlă cu whisky.

Purta niște vechi și soloși pantaloni de piele, un scalp indian și păr lung care constituiau un fel de uniformă a presupușilor cercetași și desăvârșiți ucigași de Indieni. Dar, printre puținele lucruri în care se pricepea, erau și slabele sale cunoștințe de limba cheyennă.

Cunoștințele-i erau puține și elementare, dar le considera mai mult decât îndestulătoare pentru a-l face un tâlmăci expert. Pentru el, limba bogată, frumoasă și curgătoare a acestor Indieni era un jargon sălbatic și o tîlmăcea cum voia. De fapt, propriul său vocabular englez era atât de mărginit, încât chiar de ar fi cunoscut tot ce spuneau Indienii încă nu ar fi putut traduce corect. Și apoi erau foarte puțini cei care l-ar fi putut contrazice.

Acum călărea înaintea celor doi soldați, care păstrau o oarecare distanță. Atât sergentul Kelly cât și soldatul Fritz erau arși de soare, cu fețele uscate, ca oamenii care și-au petrecut ani îndelungați în deșert. Pielea lor era sănătoasă și bronzată, ochii mici; milităria era profesia lor și o exercitaseră ani îndelungați. Erau pricepuți și serioși, nu-și căutau gâlceavă dar nici nu o ocoleau, la nevoie. Însărcinarea lor era să apere pe

cercetaș și faptul că se duceau într-o tabără de Indieni, mai mult sau mai puțin dușmănoasă, nu-i îngrijora prea mult. Erau convinși de țelurile armatei Statelor Unite și, dacă li s'ar fi poruncit, s'ar fi dus și în lăd cu tot atât de mult calm.

Vorbeau doar între ei, fără să se sinchisească de cercetaș, care era obișnuit să fie ocolit de militari. Sergentul Kelly se spovedise de curând preotului călător și-i spunea lui Fritz:

— Nu vreau să am de a face cu femeile păgâne, ale căror suflete sunt mai negre decât pielea lor.

— Se vede că nu ai avut niciodată de furcă cu apașii, îi necăji Fritz. Femeile lor își descoperă sânii ca și cum ți-ai scoate mânușile.

— Ești un mincinos.

— Sunt mincinos? Pe Dumnezeuul meu, decât niciun fel de femeie, mai bine una roșie sau chiar neagră. Ai fost vreodată cu o Indiancă?

— Parcă tu ai fost? Și te-ași ruga chiar să te ferești de ele.

— Am să mă feresc, spuse Fritz. Doamne, Dumnezeule, sunt însă de atât timp în acest fort blestemat încât o să-mi vie foarte greu s'o fac.

— Un câine Indian o să-ți tale într-o zi capul, tot ultându-te la femeile lui.

Fritz scuipă.

— Sunt toate la fel aceste piei roșii. Am văzut și Indience drăguțe, dar îmbătrânesc ca un măr uscat...

— Am fost odată cu una, spuse Kelly după un timp.

— Daa? Unde?

— Mai bine s'o lăsăm uitată, spuse Kelly. Dar să nu-ți inchipui că sunt toate la fel. Acești Cheyenni sunt ai dracului. Nu seamănă cu cei din triburile Comanches, Pawnees, Sioux sau Kiowas. Sunt un popor mândru și tăcut, ca Irlandezii.

— N'am văzut niciodată un Irlandez tăcut, spuse Fritz.

— E o tăcere adâncă a sufletului. Tu n'ai putea-o înțelege.

Ei călăriră până când cercetașul îi opri cu mâna. Prin copacii pitici din fața lor văzură vârfurile unor corturi de piele.

— Asta-i, spuse Jesky.

— Mă duc eu înainte, ordonă Kelly. Indienii au un profund respect pentru uniformă.

— I-am văzut adesea împușcându-și propriul lor respect, râni Jesky.

Micul grup își făcu loc printre pini. Un câine începu să latre. Văzură copiii care fugeau spre tabără. Soldații își desfăcură puștile.

— Lasă pușca jos! spuse Kelly cercetașului.

Satul cheyenn era așezat într'un cerc deschis pe malul râului sec, în forma unui C. Casele erau ținute în afara cercului, într'un fel de țaro de mărăcin. Când văzură pe cei doi soldați și cercetașul apropiindu-se, bărbații săriră din corturi, unii din ei cu armele în mână. Imbrăcămintea lor era sumară; unii nu purtau decât pantaloni, cei mai mulți erau slabi și obosiți, dar bărbați înalți, lați în umeri și cu fețe hotărâte. Nu erau mulți. Satul nu putea să conțină mai mult de 500 de suflete.

Cei doi soldați și cercetașul se apropiară cu mâinile ridicate. De îndată ce fură înăuntrul taberei, indienii îi înconjurară. Dar pe fețele lor se citea mai degrabă o amară curiozitate decât ură. După prima surpriză, copiii se înăpolară scoțând capetele prin corturi sau strecurându-se printre picioarele bărbaților. Ochii lor negri, strălucitori, părul împletit și pielea arămie îi reamintea lui Kelly figurile fantastice dintr-o povestire auzită în copilărie. Dar femeile se ținneau de-o parte, cele mai multe rămânând în corturile lor.

— Șeful, spuse Kelly Vrem vorbit cu șef-căpetenie. Și întorcându-se spre cercetaș: Întreabă-l de șeful lor. Vorbește cu ei, fă-i să vorbească.

Jesky începu să vorbească cheyenna. Trei, patru oameni mai în vârstă își făcură loc spre calul lui Kelly.

— Întreabă de Micul-Lup, spuse Kelly.

Un indian lat în umeri dădu din cap.

— Îmi pare bine de cunoștință, spuse Kelly, descălecând și întinzând mâna Indianului. Își strânseră mâna, apoi

soldatul și cercetașul dădură și ei mâna cu ceilalți șefi.

— Spune-le că-i lată rău, spuse Kelly. Noi nu suntem oameni care caută gâlceavă, totuși e lată rău. Au fugit oamenii. Spune-le că ordinele colonelului sunt să vie cu toții la Agenție și să vorbească cu Agentul Miles. Spune-le că Marele Părinte Alb vrea să stea de vorbă cu ei.

Jesky tâlmăci în cheyenna lui stricată. Doi dintre șefi se încruntară, dar Micul-Lup zâmbi ușor. Bătrânul Cuțit-Posac vorbi încet și șovăitor și Jesky se luptă încăodată cu cheyenna lui.

Cercetașul sculpă și se întoarse spre Kelly.

— Acești blestemați de câini își bat joo de mine. Nu vor să vină la Agenție. Colonelul ar fi trebuit să trimită un pluton și să le dea și ceva gloanțe. Ei ar fi înțeles asta.

— Mai spune-le odată totul, spuse sergentul.

— Nu cred să înțeleagă limba lui, interveni Fritz.

— Înțeleg prea bine, răspunsă Jesky. Sunt încăpățânați.

— Dă-i drumul înainte, vorbește, porunci Kelly.

Căpeteniile vorbeau încet și cu întreruperi. Jesky spuse:

— Am de gând să părăsesc tabăra și să plece pe râu în sus. Agentul poate să se ducă draculul. Asta spun ei.

Kelly dădu din cap. „Sfântă Fecioară, își spuse el, îmi pare bine că a trecut părintele pe la noi și mi-a ascultat păcatele”.

— Ne întoarcem la post acum, ordonă el cu voce tare.

Colonelul Mizner era bucuros că Miles se întorsese la Darlington. Miles s'ar fi codit, s'ar fi bâlbăit, ar fi amenințat și până în cele din urmă ar fi încercat cu indienii mieroasă-bunătate umană. Cum spunea Mizner căpitanului Charles Murray din compania a II-a:

— În timpul asta, un lung șir de ferme arse și zeci de albi măcelăriți ar fi fost rodul înțeleptei politici a Oficiului Indian. Și atât timp cât vor

sta Agențiile în mâinile unor Quakeri sovăitori, așa o să li se întâmple.

— Dar nu s'a întâmplat niciun act dușmănos până acum, își dădu cu părerea Murray

— Dragă căpitane, după o vreme, când vei fi avut de-a-face cu Indieni tot atât cât am avut eu, ai să înveți cât de greu e să repari acțiunile Indienilor... Dar poți să le-o ieși înainte.

— Ai de gând atunci să te adresezi la Washington să-ți dea învoire să-i ridici?

— Am o învoire în alb să păstrez ordine în această regiune. Asta-i datoria mea. Și dacă las o bandă de uolgași, ca acești Câlni-Indieni, s'o ia razna, înseamnă că îmi calo datoria. Dacă îi ridic, îi închid și-i pedepsesc, atunci îmi fac datoria. Asta-i tot.

Căpitanul Murray încuviință din cap. Nu-i plăcea Mizner, însă Mizner era superiorul lui, așa că încuviință, dar nădăjdul că nu va fi trimis cu un pluton să ridice și să bage în închisoare un sat întreg de Indieni Cheyenni. Ceeace îl îngrijora nu era dreptul sau călcarea lui. El făcea parte din acea tagmă de ofițeri care îngrijesc de viețile soldaților lor cu multă dragoste. Fusesse învățat și credea cu adâncă convingere, că datoria unui bun ofițer nu era să-și omoare oamenii, ci să-i păstreze. De altfel, luptase cu acești Indieni înainte și, după părerea lui, tot regimentul nu ar fi ajuns să bage în închisoare satul.

— Ia-ți compania și adu-i încoace, adăugă Mizner.

— Ați spus, domnule colonel?

— Am spus să-l aduci aici. Nu înțeleg de ce forța decât la nevoie, dar dacă trebuie...

— Compania mea, domnule colonel?

— Cred că va fi de ajuns. Și ar fi o rușine pentru armată dacă n'am putea aresta câțiva nenorociți sălbatici cu o companie de cavaleriști.

— Sunt Cheyenni, domnule colonel, Câlni-Indieni, spuse Murray cu nehotărâre în voce.

— Știu asta, căpitane. Dacă ți-e teamă...

— Nu mi-e teamă, domnule colo-

nel, spuse Murray rece. Vreți să aduc tot satul sau doar pe luptători?

— Doar pe luptători. După cum spune Miles, nu pot fi mai mult de cincizeci. Nu te ocupa de cel bătrân.

— Și dacă sunt dispuși să lupte? întrebă Murray cu o voce egală. Vreți să intrați în sat? Sunt acolo cu femeile și copiii lor.

Mizner dădu din umeri.

— Ia cu dumneata un tun de câmp și aruncă câteva ghiulele în el. Asta-i va scoate afară.

— O ghiulea nu deosebește bărbatul de femeie.

— Astea sunt ordinele mele, spuse Mizner.

Apoi Murray se ridică, salută și plecă.

Chiar și cu tunul de câmp, compania a II-a făcu puțin sgomot când se îndreptă de-a-lungul albiei râului către locul unde fusese satul. Dar după cum se așteptase Murray, satul nu mai exista. Trupa continuă o vreme drumul în praf, apoi, cum se întuneca, Murray dădu ordin să descalece și să poposească.

Dis-de-dimineață se sculară și se huară după urmele, ușor de observat, pe care le lăsaseră în nisip căruțele indienilor. Aceste căruțe primitive se puteau mișca doar încet și Murray era sigur că-i vor ajunge în curând din urmă pe Indieni. Așa se și întâmplă. După nu mai mult de zece kilometri, de pe vârful unui deal, văzură satul indian în vale. Corturile erau așezate într-o vale îngustă, bine împădurită, oarecum ferită de soare și udată de un mic pârâu care trecea prin mijloc. Înfațișarea pașnică a acestei văi înverzite o făcea să pară ca un rai de răcoare, soldaților oboșiți de călărie și uzi learcă de sudoare. Se apropiară toți de culmea dealului și observară că Cheyennii aleseseră singurul loc mai suportabil într-o regiune mai rea ca iadul.

„Și de aici, gândi Murray, la închisoarea fortului din Reno”.

Dădu din umeri și porunci oamenilor săi să descalece, iar artileriștilor să-și așeze tunul în poziție. Cali fură

trînși îndărăt spre albia râului, unde erau bine apărați, și oamenii se împărștiau pe culmea dealului. Două căruțe mari, care fuseseră aduse pentru a-i lua pe Indieni înapoi la fort, erau ținute la îndemână cu cail înhamăți. Gândul lui Murray era să nu le dea prea mult timp de gândit, să-i încarce repede pe bărbați în căruțe și să-i ducă înapoi spre fort.

Dar timpul cât dură așezarea oamenilor și toate preparativele, folosi și Indienilor care observară prezența trupelor. Unii își încălecase războinicii și călăreau încooace și încolo, observându-i pe soldați; alții, însă, își continuau treburile, curățind caii, stând și vorbind. Intregul sat, bărbați, femei și copii, părea că nu da nicio importanță faptului că o companie a caverlei Statelor Unite înconjurase satul și o plesă de artilerie era îndreptată spre el.

Locotenentul Freeland, care venise la Fortul Reno de abia de trei luni, proaspăt ieșit de la West Point, cu capul plin de poveștile războaielor cu Indienii din veacul trecut și care se plictisise până acum, întrebă cu curiozitate:

— Credeți că o să fie ceva lupte, domnule căpitan?

— Nădăjdul este că nu, răspunse Murray morocănos. Mă duc în vale, domnule locotenent și așa vrea să stați aici, fără să faceți o mișcare, până mă reîntorc.

— Dar, domnule căpitan...

— N'avea nicio grijă, am să mă întorc. — Sergent, strigă el către Kelly, vino cu mine... Și ia-l și pe cercetașul acela cu dumneata.

Murray își aprinse pipa și apoi o porni cu ceilalți în jos, către sat, ca și cum ar fi fost trei mosafiri așteptați. Căpitanul nu era tocmai înfricoșat, sau nu era încă; va fi de ajuns timp pentru asta mai târziu și apoi era obișnuit cu sentimentul fricii. Nu se credea un om curajos, dar își putea stăpâni trupul și asta era de ajuns. Indienii erau pentru el o continuă cimilitură, deși îl înțelegea mai bine decât mulți din camarazii săi. Nu putea pricepe acest popor care re-

zista unei soarte ce-l copleșea, care lupta chiar când înfrângerea era sigură și care luptase până la exterminare. Nu putea crede că aveau cumva idei de independență și libertate, asemănătoare celor ale oamenilor albi; pune totul pe seama încăpățănării lor de primitivi și a pornirii spre sinucidere a unei rase întregi.

Acum putea vedea un fragment din această sinucidere a unei rase; mai mult decât atât, ajuta el însuși la aceasta.

În curând ajunseră în sat. Cheyennii îi înconjură cu curiozitate, dar nu făcuseră nicio încercare să-l oprească sau să se atingă de el. Când Jesky întrebă de Micul-Lup, fură conduși la un loc, pălpâind slab, împrejurul căruia stăteau trei oameni în vârstă: Micul-Lup, Cuțit-Posac și Păr-Impletit, care erau căpetenia Căinilor-Indieni, o societate de războinici, al cărei nume era porecla familiară pentru toți Cheyennii. Acești Căini-Indieni îndeplineau îndatoririle de poliști și soldați, conducând treburile clanului, atât în timp de pace cât și de război.

Cele trei căpetenii se ridicară, dădură mâna și apoi se înghesuță pentru a face loc soldaților împrejurul focului.

Murray admira pe acești trei bătrâni, care puteau sta cu demnitate și calm, în timp ce se făceau preparative pentru distrugerea satului lor. Acești Indieni aveau săpată în fețele pământii și sbârce ale bătrânilor, credința în puterea de a îndura toate loviturile care ar fi putut să le vină de la oamenii albi și chiar mult mai multe.

Fumau. Apoi Murray vorbi și Jesky talmăci:

— Trebuie să fac ceea ce fac pentru că așa spune legea. Știți ce este legea. Legea este cuvântul celor din Washington, care conduc întreaga națiune. Ei au spus că toți Indienii trebuie să stea pe acest teritoriu, în Rezerva lor. Dar s'a întâmplat ca trei din ei să fugă din sat și acum ați părăsit cu toții Agenția. Asta nu e bine, asta înseamnă înfrângerea legii. Așa

că trebuie să iau bărbații și să-i duc la fort, unde vor fi reținuți până când cei trei se vor întoarce și până când vom fi încredințați că nu vor mai infrânge legea.

Jesky se încurca în cuvinte. Rareori se întrerupea și-l puneă pe Murray să repete ceea ce spusese, pentru ca apoi să găsească echivalentul cheyenn în capul său. Când sfârși, își întoarse capul pentru răspuns, frecându-și barba și mestecând un pumn de tutun.

— Acești Căini-Indieni vor ceartă, spuse el lui Murray în cele din urmă.

— De unde deduci asta?

— Se fac că nu pricep. Își închipue că n'au făcut nimic ca să fie duși în închisoare. Au plecat doar dela arșiță într'un loc unde e răcoare și mai plăcut de trăit. Ei spun, de altfel, că în niciun caz nu se pot obișnui să trăiască în această regiune și dacă trebuie să moară, vor să moară undeva, pe semne în Munții Negri sau dracul știe cum îi spune locului de unde au venit. Ei spun că n'au fugit și că chiar un copil poate să se plimbe zece kilometri, căci asta-i toată distanța la care se găsesc de Agenție.

Murray dădu din cap și câteva momente pufăi furios din pipă.

— Spune-le că trebuie să îndeplinească ordinele ce mi-au fost date și că vor trebui să vie cu mine la fort.

— Ei spun că atunci când condamnă pe un om la moarte, trebuie să existe o pricină, dar pentru ceea ce le cer lor nu există niciuna. Vor să stea aici în mod pașnic.

— Spune-le că dacă nu vin cu mine în mod pașnic, o să flu nevoit să recurg la forță.

Peste trăsăturile de granit ale Miculul-Lup se observă urma unui surâs. Ca și cum ar fi știut toate astea de multă vreme.

— Ei spun să faci ceea ce trebuie să faci și ei vor face ce au făcut.

Urmă aceeași ceremonie solemnă a strângerii mâinii și apoi soldații și cercetașul se reîntoarseră pe creasta dealului.

Acum sunt mulțumit că am adus cu noi tunul, spuse Kelly.

— Păstrează observațiile până îți sunt cerute, sergent, răspunse Murray furios.

Când Miles auzi că colonelul Mizner trimisese un detașament de cavalerie pentru ca să aducă pe oamenii lui Cuțit-Posac la Fortul Reno și să-i închidă, două sentimente contradictorii îl încercară: primul, unul de ușurare că chestiunea fusese luată din mâinile lui și va fi rezolvată de autorități militare competente; al doilea, unul de rușine, căci știa că acțiunea lui Mizner nu era nici dreaptă, nici necesară.

Cheyennii nu părăsiseră Rezerva, nici nu era sigur că se pregătiseră să o părăsească. Deci, se găseau încă sub autoritatea sa de Agent Indian. În această calitate, cum putea îngădui el oare lui Mizner să aresteze cincizeci sau șaiszeci de oameni, numai pentru o crimă pe care nu o făptuiseră, dar pentru o crimă care, pe cât știa el, poate că nici nu avusese loc? Singura dovadă erau spusele lui Jimmy-Ursul că trei oameni din clanul lui Cuțit-Posac fugiseră. Și în ziua aceea fusese atât de cald, încât chiar un om mai de încredere decât Jimmy-Ursul s'ar fi putut îndoi de mărturia simțurilor sale. Dacă cumva a văzut măcar pe acei oameni? Dacă nu cumva a mințit pentru a-și satisface o imaginație bolnavă? Sau poate cei trei oameni - nici nu se îndreptau spre Nord, ci se duceau doar la vânatoare.

Cu cât se gândea mai mult la asta, cu atât îl durea mai mult capul, cu atât conștiința îi era mai turburată și îndoelile îl copleșeau. Era un om sincer; ca Agent Indian, încerca să-și urmeze propria-i credință și să aline într'un fel soarta miculul grup al rasei umane care era sub controlul său. Faptul că obstacolele erau aproape de netrecut, că merindele erau puține, că ducea lipsă de ajutor priceput și îndestulător, că guvernul prefera să fie aici mai de grabă un regiment de cavalerie decât un regiment de învățători, dulgheri, tinichigii sau mecanici, toate astea nu aveau nicio impor-

tanță. Sarcina sa nu era cu nimic schimbată, ci doar mult mai grea.

Se duse la Lucy Miles cu problemele sale, cu durerea sa de cap și cămașa sa udă leoarcă. Bău limonada rece și încercă să se bucure de delicioasele ei prăjituri.

— Dar John, spuse ea, oare odată ce acești Indieni vor fi în închisoare, la Fortul Reno, nu vor fi toate lucrurile la locul lor și nu vei putea hotărî atunci cine-i vinovat și cine nu?

— Nimic nu va fi în ordine, spuse el, nenorocit. Nu poți aresta cincizeci sau șaiszeci de oameni pentru câțiva din ei care sunt vinovați. Ca să fie cinstit, nici nu știu dacă vreunul din ei e măcar vinovat, afară doar că și-au mutat satul la Cotter Creek, unde ar fi trebuit să-i așez dela început. Cel puțin acolo au ceva apă și verdeață, nu doar colbul ăsta roșu de iad de aici.

— Dar cei trei oameni care au fugit? Ți aminti Lucy cu drăgălășenie.

— Dă-i dracului pe acei trei! Scuză-mă, Lucy, dar nu sunt sigur că au fugit trei oameni. Nu sunt sigur de nimic.

— Dar toată lumea dela Agenție știe că trei oameni din banda asta au fugit. Asta nu va face decât să înrăutățească lucrurile, dacă oamenii pot s'o șteargă oricând le trece prin minte.

— Așa e...

— Așa că aveai dreptate să-i spui lui Cuțit-Posao și Micul-Lup, că cei trei oameni trebuie să se reîntoarcă și că asta va rezolva totul.

— Cum vrei să vină oamenii înapoi? Nu dragă, nu înțelegi, nu-i vorba de acești trei oameni, ci de toată politica asta putredă a Rezervei Indiene, să bagi un popor întreg în închisori.

El șovăi, apoi dădu din cap:

— Trebuie să fie pedepsiți pentru acești trei oameni. Dar nu în acest fel. Mizner a trimis acolo un tun. După cât îl cunosc, nu m'ar mira să arunce câteva bombe asupra satului. Și acum, ce pot oare să fac?

— Trimite pe cineva acolo. Doar mai ești încă șef, aici, la Darlington.

— Asta-i adevărat. Seger s'ar pu-

tea duce să le spună să aștepte până voi avea ocazia să vorbesc cu căpeteniile. Va fi în orice caz o cale mai bună decât cea pe care a luat-o Mizner.

Își luă pălăria și leși să-l caute pe Seger.

Se și simțea mai bine; acționa într'un fel oarecare și, indiferent de ceea ce avea să se întâmple, va avea cel puțin această mică satisfacție. De altfel, Seger nu se va lăsa dus de câțiva ofițeri. Desigur, el, ca Agent, avea destulă competență pentru a dicta și a duce la îndeplinire legea în propria lui Agenție.

În timp ce Seger înșeaua calul, Miles vorbi îndelung și cu seriozitate, nu atât lui Seger cât lui însuși, pentru a-și potoli toate nesiguranțele care îl turburau. Îl rugă pe Seger să se grăbească; ăsta era lucrul cel mai important. După toate probabilitățile, Micul-Lup nu se va preda. Cine a mai auzit vreodată de Câini-Indieni care să se predea mai înainte de a fi convinși că nu aveau deloc dreptate? Așa că-l rugă pe Seger să se grăbească pentru a împiedica, dacă nu un nou război indian, cel puțin un masacru. Seger ascultă liniștit pledoaria încurcată a lui Miles și instrucțiunile sale și încuviință cu simplitate:

— Am să fac tot ce am să pot.

Se însera, aproape, când Seger ajunsese pe creasta unde se așezase compania 'a II-a și liniștea era atât de adâncă încât, la început, își închipul că totul se terminase și că Miles va trebui să-și împace singur conștiința. Apoi, în semi-întunericul înserării, observă siluetele soldaților care stăteau tăcuți, peste armele lor, de-a-lungul crestei; și de partea cealaltă, în fundul văii, focurile taberei indiene sclipeau ca niște licurici.

Oftă și întrebă sentinela care-l oprise:

— Cine comandă aici?

— Căpitanul Murray.

— Du-mă la el. Sunt Seger, dela Agenție.

Toată după amiaza, Murray amânase atacul. Mai întâi fusese ocupat

cu preparativele; după ce acestea fuseseră terminate, studiase atent situația tactică. Deși știa prea bine că nu era niciun fel de tactică la mijloc și nimio altceva de făcut decât să arunce câteva ghiulele, să înainteze apoi în sat ca să-și ia prizonierii. Cu cât se apropia inserarea și cu cât își dădea seama că amănările sale nu dădeau niciun rezultat, cu atât se întuneca mai mult la față. Înșuși sergentul Kelly se temea să-l întrebe ceva și, la un moment dat, izbucni cu furie nebună, din cauza cercetașului care, rezemat alene de un copac, scuipa tutunul jurîmprejur.

Adevărul era că începuse să-și dea seama că nu va putea lua prea mulți prizonieri. Cheyennii vor lupta cu îndârjire. El va pierde cel puțin o duzină de soldați și va avea de înmormântat trupurile sfărtecate ale femeilor și copiilor. Și care va fi sfârșitul? Un prostesc război indian care va incendia jumătate din țară, lăsând în urma sa mulți morți și răniți, multe vieți distruse. Iar faptul că va trebui să răspundă el de toate acestea, îl făcea să-l urască pe colonelul Mizner, cum nu mai urase niciodată un om. Se vedea prins într-o situație din care nu putea ieși și știa prea bine puterea pe care o avea un colonel al unui regiment în deșert asupra soartei ofițerilor în subordine.

Așa că el amână oră după oră pornirea atacului și când îl văzu în cele din urmă pe Seger, simți că cerul înșuși îi trimisese acest ajutor. El îl salută pe Seger cu multă bucurie.

— Bună seara, căpitane, spuse Seger. Văd că v-ați pregătit pentru un picnic, dar nu văd nimic de mâncat.

— Nu e o glumă să ai de dus cincizeci de Câini-Indieni în lanțuri!

— Ai dreptate. Văd că-ți dai seama că colonelul dumitale a sărit puțin peste cal de data aceasta.

— Serios?

— Așa cred. Și Agentul Miles crede la fel. Și poate că și Departamentul Indian va fi de aceeași părere și cine știe ce balamuc va mai fi când acest drăgălaș tun al dumitale va începe să arunce ghiulele asupra satu-

lui. Poate că chiar Washingtonul va lua cunoștință de aceasta și s'ar putea să-l demită și pe colonelul Mizner, cât de atotputernic s'ar crede el.

— Poate, spuse căpitanul, fără să se angajeze, deși abia se putu stăpâni să nu zâmbească ușurat.

— Acești Indieni se găsesc încă pe Teritoriul Rezervel. Asta înseamnă sub supravegherea Agentului Miles și nu a armatei. Și Miles îți atrage atenția în mod solemn că va trage la răspundere pe fiecare ofițer al regimentului dacă se întâmplă ceva. Nu ai dreptul să arestezi pe acești oameni și lucrul acesta îl știe și colonelul. Vrei să-ți dau asta în scris?

— E în regulă, nu-l nevoie, spuse Murray.

— Ai de gând să rămâi aici toată noaptea?

— Trebuie — cel puțin până intru în legătură cu colonelul Mizner și primesc noi ordine. Dar prețioșii dumitale sălbatici nu vor fi turburați. Ei voi supraveghea doar și asta e totul.

— Mă bizui pe cuvântul dumitale, căpitane, spuse Seger. Acum mă voi duce acolo jos să încerc să conving căpeteniile să vină la Agentul Miles pentru a sta de vorbă cu dânsul. Așa că vezi să nu cumva să tragă dacă o ieși cineva din întinerio.

— E oarecum primejdios, îl avertiză căpitanul. Ei știu la ce ne pregătim.

— Știu? Numai armata poate să încurce atât de rău lucrurile. Fie ce o fi, mă duc, la noroc! Nu cred o'ă să tragă în mine.

— Vrei să-ți dau pe Jesky să meargă cu dumneata și să-ți tâlmăcească?

— Pe ăsta? Nu. Știu puțin cheyenna, cred că deajuns. Nu vreau niciun element al armatei cu mine.

— Foarte bine — du-te. E doar pielea dumitale în joc.

Murray rămase pe loc și-l urmărit pe Seger îndepărtându-se în noapte. După câțiva pași îl pierdu în întunericul adânc și nu mai auzea decât sgomotul copitelor calului, apoi și acest sgomot se stinse. Un timp îndelung Murray rămase pe loc, cu privi-

rea ațintită la focurile care lăcăreau în satul indian, la corturile luminate cu un soi de felinare mascate, care nu dădeau lumină decât prin deschizăturile din vârf și prin locurile unde pielea de zimbbru se rupsese.

Auzi vocea cercetașului înjurând undeva în întuneric:

— Acest nebun de Seger o să-și lase pielea acolo. Așa-i trebuie. Pe cîntea mea că nu am niciun fel de considerație pentru un om care îndrăgește negrii.

După o oră, Seger se întoarse. Se aplecă în șea și-i spuse lui Murray, care-l așteptase cu nerăbdare:

— Căpeteniile vor veni mâine dimineață. Lasă-l să treacă.

— Desigur. Ai avut vre-o neplăcere?

— Doar cu cheyenna mea... stricată!

A doua zi dis-de-dimineață, colonelul Mizner și locotenentul Stevenson călăriră până la Agenție. Mizner era furios pe Miles că i-a contramandat ordinul; dar o judecată mai adâncă îi arătase ce-ar fi putut să-l coste gestul său și, oricum ar fi luat-o, își dădea seama că Miles scosese castanele din foc pentru el. Dar acum, când Miles avea de gând să rezolve el singur această chestiune, Mizner voia să urmărească peripețiile, așa încât să poată judeca mai bine acțiunea ce se desfășura.

Când cei doi ofițeri intrară, micul birou al lui Miles era deja plin de lume. Erau acolo Seger, Agentul, Trueblood și Edmond Guerrier în calitate sa de tâlmăci. Mizner intră, schițând deabia un salut și luând loc într'un fotoliu lângă fereastră. Locotenentul se așeză lângă el. Seger stătea pe marginea biroului, umplându-și plpa; Miles era în spatele biroului, iar Trueblood într'un colț, cu cafea și creion în mână. Guerrier se rezemă de un perete, cu capul plecat, învârtindu-și la nesfârșit pălăria sa de paie în mână.

În jumătatea de oră de dinainte de sosirea indienilor nu se prea vorbea și nimeni nu se mișcă, afară de Seger, care se ridică să deschidă fereastra

mai mare. Abia câteva cuvinte fură schimbate despre timp și atâta tot. Miles stătea aplecat peste biroul său, întocmind un raport, dar părea nervos și nu se simțea în apele sale.

În cele din urmă, Seger arătă cu capul spre fereastră și spuse:

— Iată-i că vin.

Toată lumea se întoarse să-i vadă. Trei Indieni călăreau spre casă, doi din ei, mai vârstnici, în față și unul în spate un bărbat înalt, în puterea vârstei, mușchiulos ca un gladiator și cu o față brăzdată de cicatrice. Călăreau alene, duși pe gânduri, aplecați înainte, în șea, iar în spatele lor alerga o puzderie de copii ai Agenției. Când ajunseră în fața casei, descălecară iar copiii se adunară împrejurul lor, într'un cerc.

— Cel cu fața brăzdată de cicatrice este Corbul, spuse Seger. Asta-l cam năbădăios, așa că se puteau aștepta la turburări. Se spune că a omorât odată, într'o luptă, șase Indieni-Pawnees cu mâinile goale. Cei alți doi sunt Micul-Lup și Mistreț-Sălbatic.

Seger își aprinse plpa și leși pentru a aduce înăuntru căpeteniile. În odale se așternu o liniște adâncă până la întoarcerea lui. Miles se opri din scris.

Când Cheyennii intrară, dădură mâna cu fiecare din odale și apoi luară locul lângă un perete și așteptară ca Agentul să ia cuvântul. Dar tăcerea continuă. Apoi Micul-Lup spuse ceva și Guerrier tâlmăci.

— Vor să știe de ce l-ați chemat. Mizner surâse brusc.

— Știu prea bine de ce l-am chemat, spuse Miles.

— El spune că nu știu. Spune că trăiau pașnic și nu făceau rău nimănui. Chiar când soldații albi le-au înconjurat satul și au îndreptat un tun împotriva lor, ei tot au continuat în-deletnicirile lor pașnice. Nu e asta oare pe placul oamenilor albi, ba chiar dorința lor?

Agentul se întoarse spre Micul-Lup și spuse:

— Trei din oamenii voștri au fugit. Un Arapahoe l-a văzut călărind spre Nord și știe cine sunt. Știi doar că e

împotriva legii ca vreun Indian să părăsească Rezerva fără îngăduința mea. Uite ce trebuie să faceți. Îmi dați zece din tinerii voștri să-i țiu aici ca prizonieri și între timp soldații se vor duce să-i caute pe cei care au fugit. Când vor fi aduși înapoi acei trei oameni, îi voi pune în libertate pe cei zece oameni ai voștri.

Când Guerrier sfârși tălmăcirea, Micul-Lup șopti ceva lui Mistreț-Sălbatic. Celălalt înouviință. Micul-Lup dădu încet din cap:

— Asta nu merge, spuse el Agentului. Nu pot să fac ce-mi ceri. Cum să găsești trei oameni într-o țară destul de mare să ascundă o mie? Dacă vreunul din funcționarii dumitale de la Agenție ar fugi, aş veni eu să-ți cer zece dintre oamenii dumitale? Oare asta e legea oamenilor albi, ca nevinovații să sufere pentru cei care sunt vinovați? Cei zece oameni pe care mi-i ceri, n'au făcut nimic, dar dumneata vrei să-i arunci în închisoare și să-i ții acolo până vor muri. Oare câți Cheyenni n'ai trimis în închisoarea din Florida! S'a reîntors vreodată unul din ei? Nu, nu-ți pot preda zece oameni pentru trei pe care n'ai să-i vezi niciodată îndărăt.

Mizner continua să zâmbească. Guerrier țopăla nervos în timp ce tălmăcea. Miles spuse supărat:

— Ai să-mi predai acești oameni sau nu vei mai primi niciun fel de merinde de la mine! N'am să-ți dau nimic de mâncare până nu mi-i dai! O să muriți de foame până când vor fi predați! Vreau acești oameni și-i vreau de îndată!

Micul-Lup dădu din cap:

— Nu-ți pot preda acești oameni. Nu folosește la nimic să ne ameninți cu înfometarea, fiindcă și așa murim de foame. Dar nu-ți pot preda acești oameni. Sunt un prieten al oamenilor albi; și nu de acum ci de multă vreme. Mi-am dat seama că e mai bine să lucrez cu oamenii albi decât să mor războindu-mă cu ei. În ceeace mă privește, nu-mi pasă; sunt un om bătrân, dar am văzut că puțini au mai rămas din tribul meu. E un lucru îngrozitor să vezi o națiune întreagă

stingându-se; dar dacă trebuie să murim, e mai bine să murim prin luptă decât prin ceeace numești dumneata legea omului alb.

Poate crezi că eu nu știu, dar eu am fost la Washington și am vorbit cu Președintele și am dat mâna cu el. El a spus că între noi trebuie să domnească pacea; eu am încercat să păstrez această pace.

Miles dădu din cap cu încăpățănare. Deabia asculta cuvintele șovăitoare ale lui Guerrier. Era atent la zâmbetul lui Mizner și simțea disprețul colonelului pentru un om care nu era capabil să aducă la îndeplinire legea pe care pretindea s'o administreze.

— Trebuie să predai zece oameni, spuse Miles. Vreau să fie aduși aici, și aceasta încă astăzi.

Micul-Lup zâmbi straniu.

— Am fost prieten, domnule Miles, spuse el. Dar nu pot să fac ceea ce-mi ceri. Trebuie să fac ce cred că e bine. Nu vreau gâlceavă și nu vreau vărsare de sânge la această Agenție, dar nu pot face ce-mi ceri.

— Atunci veți muri de foame!

Celălți doi Cheyenni se uitau la Micul-Lup. Fața omului cu cicatrice era schimonosită de furie, dar Micul-Lup îi strângea brațul atât de tare încât degetele lăsau urme în piele. Apoi Micul-Lup strânse pe rând mâna fiecăruia.

— Aștept acești zece oameni, astăzi, spuse Miles.

— Mă întorc la tabără, răspunse zâmbind Micul-Lup. Vom face ceeace avem de făcut atât dumneata cât și eu, domnule Miles. Aici la Agenție ai hrănit pe oamenii mei, așa încât ar fi o rușine dacă am uda acest pământ cu sânge. Dar iată ce am eu de făcut și ce voi face. Am să-mi aduc poporul îndărăt spre Nord, în patria noastră din Munții Negri. Vrem să plecăm pașnic, și atâta timp cât nimeni nu va încerca să ne oprească, ne vom duce pașnic. Dar, dacă trebuie să trimiți soldații după noi, așteaptă până ne îndepărtăm puțin de Agenție. Apoi, dacă vreți să vă luptați, ne vom lupta și putem să vărsăm sângele nostru pe locul ales.

Miles se sgâi la el fără să poată vorbi. Mizner spuse :

— Ascultă Miles, dacă nu-i închizi pe toți trei, cât timp sunt aici, ești un prost !

— Dă-le drumul, Seger, spuse Miles întunecat.

— Ce dracu, Miles, îi lași să plece ?

-- Au venit la cererea mea, spuse Miles. Le-am spus că vor fi liberi să vie și să plece. Asta cel puțin pot să le-o acord.

Se așază jos cu capul său îndurerat în mână în timp ce ceilalți ieșiră în căldura mai suportabilă a prîdvorului, să privească la cei trei Cheyenni care plecau.

În timp ce-și lua rămas bun, Mizner spuse lui Miles, cu un zâmbet ușor :

-- Am să las compania a II-a acolo unde e. S'ar putea să mai ai nevoie de ea.

Miles, doborât, nu răspunse nimic. Ceva mai târziu, trimise următoarea telegramă către William Nicholson, Director general pentru Departamentul Indian la Lawrence, Kansas :

„Micul-Lup”, căpetenia Cheyennilor din Nord, amenință cu părăsirea Rezervei și îndreptarea întregului trib, numărând trei sute, spre Nord. Cerem o grabnică hotărîre.

Era nervos și necăjit în timp ce aștepta răspunsul. Lucy, văzând în ce dispoziție este, chemă pastorul Quaker, Elkanak Beard și pe soția sa la masă. Bunul pastor făcu tot ce putu pentru a ușura gândurile lui Miles. Beard era un om mic, indosat, cu ochii albaștri spălăciți, care repeta mereu că drumul iubirii e drumul just și că toți trebuie să aibă credința că lucrurile se vor îndrepta dela sine.

— Vezi, frate Miles, spuse el, omul poate să-și urmeze doar propria-i conștiință.

— Un sălbatic, spuse Lucy, cu dragălaşenie, nu poate înțelege legea creștină, chiar dacă este botezat. Trebuie să avem răbdare și iubire, cum

îi spun întotdeauna lui John, și până în cele din urmă lucrurile se vor îndrepta.

— Desigur, încuviință pastorul Beard.

Era aproape noapte când primi răspunsul. Nicholson telegrafie :

„Niciun Indian nu trebuie să părăsească Rezerva. E absolut imperativ pentru întreg planul de reorganizare al Indianilor ca Cheyennii de Nord să rămână în Agenție. Spre cunoștință și colonelului Mizner”.

Miles rămase în biroul său multă vreme, citind și recitind telegrama înainte de a chema pe Seger. Apoi, cu o voce ștearsă, îi ceru să ducă telegrama colonelului Mizner la Fortul Reno.

Agentul Miles avu o noapte turburată; oare îndelungate rămase în birou, privind muștele și fluturii bâzâind împrejurul lămpii, întrebându-se de nenumărate ori dacă a procedat just și dacă era cel mai bun lucru de făcut. Dar colonelul Mizner era un om de acțiune; câteva minute după ce citi telegrama, compania I-a își înșeuă caii, și o jumătate de oră mai târziu căpitanul Wint o ducea să se alăture forțelor lui Murray.

Murray acceptă ordinele lui Mizner cu stoicism. El îi sfătui pe căpitanul Wint să-și împrăstie oamenii astfel încât să acopere toată creasta de răsărit a dealului.

— Nu ar fi înțelept să te întinzi mai mult decât atât. Am să așez sentinele, deși nu prea e nevoie. Poți vedea de aici corturile și focurile lor în vale.

— Colonelul a spus ceva în legătură cu un atac chiar în noaptea asta.

— Asta ar fi o nebunie. Locul e plin de femei și copii; dacă colonelul vrea o baie de sânge, poate s'o provoace el însuși. Avem de dus la capăt o misiune de poliție, nu un masacru. Să așteptăm dimineața.

3. INCEPE HĂITUIREA

Căpitanul Murray petrecu o noapte fără somn. Știa din trecut că era imposibil să doarmă când se aștepta la orice fel de acțiune a doua zi de dimineață. Indiferent dacă era epuizat sau nu de ziua dinainte, simplul fapt că dimineața putea aduce un sfârșit existenței sale pe pământ era suficient să aprindă în mintea sa un focar de îngrijorare. Cât de mult îi învidia pe oamenii ca Wint sau Freelund sau Stevenson, care erau atât de ocupați cu viața încât moartea depășea puterea lor de reprezentare. Erau oameni curajoși, și el nu era, asta o știa; simpla pronunțare a cuvântului laș îi era de ajuns pentru a stârni în el amintirea întregului său trecut. Și cu toate acestea, uneori se întreba dacă propria-i teamă nu era generală, dacă nu cumva toți ceilalți oameni o ascundeau tot atât de bine cum și-o ascundea el. Era în armată de 12 ani și era considerat ca un om curajos și un ofițer de încredere.

După primele ore de încercări zadarnice, Murray își dădu seama că toate străduințele sale de a dormi erau de prisos; se sculă, își trase cismele și își umplu pipa cu tutun. Aprinse un chibrit, începu să pufoie din pipă și se rezemă pe patul său de campanie cu picioarele adunate sub el încât pintenii intrau în cearșaf. Pipa nu avea gust bun; de altfel, nu avea niciodată un gust bun în întuneric, când nu-l putea vedea fumul.

Cineva se apropie de cort, ridică pânza și intră.

— Ei, ce e? întrebă Murray.
Era sergentul Kelly.

— V'am văzut aprinzând chibritul, spuse el. Mă gândeam că poate...

— Nu, nu mi s'a întâmplat nimic, spuse Murray pe un ton arțăgos.

— Prea bine, domnule căpitan.

— Stai o clipă, spuse Murray. Scuză-mă. Nesomnul te face foarte nervos.

— Și mie mi se întâmplă același lu-

cru, domnule căpitan, spuse Kelly șovăind. Pornisem într-o mică inspecție.

— E liniște?

— Ca în casa morții, încuviință Kelly. Focurile ard jos în fața corturilor, dar ce nevoie or fi având de foc pe o noapte călduroasă ca asta, nu înțeleg.

— Pentru lumină, probabil.

— Cum ați spus, domnule căpitan?

— Nimic, oftă Murray.

— Mi se pare că ați spus lumină? Poate ca să lumineze drumul sufleteilor lor întunecate în iad.

— Măine o să aibă loc o luptă, spuse Murray cu curiozitate. Fără îndoială că o să-ți facă plăcere?

— Ordonăți?

— Spuneam că o să-ți facă plăcere să omori mâine, nu-i așa?

— N'am luat-o în felul ăsta niciodată, domnule căpitan, spuse Kelly încurcat.

— Dar în ce fel o iei?

— Solda-i bună și există pe lumea asta și lucruri și mai rele pe care le-ar putea face un om.

— Du-te de te culcă puțin, oftă Murray.

De îndată ce omul plecă, el își desfăcu picioarele de pe pat și ieși din cort. După cum spusese sergentul, o licărire de lumină contura în întuneric forma corturilor indiene. Cerul era negru și fără stele și atmosfera încărcată anunța ploale în noaptea aceasta sau poate a doua zi. Murray își continuă drumul pe creasta dealului, trecu de sentinele, până ajunse aproape de tun. Tunarii erau întinși sub chesoane, sforăind cu putere. Murray atinse cu mâna țeava rece și umedă a tunului și apoi, ducându-și mâna la obraz, lăsă umezeala să-i brăzdeze fața.

Se plimbă încolo și înapoi până când fumă două pipe întregi. Ici și colo, un sgomot surd de tunet bulnea

în noapte urmat îndeaproape de albe fulgere de lumină. Primele două îl surprinseseră pe Murray nepregătit, dar a treia oară se uita fix la satul Indian; avu impresia ciudată a unui om care stătea în centrul satului, singur și călare.

Întrebă pe una din sentinele, dar soldatul nu văzuse nimic, și apoi, așteptându-se la ploaie, Murray se întoarse la cortul său. Se așeză pe marginea patului picior peste picior, jucându-se cu pintenii, dar ploaia nu mai venea. Stătu așa până când o dără cenușe-albă și umedă de lumină se strecură în cort vestind răsăritul.

Atunci, se duse la cortul lui Wint și-l sculă pe celălalt căpitan.

— Bună dimineața, spuse el aspru. Hai, deșteaptă-te.

Wint se sculă și-și frecă ochii.

— Ce s'a întâmplat? Ce dracu, Murray, e întuneric afară.

— Mijește de zi, scoală-te. Vreau să arunc o privire împrejur și așa vreau să fi sculat în timp ce lipsesc.

— E liniște, spuse Wint somnoros, bâjbâind după cîsme.

— Prea de tot liniștit. Mă duco acolo jos să văd ce s'a întâmplat.

— Asta-i o curată nebunie. De ce nu aștepti?

Murray dădu din umeri și plecă. Nu avusese intenția să se ducă singur în sat; dar frica îl făcuse să arunce această provocare somnorosului Wint. Dar acum simțea o nevoie cumpănită să bea ceva. Se întoarse la cortul său și găsi printre lucrurile sale o jumătate de sticlă, pe care o dădu aproape toată pe gât.

Înghiți câteva bucăți de mentă și luă cu el sticla pe care o aruncă într'un mărăcinș de îndată ce depăși sentinela. Își continuă drumul, udându-și cîsmele prin roua ierbii. Valea îngustă, era în ceață, dar în curând putu să vadă vârfurile corturilor ieșind din negură. Când se apropie, nu fu surprins să vadă că jumătate din corturi fuseseră ridicate, în loc rămânând doar scheletul lor format din pari.

Nu, nu era surprins că găsise satul gol. Mai degrabă era surprins de propria-i stupiditate. Ar fi trebuit să

bănuiască că vor încerca această stratagemă simplă, de a lăsa focuri în jumătate din corturi, de a se despuia celelalte de piei, de a înfășura copitele calilor în cărpe și de a părăsi în tăcere locul. Cât timp trecuse de atunci? O să lase un scandal îngrozitor. Și ce se va întâmpla dacă Wint a mirosit sticla cu whisky și va raporta?

Murray își aprinse pipa. Tutunul era bun să facă să dispară gustul băuturii și, nădăjdindu-l, va face să dispară și mirosul. Începu să cutreleze satul și ceața se rări și se împrăstie. Se uită curios la focurile calde încă, la cenușa împrăștiată în jurul lor. Era ceva patetic de uman în orice loc unde omul sălășluise recent și nu mai era. Atunci când îl avea în față, Cheyennii nu-i erau atât de vii și reali cum i se părea acum. Începu să se joace în cenușă.

Încercă să-și imagineze ce desfășurare ar fi luat evenimentele, tunul aruncând ghiulele asupra satului, călăreții dând iureș în vale, înnebunitoarea, turbata furie care-l cuprindea pe oameni în luptă — altfel oameni simpli și cumsecade — și care-l făcea să omoare orice și pe oricine, cal, copii, femei. Auzise povești despre îngrozitorul masacru al Cheyennilor la Sand Creek și simți o ușurare copilărească că el nu va trebui să fie amestecat într-o acțiune asemănătoare.

În timp ce se întorcea la locul unde cele două companii își aveau tabăra, se trezi cântând încetisor. Se simțea obosit acum; i-ar fi plăcut să se întindă și să doarmă puțin.

Wint îl întâmpină când ajunse pe creastă. Norii se crăpaseră și razele soarelui luminau valea. Căpitanul Wint își trăgea nervos mica-i mustăcioară neagră și se sgâia la scheletele corturilor.

— Au șters-o, spuse Murray.

— Cu toții?

— Până la ultimul. Cum dracu au făcut-o fără ca să facă cel mai mic sgomot, nu înțeleg. Se pricep ai dracului la cal.

— Ar fi trebuit să atacăm noaptea trecută, spuse Wint necăjit.

— Și-apoi s'avem scandal că am omorât femei și copii? întrebă Murray.

— N'al de ales cu Indienii, spuse Wint.

— Dacă nu te superi, fă dumneata raportul, vreau să mă odihnesc doar o clipă, spuse Murray. N'am dormit deloc noaptea asta.

Colonelul Mizner își terminase micul dejun și se ducea spre grajduri. Nu venise încă niciun raport dela companiile I și II care se găseau la Cotter Creek. Dealtfel ar fi trebuit să fi sosit deja cu prizonierii și începea să se simtă îngrijorat. Ii dădu prin cap să se repeadă până la Darlington să vadă dacă Agentul Miles nu a primit vești noi fie dela Directorul general, fie dela Washington; dar se gândi să aștepte mai bine până îi va veni vreo veste dela Murray și Wint. La grajduri, inspectă caii și porunci ca iapa sa neagră, Jenny, să fie înșeuată până într-o oră. Se reîntorcea la biroul său când zări pe soldatul Angelus venind pe un cal obosit. Mizner își continua drumul la birou, arătând mai multă curiozitate decât simțea, deși știa că dacă ar fi fost vreo luptă în timpul nopții Murray i-ar fi raportat.

Se așază în pridvorul biroului și-și aprinse o țigară de fol, observându-l cu calm pe Angelus care alergea spre dânsul. Soldații se pregăteau pentru raportul de dimineață, dar își dădeau seama că se întâmpla ceva și se adunară în grupuri mici observându-l pe colonel și pe prăfuitul Angelus.

— Să trăiți, domnule colonel! un raport dela căpitanul Wint, spuse Angelus găfâind.

Mizner luă raportul, dar înainte de a-l citi strigă către căpitanul Treebody:

— Nu vreau zarvă pe platou, domnule căpitan!

El citi repede raportul și când îl termină spuse soldatului Angelus:

— Du-te de imbucă ceva și întoarce-te apoi aici. O clipă — știu cumva dacă domnul căpitan Murray a făcut

vreo încercare să-i prindă pe Indieni noaptea?

— Nu, domnule colonel.

Mizner intră în birou și mai citi încă odată, acolo, raportul. Prima sa pornire, pricinuită de furia-i crescândă, era să poruncească companiilor I și II să se întoarcă la post și să-l aresteze pe Murray pentru neglijență grosolană în fața dușmanului. Dar după o clipă își dădu seama că acest caz nu ar fi putut fi luat în considerație de o Curte Marțială. Prea multe puncte dureroase ar fi fost aduse la lumină, unul din ele, acela dacă era de datoria sa să-l aresteze pe Cheyenni sau de a-l opri pur și simplu să părăsească Rezerva; al doilea, fiind înseși consecințele care ar fi urmat dacă Murray se hotărâra să bombardeze satul. Zărele din Est ar fi dat publicitate masacrului și s'a mai întâmplat ca astfel de presiuni asupra celor din Washington să pue capăt carierii ofițerilor prea zeloși.

Totuși, așa cum se prezentau lucrurile acum, problema fusese mult simplificată. Cheyennii părăsiseră Rezerva și datoria sa era să-i aducă îndărăt. Și dacă acest lucru ar fi făcut cu îndemânare și fără ostentație, preîntâmpinând astfel un alt război indian, s'ar putea ca în locul colonelului Mizner să apară generalul Mizner. În orice caz, era de bună seamă mult mai cuminte să procedeze cu precauție; dacă se sfătuește cu Miles și lucrurile iau o întorsătură proastă mai târziu, s'ar putea chiar ca urmările să le suporte autoritățile civile.

Așa încât, atunci când soldatul Angelus se întoarse, Mizner era deja gata de drum. Călăriră împreună la Darlington.

Agentul Miles ascultă neliniștit darea de seamă a colonelului Mizner asupra celor ce se întâmplaseră în noaptea trecută la Cotter Creek. Când Mizner sfârși de vorbit, Miles dădu din cap și mormăi:

— Dar asta n'ar fi trebuit să se întâmple. Nu ar fi trebuit să părăsească Rezerva.

— Multe lucruri n'ar fi trebuit să se întâmple, spuse colonelul.

— Totuși, — nu înțeleg — aveai acolo două companii.

— Domnule Miles, este rezultatul politicii dumitale de așteptare. Ofițerii mei nu puteau să-și ia responsabilitatea de a bombarda satul în întuneric. Dacă ne-ai fi lăsat să-i arestăm pe acei Câini-Indieni înalte, toate acestea nu s'ar fi întâmplat. Așa cum stau lucrurile acum, singurul lucru pe care-l avem de făcut este să fugim după dânșii și să-i aducem îndărăt.

— Da, așa e, trebuie să fie aduși înapoi, spuse Miles nesigur.

— Te-ai gândit ce s'ar întâmpla dacă aceste lucruri s'ar strecura în ziare?

— Am făcut ce-am putut, spuse Miles obosit. Ce-aș fi putut face altceva?

— Vrei să contrasemnezi ordinul lor de arestare?

Miles se holbă la colonel, apoi se uită în jos la biroul său, privind-și mâinile care se jucau nervos cu o bucată de hârtie.

— Nu se vor preda, spuse Miles.

— Nu se vor preda. Totuși, dacă nu-i aducem îndărăt, știi ce se va întâmpla cu celelalte triburi din Agenția dumitale?

— Voi contrasemna, oftă Miles.

— Bun! Colonelul deveni tălos și practic. Voi trimite imediat două companii pe urma lor și până într-o săptămână toată afacerea asta va fi aranjată. Între timp, voi telegrafia Ministerului de Război la Washington, pentru ca să-mi confirme ordinele dumitale. Acum câți oameni crezi că se găsesc în banda lui Cuțit-Posac?

— Vreo trei sute, spuse Miles cu o voce sfârșită. Optzeci și cinci până la nouăzeci de bărbați — restul sunt femei și copii. Unii sunt bolnavi. Cred chiar că foarte mulți. Nu pot merge prea repede.

— Atunci două companii vor fi de ajuns, spuse Mizner hotărât. Putem să economisim timpul în acest fel pornind chiar dela vâlceaua unde sunt oamenii mei. Las în seama dumitale să anunți Departamentul Indian, și-ți

voi trimite un raport de îndată ce acești Indieni vor fi în siguranță la închisoare.

Agentul Miles încuviință și Mizner ieși cu capul sus din odaie. După plecarea acestuia, Miles rămase la biroul său, privind încruntat, în gol. Când, după vreo oră, Lucy intră să-i reamintescă că dejunul aștepta pe masă, stătea în aceeași poziție.

— Ce s'a întâmplat, întrebă ea.

— Absolut nimic, Lucy. Am făcut tot ce-am putut.

Ordinele pe care Mizner i le dădu lui Murray erau scurte și fără puțință de interpretare. Ii poruncea să-l urmărească pe Cheyeni și să-l aresteze. Căruțele vor urma trupa pentru a-l aduce pe Indieni îndărăt la fort. Tunul însă trebuia trimis îndărăt la fortul Reno, deoarece ar fi împiedicat înaintarea soldaților; dar Mizner nu prevedea niciun fel de greutate chiar fără tun. Principalul lucru era să-l găsească pe Indieni. Și soldații aveau cu ei, în afară de Steve Jesky, pe un cercetaș Arapahoe căruia i se spunea Omul-Stafie.

— Și dacă opun rezistență? întrebă Murray.

— Ai să te întorci numai cu cei vii dintre ei. Voi avea grijă de dumeata, să fii complet acoperit pentru această acțiune. Asta ar putea însemna o înaintare în grad.

Murray încuviință încetișor din cap, și colonelul își spuse sie însuși: „Asta-i un nenorocit, dar o va face“.

Wint era considerat mai puțin bun decât Murray, fiind bun în subordine dar prost ca șef. Murray va conduce cu atenție și se va întoarce cu ceva Indieni, atâți câți vor rămâne. Și apoi, Murray nu va pierde prea mulți soldați; dacă avea vreun defect, era acela de a fi un comandant mult prea prevăzător. Mizner se întoarce la Fortul Reno mulțumit de sine și de felul în care rezolvase situația, și companiile I și II porniră spre Nord. Trebuia să se dea de urma a trei sute de oameni călare — un sat, un trib, o nație — oameni mulți, de diferite vârste și cu multe nădejdi, tineri și

bătrâni, frumoși și pociti, cu tot ce aveau pe lumea asta, lucruri mari și lucruri mărunte, neclopite sau de preț; o astfel de urmă nu era greu de găsit. De altfel, cum s'ar fi putut asocunde? Călărind fără întrerupere, tunetul copitelor cailor lor ar fi sculat preeria la sute de poște împrejur. Puteau fi auziți, văzuți și denunțați. Porțile se închideau în fața lor, ferestrele se băteau în cule, vitele erau ascunse din calea lor. Câmpiile pe care le străbăteau spre Nord nu erau câmpiile de care-și aduceau aminte părinții și bunicii lor. Câmpiile erau brazdate de garduri și pline de ferme. Șosele și case și sârme de telegraf și, mai mult decât atât, trei căi ferate, dela răsărit spre apus, care erau ca trei brauri pe trupul țării.

Caravana se îndrepta spre Nord. Jesky și Indianul Arapahoe găsiră arma, datorită stufișurilor cu iarba călcată și dărei lăsată pe fundul albiei secate a râului. Pământul uscat purta semne ușoare și cercetașul indian agită mâinile pentru a arăta că Cheyennii goneau tare. Soldații călăreau în groaznica arșiță și înghițeau kilometri prin vâlcelele uscate ale dealurilor Chautauqua. Pulberea, grea și roșie, se lăsa pe ei transformându-se în noroi, umplându-le gurile, despărțindu-i de lume. Asudau, gâfâiau și călăreau fără să vorbească și soarele cădea asupra lor asemenea unor cărbuni aprinși. În noaptea aceea poposiră la Red Fork.

Murray era întunecat și tăcut și oamenii se temeau de el. Era murdar, cu corpul plin de noroi și sudoare, dar râul era uscat, n'avea unde să se spele; își descărcă furla pe oameni, brufându-i și încercând să-l atingă acolo unde-l durea mai mult. Încercau să-l ocolească pe cât puteau.

— Ce te roade? îl întrebă Wint.

— Asta mă privește personal, căpitane.

— Foarte bine. Dacă e căldura înăbușitoare de vină, încearcă totuși să o suferi. Ne înnebunește pe toți.

— Scuză-mă, spuse Murray, și-l privi curios pe Wint.

— Crezi o'o să-l ajungem mâine? întrebă Wint.

— S'ar putea.

— Am cunoscut Cămi-Indieni care călăreau 200 de kilometri într-o zi, spuse Wint. Își călăresc căluții când pe o parte când pe alta, schimbând la fiecare 15 km. Nicio cavalerie din lume nu-l poate întrece.

— Căluții lor sunt atât de slabi încât vor muri pe drum. Și nu uita că au femeile și copiii cu ei.

— Și totuși, vor înalța, spuse Wint.

— Vor înalța de bună seamă. Poate că-l vom ajunge din urmă mâine, poate poimâine. Scoală lumea mâine dis-de-dimineață, la patru jumătate.

— Asta înseamnă că oamenii nu se vor putea odihni îndeajuns.

— Dacă femeile Indienilor pot s'o suporte, vor putea și ei.

Nici nu se crăpase bine de ziuă că oamenii erau deja în picioare, injurând printre dinți; ofițerii se uitau curioși la Murray. Urma era greu de ținut în semiîntuneric, mai ales dacă Cheyennii ar fi încercat s'o ascundă. Dar drumul lor spre Nord era ca sborul unei pasări. Era dorul unui popor de a fi pe pământul lui, în munții și văile lui. Se îndreptau spre Nord și din nou cercetașul indian își agită mâinile cu putere pentru a arăta cât de repede pot să călărească Indienii — femei, copii și bătrâni — când țara părinților lor îl striga la ea. Cercetașul era de partea oamenilor albi, dar era mândru de neamul său și deveni și mai mândru când trecură pe lângă cadavrele cailor morți, sfâșiați de hiene.

— Au crăpat sub călăreți, își spuneau soldații unul altuia. Ei știau că un Indian care-și omoară calul sub el, merge el însuși la moarte.

Se odihniră în căldura dimineții domolindu-și caii și ștergându-se de sudoare. Erau acum într'un ținut de pășune, cu iarba înaltă, galbenă și groasă, cu urme albe de oaze împrăstiate peste tot pentru a aduce amin-

le de marile cirezi de vite care străbătuseră odată preeria.

— Și nu-l atât de mult de atunci, spuse Kelly. Acum zece ani împânzeau încă ținutul.

Murray dădu ordin gornistului să sune. Incepu să simtă durerile lungilor ore petrecute în șea și vedea cum oamenii se întindeau și se răsuceau în șea pentru a-și potoli durerile. Cum puteau femei și copii să suporte asta? Puteau fi Indienii, sălbatici și fără multă sensibilitate, fără vreo cunoștință serioasă a ceea ce e rău sau bun, drept sau nedrept, dureros sau plăcut; totuși, carnea lor era ca a tuturor. Mai ales că știa cât de proaste sunt șele din piele crudă ale Cheyennilor.

Să se termine oricum, dar să se termine, își spuse el însuși, gândindu-se că oamenii sunt în stare să omoare și un câine când nu mai pot să-l privească suferind.

Își continuă drumul. Nordul era direcția către care ținteau Indienii, și soarele era ca un cuțit încins în spațele soldaților. Dar pulberea era mai subțire aici și pământurile cu iarbă apăreau ca o mare galbenă în fața lor. Trecură de Salt Fork și se opriră la o colibă.

— Indieni? strigă Murray.

Un om ieși din oabană, slab și lung, cu un cap ca de cal. Își freca încet bărbia în timp ce nevasta și doi copii se împingeau în ușă, în urma lui. Se vedea că era un om fără-delege, dar în același timp înfricoșat, venea de pe creasta valului care-l aruncase în Teritoriul Indian, și se temea tot atât de soldați cât se temea și-l ura pe Indieni.

— Au trecut, spuse el morocănos.

— Când?

— Dimineața.

— Câți? Vorbește omule! strigă Murray, doar nu ești tâmpit? Vorbește?

— Poate sunt tâmpit, răspunse nenorocitul. Ce te interesează ce sunt.

— Câți au fost? spuse Murray iarăși.

— Tot atâți cât și dumneavoastră

— bestiiilor, să vă bată Dumnezeu!

strigă el în timp ce soldații o porneau mai departe.

Erau aproape de frontiera statului Kansas, când poposiră din nou. Descălecară. Mulți din ei aveau cărcel în picioare; alții, dându-se peste cap, se rostogoliră în iarbă. Era un izvorăș pe jumătate secăt în apropiere și oamenii duseră caii la adăpat. După aceea soldații se așezară pe jos, își desfăcură merindele și destupară ploștile. Murray și Wint priveau atent o hirtă.

— O să le trebuie apă ca să-și așeze tabăra, spuse Wint. Salt Fork e uscat, așa că o să o întindă până la râul Medicine Lodge.

— Dacă găseso apă acolo. Dacă nu, o să meargă mai departe.

— Nu pot merge mai departe la nesfârșit.

— Crezi că nu știi asta? mormăi Murray. Caii lor erau pe jumătate morți înainte de a părăsi Darlington.

Wint dădu din umeri.

— Voi trimite un om la Dodge City, spuse Murray. El trebuie să știe dacă a telegrafiat colonelul și n'ar fi rău să afle și el că două companii se găseso prin împrejurimi. Ar putea trimite un tren de-a-lungul căii ferate către Santa Fe.

— Colonelul ar putea să creadă...

— Puțin îmi pasă de ce crede, spuse Murray, vreau să termin odată.

— Foarte bine, încuviință Wint, foarte bine.

Un soldat fu trimis la Dodge City și restul își continuă cavalcada spre Nord pe urma Cheyennilor. Odată ajunși în statul Kansas, casele fermelor deveneau mai dese, dar când se întâmpla ca o fermă să se găsească în drumul lor, urma largă a clanului indian făcea un salt într-o parte. Apoi ajunseră iarăși într'un deșert și tot ce putură să vadă erau siluetele îndepărtate a doi văcari călare.

La un moment dat locotenentul Freeland veni lângă Murray.

— Caii nu mai pot suporta mult, domnule căpitan.

— Ce spui, domnule?

Și Freeland nu mai spusese nimic; dar Murray vedea prea bine cum extenuarea cailor atinge limite extreme, cum începuseră să tremure de sudoare și de oboseală chiar în timp ce alergau.

Era aproape pe înserate când cercetașul Jesky se întoarse și arătă o dără lungă de fum care se înălța pe cer. Murray ridică mâna făcând semn trupei să se oprească.

— Sfârșitul hăituirii, zise Wint domol, și Murray observă că-și deslăcuse locul revolverului. Oamenii se adunaseră și stăteau aplecați înainte în șea, gâfâind. Uniformele lor albastre se înnegriseră de praf și murdărie și fețele lor erau acoperite de o barbă de trei zile. Se uitau la fum.

Murray îi conduse încet spre râu, dar de-a-lungul malului era o pădurice, așa că se opri la vreo sută de metri. Wint arătă în susul râului. La vreo doi kilometri încolo, solul se înălța formând o colină unde părea că poposiseră Cheyennii.

— Nu-mi place această pădurice, spuse Murray.

Locotenenții Freeland, Gatlow și Auslander își aduseră cail lângă cei doi căpitani. Erau atât de turburați încât trebuiau să-și muște buzele ca să nu vorbească prostii. Ar fi fost prima lor luptă, și-și imaginau deja ce grozav ar fi să poată istorisi la ei acasă povești despre adevărate lupte cu Indianii. Gatlow, un băiat de douăzeci și doi de ani, cu părul blond și obraji roșii, era fiul unui bătrân pioner; se și vedea stând de vorbă cu tatăl său, istorisindu-și povești ca între bărbai. Auslander încerca să-și menție ceea ce considera el, calmul demnității, dar Freeland se sbenguia ca un copil.

— Întoarceți-vă și desfășurați-vă oamenii, le spuse Murray încet. Părea foarte obosit; nu contenea să-și frece ochii și să caște.

— Kelly! strigă el. Kelly!

Când veni Kelly, căpitanul îi făcu semn din cap, obosit, arătându-i spre râu.

— Ia cercetașul și doi sau trei oameni și cercetează păduricea.

— Am înțeles, domnule căpitan, spuse Kelly.

Murray și Wint stăteau unul lângă altul, urmărind cei cinci oameni care străbăteau păduricea spre râu. Soarele era aproape de orizont și umbrele oamenilor călare se prelungeau, întinse, lungi și ondulate, pe văluirea ierbil. Un vânt răcoros bătea dinspre râu. Dărele de fum fugeau una dela alta. Sergentul Kelly ieși din pădurice, agitându-și brațele.

— Totul e în ordine! zise el.

Murray își duse trupa spre râu. Păduricea era plină de pasări care ciripeau și se învârtteau deasupra capetelor călăreților prăfuiți. Pe fundul albiei nisipoase a râului era vreun sfert de metru de apă murdară, galbenă și când traversară, soldații trebuiră să țină strâns hăturile cailor pentru a-l împiedica să bea. Pe celălalt mal, se încolonară, în rânduri de câte patru, cu stindardul fluturând, oameni amestecați cu umbră, un șarpe lung în iarbă și copacii pitici.

Călăriră încet în susul râului, odihnindu-și cail și curând fură în stare să deosebească formele oamenilor și călușilor pe vârful dealului.

— Ne-au zărit, spuse Wint.

Murray făcu semn gornistului să sune. Sunetele trompetei erau de o limpezime argintie, ca niște pasări luându-și sborul în soarele roșatic al înserării. Cali prinseră din nou viață și coloana își grăbi pasul.

Apoi Murray ridică mâna și făcu semn coloanei să oprească.

Un Indian se desfăcu din grupul de pe vârful dealului și se îndreptă încet, în jos, spre trupa care se desfășurase în formație de atac. Indianul călărea drept, cu brațele deasupra capului, părul fluturându-l în spate. Soarele apusese și colina din spatele lui era cu totul în umbră. El ieși din umbră și călușul se opri. Continuând să-și țină mâinile deasupra capului, îndreptă calul până la vreo douăzeci de pași spre căpitanul Murray.

— Micul-Lup, spuse Wint.

Bătrânul șef lăsă să-i cadă mâinile în jos; fața lui pământie era brăzdată de un zâmbet pe jumătate de milă, pe

jumătate de regret. Gol până la brâu, neînmarmat, stătea pe cal așteptând parcă judecata liniștită a timpurilor. El reprezenta încă ceva ce dispăruse, ce murise și nu va mai reînvia nicio dată; și o știa bine. Se părea că cei două sute de ani de amarnic și sângeros război între neamul său și oamenii albi au culminat aici, în acești doi oameni stând față în față: căpitanul Murray în uniformă-i albastră plină de praf și bătrâna căpetenie cheyennă despusă până la brâu. Dar singurul simțământ pe care-l încerca Murray era o amărăciune nemaipomenită — o amărăciune de care era cuprins și el, Micul-Lup, oamenii lui și toate forțele care-l împinseseră la această urmărare furioasă.

— Întreabă-l ce vrea, spuse Murray lui Steve Jesky.

Micul-Lup vorbea încet dând din cap la fiecare cuvânt ce-i ieșea din gura-i largă. Îi venea greu să crezi că acest om era un sălbatic, vorbind într-o limbă slăbatică. Cuvintele sunau raționale și intonația era aceea a unui înțelept împovărat de ani, vorbind unui tânăr înflăcătat. Toți soldații se aplecaseră în șea, încercând să-l prindă vorbele, deși nu înțelegeau un cuvânt din cele ce spunea.

— El nu vrea să lupte, spuse Jesky.

— Foarte bine, încuviință Murray. Spune-i să-și aducă oamenii aici și-i vom ține arestați. Vor fi bine tratați și căruțele cu mâncare și îmbrăcăminte vor sosi mâine.

— Asta n-o va face, spuse Jesky, nu vor să se întoarcă. Vor să meargă la Nord, și dacă va fi nevoie el îi va conduce peste frontiera canadiană.

— La ce folos, spuse Murray obosit. Spune-i c-o să-l atacăm și vom duce îndărăt tribul său, chiar de ar fi nevoie să ucidem fiecare om în parte. Spune-i că mâine vor sosi și trupe dela Dodge City și mai multe trupe vor veni de-a-lungul căii ferate către Santa Fe. Nu există niciun fel de posibilitate pentru el să ajungă în Canada sau măcar până în statul Wyoming.

Micul-Lup zâmbi din nou și întinse

din nou mâna lui Murray. Dar Murray nu i-o strânse. Jesky continuă:

— Spune că își închipue că el va face ce are el de făcut și dumneata vei face ceea ce ai dumneata de făcut. Dar că uneori e mai bine pentru oameni să fie morți decât robi.

Murray țipă:

— Spune-i să se ducă dracului de aici, înainte de trag în el!

Acum întreg dealul era în umbră adâncă și nu se mai vedeau de fel oameni pe creastă. Ultimele raze ale soarelui dispăreau. Micul-Lup își întoarse căluțul și intra în umbră. Apoi și-l reîntoarse încă o dată ca și cum ar fi vrut să vorbească din nou lui Murray. Murray reacționează cu toată furia și toată desamăgirea ce se adunase în el. Smulse revolverul și trase un glonte în căpetenia cheyenna.

Micul-Lup nu se mișcă, Murray privi la revolverul său fumegând și-i spuse lui Freeland, fără să-și ridice ochii:

— Ordonă să sune atacul.

Micul-Lup își întoarse căluțul și porni în goană. Trompeta sună strident acompaniind sgomotul copitelor căluțului, și oamenii dădură drumul unui oftat puternic de ușurare.

Apoi Wint își ridică arma spre creasta dealului, unde deodată apărură un șir lung de oameni călare. Erau mai mult de optzeci, toți bărbații tribului: cei foarte bătrâni și cei foarte tineri și luptătorii în puterea vârstei.

Cele două companii de cavalerie porniră atacul și sgomotul puternic a aproape o mie de copite înăbuși sunetele trompetei. Săbiile scânteiau și apoi dăre de lumină licăriră în timp ce goneau spre creasta întunecată a dealului. Și totuși, siluetele oamenilor, care se profilau pe cer, rămaseră liniștite.

Apoi Cheyennii se revărsară peste coama dealului, strigătele lor de sfidare complectând sgomotul sălbatic. Parcă se aruncau peste soldați într-o șarjă sălbatică ce i-ar fi spintecat în săbiile îndreptate spre ei; apoi, spărgându-se brusc în două părți, o luară pe flancurile trupei și se îndepărtară, împrăștiindu-se.

Gorniștii sunară din nou adunarea și companiile I și II își întoarseră caii obosiți și se îndepărtară. Tropăind pe dealul întunecat îl văzură pe Indieni răspândiți sub ei, alergând spre albia râului. Și tot ce ar fi putut arăta ca rezultat al atacului era un Cheyann întins pe spate cu țeasta spintecată de sabie ascunsă în umbra miloasă a apusului.

Murray, care trăsesese de două ori cu revolverul și-l mai ținea încă strâns în mână sa umedă, făcu semn căpitanului Wint și-l strigă să-și ia compania și să-i prindă pe Cheyenni în râu. Oamenii se despărțiră iar în două, o parte luând-o spre râu, strigând răgușit și răsucindu-l, săbiile în aer. Soldații Harding și Detray se târau, unul pansându-și o rană în umăr și celălalt ținându-și un braț rupt de lovitura unei ghioage.

Când soldații ajunseră din nou în câmpie, Cheyennii traversaseră deja râul. Copitele obosite ale cailor trecură repede prin pădurice dar albia nisipoasă a râului le încetini înaintarea. Caii, obosiți, extenuați de cursa lungă a zilei, nu puteau fi îndemnați să meargă mai repede; era mai mult un trap și mulți din cai alunecară încercând să se cațere pe celălalt mal. Într-un timp, Cheyennii, care lăsaseră călușii lor să se odihnească câteva ore înaintea atacului, traseră câteva gloanțe asupra soldaților, alergară în susul râului și trecură din nou albia, lăsând obosită cavaleria împotmolită pe celălalt mal.

Era aproape noapte. Soldații descălecără și rămaseră lângă caii lor, observându-i pe Cheyenni întorcându-se la locul unde lăsaseră femeile și copiii.

Wint zâmbea prosteste. El îi șopti lui Murray:

— Văzui odată o vulpoaică ieșind din vizuină...

— Ar fi trebuit întâi să mergem în tabăra lor, spuse Murray. Ar fi venit ei singuri odată ce am fi pus mâna pe femei și copii. Am să știu ce am de făcut data viitoare.

— Călușii lor erau pe jumătate morți înainte de a părăsi Darlington. Și când

te gândești că totuși ne-au luat-o înainte.

— Urmărirea încealează, spuse Murray.

După ce caii fuseră adăpați, Murray traversă din nou drumul și-și așază tabăra la un kilometru în josul dealului. Erau șase răniți, niciunul prea serios, și toți puteau călări. Soldatul Tempor, un om între două vârste, care servise ca sanitar în timpul războiului de Secesiune, pansă rănille pe cât se pricepu. Tempor, un om cu o barbă mare, era delicat ca o femeie și nu se plânse de lipsa oricărui medicament.

În timp ce oamenii mâncau, Murray și Wint călăriră spre deal. Focurile Cheyennilor erau ascunse de creastă, dar un fum roșetic se zărea pe vârf, dând dealului fantastica înfățișare a unui mic vulcan în acțiune.

— Nu par să se sinchisească prea mult, spuse Wint.

Murray înțelegea vag straniul fatalism al unui popor care se hotărăște să facă un lucru și apoi îl face, fără să-i pese de ce-i stă în cale. Ca și cum ar fi murit demult și și-au pierdut teama știind că oamenii nu pot muri decât o singură dată. Dar nu era în stare să traducă acest simțământ în cuvinte și nu-i răspunse lui Wint.

— Nu pot să albă prea mult de mâncare, observă Wint. Se pare că Miles îi înfometa serios.

— Nu contează atât mâncarea cât contează apa. Își pot mânca la nevoie și caii.

— Se poate? Indienii nu fac niciodată așa ceva, nu știu? spuse Wint.

— Dacă Indienii n-o fac, Căinii-Indieni o fac. Vor călca orice tabu înainte de a se preda.

— Urită treabă, spuse Wint. Atacăm astă noapte?

— Aș face-o. Pare-se că nu au mai mult decât câteva pistoale, poate și o carabină două. Când au fost aduși pe Teritoriu nu aveau decât câteva sute de gloanțe. Nu pot să tragă prea mult cu astea.

— Poate nu vor trage, spuse Wint. Bătrânul nu-i prost.

— N'ar fi trebuit să trag în el, spuse Murray. Mi-am pierdut firea.

— Nu mă gândeam la asta.

— Gândește-te la ce dracu vrei, spuse Murray.

— Las'o încurcată, zău nu mă gândeam la asta. Dar înțeleg că te poți pierde cu firea cu oameni ca ăștia.

— Tu nu-ți pierzi niciodată răbdarea, spuse Murray.

— Ba da, câteodată da. Îți trebuie puțin odihnă. Dacă aş dormi atât de puțin ca tine...

— Tacă-ți gura! strigă Murray.

Călărită mai departe în tăcere, Wint ținându-și buzele strânse. În cele din urmă, Murray spuse:

— Îmi pare rău, Wint.

— Nu-l nimic. Uită toată chestia asta.

Se întoarseră la tabără. Wint descălecă și o luă înainte fără să-i vorbească lui Murray, care se lăsă să cadă lângă foc și începu să-și umple pipa. Locotenentul Freeland veni lângă el.

— Domnule căpitan!

— Ce e? spuse Murray.

— Ce ordonați pentru noaptea asta?

— Ne vom odihni, spuse Murray.

Asta e totul. Pune o pază la cai și așează sentinele jur împrejurul dealului și schimbă-le la fiecă două ore. Spune-le să tragă în oricine se apropie de apă. Asta e tot.

Locotenentul încuviință din cap, dar rămase pe loc.

— Asta-i totul, spuse Murray. Du-te și dumneata să te odihnești.

Căpitanul se întinse pe spate și privi la cer. Nu mâncase nimic, nu avea nicio poftă. Stătea întins și se uita la fundul negru din spatele licăririlor albe de lumină. Simțea o nevoie cumplită de două lucruri, băutură și femei.

Orice fel de băutură și orice fel de femei, chiar una din Indienele de pe deal. Nu fusese niciodată însurat, și nu exista nicio doamnă căpitan Murray la care să se gândească să se întoarcă, cum nu exista nicio doamnă căpitan Wint — dacă și Wint se gândea la asta.

După un timp, Murray adormi. Era primul somn adevărat de trei nopți.

Fu trezit de picăturile unei ploii reci, care-l cădeau pe față și privi în sus la un cer acoperit cu nori joși. În timpul nopții cineva-l acoperise cu o pătură. O smuci de o parte și se ridică în picioare. Picioarele-i se umflaseră și îi strângea o cismă. Primii pași fură o adevărată tortură. Se uită la ceas și văzu că mai erau câteva minute până la cinci. Soldații erau întinși lângă focurile stinse, înfășurați în păturile lor și auzi în depărtare tropăitul șters al calilor sentinelelor.

Pornî, poticnindu-se, în căutarea lui Wint. Câțiva din oameni fuseseră treziți de ploaie și se ridicară alene, salutându-l. Il găsi pe Wint și îl sgâlțai să se scoale.

— Trezește-te, spuse el, vreau să pornim acolo înainte de se luminează.

Wint se sculă în picioare și începu să-și treacă mâna prin păr. Avea o barbă mare și obrazul îi arăta obosit și speriat.

— Unde? Ce? spuse el cu o voce adormită.

Murray arătă spre deal. Nădăjdula că Wint va veni cu el; îi era teamă; și ar fi fost mai puțin înfricoșat dacă l-ar fi avut pe Wint lângă el.

Wint continua să-și aranjeze părul.

— Vine infanteria dela Dodge City doar, spuse el lui Murray. Putem să-i ținem până atunci.

— Îmi place să termin un lucru început, spuse Murray.

— Ieri nu gândeai astfel.

— Gândesc așa acum, spuse Murray.

Ploaia creștea. Wint își trase pe cap capela-i udă și spuse:

— La ordinele dumneavoastră.

Murray dădu din umeri.

— Trezește oamenii, spuse el, vom ataca pe jos. E mai ușor așa.

— Nu-mi place să văd cavaleria descălecată.

— Nu-mi place s'o văd omorâtă.

Murray plecă mai departe. Il găsi pe Kelly încercând să aprindă un foc.

— Ce se mai aude de acolo, sergent? Întrebă el arătând spre deal.

— Liniște.

— Vom urca pe jos. Incepe de-
scoală pe oameni și adună sentinelele.

— Am înțeles, domnule căpitan.

— Vreau cât mai puțini morți, a-
dăugă Murray. Spune-le asta tuturor.
Dealul ăsta e plin de femei și copii.

— Mi se pare că au săpat tranșee,
domnule căpitan.

— Am să-ți cer părerea când o să
am nevoie de ea, domnule sergent,
spuse Murray.

Cele două companii de cavalerie,
descălecate și răspândite în trăgători,
începură să înainteze încet prin ploaie.
Se desfășurară în semicerc la poalele
dealului, dar chiar când începură să
urce, niciun sunet nu veni din tabăra
indiană. Zorile cenușii făcură loc unei
dimineți întunecate, și când ajunseră
la jumătatea dealului, Murray începu
să creadă că vor intra până în tabără
fără ca indienii să tragă un singur foc.

Atunci își dădu seama că Cheyennii
săpaseră tranșee. Văzu un Indian ridi-
cându-se și după aceea crezu că era
Micul-Lup. Focul fulgerător din tran-
șeele cheyenne nimici rândurile celor
două companii. Probabil că aveau pu-
ține muniții, deoarece traseră o sin-
gură dată, dar soldații se retraseră la
poalele dealului lăsând numeroase pete
albastre în iarba umedă dinapoia lor.
Traseră în timp ce se retrăgeau, și
Murray blestema și încerca să-și re-
îmbărbăteze oamenii. Dar în spatele
lor, pe creasta dealului, nu se putea
vedea niciun Indian în afara acelui
om, care părea că stă pe marginea
unei tranșee fumându-și liniștit pipa.

Soldații stăteau întinși în iarba ume-
dă dela poalele dealului, în timp ce
Murray se frământa căutând să-și dea
seama de mărimea pierderilor. Wint,
neatins, nu-și lua ochii dela Murray,
afară de o singură dată când se uită
pe deal unde uniforme albastre în-
colăcite se mai zăreau în iarbă.

— Freeland a rămas acolo, spuse
Wint lui Murray.

Murray dădu din cap și-și continuă
inspecția. Kelly lipsea, și alți cinci sol-
dați cu el. Mai mult de treizeci de

oameni erau răniți. Steve Jesky, cer-
cetașul, fusese împușcat în cap; din
cauza hainelor sale de culoarea tutu-
nului era aproape invizibil în iarba
deasă. Murray stătea lângă Wint și
murmura: „Doamne, Dumnezeule,
iartă-mă pentru Freeland“.

— Suntem toți în aceeași situație,
spuse Wint domol.

— Voiau să se ducă acasă, spuse
Murray. Asta e tot ce voiau.

— Știu. Și ce-ai de gând să faci
acum?

— Să mă întorc pe deal, spuse Mur-
ray obosit.

Răniții fură duși înapoi în tabără, și
apoi soldații rămași formară o nouă
linie de atac. De data aceasta înain-
tară trăindu-se pe burtă prin iarba
deasă, dar cu toate astea nu putură
ajunge mai departe de jumătatea dea-
lului. Se opriră acolo, trăgând de câte
ori apărea capul vreunui Indian; dar
Cheyennii trăgeau doar dacă vedeau
vreo încercare de înaintare din par-
tea soldaților.

Dimineața trecu, și spre prânz ploaia
se opri și un soare gălbui și cald ieși
din nori. Iarba ardea, și râul care
crescuse cu un sfert de metru, deveni
iarăși o dără șerpuitoare. Murray po-
runci oamenilor să se retragă.

Sfârșiră ultimele lor merinde și se
intinseră împrejur, uscându-se la soa-
re. Murray se întinse la întâmplare
rezemându-și capul într-o șea și aco-
perindu-și ochii cu o batistă. Se sim-
țea bine așa, și câteva clipe fu în stare
să îndepărteze orice gând, să fie con-
știent doar de căldura soarelui și de
adierea răcoroasă a vântului de-a-lun-
gul preeriei. Pasările se înălțau în pă-
duricea de-a-lungul râului, cârpeau
și-și aruncau umbrele săltărețe deasu-
pra pământului.

Wint se așeză lângă el și întrebă?

— Ne întoarcem pe deal, domnule
căpitan?

Un timp îndelungat Murray nu-l
răspunse. Apoi se ridică, își strânse
batista și privi curios la Wint.

— Nu știu, spuse el.

— Vor aduce și tunuri de câmp îmi-
preună cu căruțele, sugera Wint.

Murray dădu din umeri.

— Credeam că așa este mai bine, spuse el.

— Nu are nicio importanță, spuse Wint. În ceea ce privește pe cei de acolo de sus, și așa și așa sunt morții.

— Așa au vrut ei.

— Deaceia n'are nicio importanță.

— Tot mă gândesc la Freeland, spuse Murray. Să așteptăm să vie tunul de câmp. De altfel, vor veni și trupe dela Dodge City.

Nici căruțele, nici tunul de câmp nu veniră. Murray așteptă până la ora șase, apoi trimise pe sergentul Geety și soldatul Hennessy înapoi, să vadă dacă nu cumva cei cu aprovizionarea nu pierduseră drumul. Le dădu în acelaș timp un raport pentru colonelul Mizner și-l instrui pe sergent să-l trimită mai departe cu Hennessy odată ce ar fi găsit aprovizionarea. Sergentul trebuia să se întoarcă cu aceștia. La sfârșit el îi spuse lui Geety ca o ultimă precauție:

— Dacă au plecat, așează răniții în căruțe și du-i la Cold Water. Cred că acolo vei găsi un doctor.

— Dacă au plecat? Întrebă Geety nedumerit.

— Mai bine pleacă acum, sergent, spuse Murray.

Îi urmări cu privirea pe cei doi oameni coborînd de-a-lungul râului, apoi se întoarse îndărăt la soldații săi. Odihna de după amiază însdrăvenise atât oamenii cât și caii și ridicase întrucâtva moralul după înfrângerea de dimineață. Dar de trei zile nu avuseseră hrană decât conserve, iar morții și răniții reduseseră din puterea de luptă. Sentinelele erau la posturi jur împrejurul dealului, dar până acum Cheyennii nu se arătaseră deasupra tranșelor lor. Nici nu făcuseră vreo încercare să scape.

Murray își aducea aminte de poveștile de pe vremuri, de drumul Oregonului și de primele căruțe care au străbătut preeria. În acele vremuri, situația era inversată, și totuși se îndoaia dacă vreo căruță cu emigranți a avut de înfruntat vreodată o situație

pe jumătate atât de desnădăjduită ca aceea pe care o avea de înfruntat Micul-Lup și poporul său. Înconjurați de trupe, care-i întreceau numeroște, drumul lor spre Nord definitiv blocat de armata trimisă dela Dodge City, înconjurați de pretutindeni de rețeaua de posturi militare și forturi, nu aveau nicio șansă ca vreunul din ei să poată scăpa. Merindele pe care le-au avut la început erau aproape sigur terminate; mai devreme sau mai târziu, își vor termina ultimele muniții; iar fuga neîntreruptă va doborî atât călușii cât și oamenii care-i călăreau. Auzise el de băieții și fetițele de Cheyenni care erau așezați pe cai la vârsta de patru ani; văzuse cu o noapte înainte isprăvi de călărie care întreceau tot ce ar fi crezut el vreodată posibil; și totuși, știa că nimeni nu putea îndura la nesfârșit galopul unui cal. Vor fi doborîți chiar de vor scăpa; și el nu credea că pot scăpa.

— Lasă-i pe oameni să se odihnească, spuse el lui Wint. Trupele dela Dodge City vor fi aici mâine dimineață, și probabil și tunul de câmp.

— Poate să încerce să fugă la noapte.

— S'ar putea, încuviință Murray. Am să țin sentinelele călare toată noaptea.

— Aș vrea să duc răniții la un doctor. E îngrozitor să-i ții în căldura asta.

— Căruțele vor fi aici mâine dimineață, spuse Murray.

— Nădăjduesc și eu.

Murray dormi din nou noaptea aceea. Era curios cât de mult se liniștise în momentul în care își dăduse seama că soarta Cheyennilor era absolut sigură.

El nu se prea pricepea să exprime în cuvinte sau în idei emoțiile sale; dar i se părea că vede propria-i soartă strâns legată de soarta micului sat de sălbatici. Așa cum erau ei. Așa cum se bucurau ei de libertate numai printr'o abstracțiune, el era în lanțuri. Dar el nu mai lupta, nici nu se gândea să mai lupte. Era un funcționar în uniformă, cu o armă, și va continua

să distrugă acel lucru care personifica toate nedeslușitele lui visări și dorinți. Nu-și dădea seama dacă era greșit, așa cum nu-și dădea seama împiedecât aveau ei dreptate, sălbatici despuiați, fără de niciun simțământ al legii, ordinii sau decenței. Dar în schimb, știa că distrugându-i până la urmă va omorî în el ultimele fărâmi ale conștiinței sale. Din momentul acela va fi în stare să spună, așa cum spusese deodată sergentul:

„Solda e bună și există pe lumea asta lucruri și mai rele pe care le-ar putea face un om”.

Așa că dormi bine, mai mult de jumătate din noapte, până când fu trezit din somn de sgomotul împușcăturilor care veneau dela sentinele. Se sculă în mijlocul zăpăcelii soldaților care alergau după șei și după cai pentru a auzi orchestrația malestuoasă a mil de sgomote de copite.

— Goarna, țipă el. Gornist, nu auzi!

Dar nu era nevoie de niciun fel de marș de atac. Oamenii încălecaseră și tinerii locotenenți dădeau ordine soldaților. Sentinelele se întoarseră pentru a-și face raportul.

— Toată noaptea au ținut focurile aprinse și au cântat, domnule căpitan — cântecele lor blestemate de păgâni. A venit ca un trăsnet în noapte.

— Tempor! strigă Murray. Ia-ți încă un om și rămâi cu răniții. Geety se va întoarce mâine și te va lua! Căpitane Wint, dă-l drumul! Călărită în noapte urmărind sgomotul copitelor clanului cheyenn, indienii fugiseră având dealul între ei și trupe și în timp ce Wint înconjura pela poalele dealului pe întinderea îngustă de pe malul râului, sgomotul era înăbușit și se estompa în spațiu.

Deodată, Wint porunci oprirea. Murray călări pe lângă grupul compact de călăreți; când ajunse în capul coloanei, îl văzu pe Wint care descălecăse și se aplecase peste ceva pe pământ.

— Ce s'a întâmplat? întrebă Murray.

Wint ridică de jos un copil de indian. Bălatul nu putea să aibă mai mult de cinci ani și era aproape mort, împușcat în gât. Avea o față rotundă, înțeleaptă ca de Chinez, și ochii săi negri erau larg deschiși.

Gordon, una dintre sentinele, se apropie și spuse:

— E vina mea, domnule căpitan. Am tras de câteva ori în el. Nu puteam să văd nimic în întuneric, decât grupul întreg. Am tras de câteva ori fără să mă gândesc.

— Așa și trebuia să faci, spuse Wint cu o voce egală.

— E mort, observă Murray.

— Mă gândeam să-l înmormântăm

— Oamenii noștri care au murit acolo, la poalele dealului, n'au fost îngropați.

— Mă gândeam că ar trebui să-l îngropăm, spuse Wint.

Murray se sgâi la el, apoi încuvlință încet din cap. Câțiva oameni descălecară și, fără să spună un cuvânt, începură să sape o groapă cu cuțitele. N'o săpată prea adânc, ceva mai mult de jumătate de metru. Cineva aruncă o pânză în mijloc. Wint înfășură copilul de indian și-l puse în groapă.

— Să nu crezi că are mare importanță, spuse cineva, o să-l găsească șacalii.

— Il găsesc chiar dacă-l îngropi la trei metri adâncime, spuse altcineva.

Aruncară pământul îndărăt și-l bătură cu cisme. O voce se auzi din întuneric:

— Poate că ar fi bine să spuneți o rugăciune, domnule căpitan.

Dar Murray strigă furios:

— Inchide-ți blestemata-ți gură sau-ți-o închid eu pentru totdeauna!

— N'are nicio importanță, spuse Wint, zâmbind puțin cu buzele-i subțiri. Nu erabotezat. Nu era creștin, așa că nu are nicio importanță.

Încălecară din nou. Sgomotul copitelor dispăruse în noapte, și cum nu avea niciun rost să-și obosească cail, înaintară domol spre Nord.

4. INTERLUDIU LA WASHINGTON

Între timp, colonelul Mizner telegrafiase un raport complet Ministerului de Război, la Washington. Pe de altă parte, Agentul Miles înaintase raportul său către Departamentul Indian. William Nicholson, care era Director general pentru problemele indiene în Kansas, trimise un raport amănunțit Ministerului de Interne. Dăduse în acelaș timp un avertisment Agentului Miles să nu facă niciun fel de declarații reporterilor de ziare.

Raportul lui Mizner, cu foarte multe adnotări și o serie de observații adăugate la sfârșit, ajunse la destinația finală în subsolul casei lui Tecumseh William Sherman. Generalul, comandant suprem al armatei Statelor Unite, își iubea mult familia. Își iubea atât de mult copiii încât numele său devenise un fel de poreclă în America pentru un tată drăguț și bun. De această dragoste se ocupa oricare reporter, venit aici să-l viziteze pe general, în odăița din subsolul casei Sherman, unde-și avea biroul.

Deseori putea găsi unui sau doi copii împiedicându-l pe comandantul șef dela lucru. Și reporterul își zicea în sine-și :

„Dumnezeule, asta o fi omul care și-a deschis un drum de glorie (dar și distrugere) prin Statul Georgia ?”

Totul era atât de aparte ca și tăblița dela capul scărilor care duceau în pivniță și pe care scria foarte simplu : **Biroul Generalului Sherman**. Toate astea dovedeau că nu poți ști nimic despre un om, oricâtă faimă ar avea, până nu-l vezi la el acasă, înconjurat de familia sa. Aștia erau oameni mari, simple ființe umane, nu ca acei cu cămășile scrobite care aveau nevoie de birouri vaste, mobilate cu piese grele de mahon.

Și aici, în subsol, într-o dimineață călduroasă și veselă de început de toamnă, citi generalul Sherman rapor-

tul colonelului Mizner. Raportul ajunsese aici, cu o grămadă de alte comunicări privind mișcările trupelor în ținutul de câmpie. Existau oarecari turburări printre Indienii Apași. Și două atacuri Comanche în Sud. Un Indian beat din tribul Nas-Găurit omorise un om alb și o companie de cavalerie poartase pe urmele lui. Sherman dădu oboșit din cap; o companie de cavalerie pentru a urmări un Indian beat. Un maior, James T. Fredricks, scria o pătimașă denunțare a unei bande de contrabandiști de whiskey care aducea cu miile de litri băutura în teritoriul tribului Panhandle. „Cum — întreba el — poate armata să aducă la îndeplinire legea și ordinea când această drojdie a societății își poate vinde alcoolul deschis și liber ?” Toată chestia era o ne mai pomenită încurcătură. În administrația ținuturilor de câmpie, erau interesate Armata, Departamentul Indian, Ministerul de Interne, Comunitatea Fraților, Ministerul de Justiție, Poliția de Stat, ca de pildă Texas Dangers, Militia de Stat; și așa la nesfârșit. Scrise o notă violentă, o rupse, scrisese una mai judicioasă, trimițând plângerea lui Fredricks Departamentului Indian.

Tribul Sioux trecuse frontiera din Canada. „Într-o bună zi, își spuse Sherman, va trebui să ne ocupăm serios și de această chestiune a Canadei. El și foarte mulți alți militari gândeau că ar fi trebuit făcut aceasta imediat după războiul de Secesiune, când Guvernul Federal avea sub arme sute de mii de luptători încercați. Un marș spre Nord, două lovitură repezi la Montreal și Quebec; și rezultatul ar fi fost o națiune care s'ar fi întins dela Polul Nord până la Rio Grande. De altfel, chestiunea mai putea fi aranjată încă și va fi; și pentru o clipă generalul se pierdu în visări de noi campanii — în căldura amestecală cu răcoarea subsolului, neluând în seamă muștele care

rolau împrejurul capului și bărbii sale și se trezi din amorțire aplecându-se pe hărțile sale.

O grevă la Chicago; două regimente pentru a menține ordinea. Această chestie o citi de două ori. Generalul ura grevele; erau o amenințare nedeslușită care îl făcea să se aprindă și să turbeze. Nu-i putea combate așa cum ar fi trebuit; nici nu putea să-ți dai seama ce sâmbătă primejdioasă purtau în ei pentru viitor. Știa doar că erau o primejdie, că-și băteau joc de uniforma pe care tu o purtai. Și când începu să citească următorul raport, șovăi, uitându-se la sfârșit pentru a vedea cine semna. Nu-și putea reaminti de un colonel Mizner. Se întrebă singur: „Ce regiment ar putea fi în Teritoriul Indian?” Nu al patrulea, al patrulea era mai la Nord; nici al unsprezecelea, poate că totuși al patrulea. Era una din mândriile lui că ținea minte aproape pe fiecare colonel. Își aduse aminte de Mizner. Tre-cându-și mâna prin barbă și sgâindu-se la petele de soare de pe biroul său, încercă să-și imagineze Oklahoma. Ținut umed? Poate că plouase vreodată în memoria lui, dar acum este uscat. Aveau veri uscate acolo, secetoase și lungi. Pulbere roșie; își aducea aminte de o plângere: Pulberea roșie intra în uniforme albastre, și cu greu puteai s'o scoți afară. Englezii, în răboaiele lor din ținuturile calde și secetoase, purtau uniforme de pânză cafenie, și poate că asta era mult mai practic. Mai aproape de culoarea prafului și mai ușor de spălat. Undeva citise că albul se potrivea mai bine în țări călduroase; parcă Benjamin Franklin scrisese ceva despre asta? Dar îm-bracă un soldat în alb și n'o să mai facă nimic altceva decât să fie atent la uniformă... prostii, desigur. Albast-rul era o culoare bună, numai să privești prin câte a trecut. El citi:

„...pentru a vă atrage atențiunea asupra faptului că trei sute de Cheyenni din Nord au părăsit de curând Rezerva aceasta. Această acțiune a avut loc împotriva ordinilor stimatului domn Miles, Agentul Indian la Darlington,

care a fost foarte turburat de obraz-nicia acestor sălbatici. Cum instruc-țiunile pe care le aveam erau să sprijine autoritatea Agentului, au trimis două companii de cavalerie pentru a aduce îndărăt acești Indieni. Ei înain-tează spre Nord și, după câte am auzit au intenția de a se întoarce la fostele lor sate în ținutul râului Powder. Din-tre ei vreo nouăzeci sunt înarmați și capabili să reziste; dacă nu vor fi opriți, fără îndolală că vor ataca fer-mele și locuitorii din statele Kansas și Nebraska. Nădăjduesc că pot să vă anunț în curând prinderea lor. Intre timp aștept ordinele dumneavoastră”.

Un raport bun, spuse generalul, care înfățișează clar situația și în acelaș timp o ține în mână. Îi plăcea ideea unui Minister de Război concis, ordonat și puternic în acțiune, asemenea unei hărți mari pe perete plină de stegulețe colorate și o serie de fire care duceau toate în mâna unui singur om. Asta era lucrul cel mai important, să ții toate firele în mână, să știi în ce loc se găsește fiecare steguleț la orice moment din zi și din noapte. Desigur, există și excepții; oamenii geniali de pildă. Marșul său dela Atlanta până la Ocean era o excepție. Își amintea că, într-o zi, întorcându-și capul dela bi-rou, zărise un copil în spatele lui, cu ochii mari deschiși și sgâindu-se la dânsul. L-a întrebat:

— La ce te gândești?

— La dumneavoastră, domnule ge-neral.

— De ce?

— Fiindcă sunteți cel mai mare ge-neral din toată lumea.

— Serios?

— Așa se spune, domnule general.

— Cine?

— Oricine, domnule general.

Dar bineînțeles că un marș dela Atlanta până la Ocean se întâmplă foarte rar. Un lucru ca ăsta putea fi făcut odată în viață, odată în zece vieți. Nu mai mult.

Inițiativa — ăsta era lucrul cel ma-re, dacă ai omul care să o aducă la îndeplinire. Numai că asemenea oa-meni sunt puțini. Visa la trecut. Se

gândea la Lincoln, cum, de fapt, nu l-a cunoscut niciodată bine pe Lincoln — sau Lincoln pe dânsul. Mai puțin decât oricare altul, n'a izbutit să priceapă cum izbutea Lincoln să păstreze o înfățișare atât de rece, o înfățișare rece, lungă și urtă, când desigur nu știa mai mult decât ceilalți. Sau chiar mai puțin. Sherman și cei 65 de mii de soldați ai săi mărsăluiau spre Ocean, purtând cu ei soarta unei națiuni și a unei civilizații, mâncând ca porcii și trăind din ceea ce găseau în drum: fusese un picnic nu un război, dar un lucru care nu se întâmplă decât odată în viață, sau în zece vieți.

Îi plăceau, mai degrabă, stegulețele colorate ale căror fire duceau în mână. Pentru că, de fapt, dacă Lee ar fi bănuț, Lee l-ar fi putut distruge; chiar atunci la sfârșit, când totul părea definitiv pierdut pentru sudiști, generalul Lee ar fi putut face o mișcare de învălure și, uitând de Richmond, s'ar fi putut îndrepta spre Sud și l-ar fi distrus pe Sherman. Cum a făcut Washington pe vremuri la Yorktown — generalul Lee ar fi trebuit să-și reamintească de Washington.

Generalul scrisese pe raport: „Spre știință Ministerului de Interne”. Să știe și Schurz cât de deplină era pacificarea. De altfel, până într'un an, turburările astea indiene vor fi doar o amintire.

Apoi scrisese generalului Phil Sheridan:

„Trimite trupe pe calea ferată dela răsărit de Dodge City pentru a împiedica înaintarea a trei sute de Indieni Cheyenni îndreptându-se spre Nord dinspre...” de unde dracu? Își stoarse creierii iar, și apoi recitî raportul. „...Darlington. Acești Indieni au părăsit Rezerva în mod ilegal așa că trebuie opriți și reînțorși fără zăbavă. Măsuri de ordin militar vor fi folosite în ceea ce privește pedepsirea șefilor. Colonelul Mizner, la Fortul Reno, cunoaște toate amănuntele. E extrem de urgent ca acești Indieni să fie opriți înainte de a putea pricinui mari pagube”. Recitî și sublinie ultima frază.

apoi semnă și continuă citirea rapoartelor.

„De ce se căsnește fiecare să plictisească pe celălalt?” se gândi ministrul Carl Schurz, citind un raport; copie de pe un raport adresat generalului William T. Sherman, un raport înaintat de un obscur colonel, de undeva din Teritoriul Indian, din pricină că anumiți Indieni și-au părăsit Rezerva. De ce oare fusese pus pe biroul său, după ce-l citise secretarul? De ce era întreg guvernul transformat într-o vastă birocrație? La ce mai încerca un om să pună lucrurile în ordine, când avea de luptat cu un munte de rapoarte prostești care se înalță până la cer? Până la cer și mai departe. Se părea că absolut totul era de domeniul Ministerului de Interne.

Citi „Mizner”, întrebându-se curios: „cine e Mizner? Ce mi se cere? Dacă îl dau să-l copieze, pot trimite raportul Ministerului de Război, sau Departamentului Indian”. Ideea să copieze la nesfârșit raportul îl făcu să zămbească. Asta însemna într'un fel a guverna. Îi surâdea ideea, era atât de meticulos germană, să copiezi de ne-numărate ori toate rapoartele și să trimiți copiile peste tot. Ceva trebuia să iasă din asta; cel puțin fiecare citea totul.

Ochelarii îi căzuseră de pe nasul său lung și ascuțit chiar pe raport, deformând anumite cuvinte. Schurz scoase o batistă și își șterse ochelarii. Apoi îi așeză din nou pe nas și, trecându-și degetele prin barbă, încercând să se gândească la ceva care era în legătură cu acelaș popor, cu aceeași parte a acestui deșert numit Teritoriul Indian. Nu că avea mare importanță, dar avea o minte ordonată și-i plăcea să așeze lucrurile asemănătoare unul lângă altul.

Își chemă secretarul și când acesta intră îi menționează Darlington.

— Ceva dela domnul Nicholson, domnule ministru.

— Poate.

Secretarul aduse o scrisoare, dar nu era ceea ce voia el.

— Ceva despre Darlington, insistă

Schurz. Își amintea chiar cum era împăturită și legată cu alte patru rapoarte la un loc.

— Asta-l Agenția pentru Indienii Cheyenni și Arapahoe, îl explică el.

Era mândru de felul în care cunoștea Agențiile și Rezervele din sălbăticia încurcată a Statului Oklahoma. Învățase să cunoască cinci țări; și asta era un lucru de seamă pentru un om, să aibă o mare suprafață a lumii imprimată în mintea sa. Erau imprimate acolo ca o hartă cu peisaje și reliefuri... cu părți care erau aproape fotografiile în exactitatea lor, ca acea scenă din adolescența lui când se târîse printr'un canal, într'un mic orașel din Germania și când dădu să iasă zărise picioarele unui soldat prusac. Și dacă prusacul l-ar fi văzut și l-ar fi omorât, așa cum atâția alții au fost omorâți în acea revoluție, unde ar fi toată harta aceea cu minunatele-i impresii din Germania și Elveția, din Franța și Spania și din Statele Unite?

Unii oameni își uitau trecutul; alții oameni trăiau doar în trecut. Unii oameni trăiau o singură viață și era simplu și neted ca un râu domol; gândea că asta era cel mai bun fel de viață, nu ca a lui, o viață compusă din atâtea vicli, că nu exista nicio rațiune care le-ar fi putut lega la un loc.

Secretarul se întoarse, de data aceasta cu hârtia cea bună și, după ce Carl Schurz o citi dela un capăt la altul, o așeză alături cu aceea care-i fusese trimisă de Ministerul de Război. Acum lucrurile erau în ordine, acum situația dela Darlington va fi clasată într'un singur dosar. Apoi, așezată laolaltă cu o mie de alte dosare ale Ministerului de Interne, va fi acoperită de praf.

„Poate că asta e singura cale“, își spuse el, citind dela un capăt la celălalt ordinele generalului Sherman către diferiți generali, coloneli și maiori. Se întoarse la Mizner și raportul lui, și iarăși încercă să-și amintească omul. Mizner — regimentele se schimbau încontinuu în ținuturile de câmpie. Nici măcar banda de Cheyenni nu știa unde

s'o plaseze. Cel puțin șase clanuri fuseseră aduse în ultimii câțiva ani din Nord și replantate pe Teritoriul Indian, dar știa că Cheyennii erau sălbatici, puternici și bătaioși, și oamenii din câmpie spuneau de ei că trăiesc numai pentru război. Dar de acest lucru se îndoia: nu-și făcuse niciodată o asemenea părere nici măcar despre prusaci pe care-i ura adânc, în tăcere, pe bună dreptate. Niciun popor nu trăia ca să omoare și numai ca să omoare — un asemenea popor nu putea avea neveste și copii și ar dispărea de pe suprafața pământului.

Și acum această mică bandă de Cheyenni, un sătuleț de trei sute de suflete, a plecat de pe locul ce i l-a fixat guvernul. Ei se duceau spre Nord, la aproape două mii de kilometri. Mintea lor era ca aceea a copiilor, și de aceea vor trebui să moară.

„O să moară luptând cu îndârjire. Asta e tot ce par să știe acești Indieni, cum să moară“, își spuse el sieși.

Dar curiozitatea era stărnită. Volea să cunoască mai mult. Incepu să răsfoiască prin dosarul referitor la Darlington. Timp de două ore își liniști astfel conștiința, întrebându-se cine altul decât Carl Schurz și-ar fi dat atâta osteneală pentru o chestiune atât de obscură? Până la sfârșit își dădu seama că nu va întreprinde nimic.

„Dar nu e nimic de făcut“, își spuse el. Apoi se hotărî să-l vadă pe Sherman a doua zi de dimineață. Dar tot nu era nimic de făcut. Mai întâi și întâi, pentru că Sherman avea dreptate. Dacă o lege era călcată, trebuia să pedepsești oamenii care o călcaseră.

Dar alte lucruri interveniră, și a doua zi dimineața chestiunea îi ieși din cap. Rapoartele din Darlington erau pe biroul lui, așezate în dosarul lor, dar deabia le observă pe la ora unsprezece, și atunci trebui să se grăbească la o ședință a Consiliului de Miniștri. La plecare le observă din nou în treacăt și hotărî să-i vorbească lui Sherman la prima ocazie.

Consiliul de Miniștri își aștepta președintele. Hayes era în întârziere. McCrary, ministrul de război, se uita

mereu la ceas, înregistrând cu furie trecerea timpului. Carl Schurz mușcă vârful unei țigări de foi, dar nu o aprinse. Ministrul poștelor moțăia.

Se servi dejunul. Pește, cartofi fierți cu brânză, mazăre nouă, cafea și plăcintă cu mere. Pentru Carl Schurz, America era cât se poate de înapoiată în ceea ce privea mâncarea: lipsită de gust și de culoare, mereu aceeași — potolea doar foamea. El mănca pierdut în gânduri, încercă să-și reamintească ceva. Lăsă plăcinta cu mere neatinsă și-și aprinse țigara în timp ce bea cafeaua.

— O să trebulască să stăm toată după masa, mormăi McCrary.

Deodată Schurz își aduse aminte. Îl întrebă pe Devens, ministrul justiției:

— Îți amintești de tratatul Harney-Sanborn?

Ministrul justiției ciugulea tocmai din plăcinta de mere. El își ridică privirea cu resentimentul unui om întrebăat brusc despre ceva foarte îndepărtat de gândurile lui. Nu-l plăcea Schurz; nu-l plăcea desconsiderarea sa agresivă pentru toate formele de uzanță politică; nu-l plăcea accentul lui și privirea sa curioasă.

— Ar trebui să-ți amintești, spuse Schurz. Era în 1865.

— Un tratat indian?

— Da, era în 1865, interveni Evarts, ministrul de externe.

Schurz își aduna gândurile. Își reamintea acum cea mai mare parte a tratatului, al cărui spirit era o garanție pentru Indieni din Nord asupra pământurilor pe care le ocupau, întreaga întindere a văii râului Power, dela Munții Negri la Munții Stâncoși în Vest, până la Yellowstone River la Est; privea pe Cheyenni și Siouxi, dar mai ales pe Cheyenni deoarece Indienii Sioux erau așezați ceva mai la Est.

Schurz îl explică pe scurt, subliniind părțile mai importante. Întregul său fel de a vorbi îl puse pe ministrul justiției în defensivă.

— Aș dori o părere în această chestiune, sfârși el. Desigur nu amănunțită, doar o părere ca într-o conversație obișnuită.

Devens dădu din umeri.

— Tot acest tratat e mort, spuse el.

— Cum asta?

— Nu dau nicio importanță unui tratat încheiat acum 13 ani cu o bandă de sălbatici.

— Dar noi am iscălit tratatul, spuse Schurz.

— Nu mai are niciun fel de legalitate.

— Niciun fel?

— E doar un gest, spuse surâzând Evarts. Desigur la asta se reduce orice tratat cu triburile indiene, la un gest.

— Pot să-ți dau trei argumente legale care anulează un astfel de tratat, spuse ministrul justiției.

Schurz pufăi din țigară și dădu din cap.

— Mai întâi, când un stat suveran încheie un tratat cu un alt stat suveran, acest tratat rămâne valabil numai atât timp cât ambele state își păstrează suveranitatea. Cred că nu mai e nevoie să mai intrăm în acest subiect al suveranității: chiar dacă acești Indieni au avut vreodată suveranitatea asupra ținuturilor pe care le-au locuit, nu o mai au astăzi. Simplul fapt că au fost dați afară de pe teritoriul pe care l-au locuit, anulează orice pretenție de suveranitate.

În al doilea rând, un astfel de tratat este condiționat de starea de relații prietenești. În momentul în care Indienii au declarat război, tratatul era anulat. Desigur...

În acel moment intră președintele. Miniștrii se ridicară în picioare, dar Hayes:

— Stați jos, domnilor, vă rog stați jos.

Cea mai mare parte a ședinței se ocupă de căi ferate. Un Hayes obosit, hărțuit, încerca să găsească o cale prin mulțimea de afaceri dubioase, decepții și făgădueli uitate. Carl Schurz uită din nou de chestiunea cu Darlington; rămase în mintea lui doar o dorință de a cunoaște al treilea argument al lui Evarts; și apoi uită și asta în căldura discuțiilor ședinței.

Când se întoarse la birou, dosarul Darlington fusese clasat.

Problema fu din nou desgropată de Jackson, corespondentul din Washington al ziarului „New York Herald”. Asta se întâmpla două zile mai târziu, timp în care ministrul de Interne uitase complet de această chestiune. Schurz era el însuși gazetar; citea multe ziare și avea ideile lui despre ceea ce ar trebui să fie un ziar. Câteodată îl înnebunea gândul ce forță sunt zărele în America, mai ales ce forță ar putea fi. Vedeau cum această forță coruptă folosea tiraniei, minciunii, urei și prejudecății. Adeseori se gândea că Americanii născuți nu-și dădeau seama de posibilitățile și capacitățile propriilor lor țări; doar unul ca el, care venise ca un refugiat, fugind de persecuție și tiranie, putea să-și dea seama de aceste lucruri.

Îi plăcea să vorbească presei, îi plăcea mai ales să vorbească cu un om ca Jackson, care știa că America era mare cât o întreagă lume. Schurz îi zămbi lui Jackson când fu introdus în birou. Era un om înalt, slab, chel, cu o urfienie ca aceea a lui Lincoln pe care l-o aducea întotdeauna aminte lui Schurz, căci Lincoln fusese odată prietenul său.

— Mi se pare că aveți o poveste pentru mine, domnule ministru.

— De unde să am așa ceva? zămbi Schurz.

— Știu că nu-ți place să vorbești de Indieni, dar directorul ziarului zice că în Kansas mocnește războiul.

— Atunci du-te la Ministerul de Război, spuse ministrul dând din umeri mulțumit de mica sa glumă.

— Am fost și acolo, spuse Jackson. Dar el nu știu altceva decât că în tot ținutul de câmpie domnește pacea, pace și Indieni beți.

— Asta-i foarte bine.

— O fi bine, dar nu sunt știri. Am un mic reportaj autentic asupra unor lupte între armată și Indieni în Kan-

abia atunci Schurz își reaminti de incidentul dela Darlington.

— Mai nimica, spuse Schurz. Au fugit câțiva Cheyenni. Au părăsit Rezerva ca să se întoarcă în patria lor și poliția militară s'a dus după ei pentru a-i întoarce din drum. Asta-i totul.

— Câți erau?

— Poate trei sute, femei și copii la un loc; știu că se deplasează ca țigani.

— Asta e ceva, spuse Jackson.

— Nu-i material pentru un reportaj. Dece n'ai scrie mai bine despre miile de Indieni care trăiesc pașnic în Rezerva lor? Scrie despre încercările guvernului de a croi o viață nouă unei rase întregi, de a-l aduce la civilizație într-o singură generație. De ce să nu vorbești de Indieni decât atunci când se întâmplă un incident? Îți dai seama că o problemă atât de vastă nu poate fi rezolvată perfect și din când în când incidentele sunt inevitabile.

— Lupta între oameni este întotdeauna material bun de reportaj.

— Lupta? Nu erau nici o sută de bărbați. Două companii de cavalerie s'au dus după ei să-i întoarcă din drum.

— Când s'a întâmplat asta?

— Acum vreo două sau trei zile.

— Atunci probabil că până acum s'a și terminat...?

— Probabil, zămbi Schurz. Auzi de războiul în câmpie și te gândești la armate mari, la atacuri, manevre, asedii — nu-l așa? Mulțumesc lui Dumnezeu, nimic de acest fel nu se întâmplă și nici nu se va mai întâmpla în America. Războiul de Secesiune între State a fost ultimul. S'a terminat cu războiul pentru America. Faptul că vreo câțiva soldați urmăresc niște Indieni stupizi care nu înțeleg că guvernul vrea să le croiască o viață nouă, asta nu înseamnă război. E ca și când poliștii ar fugări un tâlhar. Vor fi aduși înapoi și transformați în pașnici fermieri, și asta e cel mai bun drum, nu-l așa?

— Sau îi trimiteți la închisoarea Dry Tortugas?

— Prostii!

— Cheyenni, spuse reporterul; și

— Ah, nu! Ce-ți veni cu Dry Tortugas? De bună seamă că noi ăștia de la Ministerul de Interne nu suntem sentimentali, dar nu trimitem orice Indian stupid în închisoarea dela Dry Tortugas.

— Și totuși mulți Indieni au murit acolo, spuse Jackson domol.

— Și mulți oameni albi. E o rușine; parcă nu știi ce rușine e să ai o asemenea închisoare? Dar crezi că lucrurile se îndreaptă ușor? Trebuie timp. Trebuie un proiect de lege, o rezoluție, studiul în comisia Afacerilor Interne, și apoi votul; așa-i democrația.

Jackson zâmbea bărbosului ministru de interne. Schurz spuse:

— Aprinde-ți pipa. Am să-ți torn un schnaps. Imi dau seama cât de neplăcut îți e. Ai venit cu un reportaj și pleci fără niciunul.

— Am fost acolo, murmură Jackson, dând pe gât băutura.

— Unde?

— În Teritoriul Indian.

Schurz se sgâi la dansul, dar reporterul îl privi drept în ochi cu curiozitate.

— Vara, spuse Jackson.

— Da?

Se așternu o tăcere adâncă după aceasta; în cele din urmă, reporterul se ridică să plece. Schurz scoase ochelarii și-i șterse cu grijă.

— Calea de întors o să le fie lungă, observă reporterul. De unde erau?

— Din Munții Negri, spuse Schurz fără să-l privească.

— Am fost acolo.

— Văd că ai fost peste tot!

— Pe ici pe colo. Imi plăceau Munții Negri. Poate că-mi plac munții pentru că n'am trăit niciodată acolo. Iată, mi-am zis, aici e ceva bun pentru America.

— De ce nu? spuse Schurz pe un ton care dădea să înțeleagă că întrevederea se terminase.

— Da — e o curată nebunie. E la aproape două mii de kilometri de Teritoriul Indian.

— Poate că erau nebuni, spuse Schurz. Câteodată îți vine să crezi că Indianul e nebun, după felul cum îi lu-

crează mintea. Dar poți îngădui la trei sute de țigani să se ducă unde vor?

Reporterul se întoarse să plece, dar vocea ministrului îl urmări spre ușă.

— Imi pare rău cu privire la reportaj, dar nu e niciun război. N'ar fi bine dacă ai scrie despre vreun război. Încercăm să facem ceva pentru Indieni și țara ar trebui să știe acest lucru.

— Mă întreb dacă mult îi pasă țării de chestia asta? spuse Jackson mai mult pentru sine.

După ce reporterul plecă, Schurz se așază și privi fix la ușă. Era supărat pe Jackson și supărat pe sine că se pierduse cu firea. De fapt, nu se întâmplase nimic și reporterul alerga după cai verzi pe pereți.

De altfel, în această chestiune nu era nimic de spus. Și în curând va fi lichidată. Totuși, când un funcționar intră în birou câteva ore mai târziu îl găsi pe Schurz în aceeași poziție, privind în gol.

— Aveți nevoie de ceva, domnule ministru? întrebă funcționarul.

— Nimic...

— Domnul Freeling din Saint Louis așteaptă.

— Da?

— I-ați fixat o întrevedere încă de alaltăieri.

— Da, introdu-l. Și aranjează o întrevedere pentru mine cu generalul Sherman.

Tot timpul cât se întreținu cu d-l Freeling din Saint Louis, Schurz încercă să se convingă că singurul motiv pentru care aranjase să vorbească cu Sherman era să împiedice ca această infectă chestiune să ajungă în presă, și să o rezolve repede și liniștit.

Coborînd treptele înguste ale sub-solului, care duceau la biroul lui Sherman, Schurz zâmbi iarăși, cum i se întâmpla întotdeauna, la vederea simplității omului care era cuceritorul Georgiei pentru atâția, „Bill” pentru câțiva, un geniu militar pentru întreaga lume. Simplitatea lui era cinstită; nu din fățarnice ținea întregul comandament al armatelor State-

lor' Unită în subsolul casei în care trăia. Ii plăceau pivnițele; ceva, în pământul care-l înconjura, îndemna la pace și liniște. Dacă era un geniu într'adevăr, Schurz n'o putea spune; de altfel, adeseori se îndoaia că vreun militar, inclusiv el însuși, posedă într'adevăr deșteptăciunea, cu atât mai puțin genialitatea. Și totuși, genialitatea părea oarecum un cuvânt fără înțeles. Prietenul lui, Lincoln, care murise de așa multă vreme în loja sa de teatru — acest om înalt, urît întunecat, nu fusese un geniu.

Când Carl Schurz ajunsese jos, Sherman ieși să-l întâmpine și bătrânii prieteni își strânseră mâna cu căldură. Iși aprinseră țigările și se așezară jos de fiecare parte a biroului. Vorbiră de una și de alta, de timpurile de demult, și aruncară scrumul pe jos.

În cele din urmă, Schurz aduse vorba despre ceea ce constituia obiectul vizitei sale. Scoase copia raportului lui Mizner și i-o arătă lui Sherman.

— Asta, dădu din cap Sherman, schițând un zâmbet.

— Veni tocmai un reporter să mă vadă, un ziarist serios, înțelegi, și voia să știe dacă este vreun război cu Indienii în Kansas.

Sherman râse încet.

— Nădăjduesc că s'a sfârșit, spuse Schurz încet. Trebuie să fie complet sfârșit acum.

— Aproape ca și, încuviință Sherman.

— Atunci au fost prinși?

— Cred că da. În preerie, știi că nu există un telegraf la fiecare zece kilometri. Uite, am primit astăzi dela Sheridan această telegramă. Și îi dădu lui Schurz următoarea telegramă:

„Generalul Pope către generalul Phil Sheridan. 12 Septembrie 1878.

„Următoarele dispoziții au fost luate pentru a intercepta pe Cheyennii din Nord: o sută de infanteriști pleacă mâine cu trenul spre Fort Wallace pentru a întâmpina pe Indieni, dacă încearcă să traverseze calea ferată la Est sau la Vest de acest post. Două companii de infanterie

părăsesc astăseară Fort Hays, pentru a fi postați la două intersecții pe calea ferată Kansas-Pacific între Hays și Wallace. O companie de infanterie dela Dodge a fost așezată pe calea ferată la Vest de acest punct. Două companii de cavalerie dela Fortul Reno urmăresc îndeaproape pe Indieni și li se va adăuga o altă companie de cavalerie dela Camp Supply. Trupele dela Fort Lyon au ordin să păzească ținutul la Est și la Vest de acest post, și au instrucțiuni să atace pe Indieni imediat și oriunde îi vor găsi, dacă nu se predau...”

Schurz lăsă jos telegrama și spuse:

— E ca o cursă de șoareci.

— Pope e foarte meticulos...

— Da, înțeleg acum de ce gândesc ei că e un război în Kansas.

Sherman dădu din umeri:

— Oamenilor îi se urăște când n'au nimic de făcut. Asta-i va pune puțin în mișcare pe soldați. Probabil că mâine sau poimâine o să auzim de prinderea Indienilor.

— Probabil, aprobă Schurz și apoi adăugă: dacă mai rămâne vreunul.

— O să fie răsplătiți așa cum merită. Dacă vor omorî o duzină de soldați, balanța e tot în defavoarea noastră. Nu prea-i simpatizez pe Indieni. Dacă i-am fi curățat complet acum cincizeci de ani, țara s'ar fi simțit mai bine.

— Poate.

— Am dat ordin ca toate căpeteniile și fiecare bărbat viu să fie trimiși la Dry Tortugas.

— La Dry Tortugas?

— Când vrei să nimicești o rebeliune din rădăcini, acesta-i singurul drum. E un drum păcătos, dar până în cele din urmă e cel mai bun.

— Probabil, spuse Schurz domol. Se rezemase pe spate și-și privea mukul țigării foarte încurcat. Ar fi bine să evităm ca lucrurile astea să apară în presă, deși presupun că nu are așa mare importanță. Planul de reșezare a Indienilor este un act de guvernământ și nu li se poate îngădui la trei sute de sălbatici să rățăcească prin

țară ca țiganii. Dar... — făcu un gest cu țigara ale cărei urme de cenușă rămaseră pe podea. E bine să lucrezi într-o pivniță mai bine decât să stai într'un turn, la înălțime, deasupra lucrurilor.

— E răcoare, admise Sherman.

— Foarte răcoare. Despre ce vorbeam?... Știi, iubesc această țară. Câteodată sunt întrebat: te vei întoarce în Germania? Oh, am părăsit gândul ăsta acum douăzeci de ani. Mi se spune că-i patria mea. Iar eu spun că patria unui om este acolo unde se simte liber. Nu știu dacă nu-i o părere, dar totuși e ceea ce cred eu. Când un om îmbătrânește, părăsește o intenție bună după alta; în capul său dorința după cele bune și după libertate putrezește.

— Sau vârsta aduce cu sine puțină prevedere și mai ales puțină înțelepciune.

— Poate, dar azi eu n'aș mai lupta pe baricade și dumneata n'ai înainta prin Georgia. În engleză cuvântul libertate (freedom) e format din două vechi cuvinte anglo-saxone: free¹⁾ și dom²⁾. Așa dar, acest cuvânt însemna dreptul pe care-l avea cineva de a alege moartea în locul sclaviei. Însemna că un om nu putea fi făcut sclav pentru că niciunui om nu-i poate fi luată puterea de a muri. Dacă totul era pierdut, îl rămânea măcar libertatea de a alege.

¹⁾ Free = liber.

²⁾ Dom = destin.

— Foarte interesant, spuse Sherman. Dar totuși au existat sclavi până când câteva sute de mii de oameni albi și-au dat viața.

— Da — el își luă lucrurile să plece — nădăjduiam că putem aranja chestiunile din Teritoriul Indian, astfel încât să nu fie nevoie să-i trimitem la Dry Tortugas.

— Nu există nicio metodă să te înțelegi cu un Indian.

— Crezi? Așa ni se pare nouă fiindcă nu ne putem înțelege cu ei, fiindcă fac lucruri care par nebunești, ca încercarea de a străbate aproape două mii de kilometri într-o țară în care peste tot îi așteaptă soldații să-i aresteze. Vor să se ducă acasă. Și fac un drum lung spre Nord, dar pentru ei nu este imposibil. Pentru că nu pare să fie imposibil pentru un om, să facă un lucru atât de simplu ca acela de a se duce acasă.

— De data asta e imposibil, spuse Sherman.

Apoi își strânseră mâna, și Carl Schurz urcă scările pivniței. Sherman îl întovărăși până la ușă și generalul se miră de încetineala cu care urca ministrul de interne treptele.

— Am să-ți dau de veste de îndată ce au fost făcuți prizonieri, spuse Sherman.

Dar Carl Schurz deabia îl auzi. Din nou, pierdut în gândurile sale proprii, se întreba cum poate fi un lucru greșit principal, dar just în practică.

Septembrie 1878

5. COWBOY ȘI INDIENI

Soldatul, pe care căpitanul Murray îl trimisese la Dodge City, era un țaran înalt din New-Jersey în vârstă de vreo 19 ani, cu părul roșcat și cu o față de cal. Deși îl chema Ichabod Vanest, toată lumea îl striga Roșcovanul. Dacă familia sa nu ar fi ră-

mas legată de pământul lor de lângă Paterson, ar fi putut ajunge la un loc cu Vanderbilt și Astor. Dar erau niște țărani olandezi, tăcuți și domoli în mișcări, care de multe generații răsturnau glia, fără poftă de a călători mai departe decât Paterson, plătân-

du-le să strângă bani greu munciți și având întotdeauna deajuns pus deoparte pentru nevoile lor. Ichabod era primul călător în familie, primul aventurier, și el însuși era copleșit de impulsul care îl dusesese în armată și apoi afară în preerie.

Îi era mereu dor de casă. Îi era mereu dor de liniște și securitate și mâncare olandeză greoaie. Îi era dor de mirosul pământului negru și al fănuului cōsit, de peisajul câmpiei din New-Jersey. Îi era dor de o verișoară grăsulie, cu ochi albaștri, și care se făcea din ce în ce mai frumoasă cu cât treceau lunile și anii. Sentimentul său de singurătate îl transformă într-o fire închisă și totdeauna gata de harță și mușchii săi îl ajutau să dea lovituri puternice. Câteodată era el bătut, dar nu de cele mai multe ori. Avea păr roșu, era deci de așteptat să caute lupte.

Hăltuirea Cheyennilor fu prima perspectivă de adevărată acțiune pe care o întâlnise, dar în același timp crescuseră în el acea frică adâncă de țaran olandez. Nu voia să omoare nici el să fie omorât; nu voia să sufere și să sângereze, și credea toate poveștile cu indienii pe care bătrânii soldați i le băgaseră în cap. Când Murray îl trimise la Dodge City, fu ca o pomană din cer și era convins că atunci când se va reîntoarce totul va fi sfârșit.

Drumul către Reeder era prima bucată de libertate pe care o avea de peste un an. Era ca și cum o viață nouă ar începe pentru el; să fii scos din ghiarele morții și trimis să te plimbi liber prin preerie. Mintise când spusese că cunoaște drumul, dar asta nu-l îngrijora; avea noroc și nu fu deloc surprins cu câtă ușurință găsi cărarea de vite spre Reeder. Călărea repede și fericit, și în momentul când ajunse la Coldwater, frica-i dispăruse. Uniforma îl făcea mândru și distant, și bău un pahar de bere în pridvorul cârciumii „Monarh Saloon” și povesti cu emfază amănuntele ultimului și celui mai nou război indian.

— Dar armata e după ei, dădu el

asigurări micului grup de gură-cască. Armata e după ei.

Orășelul era adormit și plicticos. Se întreba cum puteau sta în pridvorul cârciumii flecărind, nici măcar clipind din ochi la vestea că indienii au luat-o razna în preerie.

Până când ajunse la Reeder, în capul lui totul se transformase într'un război îngrozitor. Era întuneric când ajunse, și câțiva văcari se pregăteau să plece cu căruțele. Ei se opriră și-l ascultară, apoi dădură bice calilor. La hotelul „Freestate” i se dădu cea mai bună din cele patru camere.

— Bun lucru-i și armata asta, spuse cineva.

Începură să vorbească chiar de organizarea unei cete, dar rămaseră doar la vorbă; și Vanest stătu cu ei povestindu-le cum decurg lucrurile până ce capul îi căzu în mâini de oboseală.

De dimineață totuși, în timp ce părasea Reeder, i se alăturară doi văcari vagabonzi care-i spuseră că ar vrea să meargă cu el la Dodge City să vadă cum stau lucrurile. Îi spuseră că se duc în orice caz la Dodge City și-l întrebă dacă avea ceva împotriva să meargă împreună.

— Nicidecum! zâmbi Vanest.

— Foarte bine, Roșcovanule. La o adicăteala e mai bine să fim trei decât unul.

Nu se prea înțelegea bine dacă-și luaseră concediu sau fuseseră dați afară de la un fermier de lângă Coldwater. Amândoi erau de acord că proprietarul fermei, Black, era o bestie.

Celui mai mărunț îi zicea McGrath, iar celuilalt, Sutton. Erau amândoi înarmați, purtând nenumărate revolve și pistoale la brâu, dar murdai îmbrăcați și nebărbieriți de o săptămână. Lui Vanest îi era puțin frică de ei. Dar în cele din urmă nu se supără că veniseră cu el, gândind că chiar niște văcari vagabonzi vor respecta uniforma sa.

— Dodge este un oraș mare al dracului, spuse McGrath.

Lucrul acesta îl spuse de trei sau

de patru ori. Celălalt nu spunea nimic. Călăreau repede și după un timp nu mai vorbiră deloc.

Când poposiră înainte de prânz, Vanest le oferă să împartă merindele sale cu ei.

— Nu, refuză McGrath, dar aş bea bucuros ceva.

— Asta n'am, zâmbi Vanest. Mi se pare că ați făcut-o cam lată astă noapte.

— Mi se pare că-ți bagi nasul unde nu-ți fierbe oala, mormăi Sutton.

Vanest continuă să zâmbească; nu voia să înceapă o luptă cu amândoi deodată. Nu-i plăceau privirile lor, nici felul în care-și țineau armele. Incepu să vorbească repede despre Cheyenni.

— Am văzut eu oameni care le-au venit de hac, spuse McGrath. Dar nu armata. Nu dau doi bani pe armată.

Vanest dădu din umeri, gândindu-se că vor fi în curând la Dodge City.

— Să mergem, spuse Sutton.

După o oră dădură de calea ferată de-alungul căreia o luară spre Vest. Era o zi călduroasă, înăbușitoare, cu nori la orizont. Dodge City se deosebea de celelalte orașe din preerie pe care le văzuse Vanest, în sensul că nu avea de fel pretenția de a fi o așezare în care trăiesc oameni. Nu existau case de locuit sau ferme care să constituie centrul de afaceri. Dodge City era ca o răie, ca o pată murdară, ca o rană deschisă pe trupul Statului Kansas. Nu se formase înocetul cu înocetul, nici măcar în ritmul rapid al unui oraș de frontieră. Într-o zi nu fusese nimic, a doua zi veni calea ferată și odată cu ea orașul, cu întreaga-i populație.

Orașul era mare și arătos. Nu existau case de locuit, dar pe toată întinderea străzii principale se vedeau mai multe cărciumi, cabarete, bordeluri și tripouri decât în oricare alt oraș din toată preeria. La Dodge City nu exista nici noapte nici zi; ele se confundau. Orașul se găsea la o întretăiere de drumuri. Dinspre Sud, de-a-lungul poștei Chisholm, veneau cu miile vitele din Texas pentru a fi transportate spre Est pe calea ferată; și văcarii din

Texas luptaseră cu sutele în războiul de Secesune. Aduceau cu ei ura pe care o stropiseră cu sânge și oase rupte. Vânătorii de zimbri veniră și ei cu pieile lor rău mirositoare, iar contrabandiștii de whisky făcură din Dodge City cartierul general pentru afacerile lor de arme și alcool cu Indianii. Călătorii aveau de aici perspective largi asupra Far West-ului. Turisții, care vizitau America, veneau neapărat aici. Dacă nu găseau pe aici hărbați și femei muncind și clădind, ca să creeze un viitor unui oraș fără niciun trecut, aveau totuși cu ce să-și amintească de America. Puteau auzi focurile de armă, sau să privească numeroasele procesiuni funebre care se îndreptau spre cimitirul din deal.

De la o distanță de doi kilometri, soldatul adulmecă orașul. Mirosul era puternic și gras și întrecea acum parfumul preeriei. Era un miros greoi; putea să le tai cu cuțitul aceste mirosuri amestecate de bere stătută, de whisky prost și de carne care putrezește de pe miile de piei de zimbri îngrămădite până la 10 metri înălțime de-a-lungul căii ferate. Il făcu pe Vanest să tușească și Sutton începu să-și verse măruntaiele.

— Dumnezeu, am nevoie să beau ceva, spuse el.

Strada mare era plină de oameni și așa erau și cărciumile, deși era puțin după prânz. Oameni călări intrau și ieșeau din oraș ridicând nori de praf. De-a-lungul șinelor de cale ferată caii stau îngrămădiți cu miile.

Vanest își domoli calul și se sgâi mirat. Nu se mai gândea la drumul prăfuit pe care-l parcursese, dar își amintea de pustietatea Fortului Reno, se simțea în altă lume, o lume care-l înfricoșă și-l făcea să se simtă un purice. Se simțea bucuros de siguranța pe care i-o dădea uniforma.

Îi pierdu pe McGrath și Sutton în a treia cărciumă și răsufli ușurat. Cu toate cele ce auzise de Dodge City, nu-și închipuise niciodată atât de multe cărciumi la rând: Long Branch, Stockman, Alamo, Lone Star, Kelly's

Place, Sugar's Place, Ann Flitchese's Place. Il reveni ră sentimentele sale de curiozitate ațăată după ce McGrath și Sutton își legară cail în fața cărciumii Alamo.

— Cu bine, răcanei strigară după el.

Apoi, asemenea unui puști, căscă gura în fața teatrului „La dama veselă” și citi afișul „Eddy Fay, atracția Londrei, Parisului și New-Yorkului, în cântece și dansuri originale”. Se gândea că avea o permisiune doar de o noapte și ce povești va avea de istorisit la întoarcere. Simțea că nu era nevoie să se grăbească. Toată afacerea asta cu banda de Cheyenni va fi terminată înainte ca vreo companie de soldați să fie trimisă de aici. Nu că o astfel de companie ar fi putut cumva să-i găsească pe Cheyenni sau pe Murray. El își făcea treaba; treaba lui era să ducă un mesaj. Dar nu era nevoie să se grăbească.

Părăsi Dodge City cu regret. Erau șase kilometri până la Fortul Dodge, postul militar, și pe tot drumul se întreba dacă va avea permisiunea noaptea aceasta sau cea următoare. Era cu puțință ca soldații pe care-i cerea Murray să fie trimiși imediat, dar zâmbi la gândul că în armată lucrurile acestea nu erau făcute prea repede. De bună seamă că vor exista unele forme de îndeplinit înainte. Lăsă calul să înainteze domol. Dacă ajungea la post pe înserate, lucrurile vor fi amânate până a doua zi de dimineață.

Izbuti să facă mai mult de o oră cu toate că, atunci când se apropie, dădu pintoni calului și intră în post în galop. Era acum un om important, și-și dădu acest aer de importanță până când află că fortul Dodge fusese informat telegrafic de fuga Cheyennilor. Soldații își bătură joc de indienii lui și de părul lui roșu, în timp ce mesajul era dus colonelului. Dar aceștia erau infanteriști și își zângăni mândru sabia și pintonii. La popotă, întrebă de teatrul „La dama veselă”.

— Este un loc sigur? se interesă el.

— Drace, cum să nu fie sigur.

— Dodge City ăsta e un oraș mare, nu-i așa?

— Mare și dat dracul, spuseră oamenii.

— Dumnezeu, șueră el și întrebă încet: chiar și bordeluri?

— N'ai văzut în viața ta case ca astea, nici atât de numeroase, cu covore de pluș roșu pe jos.

— Nu mai spuse?

— Sigur. Dar nu-s de nasul unui cavalerist de două parale, astea's pentru lume mare.

— Am solda la mine, zâmbi el. Dumnezeu, nu știu dacă voi căpăta permisie sau nu, nici nu știu ce ordin voi avea de executat, dar tare aş vrea să aud cântecele și să văd dansurile alea. N'am mai fost la teatru de vreo doi ani.

— N'ai fost poate în viața ta, drăguțule.

— Ba am fost, spuse el.

Un sergent veni să-l caute înainte de termină masa, și-i spuse să termine repede și să se înfățișeze imediat colonelului Leach. Înfilecă repede ce mai rămăsese și-l urmă pe sergent la popota ofițerilor. Tocmai se servea supă și abia după ce o termină se hotărî colonelul Leach să-l observe.

— Dumneata ai adus mesajul dela căpitanul Murray? îi întrebă Leach.

— Da, domnule colonel.

— Cum te chlamă?

— Vanest, domnule colonel.

— Ai primit și instrucțiuni verbale?

— Nu, domnule colonel. Mi s'a spus doar să duc acest mesaj la Fort Dodge.

— Când ai părăsit compania?

— În zorii zilei de ieri, domnule colonel.

— Unde?

— Aproape de frontiera Statului Kansas, domnule colonel...

— Asta-l totul, spuse colonelul.

Colonelul își continuă masa și Vanest rămase acolo sprijinindu-se când pe un picior când pe altul. Sergentul plecase și el, iar colonelul părea că l-a uitat. Nimeni nu-i spusese să plece. Stătea acolo și se uita la masa ofițerilor și era oarecum jignit de modul în care îl ignorau. Simți deodată o dorință adâncă de a fi acasă, de a o

lua razna două mii de kilometri până la satul său din Jersey. Uitase de teatru, de bordeluri, de viața agitată și de mișmele lui Dodge City. Se gândea doar la dezertare; își spuse sie însuși:

„Dacă îmi dau o învoire pentru diseară, dezertez. Dezertez și o iau razna spre Vest, poate pot să mă furizez într'un tren de vite”.

Un căpitan, care era așezat la celălalt capăt al mesei, ridică brusc vocea pentru a fi auzit de colonel:

— Domnule colonel, mă gândeam... Nu-mi place tot ce se petrece la Dodge.

— Ce spui?

— Am și eu impresia că mocnește ceva, domnule colonel, spuse un alt ofițer.

— Trebuie că Murray l-a ajuns din urmă, spuse colonelul dând din umeri, altfel am fi auzit de el până acum. Se îndreptau doar încoace.

— Tocmai de asta. Să presupunem că l-au scăpat?

Colonelul dădu iarăși din umeri. Era un om mare, domol, și care nu se împotriva să primească sfaturile ofițerilor săi.

— Nu mi-ar place să fie amestecați civilii în chestia asta, încuviință el. Dar ar trebui vreo două zile pentru a trimite o companie de Medicină Lodge. Într'un fel sau într'altul, totul va fi terminat până atunci. Și apoi mai sunt și soldații de pe calea ferată dela Vest de aici.

— Afară doar de n'au scăpat de urmărirea cavaleriei, domnule colonel, spuse un căpitan scund și rotund la față. Dați-mi voie să-mi duc compania spre Sud, călare pe catări. Putem cel puțin să-i hărțuim dacă nu-i putem prinde. Ar fi în avantajul nostru.

Celalți ofițeri încuviințară.

— Nu-mi place să văd infanterie călare, spuse colonelul.

— Dar am mai făcut așa ceva, domnule colonel. Și astfel fi depărtăm de Dodge. Știți ce încurcătură ar fi dacă civilii se amestecă și ei.

— Poate că face să încercăm, spuse colonelul mai încet. În orice caz,

ai putea să încerci să te alăturezi lui Murray. Asta ar vrea și el, dar nu știu de ce. Doar are două companii. Vei avea de lucrat sub ordinele lui dacă l le alături — afară doar dacă o ia spre Nord, pe aici...

Vanest ascultase fără să audă. Gândul dezertării îl poseda complet și inima îi bătea cu teamă la hotărîrea pe care avea s'o ia în această noapte.

Fu întrerupt din gândurile sale de vocea colonelului care îi spunea:

— Ostaș, ai să pleci la noapte cu căpitanul Sedberg. El te va înapoi la comandantul dumitale.

La tejgheaua cârciumii Alame, McGrath și Sutton cerură să li se dea whisky. Dădură pe gât repede vreo trei pahare ca să le treacă greața, apoi se simțiră mai bine și începură să înlulece brânză roșie și covrigi.

— Vă e foame? spuse cârciumarul binevoitor. Pot să vă fac niște ouă cu șuncă, sau poate vreți niște pul rece. Carnea de vacă nu se consumă la Dodge, — ați venit astăzi?

Ei dădură din cap, își turnară încă un rând de whisky și înghițiră noi porții de covrigi cu brânză.

— Asta-i oferit gratuit de casă, explică cârciumarul.

— Am văzut și dejunuri gratuite mai bune.

— Poate, dar nu în Dodge City, spuse cârciumarul. Veniți dela Coldwater?

— Nu-l treaba dumitale! spuse Sutton.

— N'am vrut să vă supăr.

— Nu-l nimic, nu-l nimic, zâmbi McGrath.

Se simțea mai bine. Sfârșiră sticla de whisky și mâncară brânza și covrigii până când goliră tava. În timp ce cârciumarul se întoarse să umple tava din nou, spuse:

— Am auzit de niște Cheyenni care se îndreaptă încoace!

— S'ar putea să fie.

— Cum aș mai vrea să trag câteva focuri în aceste bestii de piei roșii, spuse Sutton cu o voce groasă.

Cârciumarul așază o sticlă plină pe

tejghea și McGrath o luă, plăti băutura și se îndreptă spre una din mese.

— Dacă vrei, vă aduc niște covrigi și brânză, spuse cârciumarul.

Sutton se lăsă să cadă într'un scaun și McGrath turnă din nou băutura. Sutton bău cu încăpățănarea. Inceată a omului care se căsnește să se îmbete cu tot dinadinsul. În timp ce el bea două, McGrath dădea pe gât un pahar și acompania fluierând pianul. Nu-și lua ochii dela ușă și observa fiecare persoană care intra.

Tejgheaua se întindea de-a-lungul zidului cârciumii, vreo 14 metri, îmbinându-se cu o podea pe care se afla un plan nenorocit. Un slăbănog chel se hâțâna pe scaun, cântând fără întrerupere aceeași melodie. Un șir de pahare murdare zăgăneau în timp ce cânta și o jumătate de halbă de bere îi stătea la îndemână. Mesele așezate în rumeguș de lemn făceau un soi de gard împrejurul unui careu de dans așternut tot cu rumeguș. Două uși în fundul odăii arătau doamnelor și domnilor încotro să meargă și o scară de lemn se ridica într'un colț în obscuritate.

Vreo șase oameni stăteau la tejghea și alți doisprezece stăteau la două mese jucând cărți. În alt colț o masă de ruletă și una de zaruri așteptau noaptea. La o altă masă, o femeie îmbrăcată într-o rochie de mătase roșie, cu un păr galben desfiăcut, stătea cu capul și cu mâinile întinse deasupra unui pahar cu whisky răsturnat. Mirosul era greoi, rânced, de nedescris.

Sutton începuse să se îmbete.

— Ar trebui să fie o țară de oameni albi, dar nu e, spuse el.

— Așa e, încuviință McGrath. Era întotdeauna de aceeași părere cu Sutton când matahala era beată.

— Ei bine, spuse Sutton zâmbind prosteste. Știi ce aș face cu un cap de Indian?

— Ce?

— L-aș scalpa și l-aș coase chiar aici pe mână, să fiu al dracului chiar aici pe mână! Apucă sticla și se îndreptă poticnindu-se înapoi la tejghea. McGrath îl urmă.

— Stai jos, spuse el.

— Toata țara mișună de el...

— Vino și stai jos, spuse McGrath.

Un om înalt privi spre cârciumar, apoi îl apucă pe Sutton de braț:

— Domnule.

Sutton se întoarse încet, greoi. McGrath se dădu la o parte continuând să rânjească. Omul înalt avea o față roșie, unsuroasă și vorbea cu o voce înfricoșată.

— Unde l-ai văzut?

— Pe cine?

— Pe Cheyenni.

— Dumnezeu, mormăi Sutton, nu l-am văzut. Dar știu că se îndreaptă în spre Dodge City.

— De unde știi?

— Cum să nu știu.

Oamenii începură să se îmbulzească la tejghea. Cârciumarul ștergea un pahar și-l observa pe Sutton cu oarecare teamă. Pianul amuțise căci pianistul se întoarse să-și umple halba de bere. Un om voinic, bine îmbrăcat, cu părul și mustața de culoarea cenușei, un moșier sau poate un inginer, spuse pe un ton întrucâtva desprețuitor:

— Domnul meu, dacă ai văzut Indiani, vorbește-ne ceva.

Pianistul își bău berea și se îndreptă spre grupul de oameni.

— Am venit cu un soldat, spuse McGrath repede. El ne-a povestit.

— Cheyenni — câți erau?

— Un trib întreg, blestema-l-ar Dumnezeu, spuse Sutton, și repetă cu o voce răgușită: un trib întreg, blestema-l-ar Dumnezeu!

— De unde veniți?

— Dela Reeder, dacă asta-ți spune ceva.

— Poate că îmi spune, încuviință omul voinic plimbându-și ochii albaștri fără grabă asupra lui Sutton, examinând hainele lui de piele rupte, cămașa lui albastră murdară, veche, ieșind fără rușine din pantaloni, fața-l nebărbierită, întreaga-i înfățișare desgustătoare.

Sutton încercă să-l facă să-și coboare privirea, sgâindu-se la el; McGrath îl apucă de mânecă. Omul cel voinic

Îl privi foarte calm pe Sutton drept în ochi. Un slăbănog cu fața roșie și cu cămașa desfăcută, funcționar la calea ferată sau telegrafist, își luă inima'n dinți:

— De ce dracu vă căutați gâlceavă cu vorba asta despre Indieni?

Vocea sa era domoală dar avea un accent destul de protestatar ca să-i displace lui Sutton, care se înfurie, și-l întinse la pământ, dintr'un pumn. Omul cel voinic nu se mișcă, dar nu-și luă ochii de pe fața lui Sutton. Slăbănogul era întins pe podea; nu avea armă: așa că se târl încet în mâini și în ghenunchi și ieși în afara cercului.

Omul cel voinic își întoarse spatele la Sutton și se îndreptă demonstrativ spre cel care căzuse, îl ajută să se ridice și părăsi cu el cărciuma.

— Dumnezeu, spuse Sutton, ce pot eu să știu de acești Cheyenni...

— Tare așa avea poftă să am o răfuială cu el, spuse cărciumarul.

Pianistul cloncâni și-și dete una pe ghenunchi.

Afară, omul cu fața roșie își freca bărbia cu o mână puțin tremurătoare.

— Mulțumesc, domnule Blake, spuse el.

— Dodge City e plin de vagabonzi de teapa ăstuia. Dar e mai bine să-i judeci încet. Nu rezistă.

— Avea dreptate despre Indieni. S'a anunțat și prin telegraf azi d'minează.

— O bandă războinică?

— Ceva în genul ăsta mi se pare. Cheyenni care au fugit din Rezervă. Se pare că se îndreaptă spre Nord, dar nimeni nu știe ceva precis despre ei. N'am vrut să vorbesc de asta, căci oamenii înnebunesc repede când e vorba de Indieni.

— Ca la vânătoare, spuse Blake gânditor. Distracția de predilecție a omului. Și în țara asta sezonul de vânătoare pentru Piei Roșii e întotdeauna deschis cu bine, trebuie să mă întorc la ferma mea...

— E vorba de vreo trei sute. Asta înseamnă o grămadă de Indieni.

— De fapt, n'ar fi un lucru rău să înjghebăm o ceată să-i oprească, reflectă Blake, cu gândul la fermă, la

caii și vilele lui, la casa care-l costase șase mii de dolari. Încotro se îndreptau?

— Tocmai asta-i, că nu știu. Dealtfel nu mă privește pe mine. Există doar un regiment aici care trebuie să aibă grijă de asta.

— Că mult bine a făcut regimentul pentru Dodge City.

— Totuși, asta-i legea, domnule Blake. Trebuie să admiți că tocmai asta-i ce ne lipsește. El își frecă bărbia și zâmbi amar — când un om știe să lupte totul merge bine, dar dacă nu știe, apoi orice lege e mai bine decât niciuna. Să presupunem că vor începe să omoare Indieni. Oricum ai luat-o, e tot o bandă de ucigași. Care-i deosebirea dacă o bandă se adună să linșeze un om, o sută, sau trei sute?

— Își apără căminurile, spuse Blake cu un aer absent.

— Căminuri? La Dodge City? Care căminuri?

Blake dădu din umeri. O porniră împreună, dar când ajunseră în fața redacției ziarului, telegrafistul mormăi ceva și se întoarse. Blake, cufundat în gânduri, nici nu observă plecarea acestuia.

Era o după masă de toamnă și oamenii începuseră să se adune în oraș. Veneau călare singuri, câte doi sau în grupuri. Un grup de lucrători de la calea ferată veni pe un vagonet, ridicară vagonetul de pe șine și-l așezară în fața cărciumii lui Kelly. O familie de Suedezi, îngrămădită într'o căruță mică și joasă, venea încet de-a-lungul străzii principale. Sunetele pianelor ieșeau din multe cărciumi, producând un sgomot și o atmosferă de carnaval.

Fermierul intră în biroul șerifului. Șeriful stătea rezemat pe spate în fotoliul său, moțând. Earp, judecător de pace al Statelor Unite, se ocupa cu ruperea foilor dintr'un vechi caiet, foi pe care le transforma în săgeți de hârtie. Blake scoase un pumn de țigări de foi.

Pe acea vreme, șerif la Dodge City era Bat Masterson, un om voinic, îndesat și repede în mânăuirea pistolu-

lui, care trăia cu conștiința că majoritatea predecesorilor săi muriseră încălțați și cu revolverul în mână. A fi șerif la Dodge City, nu era un post; era un risc, o poziție disperată. Fiecare șerif, pe rând, vorbise de curățirea orașului, de transformarea sa într-o urbe în care un om cinstit să se poată simți în securitate; dar Bat Masterson era primul care promitea să trăiască deajuns de mult, pentru a aduce la îndeplinire acest proiect.

Ascultându-l pe Earp, discutând cu crescătorul de vite despre cele petrecute în timpul zilei, Masterson se sculă încet, dădu din cap, luă trabucul, îl miroși, mușcă vârful, — fiecare mișcare fiind îndeplinită cu atenție, cu grijă și domol, cum trebuiau să fie mișcărilor unui om care-și datora viața prudenței sale, a cărui viață era un lucru foarte delicat care trebuia cântărit și măsurat din toate unghiurile și la orice oră din zi sau din noapte. Se aplecă să-și aprindă trabucul la chibritul oferit de Blake, dar Earp refuză focul și începu să mestece trabucul. Earp era un om uscat, cu privirea sprintenă a unui cocoș de luptă; degetele-l jucau încontinuu cu pistolul, lovindu-și unghiile de partea metalică.

— Cum merge? îl întreabă Blake.

— E liniște.

— Dacă e liniște, e bine.

— Aproape bine, spuse Earp.

— Cum e piața? întreabă Masterson.

— S'a urcat la un dolar și douăzeci.

— Asta-i bine.

— Ar putea fi mai bine, spuse Blake. Nu prea te îmbogățești cu vitele în ziua de azi.

— E totuși o cale, spuse Earp, aruncând o săgeată de hârtie... Mi-e lehamite de păstrarea păcii între oameni, m'aș duce să lucrez pentru douăzeci de dolari pe săptămână.

— Dacă aș avea nevastă și copil, spuse Blake gânditor, m'aș da pe brânci și aș face avere cu negoțul de plei. Așa, acum, nu pot să mă hotărâsc dacă să stau la mine acasă, s'o păzesc să nu-i dea cineva foc sau să viu să-mi văd de treburi la Dodge City.

— Va să zică și dumneata te-ai

prins la poveștile cu Indienii, oftă șeriful.

— Mă întreb dacă dumneavoastră ați auzit?...

— Drace, sigur că da, spuse Earp, zâmbind ușor. S'ar putea să nu auzim? Nu există cow-boy care, nepuțând să găsească un zimbru să-l vâneze, sau whisky cu care să facă negoț, sau ceva de furat, să nu vrea să se joace de-a războiul cu Indienii.

— Zurbagii, murmură Masterson.

— Fără îndoială că se poate spune asta când stai aici, admise crescătorul de vite. Dar nu când te întorci acasă și-ți găsești casa arsă până la temelii, cu vitele duse, dacă ești destul de norocos să nu fi fost în casă.

— Dar până acum n'au dat foc niciăieri.

— Drăguț fel de a gândi, spuse Blake.

— Bun, bun! Ce vrei acum, să organizez o ocață, o gardă civilă? Unde sunt acești Cheyenni? I-ai văzut cumva? Nimeni nu știe câți au fugit, nici încotro se îndreaptă. Aș putea s'o iau razna, agitând o pușcă, urlând: „Omoriți pe afurișii de Indieni“, dar la ce bun? Niciodată aceste lucruri n'au ieșit bine și eu încerc aici să păstrez pacea.

— Poate ai să o păstrezi prea mult.

— Poate. Dar am s'o păstrez la Dodge City. Sunt destul militari în preerie.

— Și aici destul lași, spuse crescătorul de vite.

Masterson se uită lung la el. Earp fluieră. Apoi Masterson spuse domol:

— Noroc că te cunosc de multă vreme, Blake.

Apoi tăcură un timp.

Când se auzi un sgomot de copite în fața ușii nimeni nu se mișcă, iar când călărețul intră înăuntru Masterson se întoarse puțin spre el și Earp spuse:

— Bună, Jimmy.

Fața băiatului îi părea cunoscută lui Blake.

— S'a zis cu Fuller, găfâi băiatul.

— Cu cine?

— Ia-o domol, Jimmy, spuse Earp

— Blestemați de Indieni o făcură! Blake zâmbi și Masterson spuse aspru:

— Stai jos, Jimmy! Despre ce dracu vorbești?

— Nu mă auzi? Au înconjurat ferma familiei Fuller, au tras în ei toată zlua și apoi au dat foc casei peste ei!

— Când s'a întâmplat asta?

— Noaptea trecută.

— I-ai văzut tu?

— Nu, dar l-a văzut Lenny Rand. Se ducea tocmai la ei când a auzit împușcăturile, așa că nu s'a mai dus până acolo, dar spune că erau peste o mie. A văzut casa arzând.

— Unde se întâmpla asta?

— Lângă Medicine Lodge.

— Se poate să fi fost ferma lui Moș Fuller, admise Earp. Dar de ce dracu nu s'a dus până acolo să vadă exact ce s'a întâmplat? Nu era nevoie chiar să se bată ca să pună mâna pe bătrânul Fuller. Ești sigur că a auzit împușcături?

— Foarte sigur, spuse bălatul.

— Bestiile astea, spuse Blake, împușcă unde trebuie și unde nu.

Masterson se ridică obosit, se duse la blou și-și închise pistoalele.

Mă duc să dau o raită, spuse el lui Earp. Dumneata du-te până la fort și fă-i pe ăla să priceapă. Sigur că o să fie o mulțime de nebuni care o să plece după Indieni și e mai bine să fie și o companie sau două de soldați.

Telegrafistul, îngrijindu-și încă bărbia julită, stătea în redacția ziarului și asculta pe director dictându-și editorialul direct tipografului. Stanley Garburg era în același timp telegrafist al lui Western Union și corespondentul pentru Kansas al ziarului „New-York Times”. De fapt, nu era corespondent oficial; când avea vreo poveste o trimitea redacției și spera că va fi întrebuintată. Dacă povestea era interesantă, ziarul trimitea un reporter special. Totuși, el ținea la ziarele rare-l publicau micile sale notițe.

În timp ce-l observa pe Atkins, directorul ziarului, se gândea că această poveste este șansa lui cea mare. Se

gândea la telegramele care i-au adus vestea despre fuga Indienilor, despre atacurile și contraatacurile date, despre înaintarea trupelor din toate colțurile preeriei, formând o plasă care în aparență nu avea niciun fel de gaură. Știa foarte puține lucruri despre Indieni, căci fiecare om în preerie părea să aibă concepția sa personală despre Indieni; și totuși știa că războaiele cu Indieni erau un lucru al trecutului, că chestiunea indiană fusese rezolvată odată pentru totdeauna. Dar asta era cu totul altceva... Îl asculta pe Atkins care dicta: „...Câtă vreme vor mai trebui Americanii liberi să trăiască în umbra acestei îngrozitoare frici? Câtă vreme încă amintirea Picilor Roșii va ține casele și pe cei ce le sunt dragi în această umbră a groazei? Afirmăm că a durat deajuns! Afirmăm că niciunul din cei ce ne sunt dragi nu va mai trebui să moară pentru a hrăni poftetele sălbaticilor. Ne adresăm oamenilor liberi și le spunem: — Ridicați-vă și distrugeți-i! Spunem, Cetățeni din Dodge City, apărați-vă căminurile, ridicați armele pentru cauza păcii și a libertății! Loviți-i! Loviți-i așa încât să știe că răzbunarea Domnului a căzut pe ei! Învățați-i o lecție care să-i ție pentru vecie înăuntrul granițelor Rezervei lor...”

Garburg asculta, zâmbind ușor. Ascultase aceleași cuvinte, aceleași indemnuri, aceleași blesteme aplicate la vânătorii de zimbri, la tâlhari, la contrabandiștii de whisky, la cow-boy din Texas. Atkins nu-și schimba niciodată conceptul editorialilor sale; desigur, dacă ar fi făcut-o, bunii cetățeni ai orașului Dodge le-ar fi putut citi. Așa cum stăteau lucrurile, nu le citea nimeni, afară de cazul când erau tipărite în ziarele din Est, pentru a arăta tonul războinic al presei dela graniță.

Când Atkins sfârși, se întoarse spre telegrafist zâmbind și mestecându-și trabucul.

— Le-am zis-o, nu-i așa? spuse el.

— Îi urăști chiar într'atâta pe Indieni?

— Să-i urăsc? N'am cunoscut în viața mea vreunul, nici n'am vorbit

cu vreunul afară de metisul Micky. Dar stau în calea progresului. Ca și bandiții. Progresul nu poate fi oprit.

— Totuși eu n'aș tipări asta, spuse Gärburg.

— De ce?

— Și-așa și-așa vor fi destule turburări. De ce să înțelegești focul? Indienii ăștia nici măcar nu s'au apropiat de Dodge City și nu există nicio dovadă că s'ar fi dat la jafuri. Probabil că singurul lucru pe care-l vor c să se întoarcă acasă, în Nord.

— Și oamenii albi să fie îndepărtați de pe pământul pentru care au luptat; să le spunem, pur și simplu, plecați, plecați în pace?

— De ce nu?

— Ptiu! scuipe directorul. Șterge-o! Lașitatea pute în tine! Cară-te mai repede!

Detășamentul de soldați dela Fortul Dodge părăsi postul în întineric și se îndreptă spre Sud în direcția Whitman, în loc s'o taie spre Sud-Est către Reeder și râul Medicine. Sedberg socotea că trupele dela Fortul Reno l-au interceptat pe Cheyenni sau l-au pierdut cu totul. Că Indienii ar fi scăpat de urmărirea cavaleriei, după ce au fost ajunși, nu-i trecea prin cap; pe de altă parte, dacă Murray l-ar fi ajuns din urmă, vestea ar fi atins și Fortul Dodge, așa încât probabil că trupele din Reno pierduseră complet urma. Dacă au continuat urmărirea, după cum se bănuia, spre Nord de Sun City, vor acoperi astfel flancul de răsărit împreună cu trupele care patru-lau calea ferată pe vagonete. Cu toate acestea, instinctul i-ar fi putut îndrepta pe Cheyenni să facă un mare ocol spre apus, simțind că într-o regiune mai puțin populată există posibilități mai bune de a scăpa. Asta prevăzuse el și, luând în considerație toate aceste posibilități, și-a îndreptat infanteria purtată pe călări spre Sud în timpul nopții. Toate svonurile despre raitele și jafurile care le-ar fi săvârșit Indienii, care circulasera după amiază în Dodge City, nu duceau la nimic, așa că Sudul era singura șansă

și spre Sud se îndreptă cu intenția de a face un mare cerc spre răsărit și a ajunge pe Murray a doua zi.

Il luase cu dânsul pe bătrânul cercetaș Pete Jamison, un metis care cunoștea ținutul de Sud-Vest al Statului Kansas tot atât de bine ca liniile din palma sa; ca ajutor mai avea o lună plină și albă și un cer înstelat de felul celor care pot fi văzute numai în ținuturile de munți înalți, de deșert și de preerie. Oamenii călăreau unul lângă altul, fără să vorbească, oarecum stânjeniți de a călări pe catări, dar totuși bine dispuși. Nu erau obosiți, căci se odihniseră două ore după masă, dar perspectiva unui drum călare pe catări, toată noaptea, nu era plăcută.

Soldatul Vanest călărea aproape de capul coloanei, la o mică distanță de căpitanul Sedberg. Vanest însă era obosit, d'istrus și toți mușchii îi dureau. Nu putea încă uita că plăcerile lui Dodge City sosiseră și plecaseră într'un interval atât de scurt și că se întorcea acum înapoi la Indieni sau la plictiseala prăfuită a Fortului Reno.

Il auzea pe Sedberg vorbind cu cercetașul și-i ura pe amândoi, ca și tot ce era legat de imensa și desnădăjduită întindere a preeriei. Spera că dacă-i vor întâlni pe Indieni, Sedberg va fi doborât. Disprețuia vocea monotonă a cercetașului, care, cu accentul său cântat de Indian, îi spunea lui Sedberg:

— Cheyennii ăștia, Dumnezeuule, ei oameni foarte răi. Ei luptă ca dracii, ca pisici turbure. Gândeso dacă găsit pe ei, noi foarte atenți, atenți ca șoarecii în întineric cu pisica turbată.

— Tu găsește-i, spuse Sedberg. Asta-i totul. Găsește-i și lasă-mă pe mine să hotărâsc ce o să facem după aceea.

— Sigur. Sigur. Dar zic eu noi foarte atenți cu ei, domnule căpitan.

Iși continuă drumul, și orele trecură. Iarba era înaltă, întunecoasă și umedă. Șacalii scoteau strigătele lor sfidătoare la sgomotul copitelor catărilor. Treceau pe lângă garduri de sârmă, care împărțeau deja preeria, și din când în când puteau distinge

În întuneric formele negre ale caselor și magazilor. Deseori, în noapte, auzeau nechezatul cailor, sgomotul înfundat al turmelor de vite și odată, trecând peste un deal, văzură în vale, împrăștiați în jurul unui foc de lemn, văcarii întinși ca spițele unei roate. Dar, deși aveau patruze care călăreau la 500 metri depărtare în toate direcțiile, nu dădură de nicio urmă de Indian bun sau rău; nici de urma vreunei case arzând, nici nu văzură înălțându-se spre cer fumul a o sută de locuri de tabără.

Noaptea trecu, și soldații călăreau pe jumătate adormiți în șeile lor, cu capetele atârănând, vorbeau numai ca să-și verse amarul în tăcerea întunecată a nopții, întreruptă doar de sgomotul continuu al copitelor. Călăriră astfel până ce cerul deveni din albastru cenușiu închis, sumbru, și miji de ziuă.

— Socotesc totul fără folos, spuse Pete Jamison.

O clipă mai târziu însă, se întoarse, se ridică în scări, își puse mâna la ureche și ascultă atent. Sedberg ridică mâna și făcu oamenilor semn să se oprească.

— Mi se pare, aud sgomot foarte curios, spuse cercetașul dând din cap, cred că aud ceva.

— Ce?

— Nu știu — poate nimic, poate mulțime de oameni călări.

— Unde?

Cercetașul arătă undeva în spațiu, înainte, și Sedberg se strădui să audă ceva. Căii nechezau nervos și oamenii se scuturau din adormire, apucând puștile și tremurând în vântul rece al dimineții. Deodată, ceeace până atunci nu putuse să fie auzit, deveni un sgomot clar, un sgomot înfundat de copite la o mare depărtare, dar pe care toți îl puteau auzi.

— Ei nu departe, spuse Jamison.

— Câți crezi că sunt?

— Poate câteva sute, poate mai mult, dădu din umeri cercetașul.

„Ar putea fi Indianii”, gândi Sedberg, „sau Murray cu oamenii săi”. Se uită la soldații săi, îngămădiți,

distruși de călăritul din noapte, ținându-și puștile și incapabili să-și stăpânească catărilor. Acum, că era aproape de țintă, nu prea știa ce are de făcut. Ca ofițer de infanterie simțea că trebuie să descalece oamenii și să-i împrăștie în trăgători. Dar pentru Indiani era lucru ușor să scape, dacă ei erau într'adevăr. Așa că așteptă.

Vanest, aplecat peste calul său sur, își freca tocmai coapsele îndurerate, când îl văzu pe Indiani leșind din ceața zorilor, scoborînd un delușor și oprindu-se mirați la vreo sută de metri de trupă. În acea clipă a înțeles că Murray dăduse cu totul greș. Undeva, toți camarazii săi erau în siguranță, și el era aici singur, în fața Indianilor, ca și cum o soartă necruțătoare îl urmărea să-l învingă.

— Dumnezeu, murmură cercetașul, cred că l-am descoperit, — sau ei ne-au descoperit pe noi.

Sedberg își flutură brațul și catării o porniră înainte. Indianii stăteau tăcuți, nemișcați, ca niște umbre. Apoi se despărțiră ca o apă curgătoare în două, mai mult de jumătate din Indiani îndepărtându-se.

— Pe aici! strigă Sedberg. Blestemat gornist, sună!

Sunetele atacului păreau să satisfacă o dorință comună a oamenilor și a animalelor. Catării o luară la fugă. Dar cercetașul, tot stând în scări, îl trase pe Sedberg de braț și protestă:

— Domnule căpitan, astea sunt Indience — dumneata înnebunit fugărești pe Indience și lași aici pe acești blestemați Câini-Indiani în spatele duminale?

Abia acum își dădu seama Sedberg că femeile și copiii se îndreptau spre Sud-Est, în direcția din care veniseră. Bărbații, luptătorii, stăteau gata să-l lovească din flanc. Încercă cu disperare să-și întoarcă oamenii și, într-o confuzie de nedescris, țipă coloanelor să se oprească. Începuse să mijească de ziuă. Indiencele și copiii dispărură în ceață, iar bărbații, dându-și seama că familiile lor erau în siguranță, așteptau sfidători în fața infanteriei călare. Niciun glonte nu fusese încă tras.

Sedberg, desnădăjduind să mai poată da un atac ordonat călare, ordonă oamenilor săi să descalece și să deschidă focul.

Soldații descălecară amortiți de pe catări, apoi traseră animalele într'un spațiu care să le îngăduie să tragă, blestemând catarii oboșiți și încăpățânați. Vanest rămase călare: era un cavalerist destul de bun ca să-și dea seama că întreaga manevră era cărăghioasă mergând până la sinucidere. El singur pricepea că Cheyennii vor șarja cu furie în timp ce infanteriștii erau încurcați cu catarii.

Văzu pe Cheyenni rotindu-se ca un evantai care se deschide, apoi repezindu-se spre soldați ca o furtună, tipând, strigând, înfricoșând catarii, călărind printre ei și lăsând întreaga companie într'o zăpăceală de nedescris. Infanteriștii trăgeau, dar era ca și cum ar fi tras în porumbel sălbatic. Indienii nu traseră prea mult, cele câteva rare focuri aveau rostul mai mult să inebunească catarii decât să omoare soldații. Se pierdură în semi-obscuritatea zorilor și a ceții, în timp ce soldații erau încă încurcați cu catarii sau se trânteau la pământ trăgând zadarnic după Cheyennii în fugă, blestemând și căutându-și munițiile în iarba înaltă.

Vanest dispăruse. Calul său sur, zăpăcit de șarjă, o luase la fugă în fața avalanșei de Indieni. Capul îi vâjia, spatele îi dureau dela un glonte care-l pătrunsesse ca un cuțit sub umăr; un glonte rătăcit tras de unul din soldați. Își dădea seama doar de un singur lucru, — că se terminase, că scăpase, și că acum se va duce acasă. Nu se va mai întoarce, nu se va mai opri din drum, ci va merge spre casă.

Astfel, călări nebunește în fața Indienilor și apoi o luă într'o parte în timp ce ei se îndreptau spre răsărit, spre femeile și copiii lor. Vanest călări mai departe singur, până ce calul său sur, încetinindu-și alergarea, se opri, în timp ce Vanest atârna în șea. Imaginile verzi ale câmpiei din Jersey erau limpezi în mintea sa și rămaseră limpezi până ce greutatea corpului

său îl trase jos și apoi se făcu noapte, deși soarele răsărea luminos peste preerie. Calul sur începu să se miște și să pască, trăgând după el, prin iarba înaltă, corpul lui Vanest rămas agățat cu un picior într'o scară.

La Dodge City, în teatrul „La dama veselă”, reprezentația era tocmai la jumătate când Frank Henick apăru pe scenă și se înclină spre spectatori. Stătea în fața a 60 de lumânări, aprinse în sfeșnicele lor de tinichea, și își luase o mină nenorocită. Bătu din palme și spuse:

— Dragi cetățeni din Dodge City, dragi compatrioți, nu vă voi vorbi acum despre un lucru de glumă. Există o vreme și pentru șagă, și desigur când îți plătești biletul „La dama veselă” nu e greșit să te aștepti la un spectacol vesel, chiar de cea mai bună calitate, cu dans și cântat; dar există o vreme și pentru lucrurile mai serioase ale vieții, și de asta vreau să vă vorbesc acum. Vreau să vă vorbesc despre primejdia Pielor Roșii care cuprinde Statul Kansas cum se întinde focul în preerie. Vreau să vă vorbesc despre sălbăticiile Pielor Roșii care dau foc, omoară și jefuesc. Vreau să vă vorbesc despre oameni curajoși care în casele lor baricadate luptă în timp ce femeile și copiii se roagă în genunchi lângă dânsii, care încearcă să respingă dușmanul nemernic pornit să distrugă totul în calea sa. Puteți sta aici, dragii mei concetățeni din Dodge City, și să nu simțiți suferințele lor? Nu crește în inimile voastre ura și oroarea? Puteți sta aici și să nu simțiți datoria de a pune mâna pe armă și de a ieși să-i doborâți pe acești monștri sălbatici fără inimă, care nu cunosc ce este dragostea și creștinismul, și știu numai cum să scalpeze și să chinuască un om de moarte? Așa încât vă întreb, cum puteți să-l uitați; nu numai pe cei bravi care și-au dat viețile sub comanda viteazului general Custer, doar acum câțiva ani, dar și pe bravi bărbați și femeile brave care, ca în familiile Fuller și Clancy și Logan și altele, zac acum sânge-

rând. Sunt doar un artist plătit, așa că poate cuvintele mele nu înseamnă prea mult pentru luptători îndărjiți ca dumneavoastră, dar știu un singur lucru, că dacă-mi veți da o armă și un cal, voi fi primul care să plece cu voi. Vă mulțumesc din tot sufletul, doamnelor și domnilor, pentru atenția ce mi-ați acordat-o.

Orchestra încercă să cânte Imnul de luptă al Republicii, dar strigătele sălbatice de bravo ale spectatorilor acoperiră sunetele muzicii. Frank Henick se înclina fără întrerupere dar era imposibil de liniștit lumea, sau de continuat spectacolul. Cei mai apropiați de scenă scoaseră lumânările și cu Frank Henick purtat pe sus, în fruntea lor, ieșiră din teatrul „La dama veselă”, îndreptându-se pe strada principală spre cârciuma cea mai mare a orașului, luminându-și drumul cu făclii. Imediat entuziasmul se răspândi până în cele mai îndepărtate colțuri ale orașului și bărbați și femei veniră cu duiumul la cârciuma cea mare până ce localul nu-i mai putea cuprinde. Lumea striga, aplauda și țipa să vie Bat Masterson.

Masterson se cățăără pe tejgheaua cârciumii și strigă:

— Tăceți o clipă! Tăceți o clipă! Nu pot să-mi aud nici măcar gândurile!

— Bravo, Bat; suntem toți cu tine. Bat! țipau ei.

— Foarte bine! Văd că sunteți cu toții înfierbântați și vreți să vă luptați cu indienii acum! Vă înțeleg prea bine. Auziți povești că au dat foc întregului Kansas, și de bună seamă v'ați infuriat. Dar nu mai suntem nici în 1866, nici în 1868; războaiele cu indienii s'au sfârșit și dacă există cumva o bandă care a scăpat și-și face de cap, armata are grijă de ei.

Se auzeau fluterături și huijueli și lumea striga:

— La dracu cu soldații de parădă!

— Foarte bine, poate că nu vă plac soldații — dar ei sunt legea!

— Tu ești legea, Bat! Condu-ne tu!

— Așteptați o clipă! Nu am nevoie de o ceată sălbatică de cetățeni care

să dea lureș și să impuște tot ce văd! Dacă v'ați hotărât să faceți acest lucru, trebuie să fie făcut în ordine și așa cum înțeleg eu! Altfel vă dau dracului pe toți!

— Da, așa e! Fil tu șeful nostru!

— Foarte bine — vreți să-i fugăriți pe indienii. Dar nu puteți pleca astănoapte. Pentru simplul motiv că dacă începeți să trageți în întuneric o să omoriți mai mulți cetățeni decât indienii. Apoi, nici nu știm unde se află indienii. Din cele auzite, se găsesc în douăzeci de locuri diferite în tot statul. Trebuie să așteptăm până aflăm ceva sigur. O companie de infanterie a plecat astăseară călare pe catări pentru a-i găsi; trebuie să așteptăm până vom afla ceva dela Fort. Intre timp, trebuie ca un comitet cetățenesc să organizeze o ceată. Și mâine dimineață, dacă mai sunteți tot atât de aprinși, veți depune jurământul.

Masterson se dădu jos de pe tejghea în aclamațiile mulțimii, întrerupte pe ici pe colo de huijuelile celor care ar fi vrut să pornească imediat. Cei mai mulți erau mulțumiți de a fi aflat că nimic nu va fi întreprins până a doua zi de dimineață. Mulțimea din cârciumă se împrăstie pe la celelalte localuri. Un negustor de vite din Texas, care-l ura pe indienii cum numai unul din Texas poate să-i urască, plăti trei rânduri de băutură. Un altul plăti două rânduri. Dansul începu și totodată jocul de cărți. Comitetul cetățenesc se întruni în odala din spate și începu să alcătuiască o listă cu numele celor care aveau să facă parte din caravana războinică.

Ceata era nervoasă, revoltată și infuriată. La început, în noaptea trecută, fuseseră trei sute, dar acum, în lumina dimineții, nu mai rămăseseră nicio sută. Și compoziția ei se schimbă; micii fermieri, micii crescători de vite, oamenii cu familie dispărușă. Totul se petrecuse în zece ore; una era să te războiești cu indienii în înfierbântarea câtorva sticle, a câtorva discursuri și în dorința comună de a scăpa țara de păcătoși. Era cu

totul altceva să te duci, în lumina orbitoare a dimineții, la o moarte sigură. Era mult mai bine să te duci acasă și să-ți vezi de treburi, să-ți strângi vitele în grajduri și să tragi obloanele. Apoi, dacă Indienii vor să vină, poți să te lupți pe pământul tău propriu...

O altă pricină fu apariția lui Moș Fuller. În loc să fi fost omorât așa cum se svonea, el răsărise foarte viu, înarmat cu pușca lui antică și gata el însuși să omoare câțiva Cheyenni. Când fu întrebat de lupta în care se spunea că și-ar fi dat obștescul sfârșit, el recunoscuse că avusese loc o luptă, pe undeva prin apropierea lui, pe la râul Medicine Lodge, însă între armată și Indieni. Nu prea știa multe despre această luptă, afară doar că se spunea că Indienii se îndreaptă spre Dodge City. Așa că a venit și el. Asta puse cu totul capăt entuziasmului. Dacă bătrânul nu fusese omorât, atunci probabil că ceilalți zece morți de care se svonea trăiau și ei. Dezertările continuară și ceata se subția. Apoi, un grup de călăreți din Texas îi găsiră pe metisul Micky ascuns sub tejgheaua Magazinului General al lui Briggs. Micky era rezultatul scurtel pasiuni a unui contrabandist de whisky pentru o Indiancă și el venise pe lume cu un cap diform brăzdat de un rânjet curios. Era sfios ca un iepure, totdeauna sperlat de câini, și dornic să facă orice muncă dela tăierea în fâșii a pleilor putrezite de zimbru până la măturatul în casă. Nu numai că era tot atât de deosebit de Cheyenni ca oamenii albi, dar avea o frică de moarte de Indieni și-l ocolea întotdeauna.

Călăreții din Texas îl traseră afară, îl unseră cu smoala pe care o furaseră dela stația de încărcare și-l agățară de un picior de stâlpul de telegraf, arătându-i astfel disprețul. În loc să-l linșeze cum ar fi făcut cu un om alb. O luară razna pe strada principală, traseră câteva focuri, apoi părăsiră scena înainte ca un grup de cetățeni albi mai cumsecade, cu ceva mai multă conștiință decât ceilalți, să caute

o scară ca să-l dea jos pe Micky. Era pe jumătate mort, și valul de sânge care i se urcase în capul diform, îl adusese într-o stare de comă. Zăcea lungit încercând să zâmbească, în timp ce Bat Masterson, care venise la fața locului să poată face ceva și care îl cunoștea pe metisul Micky de multă vreme, înjura furios și se jura pe Dumnezeu că-l va omorî pe călăreții din Texas, cum va da cu ochil de ei. Dar călăreții din Texas, cu toată trufia lor, îl știau pe Masterson, așa că o șterseră din oraș în timp ce alți câțiva oameni reușiră să-l potolească pe șerif.

Asta înmulți dezertările din ceată. Judecătorul Wyatt Earp se spălă pe mâini de toată afacerea și se întoarse în biroul lui Masterson să continue fabricarea săgeților de hârtie. Șeriful le spuse că, dacă în morțiș să se ducă la moarte sigură, va merge cu ei pentru ca să aibă grijă măcar să nu se omoare unul pe altul.

În acest fel trecu dimineața. Ceata scăzuse la un grup alcătuit din câțiva cow-boy vagabonzi care ar fi vrut să se laude cu o luptă cu Indieni sau cu un scalp cusut de șea, din câțiva tineri călăreți din Texas înfierbântați și răzbunători, câțiva jucători de meserie și băieți de cârciumă cărora le era lehamite să se mai tot ferească de gloanțele trase în încălărările bețivilor și vroiau ei înșiși să tragă. Mai erau și câțiva băieți de băcănle, care priveau toată chestia ca o aventură atrăgătoare, doi englezi frați și cam idioți care priveau toată povestea ca un fel de plimbare. În afară de ei, mai era șeriful și patru consilieri comunali; un telegrafist care voia să scrie reportaje; și, în sfârșit, câțiva negustori de vite care voiau să ajute la scoaterea Indienilor din ținutul de pășune.

Ceilalți, mici fermieri și crescători de vite, muncitorii dela căile ferate, muncitorii dela antrepozite, avocați, doctorii, croitorii și negustorii, dispăruseră. Cei rămași erau nerăbdători, dornici să se justifice într-o acțiune. Se învârteau în fața cârciumii Alamo,

încălecând și descălecând, inspectându-și armele, numărându-și gloanțele, cerându-i încontinuu lui Masterson să-i conducă în urmărirea Indienilor.

Masterson înștiințase Fortul Dodge, că, după părerea lui, ceata, care ținea morțiș să meargă la luptă, era bine să fie întovărășită de câțiva soldați. Primi un răspuns care era de fapt un refuz; colonelul nu mai avea soldați de rezervă. Mesajul explică, că o companie de infanterie călare părăsise noaptea trecută Fortul în căutarea Cheyennilor, că două alte companii patrulau de-a-lungul căii ferate în vagoane deschise, și că a patra companie avea misiunea de a păzi împrejurimile orașului Dodge City. Deasemenea, o garnizoană trebuia menținută la Fortul Dodge, așa că, dacă cetățenii insistau să plece în căutarea Cheyennilor, trebuiau s'o facă pe socoteala lor.

„Blestemata asta de armată“, gândi Masterson nu cu ură ci cu ciudă că el singur va fi ținut răspunzător pentru această bandă de nebuni, această ceată înnebunită de dorința de a omorî Indieni. Ii amână dela 9 la 10, dela 10 la 11, când pe un motiv când pe altul. La ora asta, doamnele, de renume mai mult sau mai puțin bun, se deșteptaseră din truda lor de noapte și, leșind în pridvorul casei Alamo, le spuneau oamenilor din ceată, pe limba lor deschisă, ce credeau despre ei. Erau acolo Lilly Arand și șugubeața blondă, măreața Congo Grace, Mary Smith, Fritzie care nu avea alt nume, Jelly Green și încă multe altele care-și băteau joc de ei, făceau haz și cântau: „Ce mai stați și așteptați; o, ce mai stați și așteptați, inimoși mei bărbați?“

— Ori dai semnalul de plecare, Bat, ori să fim ai dracului dacă nu plecăm fără tine, spuse un negustor de vite șerifului.

La vreo zece minute după asta, un călăreț dela ferma „La obuzul dublu“ veni în goană pe strada principală, cu brațele în vânt. Le strigă din fugă:

— Tabăra lor se află la cotitura dela Vest de Fort! Vor fi aici într'o oră!

Masterson își dădu seama atunci că ceata nu mai putea fi ținută în loc. Strigând, urlând, descărcându-și armele, o luară în goană de-a-lungul străzii principale, trecură calea ferată și se răspândiră în formă de evantai în direcția Sud-Est.

Călăriră cu temel vreo oră, ținându-se în apropierea râului, apoi Masterson îi convinse să facă un popas. Știa că dacă nu-și odihnesc caii nu vor fi buni la nimic, nu numai să atace sau să lupte, dar nici măcar să bată în retragere. Era greu să-i ție în loc; se repeziră până la un delușor lângă râu, răzând și țipând. Câțiva din băieții de băcănie erau albi la față și se vedea că le era rău; câțiva din călăreții din Texas își mușcau buzele cu o înfățișare curioasă, dar restul făceau haz și se lăuda ascultând poveștile pe care le istorisea un cow-boy cu fața brăzdată de o cicatrice, căruia-l zicea Sutton. Le povestea despre Indieni pe care i-a omorât cu mii și tovarășul său încuviința de fiecare dată cu vorbele:

— Să fiu ai dracului dacă nu a fost așa!

Stătură vreo zece minute astfel și tocmai încălecau din nou când îi zăriră pe Indieni. Asta veni ca o surpriză, imposibilul devenise fapt; căci în fundul sufletului niciunul nu crezuse că se va întâmpla. Asta trebuia să fie doar un picnic, un fel de holnăreală la iarbă verde; nu și-ar fi închipuit ei vreodată să găsească o bandă de Indieni pe sutele de kilometri pătrați ale ținutului de preerie. Chiar Masterson socotise că, de fapt, n'o să-i întâlnească niciodată.

Indienii veniseră dinspre Sud, de-a-lungul râului, din partea opusă din care venise ceata. Răsăriseră din spațele unui delușor și deveniseră vii pe neașteptate, așa cum se întâmplă cu toate lucrurile în preerie. Indienii erau înfierbântați și se mișcau repede, o mână de luptători erau în frunte, îi urmau femeile și copiii agățați de căluții lor ca maimuțele, apoi caii încărcăți cu lucruri de-ale casei, câinii care alergau printre cai și apoi o altă

ceată de bărbați închidea coloana, iar pe flancuri erau risipiți câțiva băieți și luptători. Ei zăriră ceata lui Bat în acelaș moment în care aceasta îi zărise pe ei, dar nu-și schimbă drumul. Aproape pe nesimțite, femeile și copiii se strânsă la mijloc înconjurati de bărbați ca o panglică care leagă un pachet.

— Dumnezeu! urlă Sutton.

Cei din Texas începură să strige. Ceata se ridică ca un val. Cei doi frați englezi se sgălră unul la altul zâmbind timid și-și atinseră brațele îngrijorați. Telegrafistul simți crampe în stomac și gura-i era uscată și amară. Unul din băieții de băcănie începu să-și verse măruntaiele. Un crescător de vite mai volnic, plin de dispreț pentru ceata sgomotoasă, îl întreabă pe Masterson:

— Ei, ce facem acum, Bat?

Seriful dădu din umeri și-și vârî pînțenii în burta calului. Ceata cobora deja dealul în desordine trăgând sălbatic și la nimerală, neputând să nimerască nimic cu armele lor agitate în vânt, nici măcar ținta largă pe care o prezentau Indienii.

Telegrafistul vroia să vadă. Își spusese de nenumărate ori: „Asta trebuie s'o vad, să-mi reamintesc pentru a putea s'o scriu odată pe hârtie“, dar nu văzu decât câteva fulgerări, ca liniile și punctele care veneau pe banda albă a telegrafului. Dar telegrama nu fu clară decât doar în momentul când Indienii își încetiniră călușii, apoi totul se întunecă. El nu mai știu cum așteptaseră Indienii atacul, — un șir de oameni care stăteau în fața familiilor lor, oameni cu fețe obosite și încruntate, uitându-se peste puștile lor vechi, carabine demodate, oameni cu

arcuri întinse, săgețile tremurând încet, oameni cu pumnale primitive și scuturi țesute din pene.

Indienii traseră o singură dată, o descărcătură, care puse pe fugă caii din ceată, destrămând atacul. Ceata se retrase în desordine; caii, încălecați de călăreți care nu prea erau dornici să-i întoarcă, fugeau în voie, în timp ce călăreții căzuți încercau să încălece din nou, iar caii înnebuniți dădeau buzna în mijlocul Cheyennilor. Sutton zăcea în iarbă cu o săgeată ruptă în piept, cu fața-i liniștită, liberă de orice dureri sau dorinți, ură sau dragoste, cu nimic altceva decât pacea care venea din săgeata trasă de un Câine-Indian. Unul din tinerii Englezi, care vruse doar să hoinărească la iarbă verde, călări prin mijlocul tribului indian cu o săgeată înfiptă în spale, care-l ardea plămânii; călări mai departe agățat de șea și-l striga pe fratele său, dându-și duhul. Unul căzură pur și simplu de pe caii lor, ca Black, crescătorul de vite, care muri repede cu un glonte în cap.

Telegrafistul începu să-și amintească din nou, să vadă și să înșirue faptele în ordinea în care ar trebui scrise. Stătea ținându-și mâinile, ascunzând un deget care dispăruse, sgâindu-se după Indienii care se îndepărtau și ascultând înjurăturile pe care le arunca Bat Masterson, ca în cele din urmă să se întrebe: „La ce altceva m'am așteptat? Ce-o să mă fac fără un deget? Cum să opresc sângele?“

Masterson alerga de colo până colo desnădăjduit și privea împrejur la ceata risipită. În direcția râului Arkansas, masa cenușie, stranie și de nestăpânit a tribului indian, dispărea în iarbă galbenă a preeriei.

6. CAPCANA SE INCHIDE

Murray își continua urmărirea și oamenii săi erau obosiți de moarte și murdari. Oprindu-se în căldura dimineții, Wint spuse căpitanului:

— Ai vânat vreodată?

— Vânat?

— Vreau să spun dacă ai vânat cu un câine, cu un prepelicar de pildă și dacă ai observat felul în care adulmecă urmele.

— Urăsc vânătoria, spuse Murray. M'am gândit întotdeauna că există ceva rău într'un om pornit să vâneze.

Wint dădu din umeri și apoi spuse:

— Mie-mi place, dar asta n'are nicio importanță. Mă gândeam la oameni. Uite-te la ei.

— Sunt obosiți.

— Acum vor să lupte — înainte nu voiau.

— Vor să găsească ceeace caută, spuse Murray. Nu ne mai putem gândi la altceva. Până și visele ne sunt pline de acești blestemați Indieni. Parcă n'ar mai exista nimic altceva pe lume.

Se învârtiseră de colo până colo, încercând să găsească urma, întrebând pe oameni:

— Ce știi despre Indieni?

Treceau pe lângă o casă în noapte, pe lângă o fermă, cu obloane trase, câinii lătrând, vitele în grajduri, nervoase și dând din copite. Murray striga:

— Hei, acolo înăuntru! Hei!

Când stăpânul casei ieșea afară cu pușca, pe jumătate adormit și plictisit, caraghios în lungă-i și alba cămașă de noapte, el se gândea, de bună seamă: „De ce dracu nu pot călări în timpul zilei și noaptea să doarmă. Urăso soldații, urăso uniforme. De ce dracu nu pleacă și nu mă lasă în pace?”.

— Indienii? întreba Murray.

— Nu, vă spun că nu! Niciun fel de Indieni! Să vă ia dracu de nebuni,

de cinci ani de zile n'am văzut picior de Indian.

Urmau comentariile sarcastice ale soldaților în timp ce câii surl, nervoși, pășteau iarba din proprietatea omului, soldații asigurându-l că asta nu era o plimbare și că pentru a-l apăra pe fermieri, doar, cutreierau ei întreaga regiune.

— Vă spun că n'am văzut picior de Indian de cinci ani de zile.

Murray îi spuse obosit lui Wint:

— M'aș simți mai bine dacă aș avea un cercetaș. Nu știu ei prea multe lucruri dar parcă... parcă tot știu încotro să se ducă. Tare aș vrea să știu încotro ne îndreptăm și noi.

— Spre Nord.

— Dacă Câinii-Indieni se îndreaptă spre Nord...

Wint dădu din umeri. Ajunseră la Greensburg, înainte de a miji de zi, ca niște stafii în noapte, sculând orașenii, răspândind panica, arătând la ferestre sute de capete și o seamă de oameni pe jumătate adormiți leșind în strada principală. Oprindu-se în fața biroului șerifului, oamenii descălecară după ce Murray le poruncise:

— Repaus!

— Șerifule! strigă Wint fără să-i mai pese dacă tot orașul sau chiar toată omenirea se va deștepta și-l va blestema.

— Șerifule!

Șeriful locuia într-o casă din spațele biroului și ieși afară cu o armă în mână și cu pantalonii trași peste cămașa de noapte. Era un om mărunț, cu câteva fire rare de păr, înconjurându-l chelia.

— Lasă jos arma, șerifule, spuse Wint.

— Drace, cine v'a chemat să deșteptați un oraș de oameni cinstiți?

— Poate că dacă v'ar fi deșteptat Indienii, v'ar fi plăcut al dracului.

— Indienii?

— Lasă-l să doarmă, spuse Murray cu desgust. Cere-i un cercetaș și lasă-l să se întoarcă în pat.

Soldații adormiseră și ei, întinși în stradă lângă cai.

— Avem nevoie de un cercetaș.

Tot orașul era acum în picioare și ieșise afară; mirosul de Indieni le și pătrunsese în nări. Nu le mai păsa acum că au fost deșteptați. Era ca pe vremurile vechi și își dădură cu părerea să baricadeze cele două capete ale străzii.

— Să luptăm și să-i nimicim! spuneau oamenii.

— Doar un cercetaș — avem nevoie doar de un cercetaș.

— Să vi-l dăm pe Moș Filway, spuse șeriful. Pe cuvântul meu, nu e om să cunoască mai bine ținutul.

— Cine e ăsta?

— Un bătrân luptător, spuse șeriful. Drăguțule, ăsta scalpa Indienilor când dumneata mai sugeai.

— Bun, unde e?

Începură să strige, căutându-l pe Moș Filway. Deodată mulțimea se dădu la o parte și împinse un bătrân cu barba sură, prăpădit și adormit.

— Uite-l pe străbunicul meu, rânji Gatlow.

— Cunoști ținutul? Ai fost vreodată cercetaș? Întrebă Murray nerăbdător.

— Dacă am fost cercetaș. Dumnezeu! Dar ce faci așa pe deșteptul, tinere?

— Avem nevoie de un cercetaș. Cercetașul nostru a fost omorât de Cheyenni.

— Căutați Cheyenni?

Murray oftă și Gatlow răsă. Wint spuse:

— Uite taică, vrei să fii cercetașul nostru? Încercăm să găsim urma unei bande de Câini-Indieni, sunt vreo trei sute la număr și se îndreaptă spre Nord. Suntem după ei de când au părăsit Teritoriul Indian și ieri le-am pierdut urma. Trebuie să fie pe undeva prin apropiere, pe aici, cel mult la 30 kilometri depărtare. Îți dăm trei dolari pe zi, și am să te laud colonelului să-ți mai dea ceva. Ei, te învoiești?

Cineva îi dădu bătrânelului o bucată de tutun; mușcă în ea și mestecă gânditor.

— Mă învoiesc, spuse el în cele din urmă. Dar să fie a dracului de treabă, nu-mi place să mi se porun-

cească, fiule. Drace, dacă e un lucru pe lumea asta care nu pot să-l suport, este să primesc ordine.

— Bine, încuvîntă Wint.

— Mă duc să caut o armă și un cal.

— Aruncăm banii pe gârlă, spuse Wint, după ce bătrânul plecă.

Sergentul Cambrun strigă soldaților, îi sculă în picioare și-i înjură până fură iarăși pe cal. Murray plecă să găsească un telegrafist și Gatlow începu să moiaie, amintindu-și de niște poezioare. Un sfert de oră mai târziu părăseau orașul. Filway, zâmbind prosteste, îndruga celor doi căpitani povești de pe vremea de demult.

Murray își îndreptă trupa spre West, apoi spre Nord, și apoi iarăși spre Vest. Bătrânul nu era prost; fie din noroc, fie din pricepere, găsi urma încă în zorii zilei.

— Câini-Indieni? Întrebă Murray.

— Nici nu există altfel de Indieni prin partea locului.

— De cât timp au trecut?

— Da ce-s eu taică, câine de vânătoare?

— Caută să ghicești, taică.

Bătrânul descălecă încet și cercetă iarba călcată și pământul crăpat. Soldații se clătinau în șea și-l priveau cu ochii adormiți. Cercetașul pipăi pământul, rupse câteva fire de iarbă, cercetă urmele de copite.

— Poate de vreo oră, spuse el în cele din urmă.

— O oră?

— Poate și două, dădu el din umeri. Precis nu pot să-ți spun, dar în orice caz n'au trecut de multă vreme.

— O să poposim aici, spuse Murray. Apoi vom continua marșul.

Primul său gând fu să pornească mai departe. Devenise pentru el o dorință bolnăvicioasă să-l găsească iarăși pe Indieni, să-i lovească din nou, să dea în ei cu cât mai multă putere posibilă.

Lucrurile stăteau ceva mai bine, după ce soldații dormiseră câteva ore. Murray înțelegea acum de ce se gândise Wint la câini de vânătoare. Oamenii erau acum pe urmele lor și-și

grăbeau cali. La început Indienii fusese simpli Indieni. Un motiv pentru staționarea trupelor în preerie. Soldații de-o parte și Indienii de cealaltă erau ca două greutate în talerele unei balanțe, și era nevoie de una ca să o țină în cumpănă pe cealaltă. Dar nu exista vreo dușmănie reală. De pildă, în acest caz, la început, chiar printre soldați exista o admirație mută pentru Cheyenni. Fie că-i numeau Căini-Indieni, fie că le ziceau Piel Roșii sălbatice, nu puteau să nu admire faptul că un popor voia să străbată două mii de kilometri de regiune păzită cu armată, pentru a se întoarce acasă și a fi liberi. Asta era ceva ce puteau înțelege; era o nebunie, dar într'un fel de admirat, totuși.

Îi admirau cât timp credeau că-i vor putea prinde cu ușurință și aduce înapoi. Dacă Indienii încercau să facă o prostie, albi nu trebuiau să-i lase să o ducă până la capăt. Mai ales că avuseseră și succese. Scăpau cu ușurință de urmărirea armatei. N'aveau dreptul să prostească două companii ale cavaleriei St. Unite. Iar pe măsură ce creșteau succesele Indienilor, fierbea furia soldaților. Făgăduiau de data aceasta să termine cu ei.

Moșul Filway îi conduse pe urmele lor, călărind între Murray și Wint. În spatele ofițerilor se întindea coloana lungă a oamenilor îmbrăcați în albastru, călărind doi câte doi pe caii suri. Mergeau într'un ritm destul de bun, cu toată căldura dimineții. La un moment dat, trecură din regiunea ierboasă într'un ținut frământat și pustiu.

— În curând vom fi în Arkansas, spuse Wint.

— Da, mai sunt vreo cincisprezece kilometri, încuviință bătrânelul.

Îl cuprindea somnul, capul îi căzuse în piept și moșia călărind. Wint spuse:

— Ei, moșule, trezește-te.

— Ce spui fiule?

Murray arată cărarea.

— Dumnezeu, spuse bătrânelul, nu puteți ține urma pe cărarea asta, e doar simplu ca bună ziua. Aș putea

să țin urma asta până la granița Canadei cu ochii închiși.

— Poate că matale...

— Nu, nu, fiule. Nu-ți bate joc de mine. Și Căini-Indieni sunt oameni, nu-i așa? Și ei trebuie să mănânce, să doarmă și să se odihnească. Din ce-mi spuseși, caii lor trebuie să fie pe jumătate morți, așa că n'ai decât să te ții de urma lor și ai să-l găsești fie la prânz, fie la apusul soarelui.

Bănuelile sale fură adevărate de vorbele unui cioban care-și ducea turma pe lângă coloana de soldați câțva timp. Era un Mexican care vorbea foarte sprinten într-o spaniolă amestecată cu engleză, închinându-se în timp ce le povestea de un roi de sălbatici care au întunecat orizontul.

— Acum cât timp?

— Cred, acum o oră, spuse el; voi dați bătaie bună la Indieni, nu așa, soldați?

Murray dădu pîntenii calului și lunga coloană albastră o porni înainte, înălțând praful cum înalță un tren fumul. Mexicanul rămase în urmă și le făcea semne cu mâna.

Nu trecu mult timp și auziră împușcături. Impușcăturile în depărtare pot să sune ca foșnetul unei pădurici sau, dacă aerul este foarte limpede, ca un om care calcă pe capse percutante. Câteodată împușcăturile sună ca un stol de pasări ciripind. Murray opri coloana și Filway cloncăni ca o găină:

— Iată-ți și Căini-Indieni, fiule, zâmbi el mândru de isprava sa, uitându-se dintr-o parte la cărarea dinainte ca un artist care se uită la opera sa.

— Multe împușcături, spuse Wint.

Nu se mai auzeau deloc acum, domnea o liniște întreruptă de un stol de ciori care se ridica și brăzda văzduhul.

— Ei, ce zici de asta? cloncăni bătrânelul.

— Gatlow, Gatlow! strigă Murray, ia câțiva oameni și dă o goană. Dacă vezi ceva, întoarce-te imediat. Nu începe nimic — la doar trei oameni cu tine, vezi ce poți să afli.

Gatlow se îmbujoră și, dornic să-l răzbune pe Freeland, salută, își luă oamenii și o porni în goană. Coloana își continuă drumul mai încet, Murray umbrindu-și ochii cu mâna pentru a urmări înaintarea celor patru călăreți pe terenul accidentat, iarba multă și ramurile chircite de bumbac. La un moment dat, dispărură și, ca unul, toți se îndreptară din spate, oțără și așteptară. Își traseră săbiile din teacă, scoaseră mănușile și își frecară mâinile umede de pantaloni. Se aplecară în șea, își umbriră ochii pentru a vedea mai bine și-și umeziră buzele.

Înaintau astfel gata de luptă când dădură ochii cu resturile răsfirate ale cetei din Dodge City.

Bat Masterson se adresează căpitanului Murray:

— Dar, domnule căpitan, dumneata care pari un om înțeleghător...

— Niclun domnule căpitan. Dumneata ești direct responsabil pentru acest atac prostesc. Ce credeai? Că ai să poți distruge un trib de Câini-Indieni cu această ceată caraghioasă?

— Era cu neputință să-i oprești. Dacă armata ne-ar fi dat ceva soldați să ne întovărășească, toate acestea nu s'ar fi întâmplat.

Un crescător de vite, cu obrazul sângerând în urma unui glonte, spuse:

— Lăsați-o mai moale, că ne privește pe noi personal ce facem și cum facem.

— Mă privește pe mine să fie ordine oriunde se găseso soldații mei! spuse Murray furios.

— Atunci de ce dracu n'ai știut să-i ții pe blestemații ăștia, acolo în Sud, unde le e locul.

— Domnule, spuse Murray nervos, încă două cuvinte și vă arestez pe toți.

Cea mai mare parte a cetei se adunase împrejurul lui Masterson și a ofițerilor. Erau înfierbântați și înnebuniți. Acum, că zăpăceala și bruschețea înfrângerii lor dispăruse, răbufneau de căudă pe soldați și de ură împotriva Indienilor. Îi blestemară pe Murray și-și vărsară toată furia pe

el. Soldații, care descălecaseră de o parte a drumului, se întinseră în iarbă, destinzându-și mușchii, cu mâinile împreunate sub cap, nepăsători la discuția care avea loc.

— Stai puțin, căpitane, spuse Masterson. Pălăvrăgim degeaba și ne purtăm copilărește. Nu există Curte Marțială în Kansas, așa că n'ai să arestezi pe nimeni. Între timp flecăreala noastră nu ajută la nimic. Treaba dumitale e să pui mâna pe Cheyenni. Am vrea să mergem și noi cu voi.

— Nu vă vreau eu, spuse Murray. Nu vreau să am cu mine civili, cred că mă înțelegeți.

— Doar am luptat și noi, insistă Masterson.

— Nu văd ce brânză ați făcut cu asta.

— Și totuși vom merge și noi.

— Pe dracul!

Masterson îl privi drept în ochi pe căpitan. Ceata se spărsese în două părți, aproape egale. Jumătate îl susținea pe Masterson; ceilalți se retrăseseră încet, puțin rușinați, liniștiți, sgâindu-se curios la soldații care se odihneau și adunându-se în mici grupe împrejurul morților și răniților. Telegrafistul zăcea în iarbă ținându-și mâna rănită sub celălalt braț. Tânărul Englez se învârtea fără țintă; frațele lui era întins cu cămașa trasă peste față, cu săgeata ruptă în piept.

— Lasă-l să meargă cu noi, spuse Wint dând din umeri.

Murray tot se încrunta la Masterson. El încuviință brusc din cap, se îndreptă spre calul său și încălecă. Soldații săriră pe cai. Bătrânul cercetaș, care nu-și dăduse osteneala să descălece, mesteca tutun și scuipa întruna. Masterson se îndreptă și el spre calul său și jumătate din ceată încălecă, urmându-l. Murray își conduse soldații pe urma Cheyennilor, fără să privească îndărăt.

Restul cetei, care rămase pe locul bătăliei, privi soldații și civili dispărând și apoi se pregătiră încet să se întoarcă la Dodge City cu morții și răniții. Telegrafistul mai stătu câteva minute privind după soldați, apoi, ge-

mând de durere, alergă spre calul său, încălecă și plecă după el. Auzi pe cineva strigându-l, se întoarse în șea și-l văzu pe tânărul Englez în urma lui. Așteptă ca celălalt să-l ajungă din urmă și apoi își continuă drumul tăcut.

I se părea lui Murray că nu mai era nicio grabă. Căcece trebuia să vie era de neînțeles. Cheyennii câștigaseră poate încă o oră, două, poate chiar trei, nu era nicio deosebire. Trebuia să se odihnească odată, să se oprească undeva. Un căluț mort, acoperit de muște, zăcea la vreo doi kilometri de terenul de luptă. Cum nu aveau cai de rezervă, unii din ei vor trebui să călărească câte doi. Dumnezeu știe de unde-și făceau rost de mâncare; probabil că omoriseră vite. Dar trebuiau multe vaci pentru hrănirea a trei sute de suflete. Și femeile, din orice nație ar fi fost, nu puteau călări, opt, nouă, zece ore pe zi; cu atât mai mult copiii. Nici nu voia să se gândească la durerile lor; durerile lor nu-l priveau; căcece îl privea pe el era să pună mâna pe el.

— Astăzi? îl întreabă Wint.

— N'are nicio importanță, spuse Murray. Azi sau mâine.

Trecură prin vadul norolos al râului Arkansas și se îndreptară spre Nord-Est, înspre calea ferată. Bătrânul cercetaș, croncănind, găsi urma tribului prin mlaștină și după trecerea ei. Găsi un alt căluț din care se hrăneau doi șacali. Își păzeau prada, arătându-și colții, lătrând până ce soldații fură aproape de ei, apoi se retraseră la o mică distanță, infomețați de carne și întărâtați de ea.

Pe la ora două zăriră patru căruțe mari și câțiva oameni călare venind dinspre apus. Wint călări spre ei și văzu că cele patru căruțe erau pline de soldați. Un ofițer se prezentă lui Wint drept căpitanul Trask dela Fortul Dodge.

— Imi face o deosebită plăcere, spuse Wint. Numele meu este Wint. Comandantul nostru este căpitanul Murray. Sunt două companii din al patrulea regiment de cavalerie, venind dela Fortul Reno.

— Mi-am închipuit, încuviință

Trask. Probabil că nu l-ați întâlnit pe Sedberg.

— Nu știu cine e, dar nu l-am întâlnit.

Soldații ajunseră și ei acolo, de asemenea și Masterson cu ceata lui. Murray dădu ordin de descălocare și repaus. Căruțele se opriră și soldații se dădură jos să se mai desmoștească. Ceata rămase la o parte. Vechiul lor dispreț pentru soldați în uniformă revenise când văzură ce alene înaintau soldații. Priviră la călăreții care se amestecau cu infanteriștii, certându-se pe foite de țigări, tutun și dulciuri. Oamenii dela Fortul Reno se înveseliră la vederea întăririlor ce le soseau. Așezându-se ferm pe laurii câștigați, povestiră toate întâmplările urmării Indienilor; urmărire care, povestită, devenea de necrezut aproape.

Masterson se alătură ofițerilor. Acceptă o țigară dela Trask și o fumă liniștit, în timp ce Murray schița în câteva cuvinte mersul evenimentelor din momentul în care părăsiseră Rezerva.

— Sedberg a fost trimis spre Sud ca să vă întâlnească, îi spuse Trask. Avea o companie de infanterie purtată pe catâr. Cred că a mers direct spre Sud. Avea cu el pe soldatul ăla roșcovan pe care l-ai trimis dumneata.

— Nu l-am întâlnit.

— Și probabil că nici el nu l-a întâlnit pe Indiani. Eu am părăsit fortul azi dimineață cu ordinul de a încerca să le tai drumul spre calea ferată. Nu mă așteptam să vă întâlnesc însă pe dvs.

— N'avea nicio grijă, f'ule, Indianii sunt la numai câțiva pași înainte, cloncâni Moș Filway. Incarcă-ți soldații în căruțe și vino cu noi.

— Intr'adevăr, nu sunt departe de aici, încuviință Murray. Masterson, care-i de față și noi cel dela Dodge City am avut o încăierare cu ei de partea cealaltă a râului. Jumătate din ceata noastră a rămas acolo.

— Omorâți? întreabă Trask neîncrezător.

— Trei morți. Ceilalți s'au dus acasă.

— În orice caz suntem pe urmele

lor acum, spuse Trask. Mai sunt două companii de-a-lungul căii ferate și o a treia companie de cavalerie coboară dinspre Larned. Avem trei sute de oameni aici mai mult decât e nevoie. Căpitane, aceasta e vânătoarea dumitale, te urmez.

— Mulțumesc, spuse Murray.

Își strânseră mâna și peste câteva minute soldații își continuară drumul.

Pe acea vreme în regiunea de Vest a Statului Kansas erau încă spații mari deschise, întinderi de pământ pe care un om putea călări toată ziua fără să vadă o casă sau o fermă. Era un ținut frământat de preerie cu iarba înaltă, atât de înaltă în unele locuri încât un om călare, dacă se apleca puțin peste cal, nu mai putea fi văzut. Era un ținut cu multe râuri murdare, secate în cea mai mare parte a anului, umflate câteodată, dar liniștite și pline cu mâl de cele mai multe ori.

Un astfel de ținut era cel din cotul râului Arkansas. Dela Dodge City în Sud-Vest și până la Fortul Larned la Nord-Vest, era o întindere în care nu numai un om, ci chiar o mie de capete de vite ușor se puteau pierde. Dar nu mai era să fie așa multă vreme. Linia de oțel a căii ferate Santa Fe înch'dea acum dela Est spre Vest cotul râului Arkansas și la nu prea mare depărtare fermierii începuseră să se întindă peste domeniile nesfârșite de pășune. Dar în 1878 era încă o mare și virgină preerie.

Cu acest loc, ca centru de observație, un vultur, care ar fi sburat foarte sus, ar fi putut să vadă tribul cheyenn îndreptându-se spre Nord și apoi spre Nord-Vest înspre soare apune și apoi iar spre Nord; ar fi putut vedea în depărtare detașamentul de cavalerie venind din spre Sud-Vest dela Fortul Larned; ar fi putut vedea cele două companii de cavalerie și cea de infanterie îndreptându-se spre Nord pe urma indienilor. Dacă s'ar mai fi înălțat și și-ar fi îndreptat privirea spre Sud-Est, ar mai fi văzut o companie de infanterie călare trecând râul Arkansas pe la încruc-

șarea numită Cimarron, îndreptându-se spre Nord-Est. Ar mai fi văzut și un tren care înainta dinspre Fort Dodge, plin de soldați și transportând două tunuri de câmp cu țevicele lor îndreptate amenințător spre cer. Dacă ar mai fi sburat repede spre Nord, ar fi întâlnit o companie de cavalerie galopând spre Sud-Est din spre Fortul Wallace de-a-lungul râului Smoky Hill.

Asta ar fi văzut un ochi de vultur; dar mai simțeau și alții mișcarea de-a-lungul câmpiei. Oamenii din fermele izolate auziseră cuvântul indian; trăseseră obloanele și-și curățau armele. Călăreți de pază zăriră masa întunecată de departe și-și închipuiră despre ce era vorba. Telegrafistii simțeau cum se închide capcana și, sub cozoarele apărătoare de lumină, fețele lor se încruntau frământate. Conducătorii de pe trenurile care străbăteau vastele întinderi ale ținutului de câmpie răspândiră știrea printre pasageri și fețe albe se lipeau curioase de ferestrele vagoanelor. În sute de orașele ale preeriei era pusă de mil de ori întrebarea:

— Unde sunt Cheyennii?

Murray ar fi vrut tare mult s'o ia înaintea infanteriei; voia să aibă o ciocnire și să termine odată. Frica din el nu putea fi amăgită prin micșorarea răspunderii. Voia să lovească acum în Cheyenni; acum, repede și cu putere. Se gândea la lunga coloană de soldați ca la un bici albastru cu noduri de plumb. Călărea încet și drept, întins parcă ar fi fost un arc de oțel.

— Mi-ar părea bine să se termine odată, spuse Wint.

— Azi sau mâine, gândi Murray.

— Avem căruțe acum, zise Wint, gândind cu glas tare. Infanteria poate să se întoarcă pe jos la Dodge City, și vom încărca pe indieni în căruțe. Asta ar fi soluția cea mai bună. Am să vorbesc cu Trask să ne predea nouă căruțele.

Înaintau serios, nu prea repede, dar făceau vreo 10 kilometri pe oră, ceea ce era maximum ce puteau da, în câmpie deschisă, căruțele trase de

către șase călări. Cele două companii de cavalerie deschideau drumul, urmau căruțele, iar ceata închidea tăcută coloana. Cetățenii orașului Dodge trecură prin destule necazuri începând cu ultima noapte; acum urma reacția și erau morocănoși, plini de ură și de furie. Murray se gândea: „Au să iasă din coloană și, înnebuniți de ură, au să se repeadă ca niște sălbatici. Am să încerc să-i țin departe de femeile indiene”.

— Ii spuse aceste gânduri lui Wint și Wint fu de aceeași părere.

— Toată chestia asta, spuse Wint, nu este reală. — parcă ar fi un vis. Aș vrea să se termine odată.

Bătrânul Moș Filway călărea înainte, cercetător, adulmecând urma, mulțumit de sine însuși. Rezistența lui era remarcabilă. Din zorii zilei era călare și, deși îl deșteptaseră din somn, nu prea dădea semne de oboseală, cu excepția a scurte perioade de moțală. Era plin de o poftă animalică, scrutând orizontul, adulmecând aerul, aplecându-se jos și privind fix urma de pământ. Locotenentul Gatlow călări spre el și-l întrebă:

— Ne-am mai apropiat, moșule?

— Drace, nu s'mți mirosul lor în aer, fiule?

— Nu, o spui serios? Am auzit cu de Indieni care miros...

— Așa e, eu îi pot mirosi, spuse bătrânul.

— Ești de multă vreme în preerie?

— De multă vreme? Bătrânul scuipă. — Îl știi pe bătrânul Jim Bridger, fiule? El are șaptezeci și doi de ani; eu sunt cu patru ani mai bătrân; la 9 Octomvr'e voi împlini 76 din care patruzeci i-am petrecut în preerie. Și n'am omorât niciodată un Indian, fiule. Dumnezeu, am văzut multe lupte dar nu mi-am pătat nicio dată mâinile cu sânge. De m'o chema Dumnezeu la el, voi fi cu mâinile curate.

— Și n'ai să lupți? Întrebă Gatlow.

— Dumnezeu, nu! Și nu ne duce pe noi în ispită, grăiește biblia și eu nu mă las ispitit.

— Așa să fie, moșule.

— N'ai nicio grijă, fiule. Dumnezeu are grijă de noi.

Mai târziu, când oamenii se odihneau, mâncând din merindele abundente pe care Trask le adusese dela Fortul Dodge, Murray trimise cerceșul înainte.

Soldații erau în marș, când Filway se reîntoarse, zâmbind, cloncâind.

— Sunt aici, spuse el dând d'n cap.

— Unde?

— Ceva mai sus, la un mic ostrov de-l zice Osage Run. Acolo sunt și se pregătesc să înnopteze.

— Cât e până acolo?

— Vreo cinci kilometri, zâmbi bătrânul. Sunt femei, copii, un trib întreg! O să fie o luptă grozav de sângeroasă, fiule.

— E nebun, căpitane, spuse Gatlow. E ramolit de-a binelea. Spune că are șaptezeci și șase de ani.

— Pe Dumnezeu că așa e! jură Filway.

— Bine, bine, moșule, spuse Murray. Ești sigur că sunt acolo?

— Doar am ochi să văd.

Mica armată se opri. Călăreții descălecaseră și-și așezaseră caii doi câte doi într-o linie lungă. Soarele era jos de tot și lipsit de putere. Oamenii puteau să se uite drept în discul portocaliu. Preeria, cu dealurile din depărtare, căpătase înfățișarea sumbră a spațiilor întinse nelocuite, în apus de soare.

Trask se alătură lui Murray și Wint. Ceilalți ofițeri îl înconjurară și în spatele lor stăteau cei din ceată. Wint se uită la ceasul său. Master-son fredona încet.

— Nu cred că se pregătesc să înnopteze, spuse Murray. Cred că-și dau seama de ce-i așteaptă.

— Văd că ai un mare respect pentru ei, observă Trask cu oarecare obrăznicie. Acum, că era aproape de desnodământ și când avea în spatele lui doar câțiva kilometri și nu lungul și aglomeratul drum pe care-l străbătuseră ceilalți dela Fortul Reno, i se părea că Murray îi reținea. El era ceva mai în vârstă și avea sentimentul că-i predase comanda prea ușor. Il observă pe Murray înalt, colțos,

nebărbierit, murdar, un om îngrijorat care părea că privește situația fără prea multă înțelegere. Wint era ceva mai delicat, mai tânăr, tipul de om de care Trask s'a ferit întotdeauna, pe jumătate disprețuitor, pe jumătate mirat; delicatețea nu-și avea locul în preerie. Wint era aproape feminin.

— Respect? Murray părea că nu înțelege.

— E vorba de Indieni, spuse Trask. Și asta-i tot.

— Știu, încuviință Murray.

— Eu aș rezolva chestiunea în noaptea asta.

— În noaptea asta sau mâine, spuse Murray dând din umeri.

Wint îl observă îndeaproape, mirându-se că își pierduse atât de repede furia.

— În curând se va întuneca, cloncăni Filway. Dumnezeu, ce mai luptă sângeroasă o să fie — numai să-i atacați înainte de se întuneca.

— Mai bine astă noapte decât altădată, zise Masterson.

Murray se gândea: „Noaptea ar fi prea ușor — sau prea greu. Dumnezeu, de ce nu-și ia banda asta de caraghioși drumul și nu se întoarce la Dodge City!” Călăreții lui Masterson stăteau foarte liniștiți, se întrebau de ce nu are curajul să le poruncească să se întoarcă la Dodge City, să-i amenințe cu armele la nevoie.

— Se face târziu, spuse Wint, uitându-se iarăși la ceas.

— Să mergem, spuse Murray lui Trask. Adu infanteria să ne susțină la nevoie. O să atacăm dacă vedem că au de gând să plece.

Trask zâmbi.

— Putem să mergem și noi? întrebă Masterson.

— Rămâneți cu infanteria, spuse Murray scurt. Mai târziu ai să faci ce vrei, șerifule. Pentru moment eu dau ordine aici.

— Dar nu prea multe, spuse Masterson.

— Multe, puține, totuși, eu le dau. Rămâi cu infanteria.

Cel doi oameni se uitau unul la celălalt; apoi Masterson încuviință încet din cap. Murray dădu ordine ca-

valeriei care se înclonă în frunte cu bătrânul cercetaș. Wint călători în tăcere, dar atinse brațul lui Murray și-l făcu semn cu capul. Se înnoptă. Murray formă o mică avangardă care înainta în formă de evantai în fața lor.

— Nu: pentru că o să ne atace, explică el lui Wint.

Wint încuviință din cap privind în amurgul care nu era încă complet întunecat. Un amurg care în preerie era asemenea unui cântec cu foșnetul ierbii înalte care se apleca în vânt.

— Mi se pare că-l cunosc deajuns de bine, spuse Wint. Le cunosc fiecare mișcare.

— Mi se pare că așa simt și eu, încuviință Murray.

— Nu poți să zici că-l cunoști pe Indiani, spuse Wint, decât dacă nu te gândești la ei ca la niște oameni.

— Ei au greșit.

— Cred că da. Curios cum găsesc ei totdeauna câte un pârâu sau un ostrov.

— Cunosc ținutul.

— Nu cred. Nu au hărți sau ceva asemănător. Îmi amintesc că am arătat cândva o hartă unei căpetenii Sioux. Nu pricepea boabă și nu l-am putut face să înțeleagă.

— Au memorie bună, spuse Murray.

Patrulele se întorceau.

— Sunt acolo, spuseră ei lui Murray. Și-au așezat tabăra de cealaltă parte a cotului, pe o înălțime. Au săpat tranșee.

Bătrânul cercetaș cloncăni foarte mândru:

— Ei, v'am spus eu?

Era aproape întuneric și Murray putea vedea scântele care se înălțau și luminile a multe focuri. Nu încercau să se ascundă, aprindeau focurile taberilor în fiecare noapte ca să-l vadă toată lumea.

— Mă întreb, unde au învățat să sapa tranșee, observă Wint.

— Nu ne vor scăpa de data asta, spuse Murray. O să atacăm în zorii zilei.

— Și ce faci cu Trask?

era să se apropie pe cât cu putință, întrebunțând cele 16 căruțe drept baricade. Roti căruțele într'un cerc și le îndreptă astfel spre cotul râului, una lângă alta. Indienii așteptau ghemuiți în tranșeele pe care le săpaseră, în timp ce femeile, copii și căruțele rămăseseră în spatele lor apărați de o ridicătură a pământului. Unii din ei își arătau din când în când fețele, dar altfel nu se putea vedea decât scântierea țevilor puștilor în primele raze ale soarelui. Era tăcere, nu se auzea niciun sunet, niciun strigăt războinic. Căpetenia lor însă, Micul-Lup, stătea la vedere pe meterezeul șanțului, fumând o pipă. Probabil că surăde, gândi Murray, doar distanța îl împiedica să vadă dacă e așa.

Dacă zâmbea, nu va zâmbi pentru multă vreme. Stătea pe o ridicătură de pământ încovoiat, ciudat, parcă ar fi fost un pumn, bătrân ca dealurile galbene ale preeriei din spatele lui, și surâzând...

Murray își așază oamenii în trăgători, în spatele căruțelor. Oamenii se alipeau de catări, enervând animalele, făcându-le să tragă hăturile și pe căruțași. Căruțașii injurau, plângându-se că în orice caz catarii vor fugi de îndată ce va începe lupta. Cavaleriștii îi amenințară cu săbiile.

La vreo treizeci de metri în spatele lor, Trask își răspândi și el oamenii în trăgători, iar mai încolo se aflau oamenii care mai rămăseseră din ceată. Intunecați, furioși, urînd pe soldați tot atât cât urau și pe Cheyenni, gata să o ia din loc, gata să înnebunească de frică sau de furie.

Wint era alb la față. Murray îi zâmbi și-i făcu semn cu capul simțind o bruscă și ciudată dragoste pentru tânărul căpitan. Wint atinse pe trompetist, care începu să sune, și, ca printr-o încântare, un stol de păsărele sbură din iarba înaltă. Cavaleriștii înaintară printre căruțe și formară o linie subțire de trăgători. Murray era în fruntea lor. Wint era pe unul din flancuri, tot în frunte. Murray se uita mereu înapoi, făcând semn cu sabia oamenilor să se apropie sau să se împrăstie. Unii din ei zâmbeau; alții și

mușcau buzele nervos, alții aveau niște fețe albe de mort, alții se țarau ca niște animale de pradă. În spețele lor, Murray, cocoșat pe coviltirul uneia din căruțe, zări pe bătrânul cercoetaș, cu gura căscată, privind la desfășurarea luptei ca la un spectacol neobișnuit, pregătî anume pentru dansul.

Oamenii înaintară în ordine, încet, hotărâți, prevăzători, acoperiți până la brâu de iarbă. Murray își spusese sie însuși: „Nu te mai uita înapoi. Curând, curând, totul se va termina”.

Inima-i bătea cu putere, sălbatic, umflându-se parcă; gura-i era uscată, cleioasă; ochii-i erau umezi. Cu fiecare pas dădea o luptă cu dorința-l aprigă de a fugi, de a țipa, de a face orice altceva decât să înainteze calm și hotărât spre tabăra Indianilor. Wint era ceva mai în față acum și privi înapoi surâzând; părea vesel, agitându-și sabia repăsător peste iarbă. Murray îl privi în față; erau atât de aproape acum încât putea vedea umflându-se obrazul Micului-Lup când pu-lăia din pipă. Capetele Cheyennilor începeau să apară deasupra tranșeeilor, tăioase și limpede în lumina curată a dimineții.

— Foc! strigă Murray cu o voce răgușită.

Wint probabil îl făcuse semn trompetistului să sune, dar notele subțiri se pierdură în răpăitul armelor. Oamenii alergau, aplecându-se jos de tot. Apoi, Cheyennii traseră toți odată. Bătrânul șef nu se mișcase. Murray stătea singur și Wint țipa ceva la el, ceva ce nu înțelese. Era la vreo douăzeci de metri de tranșeea Cheyennilor, dar stătea singur în picioare; soldații se aruncaseră toți în iarbă. Căpetenia indiană scosese pipa din gură. Mirarea lui Murray se centră asupra propriei sale existențe; se întoarse îndărăt, mergând ca un om ce se plimbă pe stradă.

— Ești nebun, aruncă-te jos, țipa Wint.

Murray se deșteptă brusc ca un om ce se scoală dintr'un somn greu, provocat de droguri. Se aruncă în iarbă, și se rostogoli, și se rostogoli până ce

— Să-l ia dracul Spune oamenilor să-și așeze tabăra.

Murray nu se sinchisi să-l spună lui Trask multe lucruri pe care i le-ar fi putut spune: că oamenii din al 4-lea regiment de cavalerie erau complet epuizați, că erau călare de douăzeci de ore în care timp făcuseră doar câteva foarte scurte popasuri, că orice atac de noapte era un risc din punct de vedere militar, că nu avea încredere în oamenii lui Masterson dacă vor pune mâna pe femeile indiene. Il lasă pe Trask să turbeze și să injure, privindu-l într-o tăcere de ghiață, și când Trask sfârși îi spuse:

— Dacă vrei să scrii toate astea într'un raport, domnule căpitan, ai toată libertatea să o faci.

— Și o voi face!

— Totuși vom ataca în zorii zilei.

Trask fu nevoit să asculte sau să pornească în noapte doar cu compania lui de infanterie, așa încât se hotărî să aștepte.

Între timp, soldații lui Murray dormeau vârtos. Nici măcar șomotul sosirii altor douăsprezece căruțe nu le întrerupse somnul. Opt din ele erau un tren de aprovizionare venit dela Fortul Dodge. Celelalte patru făcuseră lungul drum din Teritoriul Indian și erau trimise de Mizner. Sosirea căruțelor în tabără îl deșteptă pe Murray. În coletele medicale din căruțele sale era whisky și bău câteva înghițituri. Dar când se întoarse să se culce, nu mai putu să adoarmă și în cele din urmă își înșeuă singur capul și încălecă. Trecu pe lângă sentinele, spre tabăra indiană. Focurile muriseră, dar oamenii erau treji, umbre mișcându-se în fața slabei lumini a tăciunilor. Goni de partea cealaltă a râului, nu atât de departe încât să nu-l observe; avea c'udată impresie că ar fi putut să meargă în tabăra lor fără ca ei să tragă în el, ba mai mult ca sigur că l-ar fi întâmpinat politicos. Stătu așa vreun sfert de ceas, apoi se întoarse.

Il sculă pe Trask mai înainte ca zorile cenușii să mijească.

— Te rog să mă ierți, căpitane, pri-

ditor la noaptea trecută, spuse Murray cu o voce aproape umilă. Am fost până la tabăra lor — nu vor încerca să plece. Trebuie să fie foarte obosiți.

Trask, adormit, nesigur, dădu doar din cap. Nu-l putea înțelege de fel pe Murray.

— Vom merge pe jos, spuse Murray repede, dornic să-l înmoaie pe Trask. Cel mai mulți dintre ei au arme, dar nu prea au muniții; în schimb, știu să tragă bine. Căpeteniilor, Micul-Lup, nu seamănă cu Indianii pe care l-am cunoscut; e foarte rece..

— O șarjă de cavalerie... începu Trask.

— Nu, nu. Am mai încercat asta înainte. Am pierdut mulți oameni, un locotenent, un sergent. Singurul mijloc e să înaintăm pe jos. Chiar dacă ar reuși caii să străpungă, locul este plin de femei și copii și vreau să pot stăpâni situația.

— Nu înțeleg, doar ăștia nu-s primii Indiani pe care-i întâlnesc.

— Știu. Dar acești Câini-Indiani știu să moară greu. Și vor să moară. Trebuie să înțelegi asta. Nu au plecat la jaf; au plecat spre Nord să se întoarcă în țara lor din valea râului Power. Ei își dau seama că asta-l aproape cu neputință și de aceea au pierdut orice fridă. De altfel, sunt deja morți; trebuie să-l cunoști pe Cheyenni ca să înțelegi asta. Și pentru că sunt ca și morți, nimic nu li se mai poate întâmpla.

— Ceeace spui d-ta, căpitane, nu prea e convingător, spuse Trask dând din umeri.

— Îmi pare rău.

— Vrei ca oamenii mei s'o ia înainte sau să-l susțină pe al dumitale?

— Să-l susțină pe al mei, spuse Murray încet. Te-aș ruga să-l ții pe Masterson cu ceata lui lângă dumneata.

Trask încuviință din cap și Murray se îndreptă greoi spre oamenii lui să-l deștepte pe Wint și pe gornist.

Se îndreptară spre cotul râului, cu căruțele pe flanc. Planul lui Murray

se opri de un soldat care nu se mișca, un soldat care zăcea arcuit cu fața zămbind la cer. Murray atinse soldatul care era însă mort, apoi se târi prin iarbă, pe lângă ceilalți oameni care trăgeau, până când ajunse la Wint. Incovolat, Wint încerca neputincios, să-și bandajeze cu batista o mână rănită.

— Lasă-mă pe mine, spuse Murray.

Wint fluieră în timp ce Murray strânse batista. Cambrun, de undeva din iarbă, strigă peste sgomotul împușcăturilor:

— D-le căpitan! D-le căpitan!

— Da?

— Să încercăm să înaintăm?

— Continuați să trageți!

— Să înaintăm?

— Nu!

Murray se ridică prevăzător. Fumul gloanțelor se așezase peste tranșee. Bătrâna căpetenie dispăruse.

— Căpitane Murray, strigă Gallow.

— Da!

— Căpitanul Trask a trimis un om. Ne anunță că ceata a luat-o din loc.

— Pagubă'n ciuperci.

Wint se ridicase și el în sus.

— Dumnezeu, ăștia's nebuni! spuse el.

Ingenunchind, capul ieșindu-i puțin din iarbă, Murray văzu ceata trecând râul la vreun kilometru la Est. Ii văzu cățărându-se pe malul înalt, oprindu-se o clipă și apoi îndreptându-se spre flancul taberei cheyenne. De bună seamă, îi văzuseră și alții, căci un detașament de Căini-Indieni apărură din spatele coamei dealului unde era tabăra. Indienii călăreau într'un arc deschis; ceata înaintă compact spre ei.

Lupta lua aspectul unui tămbălău de nedescris pe care numai Indienii călare pot să-și dea unei șarje de cavalerie. Ceata se întoarse. Cheyennii îi loviră, îi străpunseră ca niște cuțite ascuțite.

— Spune oamenilor să încalece imediat! urlă Murray.

Întâlniră infanteria lui Trask și Murray îi spuse:

— Ține-i pe loc! Mă duc să dau ajutor cetei. Dacă putem să atragem

afară mai mulți din ei, sfârșim repede.

În timp ce Murray și soldații săi ajunseră în spatele căruțelor, Trask își conducea soldații într-o șarjă împotriva tranșeei. Murray se simți rău și neputincios privind cum era secerată infanteria de focul din tranșeea Cheyennilor. Oamenii lui tocmai încălecau, când căruțele o luară din loc, trase de catării înnebuniți. Ce mai rămăsese din infanteria lui Trask se adăpostii în spatele căruțelor. Ceata era spartă, era distrusă, fugind înapoi, lăsându-și morții și răniții în urmă, lăsând o amintire care va rămâne unită pentru mulți ani cu istoria orașului Dodge.

Murray atacă tranșeele cheyenne cu cavaleria, dar de data asta și Indienii încălecaseră, sărind cu repeziciune pe călușii lor, rotindu-se în fața lui ca un vârtej, scoțând strigăte sălbatice de război. Ajunse pe creasta ridicăturii de pământ și văzu că satul indian o și luase la fugă, lăsând doar pâlcuri de luptători care rămăseseră în urmă să-i oprească înaintarea.

Una din căruțe, care era plină cu muniții, fusese trasă de cai până la vreun kilometru în josul râului. Mica bandă de Indieni, care străpunsese ceata, se abătu asupra căruței, încărcă munițiile pe cai și fugi.

Trask încercă să-și regrupeze oamenii. Masterson și ceeace mai rămăsese din ceata lui, se întoarse ca să primească amarnicele muștrări ale lui Trask. Una câte una, căruțele fură aduse înapoi.

Trask călări până la tranșee și privi mâniat la cei doi Indieni morți care zăceau acolo.

Pentru cavalerie lupta se prelungi până la amiază, într-o continuă fugărire. Pe cai, Cheyennii erau adevărați draci, sărind încolo și înapoi, rotindu-se ca un vârtej; erau mai greu de nimerit decât pasărilor în sbor. Luptau ca lupii sălbatici când tribul întreg era amenințat, trecând în sbor ușor prin fața greoilor cai suri ai cavaleriei americane.

La prânz, Murray își opri oamenii și-i regrupă. Cheyennii își așezaseră

tabăra pe o altă ridicătură de pământ, înconjurată peste tot de pietre mari. Soldații descălecară; erau asudați, murdari și obosiți. Bandajele de pe mâna rănită a lui Wint erau pline de sânge. Gatlow își pierduse pălăria și pantalonii îi fuseseră despicați de o săgeată, dela brâu până la genunchi. Baily, un băiat din Ohio, avea o săgeată în plămân; rămăsese cu el tot timpul agonizând călare. Îl întinsă în iarba și mai apoi îl îngropară în iarba înaltă, fără să-i pue numele pe mormânt.

Atacă din nou tabăra indiană și iarăși fură respinși. Urmărire pe Indiani, într'un larg cerc deschis pe care aceștia îl descriseră spre Vest. Calii suri erau extenuați; nu aveau energia călușilor indieni. Se țineau de Cheyenni vreo doi, trei kilometri, dar nu-l puteau ajunge din urmă. În arșița grea a soarelui își încetiniră puțin urmărirea, soldații furioși, exasperați, ținându-se pe urma Indianilor asemenea unui bătrân câine de vânătoare nepu-

tincios. Din când în când, dădeau galop calilor și-și descălecară armele într'o furie fără rost. Își băgau pintenii în cai, blestemându-l sau implorându-l.

În amurg, Cheyenni poposiră din nou. Soldații descălecară, lăsându-se să cadă la pământ, frecându-și picioarele amorțite dureros.

— Aștia n'au nimio uman, nu sunt oameni, spuse Murray lui Wint.

— Ai de gând să atacî din nou?

— Cred că da, mâine dimineață.

— Nu vor fi aici mâine dimineață, spuse Wint cu o stranie siguranță.

Murray încuviință din cap.

Trecuse jumătate din noapte când Cheyenni ridicară tabăra. Gornistul deșteptă soldații care se împleticiră adormiți în întuneric, își înșeură caii și încălecară. Dar călăreau încet acum fără siguranță de sine și când Murray făcu semn să poposească, ciuliră urechile atenți, deși nu se putea auzi alt sgomot decât găfălala calilor lor și lătratul unui șacal singuratic.

Septembrie—Octombrie 1878

7. O PROBLEMĂ DE DREPTATE

Veniră la Fort Dodge șase oameni, care povestiră o întâmplare ciudată. Ei povesteau încet, șovăind și măsurându-și cuvintele ca niște oameni care vor să se încredințeze ei înșiși de existența lor. Oamenii erau vânători de zimbri¹⁾, dar dintre cei care vâneau pentru piei, spre deosebire de cei care vâneau pentru carne; și deosebirea între aceștia este de luat în seamă. Căci cei care vâneau pentru carne, omorau pentru a hrăni oamenii; și unii dintre acești vânători doborâseră atâta mulțime de zimbri, încât deveniră eroi legendari. Așa a fost cu Buffalo Bill Cody, care îndeplinea funcția de expert măcelar pentru muncitorii dela căile ferate. Munca

sa, cu excepția sculelor ce le folosea, nu se deosebea de aceea a parlagiilor în orice abator; nu era cu nimic mai lăudabilă, mai eroică și mai respingătoare. El se deosebea de ceilalți măcelari de meserie prin faptul că cutreiera lumea cu revolverele mereu încărcate și astfel își câștigă renumele de mare erou, mare vânător și mare mincinos. Totuși, nici el nici ceilalți vânători din această categorie (a celor care vâneau pentru carne) nu puteau fi făcuți vinovați de dispariția milioanei de zimbri care rățăceau prin preeriile. Zimbrii fuseseră distruși, în mai puțin timp decât și-ar fi închipuit cineva, de vânătorii de piei. Aceștia erau în căutare de piei, doar de piei; restul, carnea și scheletul puteau să se ducă dracului. Aceștia erau

¹⁾ Zimbriu american = Buffalo.

corbii câmpiilor; pe unde treceau ei, rămăneau urmele groaznicului măcel. Urmăreau turmele cu puștile lor speciale de zimbri, cu căruțele lor grele cu roți mari și ucideau, ucideau la nesfârșit. Deobicei lucrau în grupuri de șase, doi omorau și patru jupuiiau. Jupuitul era o știință. Spintecă burta, spintecă picioarele, jupuiește și trage pielea jos. Un om priceput putea să jupoale o vacă în șapte minute; pieile crude erau îngrămădite în căruțe.

În înfloritoare timpuri de pe la 1860 se făcuseră mari averi din vânătoreala pentru pielă. Se constituiau societăți, oameni voinici pentru omorât, și mai voinici pentru jupuit. Cu patruzeci, șaiszeci și chiar o sută de căruțe, urmăreau turmele, și dimineața, la prânz și seara, armele lor se descărcau sgomotos. Pe întinderile nesfârșite ale preeriilor se răspândea mirosul măcelului, al cărnii care putrezea încât șacalii ghiftuți asvârleau carnea de-o parte.

Niciodată nu mai văzuse America asemenea măcel; și fără îndoială că niciodată înainte în istoria umanității n'au mai putrezit atâtea milioane de kilograme de carne în arșița soarelui. Dar cât de imense erau aceste turme de zimbri, totuși nu putură rezista acestui măcel. Când căile ferate începură să se întindă de-a-lungul continentului, trenurile trebuiau să aștepte uneori câte o zi întreagă pentru a lăsa o turmă de zimbri să traverseze linia. Cinci ani mai târziu, zimbrii erau rari; iar peste zece ani, nu mai existau de loc, numai milioane de schelete albe mai aminteau de ei.

Pentru Indieni, asta era una din nemăsuratele crime pe care nu le puteau înțelege, care îi lovi mai tare și tragic. Din timpuri memorabile, în preerie, zimbrii erau însăși viața lor; carnea le procura mâncarea; pieile le procurau îmbrăcămintea, corturile și scuturile; oasele le procurau arme și ace; dinții deveneau podoabe, țesutul fibros îl transformau în ață, mățele deveneau oale și saci, copitele le transformau în clei; chiar rămășițele deveneau combustibil prețios care ardea cu o flacără albă și dreaptă. Nimic nu

se arunca și, până la ultima picătură de sânge, zimbru era absorbit de triburile nomade care nu omorau decât atât cât le era de folos și păzeau turmele ca pe un veșnic izvor de viață.

Când epoca vânătorilor de pielă ajunsese la apogeu, Indienii, văzând turmele dispărând și preeria acoperită de hoiturile aruncate, prinseră o ură nebună pentru vânători. Nicio rațiune nu-l putea face să înțeleagă ce-i împingea pe acești oameni să-l distrugă pe ei și felul lor de viață. Puteau înțelege pe cei care vânau pentru carne, chiar atunci când o făceau pe o scară întinsă; dar complecta distrugere și complecta risipă era cea mai rea dintre crime, căci odată cu zimbrii dispărea tot ce constituia viața Indienilor din preerie.

Pe acest fundal trebuie situată povestea pe care o istoriseau vânătorii de pielă oamenilor din Dodge City. Cel șase care veniseră, bărboși, murdari, puțin de pielă putrezite, nu prea erau plăcuți la vedere. Cerură tutun și mestecându-l, sculpau și povesteau. Lucrau la Nord de râul Arkansas cu două căruțe. Nu ca pe vremuri; căci acum vânătoreala era pe sfârșite. Trebuia să pleteni cu pieptenele preeria pentru a găsi o turmă, și când o găseau nu erau mai mult de treizeci până la cincizeci de zimbri; marile societăți abandonaseră această afacere care nu mai rentă și care cel mult despăgubea de praful de pușcă și de gloanțele trase și poate îi mai rămănea pentru petrecut o noapte la Dodge City.

Dar de data asta au avut noroc. Dăduse peste o turmă la Sud de Pawnee Fork. McCabe și Ward, cei doi care erau însărcinați cu găsirea animalelor, hăitură turma spre tabăra lor, trăgând ca nebunii și țipând din fundul rărunchilor. Asta dădu timp celorlalți patru să se pregătească în căruțe și să întâmpine turma.

Niciun zimbru din turmă nu scăpă; erau 17 vaci și un taur, o pradă mare pentru acele timpuri, o pradă bună și norocoasă. Dar și vânătoreala fusese bine dusă, animalele zăcând pe o rază

de mai puțin de un kilometru diametru. Băură o sticlă de whisky în cinstea pradei, apoi se apucară de jupuit fără măcar să-și mai încarce armele. Aveau din belșug făină și slănină și cum le era silă de carnea de zimbbru, ca majoritatea vânătorilor de piei, opriră doar două limbi din toată carnea care zăcea acolo.

Ultimul lucru care le putea veni în minte atunci, erau Indienii. Pe cât știau ei, nu existau Indieni pe o rază de o sută cincizeci de kilometri. A-prinseră un foc de surcele, așezară limbile la prăjit și câteva lipi la încălzit. Era pe la vreo trei după amiază și zăceau întinși împrejurul focului, fumând și dând gata o altă sticlă de whisky. Vorbeau de una și de alta, mai ales de norocul pe care-l avuseseră, dar nu de Indieni. Nu se gândeau la Indieni nici măcar când auziră sgomot de copite. Poate gândiseră că sgomotul provenea dela o turmă de vite care se înapoia la ranch.

Apoi, când Indienii apărură din iarba galbenă năpustindu-se ca un val, — un trib de trei sute de suflete, bărbați, femei și copii, — vânătorii de zimbru încercară brusc să facă ceva; puseră mâna pe arme să le încarce, să acționeze într'un fel. Valul trecu peste ei și-l înconjură; stăteau neputincioși în timp ce armele le erau rupte din mână. Bărbații săriră de pe cal, copiii se rostogoliră jos, femeile se îndesau să vadă și ele ceva în timp ce căluții băteau nervos pământul și câinii lătrau.

Cei șase vânători de piei stăteau în mijlocul unei mase furioase și înfierbântată. Anderson înțelegea puțin limba cheyannă. Tot așa și McCabe, care ținuse odată o prăvălie și făcuse negoț cu Indienii Arapahoe. Amândoi erau de acord că în acele puține clipe fuseseră mai aproape de moarte decât orișicând înainte în viața lor. Cele optsprezece hoituri erau împrăstiate pe preerie, dovadă vizibilă a vinovăției lor, împreună cu căruța lor încărcată cu piei. Indienii erau slăbiți, înfometati, înnebuniți; furia lor era de nepotolit. Cămașa lui Anderson fu smulsă, pielea-i fu sgârâită de unghiile

femeilor; la fel fură tratați și ceilalți. Copiii îi blestemară și-i mușcară de picioare. Apoi, când bărbații făcură un cerc, ținându-se de braț împrejurul lor, împingând afară femeile și copiii, vânătorii de piei crezură că era doar începutul unei îngrozitoare forme de tortură.

Ward, care era puțin beat, își pierdu imediat cumpătul. Incepu să plângă ca un copil. Anderson îi spuse: „Du-te dracului Ward, taci din gură!”.

McCabe povestea după aceea că Ward țipă și mai tare; Indienii zâmbeau, fie disprețuitor, fie amuzați. Se părea că nu prea înțelegeau engleza. Ward încercă să argumenteze, dar se părea că nu înțeleg nimic din ceea ce spune el, sau poate nu voiau să înțeleagă.

Bărbații largiseră cercul dimprejurul lor, lăsând un spațiu mare în mijlocul căruia rămăseseră cei șase vânători de piei. De îndată ce femeile înțeleseră că bărbații vor proceda în felul lor, se îndepărtară pentru a scoate carnea de pe hoituri. „Trebuie că erau morți de foame, spuse McCabe”.

Felul în care se năpustiseră asupra cărnii era doveditor. Distruseră căruța pentru a avea lemne. Fripseră carnea în feli subțiri, pentru a fi mai repede gata. Copiii primiră cel dintâi de mâncare și plângeau în timp ce mestecau carnea. Trebuie să fii îngrozitor de înfometat ca mâncarea să fie ceva dureros.

Între timp, căpeteniile luaseră situația în mâini. McCabe, istorisind povestea la Fortul Dodge, îl descrie pe Micul-Lup. „Nu era un om înalt, dar foarte ciudat, extrem de ciudat. Nu socoteam atunci că am să fiu torturat. Mă gândeam că o să fiu omorât, dar nu torturat”.

Micul-Lup veni în fața lor, Indienii îl priviră ca și cum s'ar fi uitat la tatăl lor. Dar era un om și mai bătrân acolo, „bătrân, bătrân, și uscat ca un măr vestic”, spuse McCabe; și Micul-Lup îl ținea pe bătrân lângă el ca și cum ar fi fost tatăl lui.

„Se poate să fi fost Cuțit-Posac”, admise McCabe. El era marea căpetenie; se vedea de altfel că Indienii nici

nu îndrăsneau să pronunțe numele lui ca al Micului-Lup, cred că era Cuțit-Posac.

Când nu vorbeau prea repede și prea înfierbântați, McCabe mai înțelegea ceva. Era multă amărăciune și ură în vorbele lor. El se așteptau să fie omorâți, doar Anderson și McCabe prinzând un cuvânt de ici și unul de colo, înțeleseseră soarta ce-i aștepta. Era în vorbele lor o ură rece, nu sălbatică și înfierbântată, cum te-ai aștepta dela niște Indieni, ci controlată, socotită!

Cei șase vânători de zimbri nu știau altceva despre acești Indieni, decât că răsăriseră din spatele unei ridicături de pământ, un trib în mișcare, un sat care-și muta de ici de colo corturile. Dar de unde veneau și încotro se îndreptau, niciunul din cei șase nu știa.

Căpeteniile își rețineau oamenii. Nici Anderson, nici McCabe nu înțelegeau de ce. Bătrânul șef, al cărui nume era Micul-Lup, scoase afară pipa, și-o umplu cu tutun, se duse până la foc să la un tăciune și se întoarse puflând. Atunci, vânătorii de zimbri, chiar și Ward, știură că vor trăi, în timp ce bătrânul se preumbla în spațiul dimprejurul lor, trăgând din pipă, înălțând cu prezența sa stranie un zid între Indieni și prada lor.

Micul-Lup fuma gânditor, fața lui lată era încruntată și plină de riduri. Și continuă să se plimbe și să tragă din pipă, ținând în mână lui viețile a șase oameni fără să-i pese de strigătele mâniatului său popor. Indienii voiau moarte; stăteau în cerc mestecând înfometăți carnea pe jumătate friptă și cerând moartea albilor, amintind mereu că mai mult de un milion de zimbri dispăruseră în preerie, datorită unor oameni ca acești vânători de zimbri.

McCabe nu-și putea da seama prin ce mijloace își stăpânea bătrânul șef oamenii. „Era un om foarte ciudat”, spuse McCabe. Fiindcă ținea înălțat zidul între moarte și viață peste vânătorii de piel, pentru că puterea lui stătea în voința oțelită a unui om care nu suporta să fie supărat. Toți vână-

torii de zimbri încuviințară; într'adevăr, bărbaților le era teamă să-l supere pe bătrânul șef.

„Era foarte ciudat”, insistă McCabe, ca și cum acest cuvânt ar fi spus tot ceea ce ar fi fost de spus.

O ploale de întrebări, de vorbe mustătoare, de furie se abătuseră asupra Micului-Lup, dar acesta nu le dădu nicio importanță până când nu slârși de fumat pipa și de chibzuit. Apoi își scutură pipa, arătă spre vânătorii de piel și începu să vorbească. Atunci se așternu tăcere și chiar femeile și copiii îi înconjurară respectuos pe Micul-Lup pentru a-l auzi cuvintele. Era greu pentru oricare din oamenii albi să înțeleagă sensul cuvântărilor sale. În cheyennă o vorbă este o vorbă, dar o frază poate să fie tot o vorbă, și zece fraze pot izvorî ca o apă curgătoare și să fie tot o vorbă.

Limba e ciudată, dulce, muzicală, cu toate nuanțele și variațiile și complexitățile limbajului primitiv. Așa încât McCabe nu înțelese decât foarte puțin din ceea ce spuse și Anderson și mai puțin. Ceilalți își așteptau moartea.

— Ascultam ca un om însetat, care aștepta o băutură, povestea McCabe. Poate cineva să-mi dea o băutură?

Îi dădură ceva de băut. Apoi își șterse gura și spuse:

— Vorbea despre o problemă de dreptate.

— De unde știi asta, îl întrebară ei, dacă zici că nu ai înțeles ce vorbea?

— N'am înțeles, încuviință McCabe, trebuie să fii tare dat dracului să înțelegi cheyenna. Dar am prins sensul vorbelor lui.

Dar McCabe nu știa, și niciunul din vânătorii de zimbri, care stăteau în acel cerc al morții, nu știau de unde soseau Cheyennii, cum veniseră, sau încotro se îndreptă. Simțiră doar ceva. Un popor, o națiune, un fragment din tot ce rățăcea pe pământ în forma umană, împins de mari forțe, încercuit și hărțuit ca animalele sălbatice, un popor ale cărui drepturi erau pricină de moarte și numai de moarte.

Și aici, în mijlocul acestui popor,

stăteau șase mizerabili, murdari vânători de zimbri...

Indienii începură să se îndepărteze. Micul-Lup terminase de vorbit, cu ochii lăsați în pământ și parcă epuizat. Le spuse vânătorilor de zimbri într-o cheyennă foarte înceată:

— Plecați de aici...

Cercul se deschise și cei șase vânători de piei fugiră, fără să înțeleagă, gândindu-se doar că ăsta-i începutul torturii, o nouă tortură indiană. Alergară ca nebunii, asurziți de bătăile inimilor lor, gâfâind; pierdură apoi puterea, merseră, iar fugiră, erau liberi, singuri.

Asta-i povestea pe care o istorisiră la Fortul Dodge.

Alta-i povestea pe care bătrânul general Sherman o povesti reporterilor, adunați împrejurul lui în biroul din pivnița casei sale din Washington. Sherman avea 58 de ani, era viril, volnic, o legendă vie. Când se înfierbânta la o conferință de presă, de multe ori se ridica în picioare și se învârtea agitat ca un leu. Reporterii numeau asta „marșul prin Georgia” surâzând, dar nu fără respect. Nu-ți puteai bate joc de dragostea lui Sherman pentru țara pentru care luptase, pe care o despicase în două pentru ca să poată exista, pe care o înspăimântase atât de brutal, că rana va dura o veșnicie, dar pe care o vindecase tot el. Sherman era sincer; îi lipseau imaginația și sclipirea inteligenței, dar era un om sincer.

Așa încât, atunci când se adunaseră în jurul lui, bombardându-l cu întrebări: Ce e cu acest război, domnule general?

El răspunse simplu cu seriozitate:

— Domnilor, faceți foarte mult rău cu acest fel de a vorbi.

— Dar e un război în Kansas, domnule general?

— Un război? Nu!

— Dar desigur, domnule general. Indienii jefuiesc. La fiecare oră ne vin vești dela Dodge, dela Coldwater, Greensburg, Medicine Lodge Pratt. Avem o listă cu optzeci de cetățeni omoriți, douăsprezece ferme distruse,

soldați care luptă în mai multe locuri cu Indieni.

În momentul acela generalul se ridică de pe scaun, se preumblă nervos și spuse reporterilor:

— Văd că nu înțelegeți, domnilor, nu e vorba de un război, nici măcar de ceva care ar putea fi numit rebeliune. Acești sălbatici se dedau doar la banditisme, și puteți fi siguri, domnilor, că fiecare crimă va fi răzbunată. Aceasta este ultima răscoală indiană pe care această țară va mai avea să o suporte...

Apoi, după ce reporterii plecară, Sherman scrisese un ordin prin care generalul Crook era numit comandant suprem al tuturor operațiilor din preerie, cu instrucțiuni ca să-l nimicească complet pe Cheyenni.

Crook, care era un vechiu luptător din războaiele cu Indieni, nu avea niciun fel de iluzii asupra metodelor pe care avea să le întrebuinteze. El se războise cu Cheyenni înainte, în țara lor natală din Wyoming, în valea râului Powder, în Munții Negri, în preerie. Cunoștea pe Indieni din preerie și nu făcea greșala să-și închipuie că ar fi o bună strategie să opună la o sută de Câini-Indieni o sută de soldați sau chiar două sau trei companii de cavalerie. În această misiune, în care-l aștepta puțină glorie, nu voia altceva decât rezultate, așa încât să poată scrie comandantului șef, simplu și deslușit: „Am pus mâna pe Cheyenni Miculu-Lup, după cum am fost instruit și-l îndrept spre Sud încătușați și sub bună pază”.

Crook descrie un cerc pe hartă. Cercul trecea prin Kansas și Nebraska și printr-un colț al statului Colorado; în mijlocul acestui cerc, undeva, în vasta întindere de preerie și râuri, deahuri, văi, iarbă și nisip, se găseau Cheyenni, mai degrabă în mijlocul cercului, în orice caz nu prea departe de centru. Și, fără îndoială, vor trece zile și săptămâni înainte ca Indicii să poată ieși din acest cerc. Aici nu era nevoie de grabă ci doar de chibzuință.

Chibzuința începu cu o trecere în revistă a forțelor sale. Aproape douăsprezece mii de soldați se găseau acum sub comanda sa, fie înăuntrul cercului trasat, fie aproape de marginile lui. Generalul Crook desenă atent săgeți convergând spre centrul cercului. Apoi, scriind atent pe fol de hârtie, transformă săgețile în cuvinte. Cuvintele deveniră impulsuri electrice tăcând sub degetele telegrafistilor, și impulsurile electrice deveniră mișcare.

Mișcarea începu în Nord, la Fortul Robinson, de unde cinci escadroane ale celui de al treilea regiment de cavalerie ieșiră pe porțile de lemn. Mișcarea continuă pe teritoriul Dakota, la Fortul Mead, unde se afla în garnizoană al șaptelea regiment de cavalerie. Acest al șaptelea regiment de cavalerie fusese pe vremuri sub comanda lui Custer, același regiment care suferise o groaznică înfrângere cu doi ani în urmă la Little Big Horn. Doi ani nu șterseseră amintirea înfrângerii și pierderea a două sute șazece și cinci de oameni uciși și cincizeci și doi răniți. Acești doi ani nu amuțiseră nici sunurile care circulau în toată preeria că acest masacru era o răzbunare pentru cruzimea cu care tratase Custer pe Indieni. Custer, lăsat în viață de Indienii Sioux și Cheyenni, pentru a pune la punct vechile lor răfuei cu el, se sinucise în cele din urmă. Așa încât, pentru al șaptelea regiment amintirea aceasta era normal să aprindă dorința lor de răzbunare. Cele zece companii care se îndreptau spre Sud dela Fortul Mead, căutau disperate pe cei trei sute Cheyenni. Asta ar fi încheiat răfu'ala și nici nu se gândeau să ia prizonieri.

Maiorul Thornburg, dela Sidney Nebraska, își siră oamenii în vagoane. Încărcă în același timp un tun de câmp

La Fortul Wallace, al 19-lea regiment de infanterie porni sub comanda colonelului Lewis.

Colonelul Lewis își îndreptă oamenii spre Sud-Est, pe o linie dreaptă între Fortul Wallace și Dodge City.

În conformitate cu planul lui Crook, operațiile nu trebuiau îndreptate direct împotriva Indienilor, ci să se desfășoare în forma unui cerc concentric, care să se strângă tot mai mult. În acest caz, al 19-lea regiment de infanterie urma să fie, pe flancul apusean, unul din inelele cercului. Lewis, ca și Crook, bănuia că Cheyenni se găsesc la vreo 80 de kilometri spre Răsărit, și mult mai la Sud. Totuși, Lewis luă cu el șase cercetași indieni din tribul Pawnee și trimise în căutarea Cheyennilor.

Cercetașii erau călări, ca și ofițerii și un pluton de cavalerie care întovărașea infanteria. Soldații, care mărșăluiau patru câte patru, formau o linie șerpuitoare prin preerie și erau urmați de opt căruțe de aprovizionare. Oamenii aveau de dus doar armele lor și, în bune condiții, ar fi putut parcurge patruzeci de kilometri pe zi, dacă n'ar fi trebuit să încetineze pasul din pricina căruțelor. În orice caz, era o mică forță pe care colonelul Lewis se bizuia și nu era îngrijorat de desnodământul pe care l-ar avea o luptă cu Indienii.

Alte lucruri îl îngrijorau însă. Se necăjea de pildă că nu-i scrisese surorii sale. Era foarte meticulos în această privință și scrisorile erau trimise cu o regularitate matematică. Acum, în timp ce călărea, compunea scrisoarea pe care uitase s'o scrie, explicând necazurile sale bănești, cearța pe care o avusese cu malorul Clair, toate micile intrigi ale regimentului, lipsa de siguranță, plictiseala de moarte...

Îl durea ceva în spate, simțea junghiuri ascuțite la baza șirei spinării. Introduse deci în scrisoarea imaginată o lungă disertație asupra rinichilor și ficatului: sora lui va înțelege desigur teama care-l cuprindea — să fie el, om bătrân și obosit, de două zile călare și bolnav. Privi, cu invidie aproape, la cei trei cercetași care se apropiau ca un vârtej, înflăcărați și turburați. Nu-i plăceau Indienii, avea o repulsie chiar să dea mâna cu ei. Li întrebă când se apropiară de el:

- Ce s'a întâmplat?
 - Blestemații de Câini-Indieni.
 - Sunteți siguri? Ați văzut bine?
- Întrebă el liniștit.

Ei zâmbiră și dădură din cap povestind, într-o engleză stricată, cum au găsit o tabără întărită la o distanță de câțiva kilometri, la Famished Woman's Fork, lângă un mic pârâu, de care Lewis nu auzise niciodată înainte. Câțiva din comandanții de companie și căpitanul Fitzgerald, comandantul escadronului de cavalerie, se adunaseră în jurul lui. Își exprimau mirarea și neîncrederea. Cercetașii vorbeau de tranșee și Fitzgerald spuse că n'a auzit în viața lui de Indieni care să sape tranșee. Cei alți erau de aceeași părere.

— Pare de necrezut, spuse Lewis. Escadronul de cavalerie ar trebui să cerceteze. De fapt, nu credea că erau Indieni, mai ales în tranșee. Nu avea încredere în cercetașii Pawnee, pe care-i considera ca având o minte de copil și în stare să scornească povești fantastice. După ce Fitzgerald și cavaleria plecară, se reîntoarse la reveria sa de autocompătimire.

Fu sdruncinat și nehotărât când Fitzgerald se întoarse și raportă că era într'adevăr vorba de o bandă de Indieni adăpostiți în tranșee, după cum spuseră cercetașii. Indienii păreau că se odihnesc, pregăteau mâncarea, unii din ei erau așezați pe marginea tranșeeilor și câțiva, călări, stăteau de pază.

— Nu păreau turburați, spuse Fitzgerald. Nici măcar atunci când ne-au zărit. Nu ne-au acordat nicio atenție.

— Erau Câini-Indieni? Întrebă colonelul neîncrezător, având sentimentul unui jucător la loterie care află că posedă lozul câștigător.

— Așa spun cercetașii.

— Nu pot să înțeleg. Afară doar dacă ar avea aripi. Ultima dată când am auzit de ei erau la răsărit de Dodge City. Dar de ce oare au săpat tranșee?, spuse el obosit. Să mergem să-i înconjurăm, să-i ridicăm și să-i ducem la Dodge City în căruțe.

Comandanții de companie transmi-

seră ordinele; lunga coloană se îndreptă spre Famished Woman's Fork, cavaleria se împrăstie ca niște albine pe botul unui urs mânjit de miere. Colonelul Lewis încercă să-și întoarcă gândurile dela coasta de Est, dela frumosele, curatele și civilizatele regiuni de Est către o plictisitoare bandă de ucigași Indieni. Singurul său sentiment pozitiv față de Indieni era unul de supărare, că se găseau într'un loc unde nu aveau ce căuta, că săpaseră tranșee, că-i aruncau în față obraznica lor rebeliune. Era supărat pe ei în același fel în care un polițist, la sfârșitul unei zile grele de lucru, e supărat pe un bețiv murdar și turbulent. Porunci infanteriei să lățească pasul.

Când se apropiară de pârâu, Lewis zări un șir de Cheyenni călare, cam vreo douăzeci de oameni, nemișcați pe călușii lor, stând de pază cu fețele luminate de soarele care apunea, asemenea unor actori mascați în actul final. Cercetașii Pawnee începură să strige și să-și agite armele, dar Cheyennii nu se mișcară.

— Spune-le să se predea și să vie cu armele ridicate, strigă Lewis lui Fitzgerald, căutând să vadă tranșeele.

Auzi vocea lui Fitzgerald, repetând de nenumărate ori același lucru într-o strădanie neputincioasă de a se face înțeles. Cercetașii Pawnee se învârteau împrejur strigând, injurând în propria lor limbă. Infanteria se răspândi într-o dublă linie de trăgători. Cheyennii continuau să stea nemișcați, oameni înalți, cu fețe întunecate, impasibile; și în spatele lor se ridica fumul taberei, pătat de culorile pașnice ale razelor soarelui care apunea.

Fitzgerald se întoarse îndărăt și Lewis își dădu seama cât de imposibilă și de barbară era întreaga situație.

— Nu știu engleza, explică Fitzgerald.

— Chiamă cercetașii.

— Nu știu nici el cheyenna. Și apoi sunt prea înfierbântați și ar trebui să

fiu Dumnezeu din cer să-i conving să se ducă la Indieni să le facă semn.

— Ia-ți escadronul și înconjoară-l, spuse Lewis pe tonul unui sergent de poliție care-și trimite oamenii să oprească o bandă de elevi.

Fitzgerald încuvîntă din cap și porni cu escadronul său de 18 oameni. Cercetașii Pawnee pricepură situația și întoarseră caii dând busna spre Cheyenni. Fitzgerald dădu pîteni calului pentru a-i întrece pe cercetași; trăsesese sabia ca și ceilalți cavaleriști.

Cheyennii se aplecară în șelle lor, ochiră atent, încet, și traseră. Trei dintre cercetașii Pawnee amuțiră, căzură din șea, rostogolindu-se ca niște ghemotoace de cârpă. Cavalerii dădu înapoi. Unul dintre Pawnee fugi mai departe aruncându-se singur în lancea unui Cheyenn; ceilalți doi fugiră de-o parte.

Cheyennii călăriră îndărăt la tabără, descălecară în văzul soldaților. Femeile lor le luară caii și călăreții se alăturară celorlalți din tranșee, care stăteau nemișcați, așteptând.

Oamenii lui Fitzgerald descălecară și se alipiră infanteriei. Fața căpitanului era întunecată de furie și de surpriză. Colonelul Lewis avea o față schimonosită de o furie care provenea mai mult din indignare decât din ură. Descălecaseră și el și se mișca în fața soldaților, făcând pas pricinuindu-i adevărate spasme de durere în spate. Soldații erau atenți, dar oboșiți și se încovoiau înaintând.

Colonelul Lewis, cu sabia în mână, înainta ca pentru a-l pedepsi pe Indieni. El nu avea nicio admirație pentru bătrânul șef indian care stătea liniștit pe marginea tranșeei, fumând o pipă veche și murdară, stînd acolo fără nicio armă, zâmbind încetîșor cu un zâmbet mai mult de compătimire decât de veselie. Colonelul Lewis conducea la atac soldați bătrâni cu experiență; el nu avea nici teamă și nici respect pentru Indieni. Astfel, în mod intenționat, își conduse oamenii într'un foc ucișător.

Cheyennii traseră toți deodată, o descărcătură dirijată de agitația bra-

țului bătrânului șef care stătea pe marginea șanțului. Soldații încercară să reziste focului, să înainteze, dar fură dați îndărăt ca de un bloc de oțel. Încercară să tragă în bătrânul șef, dar el stătea și fuma și nimic nu părea să-l turbure.

Se retraseră îndărăt, mîniați, în-sângerați, părăsind înapoia lor morții, părăsindu-și colonelul care, căzut în genunchi, încerca să se ridice, cu un glonte în stomac, indignat, infuriat și mirat. Căzu cu fața la pămînt și scăpă un strigăt de durere.

Fitzgerald se întoarse pentru a aduce corpul colonelului Lewis. Era un act de mare curaj pentru el. Se îndreptă spre locul unde căzuse colonelul, destul de aproape pentru a vedea fața brăzdată a bătrânului șef indian. Cheyennii îl priviră dar nu traseră. Bătrânul șef nu mai zâmbea. Când Fitzgerald se ridică, cu corpul colonelului în brațe, i se păru că vede milă și adîncă mîhnire pe fața lată și calenică a bătrânului șef. Apoi își întoarse spatele spre Cheyenni și reveni la oamenii săi.

Cînd se înseră, al 19-lea regiment de infanterie se adună în spatele baricadei de căruțe în semicerc. Ofițerii mai tineri erau descurajați și-și aruncau deseori privirile neliniștite spre căruța în care se găsea cadavrul lui Lewis. Așezară sentinele pentru eventualitatea unui atac, dar nu se produse niciun atac.

Apoi, tîrziu în noapte, sgomotul copitelor îi anunță că Cheyennii plecau, plecau spre Nord.

Îndreptându-se spre Nord, Indienii urmară un drum întortocheat cu multeocoluri, care era greu de dibăcit. Douăsprezece mii de soldați, aproape o divizie a armatei Statelor Unite, veterani din regimente îmbătrânite în lupta cu Indieni, încercau să-i prindă pe cei trei sute. Și dintre cei trei sute doar vreo optzeci erau bărbați și dintre aceștia abia jumătate puteau fi considerați adevărați luptători.

Armatele, îmbrăcate în albastru, răscoleau în grabă teritoriul Statului Kansas. Lungile coloane albastre de

cavalerie și infanterie, trenurile de artilerie cu țevile tunurilor de câmp îndreptate spre cer, cutreerau preeria. Câteodată luptau și atunci răniții și morții zăceau în iarba galbenă a preeriei.

Câteodată, când erau incolțiți, Indianii se despărteau în două sau trei grupe. Furară o turmă de două sute doisprezece cai; își părăsiră proprietățile lor căluți obosiți, uzați, pe moarte. Jefuiră turme de vite, mâncau și fugeau mai departe.

Călăreții dela ferma Eagle Bar, în număr de doisprezece, întorcându-se dela vânătoare cu o căruță, văzură doi Indiani jupind un zămbru. Călăreții goniră spre ei și cei doi Indiani, ridicându-și capetele și zăbindu-l fugiră spre căluții lor. Unul dintre Indiani făcu o săritură mare în șea. Celălalt căzu cu un glonte în picior. Se apropiară de Indianul rănit, care se svârcolea disperat să-și apuce arma. Mark Ready, șeful lor, dădu deoparte arma. Axel Green lovi cu cisma sa cu pinteni în obrazul Indianului căzut.

Celălalt Indian alergă vreo trei sute de metri, apoi își opri căluțul și se întoarse să-i observe. Distanța era prea mare pentru a-l nimeri cu revoleverele și nu aveau decât două puști. Kling și Sanderson, care erau amândoi buni trăgători, încercară de câteva ori să-l nimerască pe Indian, dar fără succes. Green voia să alerge după el, dar Ready spuse:

— Nu, am pus mâna pe unul, dă-l dracului pe celălalt.

Sanderson încuviință.

— Asta-i un Câine-Indian, hotărî el arătând cu capul spre Indianul care zăcea la pământ cu un picior rupt și fața sângerândă. Poate că întreaga turmă e prin împrejurimi.

Indianul, care le scăpase, călări mai departe încet. Celălalt zăcea rezemat într'un col, nemișcat, fără să se uite măcar la călăreți, murmurând o ciudată melodie.

— Ce cântă?

— E un cântec de moarte, spuse Sanderson.

Marcy, al cărui bunic fusese omorât de Indiani, și care se simțea îndatorat să-i urască pe Indiani mai mult decât ceilalți, zămbi

— Ce facem cu el? întrebă Green.

— Bestie murdară, spuse Marcy.

— Lăsa-l să zacă, spuse Ferguson, bucătarul. Nu ne privește pe noi.

Indianul își ținea ochii în pământ, zăcând pe o parte. Era un om tânăr, de vreo treizeci de ani, cu trăsături plăcute, cu un corp puternic. Dacă fața lui sfâșiată sau piciorul său rupt îi pricinuiau vreo durere, el nu o arăta. Zăcea perfect liniștit.

— Să găsim un pom, hotărî Ready

— să-l dăm un sfârșit creștinesc.

— Dă-l dracului!

— Uite ce e, Ready, spuse bucătarul, nu avem de ce să-l linșăm. Poate că e un Câine-Indian, poate că nu e. Nimeni de aici nu se pricepe la Indiani. În orice caz nu e treaba noastră să-l linșăm.

— Pe dracu că nu e Câine-Indian, privește la mocasini!

Mocasini, uzați, găuriți, murdari și plini de praf, mai purtau semnele unei trecute glorii.

— Aștia-s mocasini de Câine-Indian, încuviință Sanderson.

Ferguson se uită la fiecare în parte: jumătate din cei prezenți erau băieți tineri, sub douăzeci de ani, cu fețele arse de soare.

— Nu-l linșați, spuse Ferguson. Pentru Dumnezeu, dacă vreți să moară, lăsați-l singur aici.

— Taci din gură, bucătare, spuse Marcy. Ceilalți tăcură. Stăteau într'un cerc privind la omul căzut, ignorându-l pe bucătar. Ferguson se duse la căruță și se întoarse cu o cană cu apă pe care o întinse Indianului.

— Tu bei — tu nu vrei bei? întrebă Ferguson.

Indianul ridică ochii, îl privi un moment pe Ferguson, apoi luă cana și bău. Spuse ceva pe limba lui.

— Dă-l dracului, leagă-l și așează-l pe cal, strigă Ready, târît de faptul

că se holărise și că oamenii lui știau că-și aducea hotărârile la îndeplinire.

Ferguson dădu din cap neputincios, se întoarse și se cățărară în căruță. Il legară pe Indian de calul său și apoi porniră holăriți și merșeră vreo trei kilometri până ajunseră la un pin destul de mare pentru a spânzura un om. Aruncară un laț peste o creangă, îl îndreptară pe Indian, îl aruncară lațul de gât și legară celălalt capăt de șeaua căluțului lui.

Indianul izbuti să stea drept pe un singur picior. Singurul lucru la care ținea era demnitatea; fața lui era nemiscată și fără teamă; ochii-i erau închiși.

— Drace, aș vrea să poată să spună ceva, mormăi Sanderson. Urăsc să văd un om murind fără să spună ceva.

Apoi Ready trase căluțul și Indianul atârna în aer. Ferguson își porni caii spunând celorlalți:

— Trebuie să găsec un loc de tabără. Trebuie să plec.

La Fortul Wallace, Murray și Wint ca și cele două companii de călăreți schimbă caii. Urmărirea de-a-lungul Statului Kansas, însemnase peste opt sute de kilometri de călărie. Caii erau complet epuizați și nici soldații nu arătau mult mai bine.

La Fortul Wallace, Murray și Wint făcură o baie și se bărbieriră; soldații lor se odihniră. Murray cercetă diverse hărți, întocmi un raport pentru colonelul Mizner, un altul către generalul Crook și se îmbătă turtă la popota ofițerilor. Când colonelul Lewis plecase cu infanteria, la comanda fortului îl înlocui căpitanul Goodal. Acesta îl observă pe Murray cu o compătimire pe care nu căuta să și-o ascundă. Când Murray spuse că țelul în care colonelul Lewis plecase cu trupa era o absolută prostie, doar privirea lui Wint îl opri pe Goodal să-i răspundă insultător. Wint îl duse el însuși pe Murray la culcare. Două ore după aceea fu deșteptat.

— Poruncește oamenilor să încălece, spuse Murray.

Și Wint, fără să argumenteze, fără să pue întrebări, știind ce se întâmplă

în sufletul lui Murray, cunoscându-l durerea care nu putea fi satisfăcută până ce prada nu va fi prinsă, ascultă. Murray, încă amețit de băutură, mormăi:

— Când un om se vinde, se vinde cu totul.

Înșeuară cați, Murray încălecă amețit o iapă albă, — căci caii lor suri fuseseră înlocuiți cu alții albi, negri, murgi — și ieșiră pe poarta Fortului. Îl conduse toată noaptea înjurând oamenii mâniați și pe jumătate adormiți, și dimineața, după ce dormiră o leacă, porniră mai departe.

Poposiră pe unde apucau. Întâlniră un crescător de vite care le raportă pierderea a douăsprezece vaci și la o nu prea mare depărtare de fermă găsiră într'adevăr urma Indianilor. Găsiră un loc unde Indianii jupuiseră vetele furate. Ajunseră la un pârâu unde zăriră o frânghie atârnată de un copac și alături o groapă proaspăt acoperită.

— Deschideți groapa, spuse Murray întunecat, dar fără să se aștepte să găsească un Câine-Indian linșat, al cărui cadavru soldații îl scoaseră.

— Mă întreb cine o fi făcut-o? întrebă Wint.

Îngropară din nou corpul. Murray se gândea: „Încă unul mai puțin, cât oare o să mai poată rezista?”

— Trebuie să fim foarte aproape de ei acum spuse Wint.

Murray călări mai departe blestemând caii de remontă care nu aveau puterea și iuteala cailor suri ai regimentului său. A doua zi, la amiază, găsiră locul în care Cheyennii poposiseră de curând.

— Aici a fost o tabără a Indianilor, spuse sergentul Cambrun. Se vede că focurile astea au ars ore în șir.

Wint ridică un scut de piele de zimbriu care fusese părăsit; era găurit de un glonte aproape de margine.

— Își pierde încrederea în scut când se întâmplă așa ceva, explică el lui Murray.

Îl ajunseră din urmă pe indieni, la căderea nopții, și Murray turba și

blestema căci caii obosiți nu puteau să întreacă tribul. Wint spuse:

— Trebuie să ne odihnim. Oamenii mai pot rezista, dar o să ne omorim caii.

Și Murray, furios, porunci un popas de o oră, un popas în timpul căruia se învărti de colo până colo în întuneric. Wint se apropie de el și-i puse nesigur mâna pe umăr.

— Uite ce e, Murray, spuse el, am trecut prin multe în ultimele săptămâni...

— Da? spuse Murray cu un ton neîncrezător și dușmănos.

— Poți să-ți spun ce simt?

— Spunei zise Murray.

— Armata e o chestie de rutină. N'are nicio importanță cum ai început, de ce ai intrat la Academia Militară, de ce ai devenit ofițer, chestia e că ești acum aici și totul e doar o problemă de rutină. Când o să slășim cu această misiune, o s'o uităm. Pe urmă o să fie alte misiuni cu care ne vom obișnui.

— Da?

— Chestia asta prea te frământă. Acești Câini-Indieni te-au înnebunit.

— Ne-au înnebunit pe toți, spuse Murray.

Nu-i putea spune lui Wint ce însemna să te goleşti complet, să pierzi încrederea în oricine, în cauza pe care o serveai, în uniforma pe care o purtai, în lucrurile în care credeai.

După o oră își deșteptă oamenii și porniră mai departe în noapte. Și'n noaptea aceea, la un moment dat, ajunseră din urmă tribul indian, luptară în întuneric cu săbiile împotriva unei ariergarde cheyenne.

O luptă sălbatică, stranie, care nu duse la nimic. Tribul fugi mai departe și soldații alunecară din șel și adormiră pe pământ lângă caii lor, fără să-și aprindă măcar un foc.

Reporterul ziarului „Herald”, Jackson, făcuse un drum lung și era obosit, singuratic, de acord cu oricine arăta ură și milă pentru Statul Oklahoma. Supărat în fundul sufletului său de conștiința că se simțea pierdut când era departe de lucrurile la care

ținea cel mai mult, paturi moi, bere bună, șuete cu prietenii, nevastă. Nu ajunsese atât de departe ca un alt reporter al ziarului „Herald”, ca acel Stanley care se dusesese în Africa să-l găsească pe doctorul Livingstone, dar ajunsese destul de departe. Odată, pe vremuri, mai fusese în Teritoriul Indian. Și acum era mirat că a putut uita vreodată tortura fizică și sufletească de pe urma unui drum de o sută de kilometri în diligență. Stătea întins într'un fotoliu în salonul Agentului Miles la Darlington, și o asculta pe mătușa Lucy, care spunea:

— Să știi, domnule Jackson, că asta nu este căldură serioasă, e doar o toamnă călduroasă; să vezi ce flerbinte e în toiuul verii.

— E și mai cald? întrebă Jackson.

— O căldură uscată dacă știi ce-ai, explică Agentul Miles cu repeziciune. Mai puțin neplăcută decât căldura dumneavoastră umedă din răsărit.

Jackson încuviință din cap și-și șterse tâmplile de sudoare. Acești oameni erau atât de simpli și vrednici de milă, atât de temători de ce le-ar putea face un gazetar din New-York care-și băga nasul în acest Teritoriu, încât nu avu și inima să-și bată joc de ei. Ajunsese de mult la concluzia că nu existau oameni într'adevăr răi; nu întâlnise niciodată un om pornit să fie rău, încarnarea ideii răului, a cruzimii și desfrăului. Întâlnise deseori peste tot locul stupiditate, egoism, micime de suflet, teamă, atât sub cerul înstelat al Capitoliului ca și în orice alt loc. Dar răul adevărat...

Se întrebă pe sine însuși: „La ce oare altceva te-ai așteptat?” Aceștia erau doi oameni simpli înălbiți aici, câștigându-și existența în această Agenție. Dacă li s'ar fi luat aceasta, ar fi fost complet pierduți.

— Vara, căldura este foarte neplăcută, spuse mătușa Lucy într'o pornire de sinceritate. Deaceea avem atâtea necazuri vara.

— Da, înțeleg.

— Oamenii care locuiesc pe coasta de răsărit, sunt întotdeauna gata să

ne găsească câte o greșală, spuse dânsa.

— Desigur, nu prea își dau seama despre cele ce se petrec aici, caută ei să o potolească.

— Nu e plăcut. Nu ne plângem și totuși sunt atâtea lucruri de care ne-am putea plânga.

El dădu din cap gândindu-se că era de prisos să mai spună:

— Dar nu e posibil ca numai căldura să-i fi făcut să plece așa!

— E greu de înțeles de ce sălbaticii fac anumite lucruri, spuse Agentul Miles. Câteodată se poartă ca copiii.

— Ești convins de asta? întrebă Jackson serios.

— Desigur, spuse mătușa Lucy. Uite, îi vorbeam tocmai noaptea trecută lui John de ferestre. Vedeți, ei nu pot înțelege că ferestrele sunt făcute ca să privești în afară, nu înăuntru. De câte ori trec pe lângă casă, se opresc și-și lipeso fețele de geamuri. Și nu poți să-i faci să înțeleagă cât de greșiți sunt.

— Cum fac copiii de atâtea ori, spuse Agentul Miles.

— Dar nu cred să fi fost numai căldura, insistă Jackson. Doar știau că vara nu poate ține o veșnicie.

— Erau încăpățânați. Pe unii Indieni mai poți să-i faci să înțeleagă, dar Cheyennii sunt oameni îngâmfați, distanți și mândri. Spune-le să facă un lucru și vor face altul. Spune-le să trăiască în Sud, unde guvernul are grijă de ei, și-ți vor răspunde, nu noi vrem să trăim în Nord.

— Dar au trăit întotdeauna în Nord, nu-i așa?

— Da — dar tot așa și alte triburi, așezate acum aici.

— Uite ce-l, domnule Miles, spuse Jackson, nu vreau să-ți imput lucruri de care nu ești vinovat, dar încerc să deslușesc bine toată această poveste. Vreau ca cititorii ziarului meu să înțeleagă limpede de ce un grup național din această republică a noastră nu poate ocupa în mod legal pământul pe care a trăit sute de ani. Nu înțelegi, problema întrece responsabilitatea dumitale sau a mea, sau cea a acestei Agenții. Suntem o națiune

compusă din sute de națiuni, ținute la un loc, pe baza simplului principiu că toți oamenii sunt creați egali, din punct de vedere politic, așa ca să nu ne certăm pe această chestiune. În momentul de față, forța armată a Statelor Unite din ținutul de preerie, urmărește ca să distrugă un trib de Indieni a căror singură crimă este că vor să trăiască în pace în propria lor țară.

— Nu credeți că ar fi mai bine să deslușiți această chestie cu Departamentul Indian? spuse Agentul Miles stânjenit. Eu sunt doar un Agent — nu este căderea mea să spun dacă e bine sau rău ca triburile să fie aduse în acest Teritoriu.

— Dar trebuie să știu de ce au plecat de aici, de ce au încercat această nebunească, imposibilă fugă spre Wyoming. Dacă tot ce spun este adevărat, dacă le-ai dat de mâncare și ai încercat să-i înveți carte...

— Sunt sălbatici, spuse Agentul Miles cu o voce sfârșită.

— Atunci trebuie să-ți cer să-mi arăți registrele dumitale, spuse Jackson rece, hotărât la nevole să-l tiranizeze pe Miles. Dacă refuzi să răspunzi la cele mai simple întrebări...

Cei doi bătrâni se sgâră proteste la reporter. Miles dădu din cap obosit. Mătușa Lucy frângându-și nervos mâinile, spuse:

— Dar desigur nu credeți...

— Cred ceea ce trebuie. V'am spus că ziarul meu va fi drept în ceea ce vă privește. Și trebuie să știți că avem o oarecare putere, căci atât deputații din Congres cât și senatorii, ba chiar și președinții au trebuit să ne dea ascultare.

Urmă un lung moment de tăcere, întrerupt doar de bătăile pendulei din perete și de hățâitul nervos al scaunului, care se legăna, al mătușii Lucy. Apoi bătrâna spuse:

— Povestește-i John.

— Da, asta va ieși la iveală, oricum.

— M'am gândit că e greșit, începuse să plângă mătușa Lucy. Dar cum să știe omul care e deosebirea între ce e

drept și ce-i greșit? I-am spus lui John, dar de unde să știm noi?

— Imi pare rău, spuse reporterul.

— Trei oameni au fugit, spuse Agentul Miles.

— Cheyenni?

— Da, din acelaș sat. Asta e împotriva legii Agenției și mi-am dat seama că dacă nu vor fi pedepsiți asta o să continue. Așa că i-am trimis vorbă căpeteniei lor să-mi dea zece oameni să-i țină în închisoarea Fortului ca ostateci...

— Dar cei trei oameni nu puteau fi prinși sau reînțorși?

— Nu cred asta, spuse Miles.

— Oare cei zece ar fi fost trimiși cumva la închisoarea Dry Tortugas?

Miles încuviință din cap.

— Atunci au fugit? Întrebă reporterul.

— Soldații s'au dus la tabăra lor pentru cei zece oameni și au luat cu ei și un tun de câmp.

— Și asta a fost totul?

— Aproape totul, oftă Miles. Restul trebuie să-l știți și dumneavoastră. Nu era deajuns de mâncare, bănuia malarie, nu aveam medicamente. Aveam de mâncare pentru unii, și trebuia să aleg. Este oare drept să-l lași pe om să aleagă cine să mănânce și cine să moară de foamă?

Reporterul nu spuse nimic, stătea încovoiat privind la liniile roșii de pulbere care se și întipăriseră pe ghetele lui. Miles se ridică și se îndreptă spre biroul lui de unde luă un registru.

— Iată câteva din lipsuri, spuse el. Carne, 350 de tone, cafea 17 tone, zahăr 35 de tone, slănină 15 tone, făină 140 de tone...

— Astea erau lipsurile?

— Da, astea erau lipsurile, spuse Miles pe un ton disperat. Dacă vei scrie asta în ziarul dumitale, voi pierde slujba asta, dar situația alimentară va fi aceeași.

— Dar totuși oamenii au murit de foame, spuse reporterul rece.

— Unii au murit de foame, alții de malarie și alții s'au dus să vâneze zimbri într'un ținut unde nu mai există zimbri. Dar ce puteam să fac? Trebuia să aleg cine să mănânce și cine nu; am făcut ce-am putut. Trebuia să fiu părtinitor, să-i ocrotesc pe Indienii creștinați, pe cei pe jumătate civilizați, în dauna celor sălbatici, care ne pricinuiau numai necazuri.

— Se poate să ai dreptate.

— Nu fii aspru cu noi, spuse Agentul Miles când reporterul se ridică să plece; și el încuviință din cap nevând puterea să se uite îndărăt la cei doi bătrâni.

Octombrie-Noembrie 1878

8. INVINGĂTORII ȘI INVINȘII

Pentru generalul Crook, banda de Indieni nu era niciodată pierdută, așa cum era pentru Murray, Fitzgerald, Trask sau Masterson. Căci Crook era un om care conducea totul pe o hartă, și pe hartă o sută de kilometri sunt un centimetru, și chiar zece centimetri puteau fi ușor înconjurați de liniile convergente ale atâtor regimente. Crook stătea ca un om în grădina sa privind o albină care face eforturi disperate de a scăpa. Albina nu scapă niciodată, deși lumea este

o lume a ei în care trăiește fără ea și dea seama de existența omului.

Trupele, care se îndreptau spre Sud din spre Sidney, North Plate și Kearney, executau o mișcare de clește. Trei lungi brațe se închideau spre Sud, și ele țineau bine și sigur Cheyennii. Și, îndreptându-se în sus din spre Sud, Murray cu ale sale două companii de cavalerie executa o mișcare de piston într-o pompă.

Există o singură deschizătură spre Nord și această deschizătură, generalul

Crook încercă să o închidă. Ieșirea era de peste două sute de kilometri largime întinzându-se dela North Plate la Sidney, de-a-lungul râului Plate, și Crook se gândi s'o închidă atât de ermetic încât niciun șoarece să nu poată scăpa. Între cele două orașe, calea ferată Union Pacific mergea în paralelă cu cursul râului și Crook trimise două trenuri încărcate cu soldați, unul mișcându-se la răsărit de Sidney, celălalt la apus de Nord Plate, ambele având tunuri de câmp. Trenurile, scoțând fum ca un smeu nerăbdător, se târau înainte și înapoi, zi și noapte.

În afară de cele două trenuri, mai trimise și două companii de cavalerie la Ogallala, centrul geografic al ieșirii; aceste companii de cavalerie erau în permanent contact telegrafic cu Sidney și North Plate și aproape alte zece stații de-a-lungul liniei. Puteau să galopeze imediat spre orice punct în care ar fi apărut Cheyennii.

Spre partea de Nord a căii ferate, unde râul Plate făcea un cot spre răsărit, infanteria era răspândită într-o linie frântă. În timpul zilei, patrulele lor se interceptau pe o distanță de aproape două sute de kilometri; în timpul nopții, focurile lor ardeau peste dealuri și văi, peste preerie și dune. Cetățenii din Ogallala și Sidney se alăturară patrulelor, întreținură focurile, așa încât să participe și ei la lupta finală.

Dinspre Sud se întindeau ca o pânză de păianjen firele pe care veneau veștile despre Cheyenni. Telegrafistii inscriau înștiințările venite din toate colțurile și, sub lumina galbenă a lămpilor de petrol, degetele lor nervoase țâcăneau știrile: o luptă pe Smokey Hill, o tabără indiană în colțul de Sud al râului Republican, jefuirea unei turme de vite, doisprezece cai furati dela ferma Tent Circle, o urmă largă pe fundul unui râu secăt, fumul care se îndrepta spre cer, sgomotul de copite în singurătatea nopții din preerie.

Pierduți, — un sat indian cutreărând deșerturile din Nord-Vestul Statului Kansas și Sud-Vestul Statului

Nebraska, — Indianii erau urmăriți de ochii unei întregi națiuni, funcționarii în Washington se pregăteau să scrie rapoartele finale asupra acestei neplăcute afaceri, redactorii se pregăteau cu articolele lor, călătorii se așteptau să vadă coloana de Cheyenni de-a-lungul căii ferate transcontinentale, cititorii gazetelor așteptau să citească reportaje sguduitoare, care să le aducă vestea răzbunării lui Custer, să le aducă vestea unei națiuni eliberate de amintirea Pieilor Roșii cărora odată le aparținuse această țară.

Toată lumea a știut când au trecut frontiera de Nord a Statului Kansas și s'au îndreptat spre râul Republican, în Nebraska de Sud, cu două companii de cavalerie pe urmele lor. Și apoi, când Murray și cele două companii de cavalerie ale sale îi pierdură, fură d'ăciți de alți soldați în albastru.

Maiorul Thornburg, din Sidney, îi telegrafie lui Crook: „**SE CREDE CĂ CHEYENNII VOR ÎNCERCA SĂ TRAVERSEZE RAUL PLATE, ÎN ÎMPREJURIMILE ACESTEI LOCALITĂȚI, PROBABIL MAINE**”.

Traversară într'adevăr râul în aceeași noapte, dar nici la Sidney și nici la North Plate, unde erau așteptați, unde tremurile cu soldați se mișcau încolo și înapoi; ci chiar în mijlocul capcanei, la vreo trei kilometri de Ogallala, unde focurile ardeau, ținându-se lanț, pe dealurile de nisip.

Mai târziu, când Cheyennii trecuseră prin plasă, scăpând din capcana pregătită de Crook, fu reconstituită povestea traversării lor. Veniseră prin noapte, ducându-și caii de căpăstru, apropiindu-se de râul Plate, în apropiere de Ogallala. Trebuie să fi fost atât de aproape de oraș încât vedeau casele luminate. Se răspândiseră în grupe de doi sau trei, mergând pe lângă caii lor, mângându-i, murmurându-le, liniștindu-i. Un alb poate să cunoască calul, dar un Cheyenn este o parte însăși a căluțului său, capabil să-l facă să participe la dorințele sale cu o mângâiere a mâinii, cu un cuvânt șoptit.

Astfel, în mici grupe, ducându-și caii prin nisipul fin, urcară terasa-

mentul căii ferate. Un băiețuș, care se găsea pe unul din trenurile militare, zice că ar fi auzit ceva ce semăna cu un nechezat de cal, dar de asta și-au adus aminte soldații abia după aceea, atunci însă, deși ascultaseră atenți, nu auziră nimic. Un câine, care se găsea pe lângă unul din focurile de pază, lătrase prevenitor, dar un câine poate lătra și la un șacal; după aceea își amintiră și de asta. Și apoi erau urmele lăsate în pământ care erau, ele însele, o mărturie a povestii Indianilor.

Își duseseră caii cu delicatețea și atențiunea cu care un acrobat la circ merge pe o sârmă întinsă. Se puteau vedea printre focurile de pază urmele lor, care arătau cât de încet s'au târit pe acolo. Ici și colo se puteau vedea adâncituri în nisip care arătau cum zăcuseră și așteptaseră cu o nesfârșită răbdare. Un câine adușmecă pe unul care nu se găsea nici la douăzeci de metri de un foc de pază și a doua zi câinele fu găsit strangulat. Indianul se ghemuise acolo cu corpul cald încă al câinelui lipit de dânsul și-l asculta pe oamenii de lângă foc strigând:

— Billy! Billy! Unde dracu ești Billy?

Apoi unul spunea:

— Câinele ăsta tâmpit n'o să-și mai găsească drumul îndărăt înainte de dimineață...

Și, dimineața, câinele zăcea cu limba scoasă, exprimând plastic partea pe care o luase la aventura petrecută. În felul acesta trebuie că au trecut încet, răbdători, tăcuți, un drum de aproape doi kilometri și a doua zi, crescătorii de vite, negustorii din Ogallala, soldații, dădeau din cap auzind de istețimea sălbaticilor. Aceștia, după ce se târtiseră cei doi kilometri, încălecase din nou, dăduseră iarăși pînteni cailor spre Nord...

Generalul Crook, nebun furios, îi spuse maiorului Thornburg ce gândea despre calitățile și aptitudinile lui militare, și Thornburg, fierbând de ură și ciudă, porni după Cheyenni.

Căpitanul Murray, legat de această urmărire ca un om împovărat de o cruce pe care trebuie să și-o ducă veșnic, trecu râul Plate pe la North Fork și se adânci în imensitatea dunelor care înghițiseră pe Cheyenni. La vreo douăzeci de kilometri la Nord de râu întâlni cavaleria furioasă a lui Thornburg. Dela acest punct, mica armată de aproape șapte sute de oameni continuă urmărirea împreună.

Cavaleria lui Thornburg era compusă din soldați proaspeți, curați, bine echipați. Se sgălră mirați la resturile obosite, murdare ale trupei lui Murray; niște oameni bărboși, cu ochii lipsiți de expresie, conduși de un spectru firav și întunecat la față. Până și Thornburg spuse, ca o sugestie:

— Nu crezi, căpitane, că de aci înainte ne vom putea îndeplini misiunea singuri? Oamenii dumitale au nevoie de odihnă și te găsești la o mare distanță de Fortul regimentului. — dar văzând privirea pe care l-o aruncară ochii lui Murray nu mai insistă.

În amurg, ajunseră la un loc în care urma se despărțea în două, o parte îndreptându-se spre Nord, alta desfăcându-se spre Vest, în vasta și singuratică întindere acoperită de dealurile de nisip. Puțin înainte de despărțirea urmelor se puteau vedea semnele unei tabere. Thornburg se uită la Murray, care hotărî:

— Eu continui drumul spre Nord, domnule maior, dacă n'ai nimic împotrivă.

Thornburg dădu din umeri; era superiorul lui Murray, dar nu voia să intre în discuție cu un nebun. Wint oftă obosit, dar nu spuse nimic. În noaptea aceea cele două companii dela Fortul Reno își așezară tabăra departe de restul soldaților, și în zorii zilei Thornburg nu fu prea supărat când îl văzu plecând.

Thornburg porni printre dealurile de nisip. Drumul era greu și înaintau foarte încet. Copitele cailor se afundau adânc în nisipul prăfuit, și când bătea vântul trimitea o pulbere fină de grăunțe ascuțite în plămânii oa-

menilor. Călăriră mai departe încăpățânați, încercând să-și ocrotească fața și gura. Când poposiră, târziu după prânz, abia făcuseră treizeci de kilometri. Își așezară tabăra într-o vâlcea unde erau apărați oarecum de vânt.

Oamenii erau tăcuți, îngândurați și priveau soarele, roșu ca sângele, apunând. Ținutul era pustiu și tăcut, nu era nici deșert nici preerie, ci un domeniu pe care nu exista viață, unde nu se zărea nici măcar sborul unei pasări sau fluierul unui greere. Dacă semăna cu ceva, era mai degrabă cu o plajă uitată pe care dunele de nisip se întindeau la năsfârșit.

În noaptea aceea, vântul ridică nisipul și-l făcu să curgă ca un râu; dimineața, nisipul continua să se ridice în mici vârtejuri; oamenii tușiră, scuipară, încercară să-și scuture nisipul de pe haine și elme. Dar nisipul era peste tot, în mâncare, în cea mai mică crăpătură și sbârcitură a pielii. Căi erau nervoși și soldații trebuia mereu să-și înfigă pintenii în ei de-a-lungul drumului.

Locotenentul Brady sugerează maloculul:

— Nu credeți, domnule maior, că ar trebui să ne gândim și la apă? Suntem aproape pe sfârșite.

— Și ei sunt pe sfârșite, răspunse maiorul scurt, arătând cu capul spre urmele de nisip.

Spre amiază, urma fusese ștearsă de nisipul care continua să curgă.

Restul zilei continuă să meargă în direcția pe care o luaseră Indienii; poposiră tăcuți, în timp ce ofițerii strânseseră ploștile dela oameni. Rămăsese foarte puțină apă. Măsurară câte un pahar de fiecare soldat; restul ploștilor forma o grămadă, păzită de sergenții Rain și Morrissey.

În zorii zilei, când sună goarna, soarele se ridică îndărătul unei perdele grele, formată din nisip amestecat cu ceață. Oamenii își primiră îngândurați rațiile de apă, privind la ploștile încărcate pe câțiva cai. Maiorul Thornburg stătea de o parte cu căpitanul Alexton; ceilalți ofițeri se

strânseseră în mici grupe observându-l pe cei doi aplecați peste o hartă.

Alexton cunoștea puțin ținutul de dune. Până cu o lună înainte fusese în garnizoană la Nord, la Fortul Robinson. Thornburg îl întreabă:

— Știi unde ne găsim, căpitane?

— Mergând în direcția aceasta, spuse căpitanul, ar fi trebuit să ajungem la râul North Fork.

— Pare așa pe hartă. E la Vest de noi?

— Cred că da, — apoi se îndreaptă spre Nord. Nu putem să ne pierdem de râu dacă mergem spre Sud.

— Indienii nu se vor duce spre Sud, nu-i așa?

— Nu.

Maiorul Thornburg se gândea la cele două sute de kilometri care-l despărteau de Fortul Robinson. Oamenii muriseră și pe o distanță mai mică de două sute de kilometri de deșert.

— Dacă există vreun puț cu apă prin apropiere, se vor îndrepta într'acolo, spuse el.

— Există așa ceva, Izvorul Crazy Rider... Nu știu dacă l-aș putea găsi.

— Ai putea să încerci, spuse maiorul Thornburg.

Se îndreptară spre Nord-Vest, maiorul călărind în frunte, cu buzele strânse și amintirea acră a reproșurilor lui Crook. Trebuiau să-și înfigă mereu pintenii în cai pentru a-i putea face să meargă ceva mai repede. Pulberea fină de nisip se încrustase pe buzele lor și pe pleoapele lor. Lumea părea că se învârtă și dunele tremurând luau forme fantastice.

La amiază, primiră abia o jumătate de cană de apă, care nu ajungea nici să le spele murdăria din gâtleejurile uscate. Oamenii mormăiră și sub-ofițerii răspunseră blestemând în șoaptă. Nimeni nu îndrăzni să ridice glasul.

Se lăsase noaptea și puțul nu era nicăeri. Vântul se transformase într-o furtună de nisip, și nu găseau nimic cu ce să-și aprindă focurile nici măcar resturi de oseminte de zimbri, care zăceau în preerie răspândite ca mana. Se hrăniră cu conserve de carne sărată și uscată și posmagi care

le coborau greu în gâtleejuri și le provocau o sete îngrozitoare.

A doua zi dimineața, caii erau epuizați de sete și de foame; dar mai mult de sete, încât uitară să încerce să pască rarele fire de iarbă de pe dune. La amiază, Thornburg desnădăjdult, porunci oamenilor să descalece și să-și ducă cai de căpăstru. Astfel își continuară drumul, poticnindu-se, ca niște fantome uscate și murdare într'un vis de groază. Mergeau înainte într'o veșnică desnădejde; după fiecare furtună erau alte dune, după fiecare deal, o întindere de nisip.

Când ajunseră la puț, găsiră o mică gărlă de apă alcalină amară, băură ce băură și apoi le fu rău. În noaptea aceea muriră opt cai.

Și tot nu se vedea nicio urmă de Indieni.

Ziua următoare, Thornburg se dădu bătut și se întoarse spre Sud. Acum furtuna de nisip îi bătea în spate, dar vântul devenise rece ca de ghiață. Noaptea, oamenii suferiră îngrozitor fără focuri, ba se și îmbolnăviră. Și mai mulți cai muriră, iar cei rămași puteau înainta doar într'un pas încet târându-și copitele îndurate. Înaintarea lor era asemenea unei ceremonii funerare păgâne. Toate gândurile lor puteau fi rezumate în ceea ce Axelton mărai către maior:

— Dacă acești Indieni vin cumva încoace, apoi Dumnezeu să aibă milă de ei.

Poposiră, merșeră mai departe, poposiră din nou și apoi se târîră mai departe, călăuzindu-se după compas, trăgându-și caii, părăsind caii morți în urma lor. Sfârșiră merindele și unii soldați începură să bolborosească ai-doma copiilor.

Lăsară trei oameni morți în urma lor înainte de a ajunge la râul North Fork, unde găsiră apă, iarbă și chiar o casă la orizont din al cărei horn se înălța o dără de fum albastru.

De partea lui, Murray își continua înaintarea, tot mai adânc și mai adânc în goliciunea bătută de vânt a Statului Dakota, auzind mereu vești despre Indieni care se găseau înain-

tea lui. Dar, pe de altă parte, după ce Indienii se despărțiseră în două, jumătatea satului cheyann, care se afundase între dealurile de nisip, dispăruse atât de complet ca și cum n'ar fi existat vreodată. Dovezile despre faptul că Cheyennii se despărțiseră în două veneau din toate părțile. Un vânător de blănuri, Francez canadian, care cutreiera Munții Negri, unde-și așeza capcanele, dădu de veste că a văzut Cheyenni, bărbați, femei și copii, obosiți de o călătorie îndelungată, dar nu erau trei sute ci cel mult vreo sută și douăzeci. Două călăuze Sioux, care lucrau la Fortul Mead, raportară și ei că au văzut Cheyenni, dând aoz laș număr de oameni.

Totuși, despre ceilalți, acei care fugiseră în dunele de nisip, nu mai era nicio veste, niciun sunet, nicio urmă. Dunele de nisip îi înghițiseră, acor-dându-le ocrotire, îi înghițiseră complet.

Nici chiar generalul Crook, învingătorul Indienilor, Crook care curățase preeria de ei, nu putea să-i facă pe Indieni să răsară din pământ. Existau cele cinci detașamente ale celui de al treilea regiment de cavalerie îndreptându-se spre Sud dela Fortul Robinson, alergând încolo și încoace, împingându-și cai acoperiți de crustă de nisip peste dune și printre umbrele dealurilor înalte, care scormoniseră întreaga regiune, dar se întoarseră la Fortul Robinson fără a fi găsit nimic. Și dela Sidney, o coloană după alta se îndreptă spre Nord de râul Plate, gustând din apa alcalină a deșertului.

„Nicio urmă de Cheyenni“, tăcânea telegraful mereu. „Nicio urmă de Cheyenni!..“

Țara începea să uite de ei. Indienii nu erau importanți decât când erau fugăriți sau când ei înșiși fugăreau pe alții. Faptul că ei existau nu însemna nimic; faptul că se găseau între dunele Statului Nebraska nu avea mai mare importanță decât dunele însele. Să stea acolo de vor.

Statul Kansas făcu o mică cercetare și descoperi că nu exista nici măcar un caz, un singur caz izolat, al

vreunui cetățean omorât sau schingiuit de Cheyenni, niciun caz de incendiere a unei case de către Cheyenni; câțiva cai fugiseră, câteva vite fuseseră jefuite pentru a-și procura mâncare și asta era tot.

Dar în posturile înaintate ale armatei, Cheyennii nu erau uitați. Sub comanda lui Crook, cercetările continuă, și dela Fort Robinson coloană după coloană răscoliră dunzele și deșertul în zadar.

O astfel de trupă, o companie a celui de al treilea regiment de cavalerie, comandată de către căpitanul J. B. Johnson, părăsi Fortul Robinson la sfârșitul lui Octombrie și se îndreptă încet spre Sud. Vreo două zile își îndreptară cerșările spre Sud, răscolind fiecă vâlcea, fiecă stâncă, cercetând orice cabană, orice colibă care putea să adăpostească câteva persoane. La amiaza celei de a doua zi, un vânt rece începu să bată dinspre Nord, aducând cu el nori mari albi, primele semne ale primei zăpezi de iarnă. Căpitanul Johnson își opri calul, își întoarse obrazul în vânt și dădu din cap.

— Ne întoarcem, domnule căpitan? îl întrebă locotenentul Allen.

— Cred că da, hotărî el.

— Am impresia că suntem vânători de stafii, spuse locotenentul Allen, îmi vine să cred că Cheyennii așa n'au existat niciodată...

Sergentul Lancy, roșu la față și bărbos, se îndreptă spre ei și le spuse:

— O să ningă.

— Vânătorii de stafii, repetă locotenentul Allen, fascinat de această idee.

— Baia mea mi-am făcut-o, spuse sergentul, care se lăuda că nu mai făcea baie după ce începea să ningă.

Johnson se uita la ceva în fața lui. Lancy era infuriat pe oamenii care-și ridicaseră gulerele și se fereau de vânt.

— Aha! Asta nu-i nimic! O să păpați voi frig! strigă el bătându-și joc de nenorocirile lor. Trimiteți-i acasă domnule căpitan, să stea lângă sobă, spuse el comandantului, foarte mulțumit de sine însuși.

Johnson văzuse ceva. Își îndreptă calul înainte foarte atent, făcând semn coloanei să-l urmeze; își umbră ochii cu mâna ca să vadă mai bine în spate.

— Ce s'a întâmplat, domnule căpitan?

Johnson nu răspunse și coloana continuă să se miște încet în spre soare apune. În Sud-Vest, cerul era albastru; în Nord-Est era de un cenușiu din ce în ce mai întunecat care ajungea să se confunde la orizont cu pământul.

Vedeau cu toții acum ceva în zare, dar nu vorbi niciunul ca și cum s'ar fi înțeles că lucrul trebuia întâi dovedit bine. Înaintau încet, prudenți, ca și cum le-ar fi fost frică ca obiectul privirilor lor să nu dispară brusc. Când începură să distingă mai precis formele, încetău și mai mult pasul și la un moment dat se opriră. Cineva întrebă:

— Ce-o fi asta?

Era un gând comun tuturor, dar nu ca o întrebare, ci mai degrabă ca o reflecție, un ecou, o expresie a orărei care-i cuprindea. Știau ce era; știau înainte de a avea dovada precisă; știau că se terminase cu căutarea.

Li văzură venind dinspre apus, îndreptându-se spre ei, mișcându-se încet, asemenea unui animal pe moarte care se târăște îndărăt la vizuina sa. Erau bărbați, femei și copii, vreo sută cincizeci de oameni, dar păreau mai degrabă să fie niște obiecte și n'ai fi zis că aceștia ar putea fi bărbați, femei și copii.

Mai erau și vreo cincizeci de cai în acel grup, dar parcă nu cai adevărați. Aveau ei patru picioare, dar pentru niște călăreți, care-și țesău în fiecare cal, aceștia nu aveau nimic asemănător cu rasa cavalină. Erau niște caricaturi a ceea ce odată au fost niște poney, niște oase cu pielea întinsă peste ele; și pe ei se găseau niște obiecte care odată fuseseră copii, ghemotoace de sdrențe care țipau în vântul rece de Nord.

Restul coloanei mergea pe jos și

sdrențele lor, care fluturau în vânt, produceau un efect de veselie macabră. Erau femei și bărbați, cu ochii infundați, cu fețele supte, niște sperietoare de pasări. Se putea vedea că purtau îmbrăcăminte indiană, se putea deosebi chiar o cămașă de piele de o haină de piele și unii chiar mai purtau în picioare resturile sdrențuite ale unor mocasini.

Dar ce a fost acest popor nu se mai putea deosebi. Ochii morți își păstrează secretul, și ochii acestor oameni erau morți, deși oamenii umblau. Părul lor negru flutura în vânt, fășii de păr negru asemenea îmbrăcămintii lor care era în sdrențe. Cei mai mulți erau în picioarele goale. Umblau încet fiindcă era singurul fel în care mai puteau înainta, și umblau pentru că nu exista niciun loc de popas în această imensă regiune nisipoasă și friguroasă din care nu exista nădejde de ieșire. Povestea lor mută era a foametei, a setei, a imposibilei dureri, dar demnitatea desnădejdei lor îi impresionă și pe soldați.

Se apropiară și la un moment dat observară oarecare mișcare în rândurile lor, o slabă încercare de rezistență. Femeile, înconjurându-și copiii pe cal, se retrăgeau; bărbații se așezară înaintea într'un fel de semicerc de apărare. În mâini, țineau arme, puști, și revolvere, și întâmpinară cavaleria albă cu un curaj care inspira compătimire ca și respect. Se opriră în loc așteptând:

— Mi se pare că asta-i ceea ce am căutat, spuse locotenentul Allen.

Sergentul Lancy se cutremură; era un om voinic și sănătos și nu putea suporta să vadă așa ceva. Căpitanul Johnson spuse, ca și cum se forța să stabilească un fapt de care era nesigur:

— Aștia or fi Câinii-Indieni?

Nimeni nu-i răspunse; se auzea vâjăitul vântului, dar altfel domnea o tăcere totală; chiar și caii stăteau nemulțumiți și printre Indieni nici măcar copiii nu scoteau niciun sunet. Gornistul, care se găsea în capul coloanei, în spatele sergentului Lancy, își

învârti trompeta și-i dădu lustru cu mânăca. Oamenii stăteau drepti în șeile lor, fără să le mai pese de frig, ne mai simțind vântul care-i înghețase înainte.

Johnson trebuia să facă ceva; era doar comandantul; era în sarcina lui să gândească și să acționeze. El izbutise acolo unde armata din preerie, douăsprezece mii de soldați, dădu greș; găsisse pe Cheyenni și erau prizonierii lui, incapabili de a fugi, incapabili de a rezista. Volau să simtă bucurie și mulțumire interioară și dădu pînții calului înainte. Dar când se opri la jumătatea drumului dintre oamenii săi și grupul de Indieni, se simți tot atât de singuratic ca și cum n'ar mai fi fost nimeni în deșertul de nisip.

— Hei, hei m'auziți? strigă el. Apoi întrebă: Cine e șeful, căpetenia voastră?

Se uită la fețele lor supte, încrustate de nisip, la ochii lor infundați. Ei nu se mișcară; fie din apatie, fie din sfidare, oboseală sau mirare, păstrau o atitudine de curaj grotesc.

— Hei! spuse el. Voi știți engleza, voi știți limba omului alb?

— Limba omului alb! repetă el. Știți să vorbiți?!

Își întoarse calul. Sergentul Lancy îl observă atent. Gornistul continua să-și lustruiească trompeta. Locotenentul Allen dădu din cap.

— Eu v'aș sfătui să fiți ceva mai prevăzător, domnule căpitan, spuse sergentul Lancy.

Calul lui făcu câțiva pași îndărăt în spre trupă. Johnson descălecă.

— Fiți prevăzător, mai spuse Lancy odată.

Locotenentul Allen descălecă și el; simțea o nevoie instinctivă de a-l sprijini pe Johnson, de a împărți cu el această sarcină desgustătoare și fără rost. Se îndreptă spre căpitan, și amândoi rămaseră pe loc observându-l pe Indieni. Soarele apunea, m'c. rece, infundat în aerul de ghiață al vântului de Nord; și norii întunecați cuprindeau restul cerului.

— Indienii ăştia nu ştiu engleza, zise Johnson desnădăjduit.

— Nu...

— S'ar putea să facă prostii, dar ni s'a spus că ar cunoaşte limba engleză. Sunt sălbatici.

— Dacă l-am înconjura? sugeră Allen.

— Nu-ţi trebuie putere ca să apeşi pe trăgaci. Mi-e ciudă să pierd so'daţi într'o afacere de solul ăsta.

— Crezi că ar putea înţelege cât de nebuneşte ar fi să înceapă o luptă?

— Nu ştiu dacă mai există ceva care ar putea să li se pară nebunesc acum, spuse Johnson. Când oamenii au mers atât de departe...

Dădu din umeri şi se îndreptă spre soldaţi. Merse de-a-lungul coloanei întrebând dacă ştie cineva cheyenna. Câţiva ştiau puţine cuvinte de sioux, dar nu mai mult; un băiat din Omaha, pretinse că ştie ceva cheyennă. Spunea că ştie câteva cuvinte, că înţelegea câteva altele. La el, în Omaha, era un metis care se lăuda că ştie cinci limbi indiene şi dădea lecţii, în oricare din acestea, pentru preţul unui pahar de whisky. Ii spuse lui Johnson că ar vrea bucurios să încerce şi se îndreptară înapoi spre Indieni.

— Predaţi-vă, spuse Johnson.

Băiatul era nesigur. I se părea că ştie cum se spune a deveni sclav sau prizonier, dar nu exact cuvântul predare. Avea o vagă impresie că în cheyennă exista un cuvânt pentru predarea unui om alb şi altul pentru predarea unui Indian; o limbă ciudată. Cunoscutese odată pe bucătarul unei ferme, Chinez, care se lăuda că înţelege o mulţime de cuvinte sioux.

— Hai, încearcă odată, spuse Johnson dând din umeri nerăbdător.

Băiatul făcu câţiva paşi înainte, stingherit, şi tipă ceva Indienilor. Repetă cuvântul încet, ca pentru el, apoi strigă din nou. Sunetul fu dus de vânt, arhaic, prosteste, caraghios. Băiatul cânta să se ferească de Indieni.

— Încearcă altceva, sugeră Johnson.

Simţea o nevoie nebună de a dis-

truge această barieră a limbii; simţea o nevoie să se grăbească. Furtuna se apropia repede.

Băiatul mai spuse câteva cuvinte şi de data aceasta se observă o oarecare mişcare printre Indieni. Vorbeau între ei, mai mult un murmur care abia putea fi perceput din cauza vântului care le bătea împotriva. Apoi sgomotul se opri şi rândurile lor se despărţiră lăsând să treacă un bătrân. Un bătrân, un moşneag, atât de bătrân, înălbii şi tremurând, că însăşi existenţa lui în acest trib al suferinţei era de neînchipuit. Se îndreptă spre băiat, atât de aproape, încât tânărul soldat făcu câţiva paşi înapoi. Ii vorbi lin, încet şi cu durere, eforturile lui fiind supraomeneşti.

— Ce spune? întrebă Johnson.

— Nu ştiu, spuse băiatul chibzuind. Cred că ne spune să plecăm de aici, dar nu sunt sigur.

— Să se predea! Fă-l să înţeleagă asta.

— Da, cred că ştie asta, încuviinţă băiatul din cap. Cred că vrea ca noi să plecăm şi să-l lăsăm în pace.

Moşneagul vorbea mai departe. Câteodată arăta în spre oamenii din spatele lui, câteodată arăta spre punctul de unde venea furtuna; apoi dădea din cap foarte trist.

— Vrea să-l lăsăm în pace, spuse băiatul hotărît, cu un zâmbet nesigur de mulţumire. Spune ceva în legătură cu drumul lor spre casă, se duc doar acasă. Şi noi ar trebui să plecăm...

— Spune-i...

Şi Johnson se întrerupse dându-şi seama de zădărnicia oricărei încercări a băiatului de a le spune ceva; era o baricadă, mai mult decât o barieră a limbii, era o baricadă ridicată de istorie, o prăpastie între trecut şi prezent. Johnson dădu din umeri şi spuse băiatului să se întoarcă. Şi moşneagul rămase singur, straniu şi bătrân, îngheţat, obosit, fără rost; cu toată durerea vârstei sale înaintate, cu toată durerea de a fi văzut prea multe, de a şti prea multe, de a suferi prea mult.

— Ce-ai de gând să faci? întrebă

locotenentul, mai mult întrebându-se pe el însuși decât așteptându-se la un răspuns din partea căpitanului. Îi observa pe oameni, privea sergentul, soarele care apunea și furtuna care se apropia.

— Ce-am de gând să fac?

— Gornist, fire-ai al dracului să fii, încetează odată cu lustruirea acestei blestemate trompetei se răsti Lancy.

— Sergent Lancy, spuse Johnson domol, întoarce-te la Fort și explică situația colonelului Carlton. Spune-i exact ce se întâmplă. Spune-i că părerea mea e să trimită aici două companii și câteva căruțe ca să-l ducem pe acești nenorociți îndărăt. Între timp, noi vom rămâne cu ei. Poate îi putem convinge să se predea singuri...

— Un tun de câmp, domnule căpitan? sugerează sergentul.

— Ce?

— 'Am spus un tun de câmp, domnule căpitan.

— Raportează-i ce ți-am spus.

— O să vrea să vă trimită un tun de câmp, domnule căpitan. Nu am intenția să mă amestec unde nu trebuie, dar știți cum e domnul colonel când e vorba de Indieni. Să-i spun că nu vreți un tun de câmp?

— Spune-i exact ce ți-am ordonat, răspunse Johnson. Dacă domnului colonel vrea să trimită aici un tun de câmp, îi privește pe el nu pe dumneata.

— Am înțeles, domnule căpitan.

— Mai bine ai pleca mai repede, spuse Johnson.

Sergentul plecă.

Locotenentul Allen își scosese mânușile și sufla în mâini să le încălzească.

— E frig, spuse el.

— Da!

— Se face din ce în ce mai frig — cred că o să ningă.

— Pe coasta de Est se încălzește timpul înainte de a începe să ningă, spuse Johnson fără niciun scop.

Indienii începură să se miște. Nu făcură nicio încercare să se îndepărteze de trupă, ci trecură pe lângă sol-

dați. Oamenii, ținând armele foarte agresiv, alcătuiau o bordură patetică de-a-lungul grupului de sperietori. În timp ce treceau pe lângă soldați, bărbații indieni rămaseră în urmă, pentru a constitui o ariergardă. Johnson îi privi trecând. Observă mersul lor și pasul bătrânei căpetenii care-l conducea. Apoi făcu un semn cu capul locotenentului Allen, care întoarse cavaleria împrejurul lor și-i urmă.

Deși cai lor abia se mișcau, Johnson trebuia din când în când să le facă semn să oprească. Pentru a-și croi drumul în mișcătorul vânt de Nord, Cheyennii depuseră ultimele eforturi și câteodată, rezemându-se de vânt, deabia se mai mișcau. În fața lor, orizontul era negru, nori grei se înălțau pe cer ca fumul unui furnal înalt; în spatele lor, oameni în uniforme albastre își înălțau siluetele pe apusul de soare, oameni înveliți în blăni de oaie, călărind pe cai bine hrăniți.

O singură dată Johnson vorbi.

— Nebunii!... Săracii de ei, nenorociții de ei...

Puțin mai târziu, Indienii poposiră. Jumătate din bărbați se ghemuiră cu armele în mână, făcând față soldaților, în timp ce restul se îndeletnicea cu așezarea taberei pentru noapte. Cu gesturi tandre, copiii fură dați jos de pe cai, desmierdați mereu, înconjurați de grija pe care un cerșetor o are pentru o amintire prețioasă rămasă din zile bune. Toate acestea puteau ușor fi văzute de soldați, căci Indienii îi lăsau să se apropie până la vreo zece metri de tabără înainte de a-i amenința, cu armele. Și soldații puteau să și vadă cum arătau copiii. Niște făpturi slabe, groțesti, cu burțile umflate, copii care nu mai râdeau nu mai zâmbeau, nu mai gungureau, oribili gnomi (pitici), înveliți în o sumedenie de sdrențe pe care părinții lor, jumătate goi, le rupseseră de pe ei.

Bărbați și femei se târau împrejur căutând bucățele de vreascuri, iarbă uscată, orice ar fi putut servi la aprinderea unui foc. Așezară mici focuri care scânteiară în crepuscul. Nu a-

veau nimic de mâncare, căci se vedea că nu făceau nicio pregătire să gătească ceva la aceste focuri, nici nu se apropiară de ele. Ingrădădiseră copii în jurul lor și încercau să alcătuiască cu corpurile lor un zid care să-l apere pe copii de vântul de Nord.

Johnson, ne mai putând suporta, se întoarse și scoase doi saci cu merinde cu care apoi se îndreptă spre tabăra indiană până în armele oamenilor de pază. Nu simțea nicio teamă fizică că ar putea să tragă în el sau să sară pe el, sau să-l facă orice; teama lui era de altă natură, o teamă primită din apropierea lor, din însuși faptul existenței lor. Așeză sacii pe jos, uitându-se la Indieni, incapabili de a-și îndepărta privirile dela oribila fascinație a mizeriei lor. Desfăcu sacii, scoase câțiva pesmeți, îi ridică în sus puțin, apoi îi vârti din nou în sac. Se întuneca repede și în noapte corpurile nenorocite și ghemuite ale Indienilor îmbrăcau un aspect de demnă calamitate.

Johnson se întoarse și se potolii de cineva sărind într-o parte. Era locotenentul Allen care se scuză:

— Vă rog să mă iertați, domnule căpitan.

— Nu face nimic, locotenente.

— E îngrozitor de ireal, nu-i așa, domnule căpitan? spuse Allen simțind că trebuie să spună ceva.

— Îngrozitor de real pentru mine.

Stătură un timp împreună, în fața soldaților lor, înfruntând vântul și încercând să-l deslușească pe Indieni în întuneric.

— Crezi că vor lua mâncarea? întrebă locotenentul Allen.

— Cred că da.

— Dacă n'aveți nimic împotriva, domnule căpitan, le-ași trimite și un bidon cu apă, sugera Allen îngrijorat.

— Dacă ții dumneata, mă rog.

Locotenentul Allen se îndepărta în grabă și se reîntoarse după câteva minute cu două canistre pline cu apă.

— Să mă duc până la ei să le așez acolo? întrebă locotenentul Allen.

— Da, poți să te duci fără teamă, încuvîlință căpitanul.

Se lăsase un întuneric de nepătruns.

Cerul era complet acoperit de nori negri. Câțiva pași, și silueta locotenentului dispăru; vântul, văjâind cu putere, acoperi sgomotul pașilor săi. Johnson se sperie când acesta, reîntorcându-se, apărură deodată, brusc, ieșind din noapte.

— Allen? — El își dădu seama că fusese cuprins de nervozitate; puse mâna pe brațul locotenentului. Toate's în regulă?

— Au luat merindele, zâmbi Allen; era turburat, tremurând de frig și de nervi. Era prea întuneric și m'au văzut prea brusc; auzii cum au împins trăgaciul. El oftă. Din fericire, n'au tras; am pus bidioanele cu apă pe jos și m'am reîntors.

După un timp întrebă:

— Ce facem la noapte?

— Vom dormi aici împrejurul lor. Nu cred că vor încerca să fugă la noapte, dar ca să fiu mai sigur, fiecare al treilea om să fie așezat de pază două ore.

Allen încuviință din cap.

— Poate că va ninge la noapte, spuse el.

Deșteptându-se, locotenentul Allen rămase puțin întins în întuneric ascultând atent, apoi se ridică încet în picioare, ținând pătura strâns împrejurul său. Era prea întuneric să-și vadă măcar ceasul. Încercă să aprindă un chibrit și, după ce strică câteva în vânt, izbuti să aprindă unul: era puțin după ora două.

Își croi drum printre oamenii adormiți; pipăind cu mâinile, văzu o siluetă și spuse:

— Hei, cine-i acolo?

— Domnul locotenent? Era Gogarty, una din sentinele; mormăi ceva despre frig și blestemă pe indieni.

— Unde e căpitanul?

Gogarty nu știa. Allen se târî mai departe, călăuzit de murmure și sfârâituri, căzu peste un om adormit care înjură deșteptându-se.

— Domnul căpitan?

— Ce s'a întâmplat? întrebă Johnson obosit.

— Pregătesc ceva dincolo.

— De ce nu te duci să te culci, Allen?

— Se aud sgomole de parcă ar săpa...

— Nu fi prost! De ce oare să sape?

— Nu știu.

— Atunci du-te de te culcă.

— Da chiar, de ce oare or fi săpând? întrebă Allen.

Se întinse pe jos și adormi, întrebându-se pe el însuși, de ce oare or fi săpând?

Zorile mijiră. Zăpada încă nu începuse să cadă, dar cerul era acoperit cu nori grei. Johnson, deșteptându-se dintr'un somn neliniștit, amorțit și înghețat, găsi mare desfătare în puternicul miros de cafea fierbinte. Un foc de cărbuni de lemn ardea și servea la pregătirea unui mic dejun compus din felii groase de șuncă, pesmeți înmuiați în grăsimi și cafea neagră.

Indreptându-se spre focul bucătarului, se uită spre tabăra indiană, își frecă ochii și-și dădu seama că Allen auzise săpându-se în timpul nopții. Părea imposibil, dar era realitatea; acești saci de piele și oase își petrecuseră noaptea fortificându-și tabăra, săpând parapete de tragere și adăposturi pentru femei și copii. Argila îngrămădită în fața taberei era proaspăt săpată, o dovadă evidentă a acestei înfăptuiri ce părea un coșmar.

Mâncând, soldații se sgăiau, așa cum se sgăiesc oamenii la bălci. Johnson umblă în cerc împrejurul taberei indiene, încercând să priceapă de ce, când poziția lor era atât de desnădăjduită, o sută și ceva de sălbatici, murind de foame, și-au petrecut noaptea săpând tranșee și pregătindu-se de luptă. Se întoarse spre Allen care spuse:

— N'am văzut în viața mea ceva asemănător.

— Nu...

— Vreți să mai încercați încăodată să-i convingeți să se predea?

— Cred că da. Trebuie să facem ceva până ce va veni trupa de întărire dela Fort.

Apoi se duse să-l găsească pe băiatul din Omaha, să-l convingă să se ducă până la tranșee și să le vorbească Indienilor în puținele cuvinte de cheyennă pe care le poseda. Băla-

tul șovăia; stătea lângă foc, încălzindu-și mâinile și uitându-se bănuitor la tabăra indiană.

— Nu-mi place să mă duc până acolo neînarmat, domnule căpitan, se piânse el. Aștia sunt nebuni. Numai niște nebuni și-ar săpa astfel tranșeele.

— N'avea nicio grijă.

— Nu știu, domnule căpitan. Nu știu dacă înțeleg ceva din ce le spun eu. Apoi se hotărî să meargă, după ce Johnson își bătu joc de el și se învoi să meargă împreună cu dânsul. Se apropie din ce în ce mai mult de Indieni, țipând tare „Predați-vă” în sunetele guturale care credea că constituie limba lor.

O pușcă se descărcă și un glonț ridică praful la picioarele lor. Bălatul sări înapoi, dar Johnson trebuia să-și mențină demnitatea de comandant; el nu putea fugi, așa că se întoarse încet și merse calm. Își cheltui ultimele rămășițe de energie rămasă în nervii săi sdruncinați, așteptându-se oricând la un glonte în spate, având conștiința morții care nu mai venea. Locotenentul Allen cu câțiva soldați îi ieșiră în întâmpinare pentru a-l apăra. Și când se apropie de el, fața și mâinile îi erau umede de sudoare, în ciuda frigului.

Fără să scoată un cuvânt, căpitanul se îndreptă spre foc și-și turnă o ceașcă de cafea. O bău în câteva înghițituri repezi, oftând ușurat. Nu mai era nimic de făcut acum decât de așteptat sosirea trupe. Focul de cărbuni nu prea dădea căldură și Johnson trimise câțiva oameni să caute vreascuri. Se întoarseră cu o încărcătură îndesulătoare pentru un foc serios și în timp ce se ridica văpala, începu să ningă. Fulgii erau mici și înghețați. Vântul continua să vâjâie, mai biciuitor acum și ridicând nisipul amestecat cu ninsoarea. Pentru soldații bine îmbrăcați și îmbulziți împrejurul focului, vântul și zăpada erau o năpastă.

Pentru Indieni, era cu totul altceva și oamenii albi nu știau, nici nu încercau să știe. Câteodată se uitau și priveau muți la ghemotoacele de sdrențe care-și fereau capetele de vîlforul de ghiță.

Spre seară sosi primul detașament dela Fortul Robinson, o companie din al treilea regiment de cavalerie sub comanda căpitanului Wessells. Adusese cu el pe sergentul Lanoy și trei cercetași Sioux, care vorbeau și înțelegeau puțin cheyenna. Ii spuse lui Johnson că două tunuri de câmp și trei căruțe de aprovizionare vor sosi puțin înaintea dimineții.

Căpitanul Wessells nu era o persoană cu imaginație; când ninge, se adăpostea sau se îmbrăca, și când era înfometat, mânca. Nu era capabil de speculații subiective asupra ceea ce simțeau alții când le era frig sau foame. Tot ceea ce nu era el însuși făcea parte dintr-o altă lume; egoismul său era primitiv și sincer, mai mult instinctiv decât calculat. Era un om priceput când era vorba de îndeplinit ordine, șovăia și era pierdut când era nevoit să ia în considerație complexitatea dorințelor și nevoilor altor ființe umane. Soluția sa era să considere omul standard, fără a se preocupa de gândul că un om poate fi oarecum diferit de altul. Avea o calitate foarte bună pentru un militar: nu se îndoia niciodată de el însuși.

În felul său foarte simplist îi spuse lui Johnson:

— Îi înconjurăm, îi ridicăm și-i ținem gata să-i încărcăm în căruțe când vor veni.

Stătea în fața lui Johnson lingându-și fulgii de zăpadă de pe mustață și suflând nori de aburi.

— Nu va fi ușor, răspunse Johnson.

— Spuneai că sunt complet sfârșiți de foame și oboseală.

— Au arme. Nu trebuie să ai cine știe ce putere să apeși pe trăgaci. Mă gândeam că dacă mai așteptăm puțin aici o să se predea ei singuri. Dacă-i înconjurăm și-i atacăm, o să pierdem oameni.

— Nu poți să lupți fără să pierzi oameni, spuse Wessells foarte simplu. Dacă continuă să ningă, o să fie foarte greu să ne întoarcem la Fort.

— Îmi spuneam că de îndată ce vor vedea tunurile o să se predea, spuse Johnson dând din umeri.

— Poate...

— Am să iau pe unul din cercetașii Sioux și am să merg să vorbesc cu ei, spuse Johnson.

— N'are niciun rost să vorbești cu Căinii-Indieni.

— Am să încerc, spuse Johnson.

Se duse cu un cercetaș Sioux, zis Om-Înfricoșat, care nu făcea nicio încercare să-și ascundă teama. Ii explică lui Johnson, într-o engleză stricată, că odată existase o prietenie strânsă între Cheyenni și Sioux. Ei ar putea să-l omoare tocmai pentru că odată fusese prietenul lor; Johnson fiind un dușman, era mult mai în siguranță. Era un lucru mult mai simplu să fii dușman.

— Vorbește-le, spuse Johnson. Ești un indian puchinos și fricos. Vorbește-le!

Om-Înfricoșat se ghemui mai tare ca să se apere de vânt și se ținea lipit de căpitan. Când fură la câțiva metri de parapetul de pământ, câțiva Cheyenni se ridicară, printre ei și omul cea bătrân. Se clătinau ca iarba în zăpada care cădea.

— Spune-le că nu are niciun rost să se lupte cu noi, spuse Johnson. Spune-le că armata îi înconjură de pretutindeni și nu vor putea scăpa niciodată. Dacă se predau, o să-i hrănim și o să-i ducem la Fort unde va fi cald și vor avea case în care să trăiască. Dar dacă se luptă, vor muri mulți oameni.

Cercetașul Sioux vorbi, cu mâinile încrucișate nervos pe piept, cuvintele-i cântate parcă făcând parte din vânt, din furtuna de zăpadă. Moșneagul răspunse, politicoș, domol, vocea-i izvorînd din corpul-i înghețat, pe moarte, ca o sfidare aruncată naturii.

— Ei morți așa și așa, ei spun, — talmăci cercetașul Sioux, — ei pleacă acasă, pleacă acasă, pleacă acasă, se duc...

În miezul acestor cuvinte se întrezărea o poezie, o mișcare, complexa frumusețe a unui limbaj primitiv și muzical.

— Ei morți, oricum ei pleacă.

— Ești nebun, fă-i să înțeleagă că

tunuri mari vor sosi curând, tunuri mari care-i vor rupe în bucăți.

— El morți, el pleacă, spuse cerce-
tașul Sioux tremurând.

Wessells organizează atacul. O parte din companie avea să atace pe flanc, astfel încât să nu existe vreo primejdie de încrucișarea focului. Soldații erau nevoiți să-și scoată mânușile pentru a mânui carabinele și stăteau în zăpadă cu mâinile învinețite de frig. Wessells șulera din fluter și el atacă, încovoindu-se, impletindu-se în zăpadă, încercând să ochească prin perdeaua de fulgi care-i orbea. Nu văzură tranșeea cheyennă. Atât de tare începuse să ningă, dar Cheyennii văzuseră probabil formele lor albastre desprinzându-se din perdeaua albă. Focul indian îi împinse înapoi blestemând și sângerând.

Se întoarseră fiindcă era imposibil să zaci în zăpadă și să tragi într'un dușman pe care nu-l puteai vedea. Wessells îi mărturisi lui Johnson:

— Așa nu merge. Mai bine să așteptăm tunurile.

Wessells încercase ceva și eșuase. Johnson nu-i putea reproșa nimic. De altfel, pentru Wessells soldații răniți erau o parte integrantă a armatei ca și uniforme. Se ocupă serios cu îngrijirea unui om care fusese împușcat în pulpă și ajută la așezarea brațului rupt al altuia. Când aduseră un tânăr soldat, Jed Hurley, împușcat în cap, Wessells fără să spue o vorbă, îi înscrise în carnetul său. De altfel, nu-l cuprinsese nicidecum ura din cauza celor întâmplate.

— Bestiile astea, spuse el calm, ne vor ține aici până dimineață. Și adăugă gânditor, — o să înghețe până atunci.

La miezul nopții ninsoarea încetă, dar vântul continuă să bată, formând mari nămeți de zăpadă. Puțin după miezul nopții, căruțele și cele două tunuri sosiră. Wessells așteptase trează și avu grijă să pregătească amplasamentele pentru cele două tunuri cât și așezarea lor și a munițiilor. Apoi se duse să se culce.

Când căpitanul Johnson se deșteptă în zorii zilei, îl găsi pe Wessells trează și înconjurat de artileriști. Wessells își explica planul: oamenii trebuiau să înainteze într'un cerc împrejurul taberei indiene în timp ce tunurile de câmp își slobozeau ghiulelele deasupra Cheyennilor. Soldații nu vor ataca, dar vor fi gata să-i primească pe Indieni de îndată ce ghiulelele își vor fi făcut efectul.

— Locul este plin de femei și copii, spuse Johnson; nu sunt mai mult de patruzeci de bărbați.

— Asta au vrut, dădu Wessells din umeri.

— Nu au nimic de mâncare. Încă o zi și o să se predea de bună voie.

— Ordinele colonelului sunt să-i aducem imediat.

— El nu știa...

— Nu știa de femei și copii? Ba știa. A spus să-i aducă imediat. Asta e calea cea mai sigură. De ce să mai pierdem oameni, dacă nu-i nevoie? — ghiulelele o să-i scoată afară.

Johnson încuviință cu scârbă.

Soldații se împrăștiară într'un cerc mare împrejurul taberei. Tabăra însăși era liniștită. Vântul încetase. În tabăra indiană se observa o oarecare mișcare fără rost.

Wessells își luă locul lângă artilerie, observând trupa cu ochiul. Johnson rămase cu infanteria. Wessells așteptă până ce soldații se așezară în poziție și apoi lăsă să cadă mâna sa ridicată. Unul din tunurile de câmp improșcă fum și flăcări, svâcnind înapoi în zăpadă. Obuzul țiuie și explodează în spatele taberei, improșcând zăpada și pământul. Locotenentul care comanda bateria făcu corectările necesare. Celălalt tun de câmp bubui, de data asta arcuindu-și obuzul direct în mijlocul taberei; și tabăra prinză vlață cu forme care se mișcau nervoase și care chiar la depărtarea aceea exprimau durerea și mirarea.

Wessells porunci:

— Foc!

Încă un tun bubui. Explozia sa improșcă acum carne și sânge.

— Cred că asta-i de ajuns, spuse Wessells.

Bătrânul șef ieși primul, cu brațele ridicate, cu demnitatea-i copleșită de explozia obuzelor. Cercul soldaților se strânse, dar nu prea aproape. Johnson și cercetașul Sioux Om-Înfrișat se îndreptară să întâmpine pe bătrâna căpetenie.

Mai ieșiră doi alți Indieni bulmăciți, înalți, înghețați și aproape morți de foame; era greu de spus ce fuseseră odată. Il ajutară pe moșneag prin nămeții de zăpadă și stătură lângă el când se opri în fața lui Johnson.

Cu toată înfrângerea lor rușinoasă, Johnson fu cuprins de o puternică compătimire pentru tot ce înduraseră așa încât vorbi drăguț, aproape umil:

— Chiar și oamenii bravi trebuie să se predea când nu mai au nimic altceva de făcut.

Cercetașul Sioux tălmăci și bătrânul șef încuviință din cap, în timp ce lacrimile îi curgeau pe obrazii lui sbârciți și înghețați.

— Ei spune, acolo femei și copii sub obuzul acela.

Căpitanului Johnson îi veni greu să vorbească.

— Îmi pare rău, spuse el.

— Ei acum merg cu dumneavoastră. Ei nu mai merg acasă.

— Întreabă-l cum îl cheamă? șopti Johnson.

— Cuțit-Posac. Celălalt Corb-Bătrân; celălalt Mistreț-Sălbatic. Ei căpetenii mari.

— Căpetenii Mari, încuviință Johnson. Întreabă-l unde e Micul-Lup și ceilalți.

— Ei plecat acasă. Ei despărțit în două, poate atunci mai mult noroc o parte să scape de armată. Unul plecat pe aici, unul plecat pe dincolo. El plecat prin dunele de nisip, dar Micul-

Lup luat oameni tineri și plecat Nord. — departe Nord, departe Nord... Îndică cu mâna spre Nordul înzăpezit. Departe Nord; poate dincolo, graniță, acum...

— Canada?

— Poate acolo, poate la râu Powder.

— Spune-i că trebuie să-și aducă armele, toate armele lor și apoi vom da de mâncare oamenilor săi.

— Wessells numără armele și spuse:

— Nu sunt decât treizeci aici și niciun revolver.

— Poate că asta-i tot ce au avut, sugeră Johnson.

— Nu-mi place chestia asta, trebuie să fi avut și revolvere.

— Indienilor nu le plac revolverele.

— Totuși, trebuie să fi avut revolvere, măcar câteva pistoale. Trebuie să cercetăm femeile.

— Femeile? Întreabă Johnson domol.

— Sunt Indieni.

Johnson își întoarse spatele către ceilalți. Wessells dădu din umeri și se sgâi la arme. Dacă ar fi fost singurul comandant, le-ar fi cercetat și pe femei, dar cu Johnson acolo...

Își luă gândul dela asta și porunci ca armele să fie etichetate și ambalate. Apoi se duse unde erau hrăniți Cheyenii sub privirile atente ale sentinelilor. Nu-l prea turbura vederea acestor oameni nenorociți, morți de foame, înghețați, niște grămezi de piele arămie. Erau ceva în afara lui, dintr-o altă lume. Chiar durerea lor îi era străină și îndepărtată. Dacă observa obrazii supti și ochii infundați ai copiilor, concluzia lui era că așa arată copiii de Indieni. Când terminară de mâncat, dădu ordin să fie încărcăți în căruțe, apoi întreaga caravană porni prin zăpadă spre Fortul Robinson.

9. LIBERTATE

Pentru Carl Schurz totul se reducea la câteva trăsături pe hârtie, la a spune: „Au câștigat — sau au pierdut“. Și să-și semneze numele ca reprezentant al Guvernului. Asta însemna Guvernul, o lege, o ordonanță, instrucțiuni. Apoi forțele intrau în acțiune și oameni minusculi erau mișcați pe un vast eșichier. Guvernul era constituțional și democratic fiindcă poporul vota, și nu exista o adunare, o discuție, o ședință, o conferință, fără ca acest cuvânt să fie peste tot; poporul încoace și poporul încolo. Poporul alegea un președinte, un Congres; președintele numea un cabinet de miniștri; dar nimeni nu alegea „culisele“, și totuși acestea le învârteau pe toate. Și poporul alegea pe Grant și nimeni nu bănuia imensa corupție. Nimeni dintre ei nu cunoștea într'adevăr poporul, care exista fără îndoială undeva, afară doar când dădeau mâna cu cineva din popor. Căci pentru ei guvernul era o artă, o știință și mai ales o profesie, neînțeleasă de popor.

El era guvernul, el, ministrul afacerilor interne. Un om de știință, un profesionist, un om care odată a stat pe baricade. Și de curând spusese unui prieten: „Baricadele sunt o manie a tinereții. Mă plictisește faptul că lumea îmi amintește mereu de un lucru pe care doresc să-l uit“. Încă nu ajunsese acolo încât să declare: „Minoritățile sunt o pacoste. Intrucât orice majoritate dă și o minoritate, democrația este greoaie și neghioabă“.

Putea să-și fi spus, când în cele din urmă semnă ordinul pentru reînțoarcerea Cheyennilor în Sud, în depărtatul Teritoriu Indian din Oklahoma, de-a-lungul celor aproape două mii de kilometri pe care sângele lor marcase o pistă: „Sunt doar o sută patruzeci și nouă de Indieni într'o țară cu atâtea milioane de oameni...“.

Sau și-ar fi putut spune: „S'a ter-

minat acum și nu mai trebuie să se întâmple niciodată“, deși percepea oarecum un viitor în care se va întâmpla iarăși și iarăși și iarăși, când pista nu va mai fi însemnată de trei sute de călăreți primitivi de-a-lungul a două mii de kilometri de preerie verde, ci de mii și milioane de-a-lungul întregului pământ înnegrit și udat de lacrimi.

La sfârșitul lui Decembrie, căpitanul Wessells comandantul Fortului Robinson, primi un mesaj din Washington. Colonelul Carlton cu cea mai mare parte a regimentului fusese mutat în altă parte, postul rămânând ocupat de o garnizoană compusă din două companii și un pluton. Johnson plecase cu Carlton, lăsându-l pe Wessells ca ofițer superior, adjunct fiind căpitanul P. D. Wroom. Locotenentul George Baxter era comandantul plutonului, iar locotenentul Arthur Allen preluase comanda companiei lui Wessells.

Prima reacție a lui Wessells la primirea comandamentului fu una de adâncă mulțumire. Un comandant activ de post avea perspectiva unei comenzi de regiment și ambiția făcea parte instinctivă din ființa lui Wessells. Trăia într'o lume ordonată și lăsa armata pentru că îngăduia unul om să aducă și mai multă ordine în lume. Când își ieșea din fire câteodată, aceasta se datora doar unor cauze mărunte, un nasture care atârna la uniformă, o dâră de rugină pe lama săbiei, o pată pe uniformă de paradă. Lipsa sa de imaginație îl făcea să privească lucrurile așa cum erau; dar așa cum erau, le voia perfecte.

La propunerea sa, colonelul Carlton închisese pe cei o sută patruzeci și nouă de Cheyenni într'o veche baracă din scânduri, rece și plină de șoareci, și în toată baraca de douăzeci de metri lungime exista o singură

sobă arhaică. Dar aceasta n'o făcuse din şiretenie, ci din pricină că vechea baracă era locul cel mai convenabil şi cel mai uşor de păzit. Fortul Robinson nu era un fort întărit cu parapete şi lucrări de apărare; era un amestec de barăci şi magazinei împrăştiate pe un deal deasupra unui eleşteu înconjurat de pădure. Fortificaţiile sale constau din câteva şanţuri de tragere, amplasamente de artilerie şi o baracă solidă care putea fi întrebuinţată ca o mică cetate. Dacă s'ar fi dat Indienilor cât de puţină libertate de a se mişca, ar fi însemnat aşezarea unui lanţ de sentinele. Astfel, era nevoie de o singură sentinelă la porţile barăcii.

După ce colonelul Carlton plecase cu cea mai mare parte a regimentului, lăsându-l pe Wessells comandant, politica căpitanului faţă de prizonieri nu se schimbă, căci aşa cum caracterul lui nu cunoştea niciun fel de sentiment de milă, nu-l cunoştea nici pe acela de oruzime. Indienii erau Indieni, şi el îi ţinea sub pază pentru că pentru moment, nu avea nimic altceva de făcut cu ei. Baraca aceea mare era îngrozitor de friguroasă şi vechea sobă aproape că nu dădea niciun fel de căldură, şi în niciun caz în întregul spaţiu al barăcii. Cu cât înaintau în iarnă, temperatura scădea sub zero, foarte rareori urcându-se peste şi de multe ori scăzând mult sub zero. Dar nu exista niciun fel de sobe de rezervă la post şi lui Wessells nu-i veni în cap să-şi procure câteva sobe suplimentare doar pentru a îmbunătăţi traiul unei bande de răsculaţi sălbatici.

Limba era o barieră; Indienii suferau muţi ca nişte animale în existenţa lor chinuită. Continuau să fie acopeiţi doar de sdrenţele lor uzate şi chiar de ar fi cerut îmbrăcăminte lui Wessells, acesta n'ar fi putut să le dea. Căci de bună seamă că nu înţelegea să scoată din rezervele de îmbrăcăminte ale armatei, iar în ce priveşte cumpărarea lor în comerţ, el considera că nu are autoritatea de a cheltui banii guvernului pentru a îm-

brăca pe Indieni. Măncarea, care trebuia adusă cu căruţele sau cu caii pe toată distanţa care-l despărţea de Ogallala, era nelindestulătoare şi când soldaţii căpătau raţii reduse, Indienii nu mai căpătau nimic.

Plictiseala de moarte a vieţii de iarnă la post n'avea niciun fel de efecte îmbucurătoare asupra drăgălăşeniei sau omeniei soldaţilor. Poate că Wessells o suporta mai bine decât ceilalţi ofiţeri; substanţial, el rămânea acelaş, absorbit de sutele de mici îndatoriri ale instrucţiei, ale aprovizionării, de grija pentru aducerea lemnului de încălzit, pentru repararea barăcilor, instrucţia oamenilor, pentru tot ceea ce compunea viaţa pe care şi-o alesese el însuşi, viaţa ordonată, curată, simplă, lumea sa modelată în cadrele armatei, care-i dădea forme pe care altfel nu le-ar fi posedat niciodată.

Dar pentru ceilalţi ofiţeri, scurtele zile şi lungile nopţi se scurgeau într-o groaznică plictiseală. La Fortul Robinson nu existau femei, muzică, nici cărţi, nici vreo altă formă de distracţie afară de nesfârşitele partide de poker sau whist. Soldaţii deveneau pe zi ce trece mai morocănoşi, mai supărăcioşi; ofiţerii se certau pe cele mai mici fleacuri şi deseori aveau loc chiar mici încălărări pe care Wessells avea bunul simţ să le treacă cu vederea. Avusese ocazia să vadă cum în mici posturi singuratice ale armatei, plictiseala şi ura se transformau în crimă. Şi aceste bătăi şi certuri, deşi turburau ordinea care-i plăcea, le trecea cu vederea de teama proporţiilor pe care le-ar putea lua. Încerca să-şi distreze ofiţerii trimiţându-i afară după lemne, dar mai departe nu-l ajuta imaginaţia. La popotă, în timpul mesei, vorbea el însuşi atât de puţin, încât de abia observa dacă conversaţia era veselă sau dimpotrivă.

Şi, între timp, Indienii stăteau în baracă, o grămadă de oameni pe moarte din ceea ce au fost odată cei mai mândri nomazi în oceanul întins de iarbă al Americii.

Mesajul din Washington fu un ac-

cident bine venit. Era făgăduitor de acțiune, cel puțin era ceva care îndemna la planuri și la fapte. Wessells anunță mesajul la popoală.

— Se duc îndărăt, spuse el.

— Îndărăt?

Ofițerii întrerupseră conversația și-și ridicară capetele.

— Cine, Căinii-Indieni? spuse cineva.

— Mă gândeam că o să fie trimiși îndărăt, spuse Allen. E o rușine.

— „E lungă calea...”, începu cineva să fluiera cântecul.

Erau cu toții scârbiți de iarnă, de frig, de scurgerea neîntreruptă a zilelor; cu toții nădăjduiau să li se dea însărcinarea să escorteze pe Cheyennii îndărăt pe teritoriul Indian, înapoi spre soare.

— Cine-l va duce și când?

Wessells dădu din umeri. Nu-l prea păsa de chestia asta; pentru el exista misiunea de a-și petrece iarna la Fortul Robinson în calitate de comandant al Fortului și asta-l era de ajuns. Wroom, sau chiar Baxter cu plutonul său putea să escorteze pe Indieni până la Rezervă. După ce vor fi plecat, viața la post va fi mai simplă.

— Săptămâna asta, spuse el.

— N-o să le prea placă.

— Nu...

— Crezi c-o să facă scandal?

— O să meargă, spuse Wessells. Ce altceva ar putea să facă.

James Rowland, un metis Cheyenn, fiul unei Indience și al unui alb, auzise de prinderea Cheyennilor, venise la fort dela Pine Ridge nădăjduind să găsească un post de tâlmaci. Carlton îl angajase cu jumătate soldă și mâncare. Wessells îl ordonă acum să se ducă la baracă și să-i spue lui Cuțit-Posao și celorlalte căpetenii să vie la biroul său să se sfătuiască. Wessells îi rugă pe Wroom și Baxter să vie cu el în birou unde cei trei oameni fumară trabuce și așteptară să apară căpeteniile indiene.

Fereastră biroului dădea spre platoul de instrucție, și de cealaltă parte a platoului, acoperit de zăpadă, se pu-

teau vedea barăoile. Cerul era cenușu și înnoțat, o furtună se întrezărea în depărtare spre Dakota și Wroom spuse plictisit:

— Iarăși va ninge.

— Mi se pare și mie, încuvlință Wessells, studiindu-și atent trabucul.

— Ce s'ar întâmpla dacă am fi înzăpeziți?

— Îmi place o havană ușoară, spuse Wessells dând din umeri, continuând să-și studieze trabucul.

— Dacă mă duc cu Indienii, am să trimit câteva cutii cu havane.

Mă gândeam să-l trimit pe Baxter, spuse Wessells, măsurând lungimea scrumului trabucului.

Wroom se ridică și se îndreptă spre fereastră. Era un om înalt, voinic și blond. Șterse aburul de pe fereastră și-l spuse lui Wessells:

— Iată-l că vin.

— E cale lungă până acolo... spuse Baxter.

Baxter era un tânăr slab și nepăsător de felul lui.

— Sunt trei, spuse el. Nu înțeleg ce-l ține în viață pe moșneagul ăsta.

— Indienii nu mor decât atunci când vor.

Wessells nu era prea interesat; privi o singură dată la cei trei șefi sdrențuiți care îl urmau pe Rowland prin zăpadă, străjuți de doi soldați; apoi se întoarse la contemplarea propriului său trabuc.

— În orice caz nu cred să simtă frigul așa cum îl simțim noi, hotărî Baxter.

Bătrânul șef purta mocasini, dar unul din ceilalți doi mergea cu picioarele goale.

— Brute sălbatic, spuse Baxter.

— Al putea pleca imediat, zise Wessells. Dacă ne înzăpezim o să fie al dracului de greu.

Wroom se întoarse, frecându-și mâinile înghețate și îndreptându-se spre sobă. Baxter deschise soba și mai aruncă un buștean înăuntru. Wessells fuma liniștit, trăgând cu o plăcere sensuală din trabucul său. Când Rowland bătui la ușă, căpitanul spuse:

— Intră, veniți înăuntru.

Baxter deschise ușa și Rowland intră stingherit în birou învârtindu-și oăciula în mână. Cei trei șefi intrară târș după dansul, căldura și sguțul, ochii le lăcrimau și capetele le atârnavu greoi. Bătrânul înaintă puțin în fața celorlalți doi, cu mâinile împreunate ținând o sdreanță de pânză pe care o purta peste umeri. Ceilalți doi, niște epave înalte și osoase, nu-și luară ochii nicio clipă dela bătrânul șef. Cele două sentinele rămăseseră afară.

Wessells stătea într'un fotoliu, cu picioarele încrucișate, țigara-l acoperind camera cu nori de fum albastru. Când intrară căpeteniile, arătă cu capul spre sobă și spuse:

— Aproiați-vă, încălziți-vă, și apoi către Rowland:

— Spune-le să se încălzească.

Erau murdari și conștienți de aceea, stingheriți. Exprimau astfel toată oroarea subiectivă a unui popor curat. Încercară să se arate mândri în sdrențele lor, și mândria îi opri să-și încălzească corpurile tremurânde lângă sobă. Stăteau în mijlocul odăii, rezemându-se când pe un picior când pe altul. Wessells se ridică, le oferă țigări pe care ei le refuzară. Apoi spuse:

— Acesta este un consiliu, așa că trebuie să dăm mâna. Dați cu toții mâna.

Rowland tâlmăci și bătrânul, cu ochii încă lăcrimând, țopăi împrejur, dând mâna cu cei trei ofițeri. Ceilalți indieni nu se mișcară, nici nu-și luară ochii dela bătrân, privind-l cu compătimire și tristețe. Nu purtau niciun fel de cămașă și formele lor înalte și triste abia erau ascunse de rămășițele învechite ale unor haine de piele.

Wessells se așază în fotoliu și trăgea gânditor din țigară. Căpeteniile așteptau. Wessells se dădu îndărăt și-și fixă ochii pe tavan. Nu știa cum să înceapă; deși nu era o persoană sensibilă, căpeteniile îl impresionaseră. Își reamintea de alte vremuri când văzuse în preerie Cheyenni în toată gloria îmbrăcăminții lor cu pene multicolore, cu scuturi și sulite. Nu că or fi regretat cumva ceeace dispăruse

pentru totdeauna, dar trebuia să împace prezentul cu amintirile sale. Continuând să se sgâiască la tavan el spuse:

— De acum înainte să fim prieteni, să fim cu toții prieteni. Suna caraghios, chiar în propriile sale urechi; să fim prieteni repetă el, și așteaptă să fie tâlmăcit.

Bătrânul șef răspunse și Rowland spuse:

— Asta voia și el, să fie prieten, e atât de bătrân. Priviți-l și veți pricepe de ce. E bătrân, și vrea să trăiască în pace, asta-i totul. Spune că nu și-a dus oamenii să lupte într'un război cu oamenii albi el l-a dus doar spre casă pentru a trăi în pace.

— Da, mormăi Wessells, privind-l pe Baxter, care fuma obrazno și mândru de tinerețea și sănătatea sa și de culoarea pielii sale; apoi se uită la Wroom care lăsase capul în jos și se uita atent la mâinile sale roșcate.

— Da, spuse Wessells, am dat mâna, vorbim acum într'un consiliu, suntem prieteni.

— Spune-le că acum stăm la sfat... spune-le, începu el...

Se întoarse spre șefi și le vorbi direct:

— Tot ce a fost până acum n'a fost bine nici pentru voi, nici pentru femeile și copiii voștri. Acum vedeți ce se întâmplă când fugiți. Există o lege, și trebuie să dați ascultare legii. Legea vine dela Washington, unde trăiește Marele Tată Alb. El este Președintele, și el spune unele și altele, și când spune un lucru, apoi asta-i lege. Voi trebuie să dați ascultare legii. Acum el spune că trebuie să vă întoarceți la locurile de unde ați fugit. Trebuie să vă întoarceți pe Teritoriul Indian și să trăiți pașnic în Rezerva voastră. Vă vom duce îndărăt în căruțe și vă vom da soldați să vă apere. Vă vom hrăni pe tot drumul. Nu vom aresta pe niciunul dintre voi, dar când vă veți întoarce pe Rezerva voastră, Agentul va aresta pe acela dintre voi care au comis crime și vor fi duși în fața unei judecăți drepte.

Lui Wroom nu-i plăcea această ultimă parte a discursului lui Wessells și se uită la el încercând să-i atragă atenția, dar Wessells nu cunoștea subtilități; el expusese lucrurile așa cum le vedea el unor oameni care nu aveau de ales. Pufăi din trabuc și ascultă curgătoarea cheyennă a lui Rowland. Nu-i dăduse nictodată prin cap că asta ar putea fi o limbă. Pentru el această limbă era tot atât de puțin interesantă ca lătratul unui câine.

— Ei sunt triști, spuse Rowland simplu.

— Nu-mi povestii mie asta, — mai bine tradu ce au spus ei.

— Dacă e vorba doar să se întoarcă pe Rezervă, spuse Rowland învârtindu-și nervos căciula în mână, — o să fie foarte greu, căci sunt în științe. Bătrânul spune: cum pot ei să călătorească atât de departe când nu au îmbrăcăminte ci doar niște științe? Bătrânul spune că le vor îngheța copiii.

Wessells dădu din umeri.

— Ce-i așteaptă pe ei în Sud? întrebă Rowland, schimonosindu-și fața în timp ce potrivea cuvintele în engleză. Voia să fie pe placul ofițerilor albi, și totuși mintea-i era plină de amintiri, limba pe care o vorbea mama lui, rudele ei care veneau s'o viziteze pe căluții lor voloși, războinici mari și surăzători care-i dădeau acadele pe care le cumpăraseră la magazinul general; exista o legătură profundă pe care ar fi vrut s'o înlăture pentru totdeauna. El era Alb; numele său era Rowland, nu Urs-Mare sau Lună-Rătăcitoare sau ceva în felul ăsta.

— În Sud, spuse el, foamea și marea îi vor distruge. Ei se tem — au rămas doar așa de puțini. Ar vrea ca tribul să meargă mai departe.

— Trebuie să se întoarcă îndărăt, spuse Wessells.

Bătrânul se uită desnădăjduit la Wessells. Tâlmăciul nu era de prea mare folos; între ei se întindea o prăpastie mare peste care nu putea fi aruncată nicio punte. Bătrânul încercă s'o sară, dar apoi se retrase la adă-

postul celor doi tovarăși ai săi. El vorbiră în tonuri mute, și apoi cel mai înalt îl bătă drăgăstos pe umăr pe bătrân. Ochiul bătrânului se umplură iarăși de lacrimi. Vorbele sale spuse către Rowland erau răsunetul unei adânci prăbușiri sufletești.

— Trebuie oare să moară? Oare asta vrea Președintele?

Pălăvrăgeala teatrală, tragedia iefină a întregii situații îl plictisea pe Wessells. Se ridică brusc și făcu un tur prin cameră. Aruncă vorbele cu mișcări scurte și sacadate cu țigara.

— Ei trebuie să se întoarcă, asta-i tot. Fă-i te rog să înțeleagă asta.

Și Rowland încercă să-l facă să înțeleagă. Le vorbi în timp ce cei trei ofițeri ascultau și apoi se întoarse și dădu din cap.

— Nu vor să se întoarcă.

— Drăcie, ce se cheamă că nu vor! Spune-le...

— N'are niciun rost, insistă Rowland. Țara lor e doar la câteva sute de kilometri de aici, dacă nu o pot ajunge niciodată, o să moară aici. Ei spun că sunt morți de multă vreme; ei spun că un om e mort când țara sa îi este luată și când devine un sclav în închisoare. Ei spun că-l frumos din partea dumneavoastră să țineți sfat cu dânsii, dar dacă Președintele vrea ca ei să moară, o să moară mai bine aici.

— O să se întoarcă, insistă Wessells încăpățânat. Peste câteva zile totul va fi gata și atunci se vor întoarce.

Vorbiră mai departe și Rowland, între ei, tâlmăcea înțelesurile ca un copil incurcat. Vorbele se întorceau într'un cerc vicios, neputincioase. Peste o prăpastie de veacuri, cele trei căpetenii erau niște umbre lipsite de formă.

Wessells se reaseză în fotoliu și-i spuse lui Rowland, însemnându-și cuvintele cu scripșirile trabucului:

— Spune-le că un ordin este ordin și că o lege este lege, și nimeni nu are voie să nu-i dea ascultare. Când vor hotărî să meargă pașnic în Sud, atunci toate vor fi bune și vom fi din

nou prieteni. Până atunci nu vor mai primi nici mâncare nici apă.

Rowland transmise mesajul. Cele trei căpetenii primiră verdictul cu fețe nepăsătoare.

— Du-i îndărăt la baracă, spuse Wessells făcând un semn cu capul.

După ce plecară, Baxter spuse:

— Eu l-aș fi ținut și l-aș fi pisat până îl convingeam, domnule căpitan.

— Trebuie să-l crezi, spuse Wessells dând din cap. Două mii de kilometri până la Sud este o distanță lungă.

— Sunt de aceeași părere, încuviință Wroom. Doar cu chestia asta cu infometarea lor o să ne dea al dracului de furcă.

— N'o să infometeze prea mult. O să oedez:

— Asta ar putea da naștere unui mare scandal, dacă ar fi cunoscut în afară.

— De ce?

— N'aș putea spune... A infometa oamenii ar putea provoca un scandal imens.

— Ordinele mele erau destul de limpezi, spuse Wessells.

— De altfel, cum ar putea să știe lumea din afară, se întrebă Baxter. Dumnezeu, niciun leure n'ar putea scăpa din gura asta de iad.

Trecuse o zi, și apoi încă una, asediul Cheyennilor începu să apese ca un nor negru deasupra garnizoanei Fortului Robinson. Prima zi trecu în tăcere, liniștită; vestea hotărârii lui Wessells răspândindu-se în rândurile soldaților și vechea baracă devenind obiectul atenției generale. Paza la porțile barăcii fu dublată și un lanț de sentinele înconjura locul, astfel încât fiecare sentinelă să întâlnească în raza ei de acțiune sentinela vecină.

Sentimentele soldaților erau amestecate; o bună parte era absolut indiferentă; nededându-se la judecăți prea complicate, adoptaseră simpla filosofie că singurii Indieni buni sunt Indienii morți, și-și îndreptau resentimentele împotriva Cheyennilor în loc să și le îndrepte împotriva măsurilor luate pentru a-i oprima. Alții se revoltară

și-și spuseră că e o bestialitate să infometezi oameni, chiar dacă sunt Indieni. Unii dintre ei aveau copii și soți și-și dădeau seama că și oamenii cu pielea arămie pot simți durerile foamei și a setei. Într'un fel sau într'altul, sentimentele lor, reacțiunile lor animau monotonia de moarte a vieții pe care o duceau. În imaginația majorității, baraca cea veche lua formele unui ulcer în mijlocul lor. O blestemă, o privire cu bănuială, încercară s'o ignoreze; începură să-și piardă cumpătul, să se certe mereu și să se bată pentru cele mai mici fleacuri.

Doi dintre soldați, James Lisbee și Fred Green, avură o luptă cu cuțitele, încăierarea se termină cu înjunghierea lui Green care-și sculpa sângele pe zăpadă. Un altul, Angus McCull, își bătut sergentul și fu aruncat în carceră cu lanțuri la picioare. Era o furie deschisă care se împrăstia și la baza căreia zăcea trista lor promiscuitate. La toate acestea singura soluție a lui Wessells era întărirea din ce în ce mai mult a disciplinei. Sergenții majori ai Forturilor din preerie erau de totdeauna oameni înrăiți; acum însă se înrăiseră până la nebunie. Sergentul Lancy, om de treabă altfel, își întrebuița pumnii uriași la cea mai mică provocare, iar sergentul O'Tool devenise o huidumă întunecată și turbată. Din ordinul lui Wessells, negustorul Fortului refuză să vândă orice fel de băutură și asta înrăutăți lucrurile.

A doua zi, semnele setei deveniră vizibile între Indienii închiși. Sgâriară fiece bucățică de zăpadă de pe ferestre și deschiseră ușa și adunară zăpada călcată și murdară dimprejur. Baionetele sentinelor împiedecau pe oricare din ei de a ieși măcar pe poarta din fața porții; din baracă începură să iasă miresme rău mirositoare.

Wessells găsea că metodele sale sunt raționale. Indienii erau un izvor nesecat de griji, dar el nu-i ura. De trei ori pe zi îl trimise pe Rowland în baracă pentru a vorbi cu dânsii și a-i face să înțeleagă greșelile lor. În prima zi avură combustibil pentru soba

lor, dar a doua zi le opri și asta. Nu-l plăceau jumătățile de măsură.

A doua zi, Rowland ceru să nu mai fie trimis în baracă.

— E îngrozitor acolo, explică el. E oă în iad...

— Ai început să fii nervos? întrebă Wessells.

— Nu numai... Ei bine, domnule căpitan, oamenii sunt disperați. O să innebunească. Și cred că au și arme.

— Tu ești nebun, spuse Wessells. De unde să aibă arme?

— Nu știu. Poate că au rupt câteva din carabinele lor când i-ai luat prizonieri și le-au ascuns femeile. Poate femeile au ascuns și ceva revolve. Cred că au cel puțin cinci arme, asta cred eu.

— Ești nebun, insistă Wessells. Ești nebun și înfricoșat. N'am văzut niciodată un metis care să nu se înfricoșeze.

— Bine, în regulă, mă voi duce, încuviință Rowland cu scârbă. Mă voi duce iarăși. Dar e ca în iad acolo. N'o să lasă niciodată și n'o să se întoarcă. Sunt sigur că vor muri acolo înăuntru.

Locotenentul Allen îi rugă pe Wessells să facă ceva în ceea ce privește copiii.

— Copiii ăștia, spuse Allen, erau deja morți de foame când i-am adus aici. Nu discut metodele dumitale căpitane. Dumneata ești comandantul aici și asta te privește pe dumneata.

— Sunt gata să-l hrănesc pe toți, spuse Wessells. E la alegerea lor.

— Ce alegere pot să facă copiii?

— Indienii... începu Wessells.

— Doamne, Dumnezeu! Dar și indienii sunt oameni! Nu poți să lași niște copii să moară de foame și să te scuzi prin faptul că sunt Indieni.

— Aș dori să-ți vezi de treburile dumitale, locotenente, spuse Wessells.

Dar odată ce-i intră în cap, gândul îi necăji pe Wessells, îndeajuns încât să-l facă să-i spună lui Rowland că copiii Cheyenilor erau liberi să părăsească baraca.

— Spune-le să trimită afară copiii, spuse Wessells. O să-i hrănim și o să avem grijă de ei.

Dar Rowland leși din baracă galben și scuturându-și capul, declarând că înăuntru era un iad.

— Nu vor să trimită afară copiii?

— El spun că vor să moară împreună. Ei stau și se uită doar la mine și, Dumnezeule, e așa de frig acolo, e un frig îngrozitor. Ei stau băgați unul într'altul, ca să-și fie de cald, și se uită la mine.

Termometrul era la șase grade sub zero.

— O să cedeze mâine, spuse Wessells.

Dar a doua zi începură să cânte cântecele lor de moarte. Era deajuns de greu când baraca era asemenea unui mormânt tăcut, închizând trupurile și sufletele oamenilor. 'Acum o jale sfâșietoare ieșea din ea și se răspândea cu vântul rece în fiecare colț al Fortului. Aveau un flu'er acolo și câteodată sunetele sale funebre acompaniau lamentațiile lor. Era ultimul și primitivul requiem al unui popor înfrânt.

Asta distrugea moralul garnizoanei. Soldații ocoleau baraca și încercau chiar să nu o vadă. Fiecare zâmbet era acum un rânjet forțat; oamenii nu mai râdeau. Și ce era și mai îngrijorător, nici măcar nu se mai băteau. Erau întunecați și răi, dar un sentiment de teamă se introdusese în viețile lor. O tensiune nervoasă îi cuprinsese pe toți.

Chiar și Wessells începu să-și dea seama că ar fi deajuns o scânteie pentru ca anarhia să izbucnească în această singuratică și izolată garnizoană. La popotă, ofițerii aproape că nu mai vorbeau. Mâncau tăcuți și în cele din urmă cineva spunea:

— De ce nu opresc odată acest bocet păgân?

— Dece?

— Nu cântă cântecele de moarte până când nu știu că o să moară, răspundea altul...

— Dă-o dracului, tăceți din gură!

Și totuși continuau să asculte, și conversația forțată suna caraghios, fără rost.

— Va ninge...

— Da, pare c'o să ningă.
— Un vânt de...
— Nu știu. Dar mi se pare că-i prea frig să ningă.

— Nu cred asta. Am văzut ninsoare în vreme mai friguroasă decât asta.

— Niciodată nu-i mai frig decât acum.

— Dă-o dracului că vorbești prostii.

Până și cuvintele lor se limitau la stricta lor singurătate. Deabia mai vorbeau de femei, de familie, de lucrurile bune pe care le mâncaseră, spectacolele pe care le văzuseră, de cărțile bune pe care le citiseră, de caldă și buna atmosferă a locurilor civilizate.

Chiar și nervii adormiți ai lui Wessells se infectaseră. De unde în trecut fusese animatorul postului, un șef solid deși sec, începea să arate acum semne de șovăială, de teamă. Două zile de lamentații îl înnebuniseră. Era hotărât să curme situația într'un fel sau într'altul. Îl spuse lui Rowland:

— Te duci îndărăt acolo, înțelegi? Metisul dădu din cap.

— Te duci îndărăt acolo, chiar dacă ar trebui să te duc în pumni tot drumul.

N'am să ies viu, murmură Rowland.

— Du-te dracului, ai să ieși viu, metis blestemat! Ai primit soldă dela armată și mâncare și săptămâni întregi n'ai făcut nimic. Te vei duce acum acolo și ai să scoți șefii afară cu tine să vie la sfat.

— Au arme, protestă Rowland.

— Nu-mi pasă chiar de ar avea o întreagă baterie de artilerie. Te vei duce acolo și ai să vii cu șefii.

Și în cele din urmă, Rowland se duse în baracă. Mai târziu, Wessells luă cunoștință de cele ce văzuse tâlmaciul acolo: Indienii pe moarte, îngămădiți pe pământul înghețat, fețele ca niște măști mortuare, copiii cu burțile umflate și membrele uscate, femeile a căror piele se afundase în pungi de oase, bărbați bătrâni și tineri, femei și mame și tați și surori și frați.

îngămădiți cu toți, alcătuiau flacăra rușinoasă și gata să se stingă a ceea ce a fost odată o rasă mândră și fericită.

Rowland ieși cu trei căpetenii. Moșneagul lipsea, dar ceilalți doi erau cu el și încă unul Mistreț-Sălbatic, Corb-Bătrân și Puternică-Mână-Stângă, căpetenii mari cu nume caraghioase — și nu există în lume nume caraghioase ca ale Indienilor, — dar mari căpetenii.

— N'au vrut să-l lase pe Cuțit-Poșac, moșneagul, să iasă afară, spuse Rowland lui Wessells. El e căpetenia tribului, ca un tată al tuturor. El îl ține acolo cu el pentru că vor să se uite la el când vor muri.

— Nu le-ai spus că e pentru un sfat?

— Ei nu cred că acești șefi se vor mai întoarce vreodată, spuse Rowland dând din umeri. S'au îmbrățișat cu toții și și-au luat rămas bun. Așa simt ei acum.

Wessells îi primi pe șefii în biroul său, fumând o țigară așezat în vechiul fotoliu și încercând să dea feței și vocii sale o expresie de justiție imparțială. Cei trei groțesti muribunzi stăteau în fața lui, tremurând, tot încercând să fie demni în sdrențele lor, dar asemenea unor stafii. Wroom era de față și alți doi soldați. Wroom ținea la nas o batistă pe care o muia în apă de anason. Rowland se ținea de parte pe cât putea de cei trei șefi.

Wessells începu imediat să vorbească.

— Vedeți unde v'a adus încăpățănarea voastră. Vă dați seama acum că e un lucru foarte bun să dai ascultare legii. În inima mea nu vă port nicio ură. Intoarceți-vă la oamenii voștri și spuneți-le să iasă afară și să se pregătească de drum spre Sud. Atunci le voi da de mâncare.

Vocea lui Rowland exprima teama și mirarea.

— Nu vor merge niciodată în spre Sud, poți să-l omori, dar asta e totul... Spuse asta încercând parcă să se întoarcă la străbunii săi și să descopere ce credință nebună îi poate întări astfel pentru ideea nebuloasă pe

tr'un deșert sălbatic de ghiață și zăpadă, el totuși continuau să rămână avantpostul unei iluzii depășite.

— Se pare că au arme, observă locotenentul Allen, morocănos. Rowland e sigur de asta.

„Dacă Johnson m'ar fi lăsat să cercetez femelle dela început“, gândi Wessells.

— Nu pot să aibă prea multe arme, spuse el.

Se gândeau cu toții: „Azi, mâine, io să încep să moară. La ce-o să le folosească armele“.

— Metisul ăsta e un mincinos.

— Prea era speriat ca să mintă.

Cineva propuse o partidă de poker. Wroom, fără entuziasm, încercă să găsească patru oameni pentru o partidă de whist. Cineva se duse la ușă, o deschise și privi termometrul. Mercurul arăta patru grade sub zero.

— Frig...

Wroom încerca să-și aranjeze partida de whist.

— Măine vom intra în baracă, spuse Wessells, fără convingere.

— Patru sub zero, spuse cineva fără rost.

— Cum îi merge lui Lester? întrebă Allen, referindu-se la soldatul al cărui braț fusese rănit.

— Bine, deși rana arată destul de urât. Dacă nu cangrenează se va înșănătoși repede.

Se învârtiră prin popotă, apoi se întoarseră la masă. Wroom se lăsă păgubaș de whist. Stăteau acolo și se uitau la ordonanța care curăța fără-miturile de pe masă.

Luna răsări în noaptea aceea în toată splendoarea plinății sale. Vântul rece, imprăștiase norii și cerul era o sferă neagră pe care atârnav mil de stele. Un om ar fi putut sta în centrul platoului de instrucție și să citească un ziar fără a-și obosi ochii, atât de puternică era lumina lunii și reflecția ei în zăpadă. Munții dimprejur și piscurile lor acoperite cu zăpadă dădea scenei un aspect și mai majestuos și casele fortului apăreau ca niște bolovani aruncați în mijlocul unui imens amfiteatru luminat.

Sentinelele, care erau în număr foarte mare, împrejurul bărcii, la ușă, la grajduri și alți oameni care aveau treabă pe afară se mișcau repede și nervos lăsând în urma lor o dără lungă de aburi. Cărciumarul fortului își închisese devreme dugheana și încercă să citească un ziar din Omaha.

Soldații, în barăcile lor, jucau cărți, zaruri sau citeau romane în fascicule, sau își lustruiau echipamentul; unii din ei se culcară, deși era devreme, din lipsă de altceva mai bun de făcut. Sergentul Lancy avea dureri de dinți, o falcă mare umflată și ochii roșii. Nu dormise de două nopți.

Căpitanul Wessells fuma un trabuc și privea la un joc de cărți care decurgea în tăcere. Wroom era marele câștigător. La masă, locotenentul Allen scria o scrisoare mamei sale, un raport complet și detaliat pentru fiecare zi; era un obicei pe care-l luase de când intrase în Academia Militară dela West Point.

Scrisoarea sa era amănunțită și bogată în miile de fleacuri care interesează pe o mamă: că purta o flanelă dedesubt, două perechi de ciorapi, una de bumbac și deasupra una de lână, și totuși era frig, dar nu simțea frigul aici ca pe coasta de Est; era un frig uscat, foarte sănătos, — și sublinie cuvântul sănătos, zâmbind pentru prima oară de multe zile. Se așteptaseră să ningă, dar noaptea era clară și pe cer se ridicase o lună plină minunată, și luna plină scotea șacalii din vizuină și-i făcea să latre. Nu, un șacal nu era ca un lup și nu era de fel primejdios, era de mărimea unei vulpi și nu făcea nimic altceva decât să fure sau să scormonească în lada cu gunoi. Era ca un câine mijlociu. Nu trebuia să se îngrijoreze de Indieni căci nu va fi niciun fel de luptă în preerie, și vorbise cu căpitanul Wroom despre chestia cu rachiul de anason, în care căpitanul avea foarte mare încredere, deși lui nu i se părea prea bun la răceală. De altfel nu răcești prea ușor aici, aerul era atât de uscat.

Bucătarul terminase aluatul pentru

pâinea de a doua zi, o așeză lângă cuptor și o acoperi cu niște pânze ude. Discută apoi cu ordonanța căpitanului Wessells despre Francezi; nici-unuia dintre ei nu le plăceau Francezii, deși nu cunoscuseră în viața lor un singur Francez. Ajunseseră aici discutând despre bucătari chinezi pe care-i cunoscuseră amândoi.

Sentinelele, care făceau de pază împrejurul barăcii-închisoare, blestemau frigul și făceau pronosticuri asupra temperaturii. Unul spunea că era oel puțin zece grade sub zero. Altul spunea că dacă temperatura scade sub minus cinci grade nu mai simți diferența. El spuse că minus cinci sau minus treizeci de grade, tot la fel le simțeau; avea o teorie că simțurile omului se potriveau numai pentru un anumit frig sau căldură. Toți fură de acord asupra acestui punct.

Cam astea se întâmplau la Fortul Robinson în noaptea aceea, la ora nouă.

Pe la ora zece, una din sentinelele care păzeau baraca-închisoare auzi un sgomot curios. Noaptea era foarte liniștită și cel mai mic sgomot se auzea departe în aerul limpede și rece. Sentinela, un anume Peter Jefison, așteptă ca cealaltă sentinelă să se apropie de el, apoi amândoi stătură câteva clipe în fața uneia din ferestrele barăcii.

Aceste ferestre aveau obloane pe dinăuntru. Obloane grele, care puteau fi baricadate pe dinăuntru, era un lucru obișnuit în preerie, ca de altfel de-a-lungul frontierei americane, unde casele erau clădite cu scopul secundar de a fi întrebuințate și ca fortărețe. Când șeful Puternică-Mână-Stângă fugise din biroul lui Wessells în baracă, Indienii baraseră ușa și închiseseră toate obloanele.

Jefison și camaradul său se apropiară de baracă și ascultară. Câțiva din ceilalți soldați de pază se opriră și ei și-i priviră. Lui Jefison i se păru că aude din nou același sunet, ca un pistol care era încărcat; deasemenea i se păru că în interiorul barăcii bărbații stăteau lipiți de zid răsufând greoi. Cealaltă sentinelă, Luke Purdy,

își introduse vârful carabinei printr-o fereastră spartă și împlinse oblonul. Oblonul cedă puțin, ca și cum n'ar fi fost închis, ci doar apăsă de cineva dinăuntru.

Chestia aceasta nu-i plăcu lui Jefison.

— Se coace ceva înăuntru, nu miroase a bine, observă el.

Purdy continua să împingă cu carabina oblonul. O altă sentinelă, dela capătul celălalt al barăcii, își părăsi postul și se îndreptă spre el. Cei doi oameni care păzeau ușa îi observau și ei pe Purdy și Jefison stând cu spatele spre ușă.

Ce se întâmplă mai apoi fu atât de neașteptat încât nimeni nu putu să redea o relatare limpede a întâmplărilor mai târziu. Se văzu pe urmă că sub fiecare fereastră Cheyennii îngrămădiseră diverse lucruri, în chip de trepte. Deodată, toate obloanele fură deschise în același timp, geamurile și cercevelele fură sparte și prin fiecare deschidere Indienii se aruncară în zăpadă; întâi bărbații, sărind prin ferestre cu o energie nervoasă de necrezut femeile și copiii mai apoi, târându-se afară, ajutați de bărbați. Primii zece Indieni erau înarmați cu puști și pistoale; ceilalți aveau tot felul de arme care fuseseră potrivite chiar în interiorul barăcii; picioarele sobei de tuci, scânduri din podea, bețe, pietre desgropate de sub pământul înghețat; mulți din ei aveau cuțite pe care femeile reușiseră să le ascundă când fuseră capturate.

Purdy căzu imediat; el încercă să tragă, dar un glonte de pistol îi lovi în față și căzu mort în zăpada din fața ferestrei. Jefison omorî un Indian cu primul său glonte, apoi fu dat de-o parte și cu spatele rezemându-se de zidul barăcii continuă să tragă. Nici-una din celelalte sentinele nu fu omorâtă; or se dăduse la o parte din drumul Indienilor sau căzuseră în fața valurilor de Indieni.

Cheyennii năvăliră afară și, străbătând platoul se îndreptară spre pădurea eleșteului, căutând adăpost și apă. Alergau pe cât le îngăduia slăbiciunea lor, bărbații și femeile cărând

care oamenii albi o numeau liber-tate.

Wessells spuse cu o voce egală ce-lor doi soldați, ținând strâns țigara în dinți:

— Aruncați aceste bestii de Piel Roșii în lanțuri.

Și Indianii nu se mișoară, neînțele-gând cuvintele sale, privindu-l fără nicio nădejde, fără curiozitate, fără altceva decât o sumbră și veche mân-drie. Soldații se dădură înapoi și-și ridicară armele spre cei trei șefi. Rowland se dădu deoparte. Wroom desfăcu tocul revolverului.

— Spune-le că sunt arestați, spuse Wessells răgușit.

Rowland începu să vorbească, dar șefii își dăduseră deja seama ce se în-tâmplase. De sub adrenalele sale, unul din ei, un munte de om, cu o cica-trice lungă de-a-lungul feței, scoase un cuțit. Un altul se aruncă peste unul din soldați, care-l lovi puternic în cap cu țeava carabinei. Între timp omul cu cuțitul țipând tare în propria-i limbă, sări la celălalt soldat. Soldatul dădu înapoi temându-se să tragă în învâlmășala din cameră. Se apără de loviturile de cuțit cu arma în timp ce Wroom îl dădu în cap Indianului pe la spate cu țeava colțului său. Wes-sells, trăgându-și revolverul, încercă să-l amenințe pe celălalt șef, dar Wroom și soldații erau între ei. In-dianul lui Wroom căzu jos, cu capul tăiat și sângerând și Wessells trase odată în celălalt.

Glonteile parcă ricoșase înnebunit, umplând biroul cu un șgomot asurzi-tor și deșteptând fortul. Wroom se în-toarse spre Indian, care-l dădu la oparte și cu o energie supraumană se aruncă prin fereastră spărgând gea-mul și cerceveaua. Omul se rostogoli în zăpadă, se ridică în picioare și a-lergă schiopătând spre baracă. Wes-sells își descărcă revolverul asupra Indianului care fugea, dar distanța de-venise prea mare și omul schiopăta mai departe.

Când soldații ajunseră la fereastră cu carabinele lor, Indianul ajunsese la baracă.

Intregul fort era acum deșteptat.

Soldații alergau de colo până colo. Wroom ieși afară să-l liniștească în timp ce Wessells dădea ordine ca cei doi șefi să fie puși în lanțuri. Indianul cu cicatrice tocmai își revenea în fire. Se târî să apuce cuțitul, dar Wes-sells îl dădu la o parte și stătu peste el cu revolverul întins, în timp ce ce-lălalt era pus în lanțuri. Soldatul ră-nit, ținându-și brațul sângerând, se duse la infirmerie.

Lui Wessells i se părea că se lo-vește de un zid care se întinde la nesfârșit în înălțime ca și în lungime, un zid alb care-l apăsa parcă. În seara aceea, la popotă, zidul era pre-zent pe fețele ofițerilor; cu toate că-l ocoleau cu privirile, se vedea în fe-lul în care mâncau, încet, gustând fiecare îmbucătură, sgâindu-se la mâncare, bând apa și cafeaua cu un fel de simț al mirării și al oroarei, ca și cum n'ar fi cunoscut niciodată în-a-ainte gustul mâncării bune.

Nu mâncară mult. Mâncarea ră-mase în farfurii și va fi desigur luată îndărăt la bucătărie și aruncată. De-a-lungul mesei stăteau căpitanii, locote-nenții și sublocotenenții, majoritatea tineri, câțiva în puterea vârstelor; dar niciunul din ei nu știa ce înseamnă să omori o sută cincizeci de oameni, să-l lași să moară de foame. Cei mai mulți încercau să nu se gândească la asta.

— Parcă s'ar fi oprit blestemele-lor bocete, spuse unul.

Ascultară atenți cu toții. Apoi Wroom aprinse o țigară. Cineva în-cercă să povestească o anecdotă, dar după ce o termină, tăcerea era tot a-tât de apăsătoare ca și înainte. Dar nimeni nu făcu o mișcare să pără-sească masa.

— S'au baricadat înăuntru, spuse Baxter. Jenkins a încercat în zadar să deschidă ușa.

Wessells dădu din cap. Nimeni nu îndrăzni să spue că ar trebui să li se dea de mâncare. Iar pentru Wessells, să li luat această inițiativă ar fi în-semnat sguduirea temeiurilor vieții lui. Pentru ceilalți existau grămada de „ordine dela Washington” care-l acopereau pe Wessells. Pierduți în-

copiii mai mici și bătrânii care erau prea slabi ca să fugă.

Prima descărcătură deșteptase postul. Wessells tocmai își scotea halna pentru a se culca. Apucă în grabă revolverul și alergă spre platou. Ofițerii care-și continuau partida lor tăcută de poker săriră în picioare și alergară afară lăsând în urma lor, pe podea, o dără albastră de fise. În celelalte bărci, cei mai mulți erau deja adormiți; năvăliră afară îmbrăcați sumar, și oprindu-se doar să-și ia armele din rastei și un pumn de cartușe.

În fața lor, ca o imensă scenă în lumina lunii, se întindea spațiul alb al platoului de instrucție, pe care, ca niște pete negre, se zăreau Cheyennii fugind. Pentru soldați ca și pentru ofițeri acesta fu momentul suprem de ușurare, complectă ușurare de prezența lugubră a Indienilor, de fantoma unui popor păgân care pune un preț nebun și straniu pe ceea ce numea el libertatea sa.

Incepură să tragă cu furie, ca niște turbați, până ce mâinile lor învinețite nu mai putură suporta căldura încărcătorului armei. Indienii se ghemuiau, cădeau, se rostogoleau ca niște grămezi de scărle pătând suprafața înzăpezită. Soldații uciseră fără să se gândească, fără să aleagă, fără să compătimească, trimițându-și gloanțele în inimile copiilor ca și ale moșnegilor, în ale femellor ca și în ale celor răniți. Uitând de frig și de zăpadă, alergau în picioarele goale după Indieni, oprindu-se doar pentru a-și descărca armele în oricare ghemotop care mai dădea semne de viață.

Între timp, avantgarda Cheyennilor, aceia înarmați cu câteva puști și revolve, izbutise să ajungă la eleșteu. Acolo Indienii căzură peste ghiața netedă spărgând pojghița cu pumnii și cu armele, bând și bând în ciuda gloanțelor care sburau în urma lor. Apoi se întoarseră și încercară să oprească soldații în timp ce alții coborau spre eleșteu înnebuniți de sete. Cu totul și cu totul, vreo cincizeci de oameni atinseră eleșteul.

Wessells și Wroom conducea haita de soldați pe jumătate desbrăcați.

Wessells, agitând un revolver descărcat într-o mână și sabia în cealaltă, urla ca un nebun alergând spre eleșteu. În fundul sufletului său zăcea un vag sentiment că eșuase lamentabil la prima sa misiune de comandă, căci, însărcinat să păzească un grup de prizonieri, nu numai că nu îndeplinisese ordinele ce-i fuseseră date, dar lăsase să-l scape Indienii. Acest sentiment îl înnebunea și-l transforma într-o fiară sălbatică.

Aproape de eleșteu întrecură un moșneag care purta un copil. Wessells doborî bătrânul cu o singură lovitură de sabie; un altul din urma lui împușcă copilul. Ajunseră la eleșteu și văzură în lumina lunii doi Indieni înarmați doar cu cuțite încercând să oprească în loc urmărirea, astfel încât cei din frunte să poată scăpa. Soldații traseră; un Indian căzu, celălalt, sângerând de peste tot, izbuti să rămână în picioare și-și agita cuțitul. Wroom îl spintecă cu sabia. Mai încolo dădură peste un Indian rănit, zăcând în eleșteul a cărui pojghiță de ghiață se spărsese sub greutatea corpului. Indianul își șoptea cântecul de moarte. Wessells apăsă fără rost pe trăgaciul revolverului său descărcat. Soldații din urma lui traseră vreo zece gloanțe în trupul muribundului.

Ajunseră apoi la un mic grup de șase femei și doi băieți, zăcând unul lângă celălalt în zăpadă, prea slabi pentru a merge mai departe. Una din femei ținea un copil mort în brațele ei. Soldații deschiseră focul și continuă să tragă până ce cele șase femei și unul din băieți se scaldau într-o baltă înghețată de sânge. Celălalt băiat izbutise să se furișeze în pădurice. Wessells și soldații alergară după el și-l găsiră cu trupușoru-l agățat într-o țepă. Unul dintre soldați întinse carabina, dar Wessells îl dădu de-o parte. Un alt soldat începu să verse.

Wessells îl trase afară pe băiat, un prichindel de vreo unsprezece-doisprezece ani, îngrozit, sângerând, hohotind și plângând isteric.

Criza de nebunie trecuse, ispășită în sânge, lăsând soldații Fortului Robinson înghețați, obosiți și bolnavi. Se

adunaseră împrejurul copilului, încercând să-l mângâie, să-l potolească, să-l liniștească frica. Apoi îl ridicară și-l duseră cu el înapoi la fort.

Wessells, înghețat, tremurând, gata să verse, se întorcea obosit peste platoul de instrucție. Sgomotul împușcăturilor, de mult dispărut, îi suna în urechi. Acum, singurele sgomote care se mai auzeau în fort erau gemetele răniților.

Jur împrejurul lui, soldații tăcuți ridicau indienii morți și-l duceau îndărăt la vechea baracă unde-i îngrămădiră ca niște butuci de-a-lungul zidului. Alții duceau copii răniți sau ajutau femeile rănite. Dar nu erau atât de mulți răniți câți morți; cu zecile morții fură adunați lângă zidul barăcii și tot se părea că nu mai sfârșesc. Și mai multe cadavre erau aduse dela eleșteu.

Wessells se duse la infirmerie unde doctorul Clancy, chirurgul fortului, încerca să coasă la un loc carnea și oasele rupte. Doctorul trăsesese o pereche de pantaloni pe el, și lucra în papuci cu brațele și îmbrăcămintea închegate cu sânge și cu o sticlă de whisky lângă el. Indienii zăceau împrejur cu fețele trase și schimonosite: bărbații, majoritatea tăcuți; copiii plângând de durere și de amintirea unui vis îngrozitor; femeile gemând.

— N'o să-ți folosească la nimic să te îmbeți, zise Wessells.

— Să mă'mbăt? se egăi doctorul la el și apoi nu-l mai băgă în seamă.

— Ziceam că n'o să-ți folosească la nimio să te îmbeți!

— Du-te dracului, Wessells! spuse doctorul.

— Taci din gură!

Un val de injurături murdare năvăliră din gura doctorului. Wessells tăcu o clipă, ascultă și apoi plecă.

Wessells zări căruța întorcându-se la post. Fusesse trimisă în vale să urmărească pista indienilor și să ridice morții. Wessells se duse la căruță și se uită cum trăgeau afară cadavrele înghețate. Ducându-se apoi la popota ofițerilor, Wessells îl văzu pe locotenentul Allen la masă, cu fața îngropată în mâini. Allen plângea.

— Asta nu-i bun la nimic! zise Wessells.

Locotenentul Allen nu se mișcă.

— Dumnezeu, fii bărbat! strigă Wessells. Ce dracu, doar ești ofițer, nu un copil de școală! Ridică-te!

Allen se sculă încet în picioare.

— Da, domnule căpitan...

— Du-te în odala dumată, spuse Wessells încet. Du-te de te culcă, să te odihnești ca lumea.

— Da, domnule căpitan, spuse Allen șoptit.

— Ai să te simți mai bine mâine dimineață.

— Da, domnule căpitan.

Wessells se așeză la masă și fumă o țigară și privi lugubru în gol. Wroom veni de afară, scuturându-și picioarele, trăgându-și mânușile, încercând să-și refacă o oarecare prestață, totuși dând impresia unui balon înțepat și desumflat.

— L-am văzut pe Allen, spuse Wroom într-o doară, uitându-se la Wessells și așteptând. Acceptă o țigară și se așeză la masă.

— Dumnezeu, spuse el.

— Câți sunt? întrebă Wessells, lăsând întrebarea să plutească în aer, știind că va înțelege despre ce este vorba.

— Până acum șaiszeci și unu, spuse Wroom. Continuă să aducă cadavre dela eleșteu. Și cred că și unii dintre răniți își vor da în curând sufletul.

— Șaiszeci și unu, repetă Wessells.

Wroom puflăia hotărât din trabuc.

— De ce n'au vrut să se întoarcă acasă? mormăi Wessells.

Wroom continua să tragă din trabuc.

— Șaiszeci și unu, spuse iarăși Wessells, ca și cum ar fi încercat să-și întipărească în minte cifra asta.

— Majoritatea femeii, anunță Wroom.

— Banda aceea care a scăpat avea arme, spuse Wessells după un timp. Va trebui să mergem după ei mâine dimineață și să-i aducem înapoi.

— Da, cred că așa va trebui să facem, afară dacă nu-i vom găsi morți și înghețați.

— În orice caz, trebuie să-i urmărim mâine dimineață.

— Da.

— Dumneata ar fi mai bine să rămâi la post, adăugă Wessells. Am să-l iau cu mine pe Baxter.

— Nu are nicio importanță, spuse Wroom dând din umeri.

Stătura câțva timp, fără să scoată un cuvânt, fumând. În cele din urmă, Wroom se adresa căpitanului Wessells:

— Te duci la culcare?

— Mai târziu, vreau întâi să întocmesc un raport.

Termină raportul, se duse în odaia lui, bău aproape o sticlă de whisky și încercă să doarmă. Dar în zadar. Era întins în pat, îmbrăcat, și întunericul dimprejur era plin de imagini, prea multe imagini și prea reale. În zadar încerca să adoarmă. Trase mantaua pe el și ieși afară bâjbâind, ducând cu el imaginile. Ieși afară în frig și sudoarea curgea de pe el.

Văzu căruța revenind la post cu o altă încărcătură de morți. Se opri, privind soldații aruncând cadavrele. Fără să vrea se întreba el însuși: „Câte sunt?”

Trecu pe lângă ferestrele galbene ale infirmeriei și amintirea jalnicelor cântece de moarte îl urmărea. Simți o aprigă nevoie de a face ceva, orice.

Îl întâlni pe locotenentul Baxter, care-i spuse:

— Domnule căpitan, am încercat să dorm dar mi-e cu neputință.

— Da...

— Aveți vreo veste dela Statul Major?

— Încă nu... Nu știu. Am trimis un raport.

— Credeți că o să afle gazetele?

— Cred că da, spuse Wessells. Zăriștii le află pe toate.

— Cred că ar trebui să menționați și numele meu, domnule căpitan?

Wessells încuviință din cap; pentru prima oară în viața lui simțea ce numeroase compartimente ascundea sufletul unui om. Nu voia să încerce; îi era frică să descopere cursul pe care l-ar lua evenimentele prin legarea numelui lui Baxter de masacru.

— A trebuit să menționez, spuse el. Baxter dădea din cap. Era ca un copil înfricoșat și-și lerea privirile de grămada de cadavre dela baracă.

— Ce pierderi am avut? întrebă Wessells.

Era parcă dornic să descopere o oarecare compensație; marele număr de morți indieni îi apăsa greu conștiința așa că mai mulți morți de partea sa ar fi fost mai degrabă o ușurare decât o îngreunare.

— Un soldat, răspunse Baxter.

— Unul?

— Numai unul, la baracă, împușcat în inimă. Fruntașul Purdy.

— Numai unul? repetă Wessells neîncrezător.

— N'am putut să dorm, îi reaminti Baxter cu o voce plângătoare. Dumnezeule, sunt atât de obosit și totuși mi-e cu neputință să dorm.

— Trebuie să fie ceva răniți, insistă Wessells.

Soldații descărcau ultimii Cheyenni morți din căruță.

— Trebuie să fie ceva răniți, repetă el. S'au luptat, aveau doar arme.

— Vreo cinci, domnule căpitan. Smith și Everetts sunt grav răniți. La început nici n'au vrut să se ducă la infirmerie. Alergau sângerând spre eleșteu... Incepu să pălăvrăgească, raportând cele mai mici amănunte.

— Oh, taci din gură! oftă Wessells.

— Scuzați-mă, domnule căpitan.

— Da, da... trebuie să mă scuz și eu.

— Credeam...

— Nu face nimic, spuse Wessells.

Baxter nu-și găsea loc; era agitat, nervos. Wessells simțea frigul intrându-i în oase. Îi spuse lui Baxter:

— Am putea să pornim urmărirea celorlalți imediat.

— Mă gândeam că vom porni dimineața...

— Putem tot atât de bine și acum, spuse el.

Încă înainte de a miși zorile, porniră în vale pe urma indienilor. Erau compania lui Wessells și plutonul lui Baxter. Wessells călărea în frunte cu

un cercetaș Sioux și cu Rowland; Baxter forma arlergarda. Oamenii erau înghețați și bolnavi; călăriră ore în șir fără să scoată un cuvânt.

La câțiva kilometri de fort găsiră un Câine-Indian pe jumătate îngropat în gheață. Fusese împușcat în trei locuri, odată în cap; era de necrezut cât de departe ajunsese. Se opriră să-l îngroape, poposiră și-și pregătiră mâncarea de dimineață. Apoi plecară mai departe.

Ajunseră într'un loc unde se vedeau urmele sângerânde a trei perechi de picioare care se îndepărtau de pistă. Merseră, printre brazi, pe urmele astea. Făcuseră vreo cinci kilometri când șuieratul unui glonte îi opri în loc, unul din soldați fusese alins în braț. Descălecară și se târîră înainte trăgând fără încetare. O pușcă le răspundea descărcându-se cu regularitate și stătură vreo două ore trăgând în deslșul de brazi.

În cele din urmă pușca amuți; se târîră mai departe, iarăși se opriră, se târîră mai aproape.

— Cred că nu mai are muniții, spuse Wessells ridicându-se în picioare.

Ajunseră la Indian care era mort, cu trupul străpuns de peste zece gloanțe. Zăcea întins peste pușca lui și în spatele său erau două Indience, complet înghețate. Probabil, dându-și seama că sunt pe moarte, el se despărțise de ceilalți ca să fie cu ele până la sfârșit.

Un sergent arată spre rănile Cheyennului.

— Dumnezeu, ăștia mor foarte greu, șopti el.

Când se lăsă noaptea, poposiră. În timpul nopții ninse cu fulgi ușori și mari de zăpadă care acoperi complet urma Cheyennilor. Dimineața se răspândiră în grupe și cercetară toate împrejurimile, dar fără să reușească. Și a doua zi și a treia zi căutară fără folos. Apoi începu o moină bruscă, adusă de vântul de Nord-Vest. Zăpada scădea transformându-se într'un fel de băltoacă; pământul se înmule până ce copitele cailor începură să se afunde adânc în el. Soarele lucea pe

cer dând o căldură plăcută, primăvăratecă. Ajunseseră în preerie și acum Wessells se îndreptă spre granița statului Wyoming.

Ajunseră la casa izolată a unui crescător de vite. Dăra de fum albastru care ieșea din horn era parcă simbolul unei întregi civilizații de care soldații uitaseră de mult. Coloana se opri privind cu un respect aproape religios. Își simțeau mâinile pline de sânge.

Wessells se îndreptă spre casă și strigă. Crescătorul de vite ieși afară înconjurat de doi copii. În urma lui apăru o femeie cu ochi albaștri care se duse la fântână să scoată apă.

— Ai văzut cumva Indieni prin vecinătate? îl întrebă Wessells direct.

Simțea că n'ar putea sta prea mult în locul acela; simțea că înnebunește văzându-l pe omul acela liniștit, copiii și femeia.

— Unul din argații mei zice că a văzut ceva spre Sud. Era ceva îngrozitor la vedere după cum spunea el.

— Indieni?

— Poate, dacă spui dumneata. Zice că era ceva îngrozitor, și vă asigur, domnule, că nu era beat. Spunea...

— Nu mă interesează ce spunea, îi întrerupse scurt Wessells. Câți erau?

— Hei, domnule, ia-o mai domol, se oțări crescătorul de vite — eu n'am văzut nimic. Argatul...

— Câți erau? se răsti Wessells.

— Bine, bine, să fie cum vrei matale. Vreo douăzeci pe cât a socotit dânsul. Poate mai mulți, poate mai puțini.

— Erau pe jos?

— Sigur, domnule, pe jos.

Călăriră spre Sud peste preerie. Trecură în Wyoming și spre seară ajunseră la un mic joagăr căruia îi zicea Bluff Station. Acolo căpătară informații mai precise. Doi crescători de vite, care trecuseră pe acolo după amiază, văzuseră o coloană de cerșetori, care parcă ieșiseră din iad.

Wessells asculta și dădea din cap. Soldații începură să-și desfacă șele.

Wessells ascultă toată povestea, apoi încăleacă. Fără să dea vreun ordin soldații tăcuți strânsesă din nou șeile și încălecară.

Zăriră focurile Cheyennilor numai la câțiva kilometri de joagăr. Wessells nu simțea nicio nevoie să se grăbească; în sufletul său simțea că acesta era sfârșitul urmăririi — și în același timp sfârșitul a multe alte lucruri. Călăriră mai departe încet, copilele cailor nefăcând aproape niciun sgomot în pământul moale al preeriei.

Totuși Cheyennii îi auziseră probabil. Când ajunseră la foc nu mai era nimeni. Așteptară acolo în timp ce cercetașul Sioux porni pe urma lor. După puțin timp se întoarse.

— Unde sunt? întrebă Wessells.

— Colo într-o vâlcea.

Wessells era foarte calm. Se simțea bătrân și obosit și avea o poftă îngrozitoare de somn. Îi chemă pe Baxter și-i spuse încet:

— Îi vom înconjura, — dar în cerc, mă înțelegi. Așează oamenii și lasă-i să se odihnească aici. Noroi? Nu-mi pasă de noroi. Așează oamenii la locurile lor și lasă-i să doarmă acolo. Așează vreo douăzeci de sentinele. Trimite câțiva oameni să ducă cail ceva mai departe. Dumneata poți să-ți păstrezi calul și eu pe al meu, dar restul să fie deșeuaiți și în afara bății armelor.

Baxter dădu din cap. Wessells simțea că adoarme de-a'npicloarele. De îndată ce soldații își ocupară locurile în cerc, își așternu pătura și se întinse pe ea rezemându-și capul de șea. Adormi imediat.

Wessells se deșteptă înainte de zori și rămase cu capul sprijinit de șea, privind răsăritul soarelui. Încet, încet, ceața cenușie a dimineții se ridica și începea să se zărească marginile gropii; undeva acolo în noroi, erau cei vreo douăzeci de Cheyenni. Priveliștea era atât de liniștită, atât de pașnică încât Wessells înclina să creadă că înconjuraseră o groapă goală. În depărtare vedea siluetele negre ale sentinelor care făceau de pază. Era

imposibil ca cineva să se fi putut furișa prin lanțul de sentinele. Se ridică și-și desmorți membrele. Era aproape cald, mai degrabă un început de toamnă decât iarnă. Se îndreptă spre soldați și-i căută pe gornist; câteva minute mai târziu răsunară notele timpezi ale deșteptării.

Și totuși nu se auzea niciun semn de viață din vâlcea. În timp ce oamenii mâncau ceva la repezeală, Wessells îi căută pe cercetașul Sioux și-l întrebă:

— Mă, blestemăție, ești tu sigur că ai-a-s acolo?

Cercetașul dădu din umeri.

— Pista mergea până acolo... și nu mai ieșea afară.

— Vom înainta din toate părțile, îi spuse Wessells lui Baxter.

— Nu e prea primejdios?

— Spune oamenilor să tragă foarte jos.

— Nu credeți că am putea să stăm de vorbă cu el, domnule căpitan?

— Să stăm de vorbă cu el?

— Îl avem aici și pe metisul acela care știe cheyenna.

— Nu se vor preda, spuse Wessells. Vor să moară — bestiiile astea de Piel Roșii nici nu vor altceva.

— Măcar să ne facem datoria, domnule căpitan.

Wessells își înfipse vârful cismei în noroi, gânditor. Apoi dădu din cap.

— Am să te vorbesc.

Se duse cu Rowland, care era grozav de înfricoșat și nu se sfia s'o arate. Repeta mereu:

— Faceți o mare prostie, vă spun că faceți o mare prostie.

— Strigă-le, spuse Wessells.

Rowland dădu din cap, se târl înainte, apoi strigă în limba aceea strănie, muzicală, plângătoare. Strigă, așteptă și iarăși strigă. Wessells fu surprins când un Indian se ridică din vâlcea; era ca un sol al morților, o stafie înaltă, osoasă, pe jumătate despuțată, uitându-se la Wessells nu cu ură, nici măcar cu regret, ci cu o sumbră mirare.

Nu mai era nevoie să-l învețe pe Rowland ce să le spuie, nici nu-l ceru să tâlmăcească vorbele oftate ale In-

dianului. Doar când Rowland se întoarse la el, șovăi, în timp ce un glonte, venind din vâlcea, împușcă noroiul la picioarele sale. Dădu să se întoarcă, dar soldații, care așteptau doar împușcătura drept un semnal de atac, înaintară. Se opri să-i aștepte, în aparență nepăsător la focul de arme din vâlcea. Când se întoarse să conducă atacul, simți o lovitură dureroasă și fierbinte în cap, apoi căzu la pământ, cu fața în mocirlă. Încercă să se ridice. Doi soldați îl luară în cârcă și-l duseră la șeava lui.

Zăcea cu picioarele întinse, cu ochii închiși, în timp ce i se bandaja rana dela cap. Atacul fusese respins și Baxter stătea acum lângă dânsul. Locotenentul îl întreba mereu dacă rana îl durea.

— Nu, nu! Nu înțelegi că nu! Du-te îndănat la oamenii dumitale.

— Să atacăm din nou?

— Cum a fost?

— Pierdurăm doi soldați, alți șapte sunt răniți.

— Continuă focul, zise Wessells. Spune-le să tragă foarte jos. Pământul e moale.

Continuară să tragă fără întrerupere toată ziua, și după amiază sol-

dații se târîră din ce în ce mai aproape, trăgând. Încetul cu încetul împușcăturile din vâlcea deveneau mai rare, până ce se opriră.

Soarele era jos de tot la apus și soldații continuau să tragă. În cele din urmă, goarna sună încetarea focului. Și deodată preeria rămase tăcută, o tăcere parcă nepământească. Un vultur, scoborîndu-se din înălțimi, sbură jos de tot, deasupra vâlcele și apoi se înalță din nou înspre cer. Minutele trecură; soarele era aproape de orizont acum, puțin întunecat de un nor. Atunci Baxter se ridică, și după el ceilalți oameni, unul câte unul, până ce toți o sută cincizeci de soldați începură să înainteze încet, cu pași măsurați, spre vâlcea. Țineau armele gata de tras, în așteptare.

Și totuși nu se întâmplă nimic.

Se adunară pe marginea vâlcele, stătură tăcuți un timp, apoi cercul se desfăcu, oamenii întorcându-se îndărăt. Wessells, sprijinit de doi soldați, se apropie și el. De pe marginea vâlcele stătu și se uită jos la cadavrele a douăzeci și doi de bărbați și femei. Rămase acolo în timp ce soarele apunea, iar o briză ușoară se ridica odată cu noaptea plăcută care se lăsa peste preerie.

Ianuarie 1879—Aprilie 1879

10.

SFÂRȘITUL PISTEI

În numărul său din 18 Ianuarie 1879, ziarul „New York Herald” făcea cunoscută poziția Ministrului Afacerilor Interne, într-o expunere limpede și concisă. De fapt, o singură frază spunea națiunii:

„Ministrul Schurz refuză să dea vreo declarație în această problemă”.

În felul acesta simplu incidentul fusese clasat în registrele prăfuite ale istoriei. Ministrul Afacerilor Interne, Carl Schurz, refuza să facă vreo declarație în această problemă, — Carl

Schurz, care se născuse în Germania, luptase în revoluția dela 1848, fugise din țara sa, așa cum mii de alți germani fugiseră înaintea lui și după el; Carl Schurz, care văzuse pe vremuri cuvântul Libertate aprinzând cu litere de foc orizontul; care venise în America, când America mai era încă o țară tânără a făgăduinței și a nădejdi; care vorbea concetățenilor săi în propria lor limbă, aducându-le un mesaj al libertății, care cunoscuse pe omul dur Abraham Lincoln, luptase

pentru președintele Lincoln, îl cunoscuse și-l numise prietenul său; care părăsise postul de ambasador în Spania pentru a se putea întoarce și lupta pentru salvarea Uniunii; care văzuse sângele curgând la vestita bătălie de la Gettysburg. Era același Carl Schurz, care acum, când fu înștiințat că anticamera sa era plină de ziaristi, spuse: să plece... nu am nicio declarație de făcut.

Când i se aminti de evenimentele de la Fortul Robinson, spuse ritos:

— N'am absolut nimic de declarat.

— Aceasta era atitudinea guvernului? întrebă ziaristul.

Ministrul citise și recitise o copie de pe raportul căpitanului Wessells; citise până ce cuvintele își pierdura înțelesul și începuse să danseze în ochii lui. Citise până când cuvintele insurecție, revoltă, neascultare își pierdura orice înțeles pentru el.

Stătea acolo la biroul său; prin ferestrele înalte ale clădirii vedea ramurile goale ale pomilor în apusul soarelui. Secretarul lui intra din nou și-l spuse:

— A mai venit un ziarist, domnule ministru.

— Ți-am spus odată să-l trimiți acasă.

— Și pe domnul Jackson?

— Nu-l pot vedea acum, spuse Carl Schurz.

— Nu vrea să plece, spune că va aștepta. M'a rugat să vă dau aceasta, să vă spun că e o transcriere a unei întrevederi pe care a avut-o cu generalul Sherman.

Schurz dădu din cap.

— Spune-i că așteaptă în zadar. Nu am absolut nimic să-i spun.

— Îi voi spune, domnule ministru.

Hârtia stătea în fața ministrului și câteva minute se sgâi la ea obosit. Apoi își șterse ochelarii și-i puse pe nas. Incepu să citească. Era datată: Washington, 16 Ianuarie.

„Generalul Sherman a declarat astă noapte că Ministerul de Război nu avea informații suplimentare în ceea ce privește recenta răscoală a Che-

yennilor. Cele cunoscute au fost publicate în ziarul „New York Times”. Generalul tocmai își terminase oină și se pregătea să plece la Capitoliu”.

„— Ați citit deci amănuntele reportajului asupra masacrării Cheyennilor, domnule general?” întrebă corespondentul nostru.

„— Masacrul Masacrul repetă generalul Sherman. De ce vă încăpățânați să-l spuneți masacru? Câțiva tâlhari și trădători Indieni răsculați, cărora nu le păsa de viețile ofițerilor și soldaților noștri, au încercat să scape de sub paza armatei noastre întrebuițând violența pentru a duce la bun sfârșit rebeliunea. Au fost tratați așa cum o meritau, și este o prostie încercarea de a atenua această crimă prin astfel de cuvinte mari”.

— „Dar, domnule general, n'au existat anumite cauze grave care au împins pe Cheyenni să se libereze ei înșiși?”.

— „La această întrebare se poate răspunde foarte ușor. Ordinele erau de a scoate pe Cheyenni din Fortul Robinson și a-i duce pe Teritoriul Indian; ei au rezistat, s'au revoltat și au fugit. Era datoria generalului Crook de a aduce la îndeplinire ordinele. Insubordonarea în armată e întotdeauna fatală disciplinei militare. Puteam oare îngădui Indienilor ceea ce n'am fi îngăduit nicio clipă propriei noastre rase? Nu, nu. Bestiile erau hotărâte să reziste cu orice preț, și cum acest guvern nu înțelege să cedeze voinței oricărui număr de Indieni, măsurile care au fost luate erau tocmai acelea pe care situația le cerea”.

— „Nu bănuieți deci că ar fi existat cumva anumite fraude din partea Agentului Indian Miles, care i-au provocat să acționeze așa cum au făcut?”.

— „Nu are nicio legătură. Li s'a dat ordin Cheyennilor de la Fortul Robinson să plece pe Teritoriul Indian; transferarea trebuia să se facă sub paza armatei. Indienii nu prea voiau să meargă și atunci obișnuitele măsuri de prevedere au fost luate pentru a-i face inofensivi. Aceste măsuri

n'au fost luate destul de serios și rezultatul a fost un conflict între Indieni și soldații noștri care-și îndeplineau ordinele primite”.

Interview-ul se termina brusc și Schurz și-l imagina pe Sherman îmbrăcându-și paltonul și pregătindu-se să plece cu conștiința curată. Invidia sa se preschimbă încet în mirare și apoi în frică. Stătea și nu-și putea ridica ochii de pe cuvintele scrise ale interview-ului. Apoi sună secretarul.

— Ziaristul acela, domnul Jackson, mai e afară? întrebă Schurz.

— Nu vrea să plece.

— Atunci, spune-i să intre, zise Schurz.

Jackson păși în birou încet, cu fața sa lungă și urtă, impasibilă dar și întrebătoare. Așteptă până ce ministrul îi spuse să ia loc.

— Ia o țigară, spuse Schurz, punându-i în față o cutie cu havane.

Jackson luă una, mușcă vârful și se aplecă spre chibritul pe care l-i oferea Schurz. Trase adânc și spuse:

— E bună, e oferită de guvern?

— Nu, e oferită de mine, zâmbi Schurz.

— Mulțumesc.

— Ai fost plecat, spuse Schurz. Ți place să călătorești?

— Nicidecum.

— Da? Adevărat, unii ar trebui să stea acasă și alții să călătorească. O havană bună face mit de kilometri cu trenul, nu-i așa?

— Sunt de aceeași părere, spuse Jackson.

— Ai fost în Teritoriul Indian?

— Da...

— Nu folosește la nimic, oftă Schurz, să faci din țânțar armăsar. Când un lucru s'a sfârșit, s'a sfârșit, și e mai bine să fie uitat, nu-i așa?

— Poate, spuse Jackson.

— Acest interview...

— Mi s'a spus că Ministrul Afacerilor Interne n'are nimic de declarat.

— Dar nu trebuie să tipărești asta, spuse Schurz.

— Cred, totuși, că o vom publica, domnule ministru.

— Dar nu trebuie să tipărești asta, spuse Schurz.

— Orice aș crede de William Sherman, zise Jackson încet, știu că acest om e cinstit. Fie că are dreptate sau nu, e cinstit.

Schurz se uită la el, cu ochii mici, cu gura strânsă.

— Cele ce s'au întâmplat la Fortul Robinson vor fi uitate, spuse Jackson, poate peste șase luni, poate peste șase săptămâni. Dar, vor uita oare oamenii ce a spus Carl Schurz, că ceea ce este greșit în principiu nu poate fi just în practică?

— Ce vrei acum, spuse Schurz șoptit.

— Pentru asemenea insinuări ar trebui să mă dați afară din birou, domnule ministru.

Tomul lui Jackson era aproape insultător.

— Spune ce vrei acum?

— Vreau o declarație a Ministrului de Interne. Pentru mine asta ar însemna o mărire a lefii.

— Nu am nimic de declarat, răspunse Schurz hotărât.

Jackson se ridică să plece. La ușă se opri și privi întrebător spre ministru.

— Domnule Schurz, spuse el, aici nu-i vorba numai de Indieni morți — am mai avut de astea și înainte. Dar armele acelea dela Fort Robinson nu erau îndreptate numai împotriva Indienilor ci și împotriva dumneavoastră și a mea.

Apoi ieși.

Trecuse vreo oră, Carl Schurz luă o foaie de hârtie și un toc și începu să scrie. O sută cincizeci de Cheyenni, jumătate din trib, încă în viață și necapturați, erau undeva în Nord.

Într'un fel, ceea ce Schurz scria generalului Crook semăna a înfrângere. Il făcu să se simtă bătrân și obosit, îl umili. Și totuși își dădea seama că acest ordin obscur trimis unui șef militar, și el nu mai puțin obscur, era un serviciu pe care îl aducea nu numai Americii dar și sie

însuși. O dădu secretarului și-i spuse:

— Trimite-o în noaptea asta. Acum, mă duc acasă.

Își încet afară în noapte. Știa că criza trecuse; până în șase săptămâni, sau cel mult șase luni, nimeni nu-și va mai aminti că a fost un masacru la Fortul Robinson, în Nebraska. Nici faptul că o sută cincizeci de sălbatici primitivi, numiți Cheyenni, vor dormi liniștiți pe un pământ care multă vreme a fost al lor.

Pentru Murray, urmărirea nu se sfârșise nici măcar în Ianuarie când auzi veștile dela Fortul Robinson, în Februarie, când un locotenent, transferat dela al treilea regiment de cavalerie dela Fortul Keogh din Montana, îi făcu o descriere vie a ultimei lupte din vâlcea. Asta se întâmpla la popota ofițerilor și toți ascultau atenți, prețuind felul în care Wessells știuse să folosească pământul moale. Când locotenentul sfârși de povestit se întoarse spre Murray și spuse:

— Și dumneata ai avut câteva încălărări cu ei, domnule căpitan. Sunt adversari îndârjiți, nu-i așa?

— Da...

Fața lui Murray arăta doar o completă lipsă de interes. Părăsi masa și locotenentul dădu din umeri, continuând să povestească.

Murray stătuse două săptămâni la Fortul Keogh. Urmărirea zadarnică a Micului-Lup și a bandei lui îl dusesse până în Munții Negri și acolo pista fu pierdută. Undeva, în nesfârșita întindere de munți verzi, de nenumărate văi și păduri adânci se găseau Indienii. Ca să-i găsească în scurtul spațiu de timp înaintea zăpezilor de iarnă, era absolut imposibil. Apoi veni ră ordine dela colonelul Mizner din Teritoriul Indian că cele două companii ale celui de al patrulea regiment de cavalerie să se întoarcă în Sud. La Dead Woid, Murray telegrafic să fie mutat sub comanda generalului Miles. Când sosi aprobarea transferării, își părăsi soldații și se întoarse singur la Fortul Keogh din Montana.

Despărțirea sa de Wint fu stranie. Nu-și spuseră mai nimic. Wint, stângaci, spuse vorbele convenționale.

— E în regulă, zâmbi Murray. Poate că acolo voi găsi ceea ce caut.

Apoi își petrecu două luni în înzăpezitul Fort Keogh. Avea puțin contact cu ofițerii garnizoanei. Dăduse să se înțeleagă că dorea să fie singur; singurul lucru care-l interesa erau veștile despre Cheyenni — svonurile vagi aduse de vânători sau de cercetași, care ori auziseră dela alții, ori găsiseră câte o tabără părăsită. Și când în cele din urmă veni vestea că Cheyennii, chiar de ar fi descoperiți, vor avea îngăduința să rămână în Nord, și această preocupare slăbi.

Abia în Aprilie sosiră la fort primele vești serioase despre Cheyenni. Locotenentul W. P. Clark, care plecase cu un grup de cercetași în direcția râului Powder, intrase oarecum în legătură cu ei. Vestea adusă la Fortul Keogh, arăta că doi din cercetașii Sioux ai lui Clark se întâlniseră cu Cheyennii și vorbiseră cu ei și că Micul-Lup era de acord să se întâlnească cu Clark.

Generalul Miles amintindu-și de urmărirea lui Murray îi spuse:

— E curios, căpitane, ce atitudine pașnică iau acum. Ce contrast după toată zarva și luptele care au avut loc.

— N'ași putea spune, răspunse Murray. Voiau să se întoarcă acasă. Cred că asta-i tot ce voiau.

— Desigur, adăugă generalul, ideea primitivă de libertate și independență nu seamănă cu a noastră.

— Poate, spuse Murray.

— Ai ceva planuri de viitor, căpitane?

— Nu, nu... spuse Murray — nu tocmai. Mă gândesc să-mi dau demisia, să plec din armată pentru totdeauna.

— Dumneata ești un ostaș bătrân. Mă ierți că ți-o spun, căpitane, dar ai să fii ca un pește pe uscat.

— Poate, încuviință Murray.

— Dacă pot face ceva pentru

dumneata, dacă vrei să te recomand pentru o înaintare...

— Nu, domnule general. Vă foarte mulțumesc, dar oarecum sunt hotărât.

Să ne întoarcem înapoi, în Octombrie 1878, când cei o sută cincizeci de Cheyenni, bărbați, femei, copii, conduși de bătrânul Micul-Lup se despărțiseră de grupul lui Cuțit-Posac. Atunci le pierduseră urma și căpitanul Murray, și generalul Crook și lumea întreagă și chiar Carl Schurz, care așternuse câteva cuvinte pe hârtie, redându-le libertatea.

Fugină tot mai spre Nord, pierzându-și urma în râurile repezi și în zăpada pe care o întâmpinară cu bucurie și care acoperi pista cu o pânză albă de nea. În cele din urmă, se înălțară ca un zid în fața lor contraforturile înverzite ale munților.

Se îndreptară spre Munții Negri, cum se duce o vulpe spre vizuina ei. Se infundară între crestele înzăpezite, căutând locul la care râvniseră; și-l găsiră în cele din urmă, o vale lungă împădurită, închisă de munți înalți din toate părțile și despărțită de restul lumii. Acolo găsiră adăpost și apărare, pășuni pentru căluții lor obosiți, urși grași, cerbi care căutau aceeași apărare ca și dâșii, rațe sălbatice sburând dinspre ghețurile Canadei, iepuri, veverițe, mîmuna și bogata lume după care tânjeau.

Se așezară, croindu-și o altă viață, viața pe care o cunoscuseră din totdeauna. Cu trecerea timpului, cu căderea zăpezilor care se strîngea împrejurul corturilor lor, amintirea

fugii și a luptelor purtate cu Albi începea să se șteargă. Un zid de zăpadă și munții înzăpeziți îi adăposteau; copiii se nășteau și erau alăptați la sânul mamelor, și alți copii se jucau în neaua albă, uitând de pulberea roșie care însemna foamete și malarie, și ființele cu gurile scrobite și albe care reprezentau civilizația.

Totuși, alții nu puteau uita, căci în tribul original, cei trei sute formau aproape o singură familie, și acum, în grupul Micului-Lup, frații își așteptau surorile, părinții copiii și copiii mamele și tații lor.

Așteptau cu toții. Micul-Lup, dărmuindu-și prețioasele provizii de lutun, își fuma încet pipa și privea cu teamă la nămeții de zăpadă care-i apărau. Primăvara va deschide munții pentru lume și atunci lațul capcanelor va începe iarăși să se închidă în jurul lor.

La prima adiere primăvăratecă, porunci tribului să-și ridice corturile și să se pregătească de plecare. Încotro, nu știa nici el; dar simțea că undeva în Nord exista puțința de refugiu și de apărare, poate în locul, pe jumătate legendar al Canadel, unde plecaseră căpetenia Taur-Potolit și Siouxii.

Ieșiră din munți și se îndreptară spre Nord-Vest de râul Powder. Acolo, încă aproape de râul Powder, se întâlniră cu cercetașul Sioux al locotenentului Clark, pe nume Tichie-Roșie-Războinică. Și acolo, printr'un Sioux care știa puține cuvinte din limba lor, află Micul-Lup de hotărîrea lui Carl Schurz.

INCHIEIERE

Istoria povestită aici este absolut adevărată. Dacă pare de necrezut, aceasta nu poate fi explicat decât prin faptul că s'a întâmplat adeva. Toți principalii eroi ai poveștii, în afara căpitanului Murray, au trăit și s'au purtat în felul în care sunt descriși în această poveste.

Am dat de această istorioară citind cartea lui Struthers Burt: „Powder River”; un capitol din această carte lăsa să se întrevadă una din cele mai îngrozitoare lupte împotriva inevitabilului în istoria umanității și în acelaș timp o epopee a voinței de libertate a omului. Hotărînd că această poveste trebuie redată în întregime, am început să adun material.

Am întâmpinat obișnuitul maldăr de falsificări de care se lovește orice încercare de a desgroa o poveste veche de peste șaiszeci de ani. Faptul că situația dramatică a acestei întâmplări fusese la timpul său un material excelent de reportaj nu făcea decât să mărească încurcăturile. Un exemplu tipic este următorul extras din ziarul „New-York Herald” din 20 Septembrie 1878:

Topeka, Kansas — 18 Sept.

„Circulă șvonul că Indienii s'au apucat iarăși de fără-de-legi, arzând case aproape de Fortul Dodge la frontiera apuseană a Statului Kansas.. Vreo

două, trei case care se află la cinci kilometri Vest de Dodge City ardeau azi după masă și e probabil că este opera unor Cheyenni care au scăpat de pe Teritoriul Indian acum vreo câteva zile și despre care se știe că au fost întorși din drum și împrăștiați în mai multe grupe...”.

Același ziar scria câteva zile mai târziu:

Topeka, Kansas — 20 Sept.

„Șvonurile despre primejdia indiană sunt pe cale să dispară, în Kansas; nu s'a înregistrat niciun act de jaf în tot statul. Oamenii despre care se șvonea că fuseseră omorîți rîd de poveștile scornite. În general, teama cea mare este pe cale de a dispărea. Se pare că în afara furturilor a câtorva vite în apropiere de frontiera Teritoriului Indian, nu există niciun caz autentic de jaf din partea indienilor”.

Urmînd eu însumi pista, m'am dus în Rezerva Cheyennă din Oklahoma, unde m'am lovit de aceleași greutăți ca atîți eroi din poveste; era în primul rînd necunoașterea limbii. Bătrânii Indieni, care-și reaminteau de fuga spre Nord, nu știau să vorbească englezește. Ei vorbeau limba lor minunat de melodioasă și bogată și aproape niciunul din cei cu care am în-

trat în contact nu putea tălmăci limpede cele spuse de moșnegi. De pildă, când am vorbit despre Cuțit-Posac, bătrâna căpetenie care condusesese satul, îi rosteam pe englezește numele pe care i-l dăduseră Indienii Sioux. În cheyennă însă avea alt nume. Incepui să cred că orice traducere literală din cheyennă în engleză era cu neputință. Atât de complexă este limba, încât tinerii Cheyenni, crescuți în școli engleze, nu sunt în stare să vorbească părinților lor în limba maternă.

În general, moșnegii tribului erau mai mult decât binevoitori să mă ajute și din bogatele lor amintiri am luat multe date folositoare. Sunt foarte îndatorat și celor dela Universitatea Statului Oklahoma, care n'au precupețit niciun efort pentru a mă ajuta; deasemenea tinerilor Cheyenni care mi-au povestit viețile strămoșilor lor.

Încet, încet, povestea lua formă. Datorită discreției Indienilor, bătăliile care s'au dat la sute de kilometri depărtare unele de altele, erau în general privite ca incidente izolate. Pe vremea aceea, puține persoane își dădeau seama că grupul care se predase generalului Miles la râul Yellowstone era unul și același cu cel care părăsise Oklahoma cu atâtea luni înainte. Nici Ministerul de Război, nici Departamentul Indian nu erau prea interesați să dea publicitate faptelor.

Deosebit de interesant este faptul că printre puținele persoane care s'au dus să cerceteze evenimente'e, erau câțiva zariști îndrăsneți și belicoși. În ciuda faptului că scriau pentru publicul din Far-West, aveau deajuns respect pentru adevăr, încât să publice doar ceea ce credeau. Editorialul de mai jos din ziarul „Daily Herald”, care apare la Omaha în Nebraska, este pilduitor. Fusese publicat ca răspuns celor dela „New-York Herald” care pretindeau că Cheyennii aveau destulă îmbrăcăminte când au fugit din Teritoriul Indian spre Nord, și deci era o prostie să pretinzi că erau pe jumătate goi când ajunseseră la Fortul Robinson; și mai pretindeau că

rebeliunea lor de la Fortul Robinson se datora fricei de a fi urmăriți pentru crimele lor.

Iată ce grăește editorialul ziarului din Omaha din 17 Ianuarie 1879:

„Cele de mai sus (adică povestea publicată de „New-York Herald”) nu sunt decât minciuni. Reportajul de mai sus a fost scris fără îndoială chiar în birourile Departamentului Indian. Probabil că Înaltul Comisar, d-l Hayt, el însuși l-a compus. Am fi îndatorați Înaltului Comisar Hayt sau oricui altcuiva din Washington care ar putea respinge următoarele afirmații:

Cheyennii au fost înconjurați în dunele de nisip din Nord-Vestul statului Nebraska, într'un groaznic viscol la data de 20 Octombrie trecut, de către trei companii din al treilea regiment de cavalerie de sub comanda căpitanului Johnson. Numărul lor oficial fusese atunci de 149 de oameni. Ei au declarat atunci că vor rămâne pașnici la tabăra dela Fortul Robinson, sau vor merge să trăiască cu oamenii lui Nor-Roșu (în Rezerva Indienilor Sioux din Nord); dar că mai degrabă vor muri decât să se întoarcă pe Rezerva lor din Teritoriul Indian, unde fuseseră lăsați să moară de foame. Înaltul Comisar nu a luat nicio măsură în această chestiune până la 19 Decembrie trecut, când a dat ordin să fie trimiși în Kansas. În aceeași zi termometrul la Fortul Robinson indica —30 grade. Înaltul Comisar ar fi trebuit să cunoască aceste lucruri, care erau publicate în toate ziarele ținutului. Indiiencele și copiii lor erau în sdrănțe. Părăsiseră Rezerva cu aceeași îmbrăcăminte pe care o purtau acum, dar nu trebuie uitat că plecaseră în August și acum suntem în Ianuarie. Iar în afară de aceasta, îmbrăcămintea se uzează, în Nebraska ca și la Washington. Omul care a primit telegrama era ori un tâmpit, ori un ticălos. La 20 Decembrie 1878 Înaltul Comisar fusese informat telegrafic, că acești Indieni trebuie îmbrăcați înainte de a fi trimiși mai departe. La această telegramă nu a răs-

puns până la 11 Ianuarie crt., zi în care a avut loc rebeliunea.

Toată povestea aceasta cu Cheyenni este în strânsă legătură cu metodele de lucru ale Departamentului Indian. Este o rușine pentru Statele Unite ale Americii. Ne așteptăm la orice din partea Înaltului Comisar. El și-a dovedit pe deplin incompetența atunci când a tratat cu Indienii Sioux, „diplomatic” se spune. Deaceea ne îngăduim să spunem că i se potrivește mult mai bine situația de simplu particular, decât aceea de șef al acestui departament.

Chestiunea acestor Indieni trebuie cercetată mai îndeaproape. Suntem de părere că generalul Crook ar trebui chemat la Washington să dea explicații. Credem că, dacă misiunea lui Crook în această afacere ar fi analizată, el nu ar putea decât să-și câștige respectul poporului american. Cineva trebuie să răspundă pentru această dovadă limpede de nepricepere. Dacă am începe cercetările cu Crook cauzele adevărate ar fi deslușite mai repede decât prin orice altă metodă. Vrem să cunoaștem toate amănun-

tele asupra acestei afaceri, ca și asupra turburărilor care au avut loc cu Indienii Sioux ai lui Nor-Roșu. Ne dăm cuvântul de ziaristi că cele publicate de „New-York Herald” sunt o minciună sfruntată. Dați ordin generalului Crook să vie la Washington; spuneți-i să vă arate toate hărțile, telegramele și ordinele primite în această afacere. Dacă e vinovat, pedepsiți-l; dar dacă nu e — ceeace suntem foarte înclinați să credem, — apoi pedepsiți pe adevărații criminali”.

Este interesant de a pune în față acest editorial cu interview-ul pe care generalul Sherman l-a dat reprezentanților ziarului „New-York Herald” și în acelaș timp e foarte curios că Înaltul Comisar Hayt este învinovățit pentru fapte care, într-o bună măsură erau de competența lui Carl Schurz.

Dar cu toată indignarea sa, acest ziarist nu a putut să mențină scandalul ce se iscase. După câteva luni a fost dat uitării; și abia astăzi începe să apară adevărul; astăzi, când peste tot pământul, popoarele își încep lungul drum spre libertate.

CUPRINSUL

	<u>Pag.</u>
Cuvânt înainte	3
1. Incidentul dela Darlington	5
2. Trei oameni au fugit	12
3. Incepe Hăituirea	26
4. Interludiu la Washington	39
5. Cowboy și indieni	47
6. Capcana se închide	63
7. O problemă de dreptate	74
8. Invingătorii și învinșii	86
9. Libertate	100
10. Sfârșitul Pistei	116
Incheiere	121

